

NEDĚLNÍ A SVÁTEČNÍ ČÍTANKA.

NAPSAL
K. BALÍK.

PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“ NA
ROK 1923.

V PRAZE 1923.

NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“.
TISKEM ARCIB. KNIHTISKÁRNY.

Imprimatur.

Pragae, 7. Julii 1922.

Dr. Antonius Podlaha,
episcopus Paphiensis,
vicarius generalis.

Nr. 12.306.

1. Úvod.

Nepoleká tě snad titul této knihy? Čítanka! To asi bude nějaká kniha pro děti Bohudík, tvrdé školní lavice už mám odbyty. A netoužím už ani po ničem, co by mne na ona léta upomínalo.

Ale neznepokojuj se! Nelekej se bez příčiny! Tato kniha není určena pro děti, nýbrž pro dospělé. Ostatně — jaké pak strachy? Jsme skoro dětmi, i když jsme vyrostli. Co pak vlastně víme, i když jsme mnoho prožili a třeba i mnoho se učili? Oč více víme, než prosté dítě? Mudrc, kterému se pro jeho moudrost tolik divíme, vyřknul pamětihodná slova: „Vím, že nic nevím“. A my ho jen chválíme pro jeho prostosrdečnost. Upřímné ono přiznání dodává mu pravé velikosti.

Škola jest přípravou pro život. Připravuje nás pro život vezdejší, a je-li dobrá, i pro život věčný. Celý náš vezdejší život jest zase školou a přípravou pro věčnost.

Už jsme u jádra. Nezapomínej, že máš duši, duši nesmrtelnou, která potřebuje poučení a posily, jako tělo potřebuje pokrmu. Neodpírej jí posilujícího sousta! Nenech jí hladověti!

Šest dní v týdnu jdeš po práci, věnuješ se svému zaměstnání a staráš se o tělo. Ale přijde den Páně, den odpočinku tělesného, a tu do popředí vystoupí druhá část tvé přirozenosti a hlásí se k svému právu. Bylo by kruté, kdybys ji odmítnul.

V neděli a zasvěcené svátky neopomeň ovšem jíti dopoledne na mši svatou. Vyslechni i kázání. Duše se tím osvěžuje, posiluje a povznáší. Zde už přísný církevní předpis končí. Kromě Nejsvětější Oběti církev už nepředpisuje ničeho. Jak tedy ztrávíš ostatní část posvátného dne? Můžeš odpoledne jíti na požehnání, křesťanské cvičení, vyjít si do přírody, navštívit přítele, přečísti si dobrý časopis nebo vyslechnouti poučnou přednášku.

Ale když budeš chtít, vždy ti zbude nějaká čtvrt hodinka, abych tak řekl, pro duševní svačinu. Hle, zde se ti nabízí pokrm. Vezmi a čti! Otevři si tuto čítanku, vyhledej si pojednání na dotyčnou neděli nebo svátek a přečti si je. Není dlouhé, a zbude ti ještě dosti volného času.

Jest to skoro neuvěřitelné a přece pravdivé — naše doba se zvýšeným zájmem vrhla se na otázky náboženské. Mluví o nich dělník, rolník, řemeslník i úředník, a každý jim ovšem nejlépe rozumí. Kdyby bylo po jeho, však on by to všechno jinak zařídil . . . Na řešení otázek těchto považuje se skoro každý způsobilým. Zvláště naše katolické náboženství mnozí posuzují a odsuzují, ale činí tak bohužel proto, poněvadž ho neznají. Naše věrouka jest duchaplná stavba bez kazu a nedostatku a naše mravouka jest vrchol mravouky vůbec.

• Můj dobrý přítel nedávno mi pravil: „Piš raději povídky; zvláště mladší pokolení bude je čísti ochotněji nežli články náboženské!“ Přiznávám se — už jsem se chtěl dáti zlákat a psáti nasládlé povídky o milencích šťastných i nešťastných, ale brzy jsem se zase vzpamatoval a pomyslel si: „Zábavných knih máme dosti, ale poučných málo a nábožensko-vzdělávacích velmi málo“. A uhnul jsem zase na původní cestu.

Vyhýbám se politice; vyhýbám se i polemice — chci jíti cestou míru a pokoje.

Napřed přijdou řadou pojednání nedělní a mezi nimi jen na takové svátky, které už církevní rok tam trvale zařadil, a ku konci jsou úvahy pro svátky, které připadají dle kalendáře na určitý den. Ostatně vzadu jest obsah, dle něhož možno vždy velmi lehce pojednání si vynajíti.

Svátků zrušených už jsem nedbal.

V Čechách máme zasvěcené svátky svatého Jana Nepomuckého a svatého Václava, kterých v jiných částech naší republiky nesvěti. Na Moravě a na Slovensku světi zase svátek svatého Cyrilla a Methoda, ve Slezsku svaté Hedviky — proto jsem i na tyto dny pojednání připojil. Tvoříme jednu říši, a proto nutno, bychom byli solidární.

Prosím tedy o trpělivost . . .

2. Touha po křesťanské dokonalosti.

(1. neděle adventní.)

Mnozí lidé snaží se vynikati, pozornost jiných upoutati, býti zábavnými, líbivými, oblékají se až výstředně, páni na hlavu staví „cylindr“, aby svoji postat prodloužili, dámy líčí svoje líce, aby opravily přírodu a vynahradily, co snad přirozenost opomenula . . . Stříhají si nehty, holí obličej, urovnávají vlasy. Ano, vyskytují se i snahy čelící ku zdokonalení lidského rodu. Tak lidé v záležitostech tělesných touží po dokonalosti.

Snahy ty, nevybočují-li z přirozených hranic, jsou chvályhodny, ale stávají se směšnými, jakmile jen o centimetr překročíš mez.

Nepokračujme v tomto směru. Vytkli jsme si přece, že chceme se obíratí záležitostmi duševními. Vytkli jsme si jiný cíl a půjdeme k němu jinou cestou. Naši povinností jest pečovati o poklad, který nám Bůh svěřil. Máme se starati, aby duše naše byla stále lepší. Máme toužiti po duševní dokonalosti. Nesmíme duši svoji nechat nepovšimnutu, nesmíme ji nechat růsti a bujati jako nějakou divočinu, nýbrž musíme ji šlechtiti, pěstiti, zlepšovati a upravovati. Jestliže se mnoho mluví a píše o sebezdokonalování, myslí se tím téměř výhradně zdokonalování duševní. Toto zdokonalování jest vlastním cílem našeho života. Slavný český spisovatel Julius Zeyer napsal, že úkol života záleží ve zdokonalení sama sebe. Konfucius zvláště zdůrazňoval povinnost po celý život pracovati a se zdokonalovati. Dokonalým každý býti nemůže, ale toužiti po dokonalosti může každý. Po čem toužíme, k tomu se již blížíme. Dokonalost sama jest Bůh, a kdo se k ní přiblíží, Bohu se přiblížil a stal se schopným bydleti věčně v jeho blízkosti. Už tedy sebe-láska má nás pobízeti, abychom po dokonalosti bažili. Svatý František Serafínský hned od mladosti po křesťanské dokonalosti toužil a v ní vysokého stupně dosáhl. Byl to Seraf v lidském těle, jenž se povznesl nad tužby a snahy tohoto světa, jenž už zde žil v těsném spojení s Božím a jenž, když cítil, že jeho rozdělení pozemské se blíží, jásal a zpěvem vítal sestru Smrt. I my již od mla-

dosti své máme touto cestou bez váhání, bez ustání a vytrvale kráčet. A stále jen musíme hledět a jít ku předu. Světec Augustin dí: „Tiše státí jest tolik jako couvati. Jakmile jsi spokojen sám se sebou a pravíš ‚nyní dosti‘, jsi ztracen“. V tomtéž smyslu vyjadřuje se i svatý Bernard: „Kdo nepokračuje, couvá; jinak nelze na cestě dokonalosti“.

Snad se tážeš: Rád bych šel touto cestou, ale kdo mi ji ukáže? Taž se jen matky! A matka Církve, která mluví jenom to, co jí Pán poručil a k čemu ji Duch Svatý nutká, ti odpoví: Chceš-li jít vzhůru, musíš jít po stupních. I v dokonalosti, jako všude jinde, od malých věcí postupujeme k velkým. Hlavně jsou to čtyři stupně — mezi nimiž jsou ovšem zase i různé stupínky — které k dokonalosti vedou, a ty se jmenují:

1. Odpoutej se od věcí pozemských,
2. očisti svou duši,
3. připodobni se Bohu,
4. spoj se s Bohem.

Jsi-li dobré vůle, podej mi ruku a pojď se mnou po těchto stupních.

Krok na první stupeň neobejde se bez boje. Tělo žádá proti duchu. Tělo jest sobecké, touží po slávě, moci, bohatství, pohodlí a požitcích. Touží po tom, co smyslům lahodí. Kdyby mohlo žít bez duše, nazvali bychom je lidským zvířetem. Ale duše jest povolána, aby je ovládala a řídila. Běda, neudrží-li vlády! Tehdy podobala by se vozkovi, jenž řídí spřežení, nemůže ho ovládnouti a řítí se i s ním do zkázy. Duše musí poroučeti a nikoliv poslouchati. Duše musí se naučiti dívat se na všechny pozemské věci očima pána a nikoliv očima otroka. Musí se naučiti pozemské věci, jako na př. moc, bohatství a pohodlí správně oceňovati, nepřikládati k nim srdce, aby nebylo zatíženo a mohlo se k jiným, vznešenějším věcem povznést. Kdo chce se vznést, nesmí mít zavěšeny okovy pozemskosti.

Chce-li duše o další stupeň se přiblížit k dokonalosti, musí se očistiti. Duše naše nese obraz Boží, a naší povinností jest, aby tento obraz v ní vynikal a nebyl zakryt vrstvou prachu a nečistoty. Jednou navštívil mne přítel malíř a našel za skříní odložený jakýsi starý

obraz. Vytáhl jej, prohlížel, oprášil, smetl pavučiny, zalpil trhliny, a co s ním všechno dělal už ani nevím, jenom vím, že, když mi druhý den jej ukázal, jsem stanul před ním v úžasu. To že jest týž obraz? Ano, zcela jistě, odpověděl mi umělec. A poněvadž byl čestný muž, neměl jsem příčiny mu nevěřiti. Snad i ty nosíš v sobě takový zaprášený obraz, který čeká na milosrdenství. Snad tvá duše zašpiněna jest různými hříchy a pokryta pavučinami zlých náklonností — podrob ji očišťující koupeli. Obmyj ji slzami lítosti a zaplesáš nad její tajuplnou proměnou... Magdalena, která v Bethanii klečíc u nohou Mistrových a horké slzy prolévajíc očišťovala svoji duši, může ti býti vzorem a pobídkou. Podobným vzorem ti může býti i Augustin, který pro povzbuzení jiných přiznal se ve svých „Vyznáních“ ke všem svým pokleskům a nad nimi projevil veliký žal, nebo i mnozí jiní světci, jejichž životopisy podávají nám tolik povzbuzujícího. Svatý Kamil na př. jako voják žil velmi lehkomyslně. Když mu bylo 25 let, nastoupil cestu pokání a setrval na ní až do konce svého života. Litoval upřímně hříchů svých minulých a nových už se nedopouštěl.

Třetí stupeň na cestě k dokonalosti jest připodobniti se Bohu. Jsme dítkami Božími, a dítko má býti otci podobno. Jemu rovni býti nemůžeme, ale máme se snažiti, bychom se mu alespoň z části podobali. K tomu nás napomíná i náš milý Pán: „Buďte tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest“ (Mat. 5, 48). Jisto jest, že ani Pán Ježíš slovy těmi nemínil rovnost, nýbrž jen podobnost.

Abychom se mohli Bohu připodobniti, musíme ho především znáti. Musíme věděti jaký jest, abychom věděli, jakými i my býti máme. A proto se máme dokonale o Bohu poučiti, musíme seznati jeho podstatu, jeho vlastnosti, jeho dokonalost, a když jsme ho poznali a jej za svůj vzor si stanovili, můžeme a máme se snažiti, tomuto vzoru se přiblížiti.

Bůh ve své dobrotě věděl, že tento úkol jest pro nás velmi těžký, a proto se snížil, přiblížil se nám, vzal na sebe lidskou přirozenost, stal se nám podobným, učiněn jest člověkem, žil třicet tři léta mezi námi, podal nám příklad dokonalého pozemského života, a tento příklad

jest částkou jeho velikého vykupitelského díla. Bůh se k nám snížil, abychom my tím spíše přiblížiti se mohli k němu. Na Pána, tak jak nám jej svatí evangelisté zvěčnili, často máme vzhlížeti a — jak on sám poručil — od něho se máme učit. Dobře dí svatý Basil: „Malíři dívají se často na předmět, který malují; rovněž i ten, jenž dokonalým se státi chce, musí často zahleděti se na život našeho Pána“. Nejsprávnější cesta životem jest snažiti se věrně následovati Krista. Kdo touto cestou jde, spěchá ke svatosti. Missionář Matouš Crawley-Boevey dí: „Svatost jest poklad skrytý, vniterné království, království boží v nás. Ono jest život nebo spíše símě života, které se vyvíjí, a nevyvíjí se náhlými skoky, nýbrž jako to činí příroda, zvolna a pomaloučku. Svatost jest ležiš Kristus rostoucí v nás“.

Pán Ježíš správnou cestou sám šel napřed, a jeho slova „Následuj mne“ platí každému z nás. Cestu tu ukazuje křesťanská mravouka, a kdo se chce zváti dobrým křesťanem, musí jí kráčet.

Karel IX., král francouzský, tázal se kdysi slavného vláského básníka Torquata Tassa, kdo jest asi nejbláženější. Básník odpověděl bez rozpaků: „Bůh“. „A kdo jest jím po Bohu?“ tázal se král. „Ten“, dí básník, „kdož jest Bohu nad jiné podobnějším“. Čím jest kdo Bohu podobnějším, tím více štěstí sídlí v jeho srdci.

Konečně čtvrtý stupeň jest spojení s Bohem. V tom už jest vrchol dokonalosti. Sem až musí dospěti, kdo si vytknul dojíti až k pravému cíli a nechce zůstatu někde v polovině cesty. Kdo smýšlí jen povrchně, mohl by se domnívati, že spojení s Bohem můžeme dosíci teprve v druhém životě. A přece takové spojení jest už zde, na tomto světě možno. Nemyslím jen chvilkové spojení, které nastává ve svatém přijímání, ale spojení trvalé. V tomto svatém spojení žije duše, která jest ozdobena rouchem milosti posvěcující, která Boha nade všechno miluje, na něho myslí, pro něj pracuje a horlí a ani na okamžik na něho nezapomíná. Svatý František Saleský dí, že „dokonalost záleží ve spojení naší duše s Bohem; a k tomu se vyžaduje, abychom něco málo věděli a mnoho konali“. K tomuto spojení může se povznést i duše nejprostší. Zde nezáleží na vědomostech,

ale na dobré vůli. Dobře dí blahoslavený Tomáš Kempenský: „Marnost nad marnost a všechno jest marnost, leč toliko milovali Boha a jemu samému sloužití“. Ve spojení s Bohem jest vrchol všeho. Proto také kněz obraceje se při mši svaté čtyřikráte k věřícím, nemůže jim nic lepšího přát než „Dominus vobiscum“ — Pán s vámi. Duše s Bohem spojená na zemi žije, ale v nebi dlí, těžkosti pozemské snáší, ale radostí nebeských požívá, mezi lidmi chodí, ale s Bohem obcuje. Jest sice ještě na zemi, ale náleží již nebi . . .

Vystoupila na čtvrtý a nejvyšší stupeň.

3. Povinnosti zaměstnavatelů.

(2. neděle adventní.)

Svatý Jan Křtitel poslal učedníky své ke Kristu, aby ve víře v něj se utvrdili a z této víry čerpali prospěch. Nebyl mu osud učedníků lhostejným.

Podobně mají jednati všichni, kdož cizí lidi ve svých službách mají. Továrníci mají se starati o své dělníky, mistři o své tovaryše a učedníky, rolníci o své čeledíny a děvečky, zkrátka všichni zaměstnavatelé mají ke svým zaměstnaným určité povinnosti.

První povinností jejich jest vzít si do služeb osoby řádné. Snadno se řekne „řádné“, ale kde je nalézt? Přiznávám, že za našich dob jest tento úkol velmi nesnadný, ale přece, jako za dob největší zkaženosti našel se spravedlivý Noe, tak i za našich dnů najdou se ještě lidé spravedliví. Kdo hledá, nalézá.

Kde jsou dobří lidé, tam jest Bůh na blízku, a pro dobré členy domácnosti naplňován bývá celý dům požehnáním. Když Jakub sloužil u Lábanu, žehnal pro něj Bůh celému Lábanovu domu, takže Lában byl přinucen vyznati: „Poznávám ze zkušenosti, že mi Bůh pro tebe žehná“ (Gen. 30, 27). Rovněž, když byl Josef v domě Putifarově, „Hospodin žehnal domu Egypťanovu pro Josefa a rozmnožoval všecken jeho majetek jak doma, tak na poli“ (Gen. 39, 5). Toho si byli moudří zaměstnavatelé všech dob vědomi a vždy si do služeb vybírali jen osoby dobré. Svatá Jana ze Chantalu brala si výhradně jen

osoby zbožné, neboť se právem domnívala, že zbožný člověk i jinak jest řádný a spolehlivý. Kdo našel dobrého služebníka, našel poklad.

Zaměstnavatelé mají předem se služebními vyjednati jasně a určitě mzdu a mají jim ji zcela a včas vypláceti. Jasně smlouvy, dobří přátelé. Jakých mrzutostí, ano i soudů natropila už ona osudná slova: „Vždyť se nějak dohodneme!“ Napřed se nedohodli a potom už se třeba ani dohodnouti nechtěli nebo nemohli. Každý rád ví hned od začátku, zač slouží.

A každý rád dostane včas, co mu patří. Odklada okrada. Hoden jest dělník mzdy své. Utrhovati na mzdě za každou malou neopatrnost snad by někdy spravedlnost připustila, ale láska zpravidla toho nepřipouští. Tím se pásky vzájemné dobré shody uvolňují. Zadržovati mzdu bez příčiny nebo bez dostatečného důvodu se mzdy zasloužené strhovati zařadila naše mravouka mezi nejtěžší hříchy: Písmo výslovně dí: „Hle, zadržaná mzda dělníků, kteří požali pole vaše, křičí od vás, a volání těch, kteří žali, vešlo v uši Pána zástupů“ (Jak. 5, 4). Hřích ten nazýváme hříchem do nebe volajícím.

Zaměstnavatelé, berouce cizí lidi do svých služeb, slávají se jaksi jejich druhými rodiči — mají povinnost se o ně tak starati, jako se pečliví rodičové starají o své děti. Mají s nimi jednati nejen dle zákonů práva a spravedlnosti, ale i dle zákonů lásky. Mají v nich viděti a cítiti obraz Boží a jednati s nimi vlídně a mírně. Job považoval čeled' za bratry (Job 31, 15). Moudrý Sirach dává radu: „Máš-li čeledína věrného, budiž tobě jako duše tvá a jako s bratrem, tak s ním nakládej“ (Sir. 33, 31). A varuje před hrubým a prchlivým jednáním: „Nebývej jako lev v domě svém, podvracuje domácí své a utiskuje poddané tobě“ (Sir. 4, 35). Apoštol národů napomíná: „Páni, prokazujte služebníkům, co jest spravedlivo a slušno, vědouce, že také vy máte Pána na nebi“ (Kol. 4, 1). Svatý František Saleský praví, že mají hospodáři vždy na to pamatovati, co by si přáli, kdyby sami sloužili, a tak aby se také ku své čeledi chovali; dává pak hospodářům radu, aby čas od času čeledi spokojenost svou na jevo dali

a tak ji k další věrné službě povzbudili. Mají býti zdvořilí a milosrdní. Laskavostí a vlídností vždycky pořídíš mnohem více než neurvalostí, křikem a nadávkami. Klidnou mysl musí si zachovati, i když se třeba s druhé strany s dobrou vůlí nesetkávají. Když v evangelickém podobenství služebníci reptali proti hospodáři, nebořil se tento na ně, nýbrž pohlavárovi té rebelie vlídně pravil: „Příteli, nečiním tobě křivdy“ (Mat. 20, 13). Jací bývají rodiče, takové bývají zpravidla i děti, a jací jsou zaměstnavatelé, takovými obyčejně stávají se i zaměstnaní. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. Jaký hospodář, taková čeleď.

Vzal-li zaměstnavatel na sebe závazek pečovati o stravu zaměstnaných, má tuto povinnost plnit ochotně a úplně — má jim poskytnouti stravu silnou, výživnou, dobře upravenou a dostatečnou. Prázdný pytel nestojí. Hladový a slabý nemůže dodati náležité práce. Ochotněji a lépe pracují ruce, je-li žaludek uspokojen. Kdo nepracuje, ať nejí, ale kdo musí pracovati, musí se najísti. Kdo šetří na stravě, šetří na nepravém místě.

Zaměstnavatel má se také starati, aby se služební a zaměstnaní u něho co nejvíce naučili. Mistr má přidržeti učedníka ke všem druhům práce, nemá ho nechat pracovati stále jen v jednom odvětví, nechat ho snad jen chovati děti a štípati dříví, nýbrž má mu spravedlivě ukázati vše, co sám umí a čeho bude jednou v životě potřebovati. Z jeho dílny má vyjít celý řemeslník a nikoliv jen jednostranný přištipkář. Mnohá služka vděčně vzpomíná na svou bývalou paní, a to hlavně proto, že se u ní mnohému potřebnému naučila.

Hospodáři mají i o pozemské blaho čeledi své pečovati a jí k jeho dosažení napomáhati. Mají je nabádati k šetrnosti, připomínati jim, že v budoucím životě budou úspor velmi potřebovati, a k dosažení samostatné živnosti jim býti nápomocni. Nemůže jim býti lhostejno, co čeleď se svou mzdou činí. „Nestará-li se kdo o syje a zvláště o domácí své, zapřel víru a jest horší nežli nevěřící“ (I. Tim. 5, 8.).

Zvláště se jich mají ujmouti, upadnou-li v nebezpečí. Když se jednou Pizarro plavil přes prudkou řeku, uchvátil mu proud věrného jeho sluhu. Bez roz-

mýšlení vrhl se slavný plavec do vody a šťastně sluhu svého zachránil. Když mu přátelé jeho domlouvali, že se neměl tak velikého nebezpečí odvážiti, neboť mohl i sám o život se připravit, pravil: „Neznáte ceny věrného sluhy“. Tvůj služebník nebo služka také třeba upadne do nebezpečného proudu — začne se potulovati večer, v nebezpečných společnostech se zdržovati, náboženské povinnosti zanedbávati — vrhni se za ním jako onen Pizarro a vyrví jej ze zkázy. Snad se ti to podaří, a zachráněný bude tě proto později blahoslaviti.

Kdyby přišli k úrazu neb upadli do nemoci, neopouštěj jich. Úrazové a nemocenské pojištění je v zásadě dobrá věc, někdy vypomůže, ale mnohdy nedostačuje. Zákony podobného druhu musí býti doplňovány nepsanými zákony lásky. Láska je vynalézavá, pomáhá i v případech, na něž zákonodárce nepamatoval, a jde až za hranice, které zákon předsal. Když onomu setníku v Kafarnaum rozstonal se služebník, spěchal pro lékaře, o němž slyšel, že pomáhá, a úpěnlivě ho prosil: „Pane, služebník můj leží doma ochrnulý a hrozně se trápí“ (Mat. 8, 6.). Podobným způsobem stará se pečlivý hospodář o svou čeleď, kdykoliv nastane toho potřeba.

A ještě jest jedna povinnost, na kterou nesmíme zapomínati. Uvádím ji až na konec, a to nikoliv snad proto, že by byla méně důležitá, ale proto, aby tím spíše v mysli utkvěla. Konec korunuje dílo, a co jsme slyšeli naposledy, to nám obyčejně nejspíše v paměti uvízne. Je to povinnost starati se i o duši zaměstnaných. Svatý Tomáš z Vilanovy dí: „Neříkej, já jim pokrm dávám a povinnou mzdu platím, o duše své nechať se sami starají, nejsem já knězem. Ne, tak neříkej, neboť v den soudný tvůj i jejich Pán požádá z nich přísný počet od tebe.“ Dávej jim dobrý příklad, utvrzuj je v pravé víře a pouč je v ní, jsou-li zanedbáni. Svatá Hedvika ty, kteří z jejího služebnictva prostí a zanedbaní byli, buď sama učila, nebo někým k tomu způsobilým učití dala, jak se mají modliti, zpovídati a Velebnou Svátost přijímati. Velikou zodpovědnost si na sebe bere, kdo o duševní potřeby svých podřízených nedbá, a těžkého hříchu se dopouští, kdo jakýmkoliv způsobem víru v nich zviklati se snaží, nebo snad jim v plnění náboženských povinností bez dosta-

tečné příčiny překáží. Takový zaměstnavatel projevuje málo moudrosti — kdo je věren Bohu, je přece věren i lidem, a kdo věrně slouží Bohu, bude věrně sloužiti i svému zaměstnavateli. V jedné vesnici jižních Čech setkal se jednou farář s nájemcem dvora — židem. Za řeči ho pochválil, že v době postní, když byly ohlášeny zpovědi, dal svým deputátníkům volno, aby mohli jíti do kostela. Židovi pochvala ta zalichotila, a tu otevřel své srdce dokořán: „Víte, Velebnosti, už jsem měl velikou řadu deputátníků, a přesvědčil jsem se, že ti, kteří chodí do kostela a k zpovědi, nekradou, ale před neznabohem se všechno jen třese. Když své lidi pošlu v neděli a ve svátek do kostela a když v postě ten jeden den všední jim dám prázdno, mám z toho ještě zisk.“ Opravdu, kdo přispívá k rozmnožení statků nebeských, chrání statky své a přispívá k jejich rozmnožení.

Řádný zaměstnavatel dbá, aby v jeho živnosti byl zachován nedělní klid. V neděli dělníků k práci nepřidrží a nenutí, neboť ví, že na takových pracech požehnání Boží nespočívá. Farao v Egyptě ukládal lidu israelskému těžké práce v den sváteční, a trest na něj brzy přikvačil — bídě zahynul na dně mořském.

To by byly asi tak nejhlavnější povinnosti zaměstnavatelů. Každý spořádaný zaměstnavatel se snaží, aby je co nejlépe plnil.

4. Pravdomluvnost.

(3. neděle adventní.)

Jordánskému kazateli naskýtala se vhodná příležitost v očích lidu se povznést. Přišla k němu deputace z Jerusalema a ptá se ho, není-li Messiášem. Taková domněnka se totiž o něm po celém okolí šířila. Bylo to velmi lákavé, a zajisté mnohý jiný — ve ctnosti méně utvrzený — byl by přisvědčil. Snad už jen prosté mlčení bylo by se vykládalo za projev souhlasu. Ale přísný mravokárce rázem učinil nejistotě konec. S celou rozhodností a hodně hlasitě odpověděl: „Já nejsem Kristus.“ Nedbal, že rozhodným tím slovem jeho popularita utrpí.

Tato odpověď nám imponuje. Jan byl pravdomluvný. Byl čestný muž, kterému už dvě tisíciletí vzdávají chválu,

a kterého až do soudného dne všichni dobří lidé budou velebiti.

Budme i my pravdomluvní!

Mluvme vždycky jen to, co za pravdivé uznáváme a co s naším vnitřním přesvědčením se srovnává!

Pravdomluvnost vždycky byla mezi vzdělanými lidmi a národy považována za ctnost. Už hned mudrc Demokritus slovem i skutkem učil, že povždy máme pravdu mluvíti.

Když Augustus po porážce M. Antonia a Kleopatry vítězoslavně do Říma vjížděl, byl mezi zajatými egyptský kněz, o němž šla pověst, že ve svém životě jen jedenkrát selhal. Této zvláštní vlastnosti celé město se divilo. Dozvědění se o tom městská rada, domnívala se, že i v osobě zajatce, otroka, pravdomluvnost se cítí musí. Byl tedy propuštěn na svobodu a jsa knězem pohanským, byl přijat mezi kněze starého Říma; ano i pamětní sloup mu ke cti postavili, aby i potomci tuto vlastnost na něm chválili.

Nejlepším vzorem pravdomluvnosti byl náš milý Spasitel. Když chtěl lidstvu objasniti svoji tajuplnou podstatu, nemohl toho učiniti kratěji a přesněji nežli slovy: „Já jsem pravda“. (Jan 14, 6.) Že mluvil vždy pravdu, o tom byli přesvědčeni nejen jeho přátelé, ale i nepřátelé. I když jeho zarputilí protivníci plni vzteku se k němu blíží, chtějíce jej polapiti v řeči, jsou nuceni vyznati: „Víme, že pravdomluvný jsi“. (Mat. 22, 16.) Tak i ve svém záští mu vzdávají chválu. Ano pravdomluvnost více cenil než svůj život. Když totiž oné památné noci, kdy velerada židovská jednala o jeho životě a smrti, položil mu nejvyšší kněz konečnou a rozhodnou otázku: „Jsi-li Syn Boží?“, odpověděl dle pravdy: „Ty jsi řekl“. (Mat. 26, 64.) Odpověď ta rozhodla. Kdyby byl řekl, že není, byli by ho propustili, ale když řekl, že jest, vynesli rozsudek smrti.

Podle tohoto vznešeného příkladu hrdinské duše vždycky se řídily. V životopisech svatých máme mnoho příkladů podobné pravdomluvnosti. Hle jeden z mnohých: Císař Maximian poslal vojíny, aby zajali Antonína, biskupa z Nikomedie, a přivedli mu ho. Vojáci zastihli biskupa doma. Antonín vlídně je přijal a pohostil, a tu vojíni

z vděčnosti pravili: „Jsme vysláni, abychom tě jali a císaři přivedli, nechceme však toho učiniti, nýbrž řekneme, že jsme tě nezastihli doma“. Když to světec slyšel, pravil: „Nikoliv! Toho nepřipustím. Křesťanu není dovoleno lháti, byť si lži třeba i život vykoupil“. A dal se odvésti k soudu a odtud k bolestné smrti pro svou víru.

I svatý Jan Zlatoústý byl veliký milovník pravdy. Čteme o něm, že jeho největší starostí bylo, aby se proti pravdě neprohřešil, čímž se také skutečně stalo, že nikdy z úst jeho lež nevyšla. Okolnost ta vedle jeho skvělé výřčnosti způsobila, že byl zván „Zlatoústým“. Aby snad nikdy lháti nemusil, vzdal se právnictví a stal se knězem.

Rovněž svatý František Saleský byl vždy pravdomluvný. Když jako chlapec z neopatrnosti nebo nerozvážnosti něco špatně nebo nepořádně udělal, vždy se k chybě přiznal a nikdy nezapíral.

Od našeho Pána a jeho svatých uč se pravdomluvnosti! Miluj pravdu, mluv pravdu, braň pravdu! „Lháti a přísahati nechať je tvému jazyku zcela neznámo; a láska ku pravdě budiž v tobě tak veliká, abys, cokoli promluvíš, jako za stvrzené přísahou považoval“ (Svatý Jeronym). „Pravdu miluj a všeliká pravda z úst твоjích vycházej, aby duch v tobě obývající pravdomluvným shledán byl u všech lidí, a aby veleben byl Pán, jenž dal ducha v tebe“ (Hermas). Jako ručičky na hodinách ukazují, jak stroj uvnitř jde, tak má náš jazyk jen to projevovat, co se v našem srdci děje.

Když se tě někdo na něco táže, odpověz upřímně — i ty toužíš, aby jiní k tobě upřímní byli. Upozorni bližního svého přátelsky na jeho chyby — třeba se mu tím nezavděčíš, ale jistě mu prospěješ. Lék, který prospívá, zpravidla bývá trpký. Nemocného včas upozorni na vážný stav jeho nemoci — vždyť se může jednati o celou jeho věčnost. Čistá pravda jako čisté víno — nikomu neuškodí.

Neváhej mluvit pravdu, i kdyby ti snad působila obtíže a nesnáze. S Ondřejem Hofrem zajat byl v Tyrolsku také Petr Mayer a odsouzen na smrt. Sám francouzský velitel radil mu jakousi lží si pomoci a život zachrániti. Ale Petr pravil: „Moje matka a náš velebný pán říkali, že se nesmí lháti. Nikdy jsem nelhal, jsem katolík a po-

čestný muž; nechci lži zachovati si život“. Byl zastřelen 1. března 1810.

Bíděj vypravuje bájku o opici a ptáku: Bylo na jednom kopci několik opičích rodin. Jednou za studené a deštivé noci chtěly si rozdělati oheň, ale nevěděly jak. Tu jeden opičák spatřiv svatojanskou mušku, myslil, že to jiskra; i běžel radostně k ní a dýmal na ni, aby se rozhořela. Ostatní už nosily dříví na oheň a dýmaly na jiskru také. Spatřiv to jistý pták, volal: „Nepachtěte se, vždyť to není jiskra!“ Ale opice jeho řeči nedbaly. Proto pták přilétl blíže, znova jim opakoval, že to není jiskra, ale opět nadarmo — opice dýmaly dále. I šel tudy muž a spatřiv počínání ptáka, řekl mu, aby si nedával práci a nepřesvědčoval tupé opičí hlavy, neboť takový opičák, když si něco vezme do kotrby, domnívá se, že je Šalomoun a že má pravdu v kapse. Ale pták nedbaje jeho řeči slétl až k samým opicím, aby jim dokázal, že to, co se svítí, není jiskra. V tom však opičák po něm škrábnul, až ubožák klesl mrtev k zemi. Takové odměny mnohdy dochází pravdomluvnost. Ale tím právě lesk její více okouzluje.

„Pravda jest co cedr na Libánu.

Ti, jenž na ni dují větrové,

víc jen šíří vonnou její mannu.“

(Jan Kollár.)

Pravdu mluv, i když tě ponižuje. Tobě se zdá, když se přiznáváš ke své neobratnosti, ke svým nezdarům a neúspěchům, že se snižuješ, ale v očích soudných a rozumných lidí otevřeným tím přiznáním vyrůstáš.

Nemluv dle toho, koho máš před sebou, neboť pravda jest stejná, i když lidé se mění. Co si máme mysliti o člověku, jenž řeči své upravuje dle toho, kdo ho poslouchá? Co si máme mysliti o ženě, která ve společnosti tituluje svého manžela „Můj drahoušku“, „můj cukroušku“, ale doma mu říká „ničemo“ nebo „protivo“?

Konečně není jen pravdomluvnost ve slovech — je také ve skutcích. Každý, kdo koná práci důkladně a správně, je pravdomluvný skutkem. Obuvník, který prošil jen kousek střevíce a ostatní zamazal, zalhal si.

Kdo je jak ve slovech tak ve skutcích pravdomluvný, jest na světě vážený a oblíbený.

5. Poslušnost.

(4. neděle adventní.)

Když se stalo slovo Hospodinovo k Janovi, synu Zachariášovu, na poušti, kázal křest pokání na odpuštění hříchů. Ochoťně poslechl Božího vybídnutí a přesně plnil úkol, který naň Bůh vložil.

Jsme i my vždycky tak poslušní? Plníme vždycky ochotně a rádi oprávněné rozkazy jiných? Konáme vždy uložený rozkaz hned? Či snad nám musí býti dvakrát nebo třikrát opakován? Konáme ho přesně tak, jak nám jej naši představení dali, či dovolujeme si svévolně něco měniti?

Zadívejme se do svého vnitřa, zpytujeme se a činně pro budoucnost dobré předsevzetí . . .

Jak ve Starém tak i v Novém zákoně máme hojně povzbuzujících příkladů. Vizme jen na př. Abrahama. Bůh jej v noci zavolá, a on hned odpovídá: „Tu jsem“ (I. Mojž. 2, 22.). Hospodin mu dává rozkaz, nad nějž nemůže býti krutějšího — obětovati jediného syna, a přece Ábraham jest k tomu ochoten. Zkouška pro něho dobře dopadla. Bůh se spokojil s projevem tak hrdinské poslušnosti, a syna už v oběť nežádal. „Lepší je zajisté poslušnost nežli oběti“ (I. Král. 15, 22).

Jaký příklad uvéstí máme z Nového zákona? Zrak náš mocně poutá hned osoba, která je středem tohoto zákona — jako je slunce středem naší sluneční soustavy — osoba našeho Pána. Z poslušnosti sestoupil na zemi, v bídě se narodil, obřízce se podrobil, rodičům svým byl poddán a všechny zákony plnil, aby nám dobrý příklad poslušnosti dal. Přál si, aby se jeho věřící předpisům podrobovali. Tak na př., když uzdravil malomocného, poslal ho ukázat se knězi (Mat. 8, 4.). Slepec, kterého uzdraviti chtěl, nabyt zraku, až když vyplnil na první pohled podivný rozkaz, že má jíti k rybníku Siloe a tam si smýti bláto, kterým oči jeho potřel. Kristus nejen poslušnost vyžadoval, ale sám ji i konal. Právem dí o něm svatý Pavel: „Ponížil sebe sama stav se poslušným až k smrti, a to smrti kříže“ (Fil. 2, 8.).

Poslušnost je pro společnost lidskou velmi potřebná. Jeť vlastně základem spořádaného života. Kde má být pořádek, musí někdo poroučeti a někdo poslouchati. O poroučející nouze nebývá — spíše se obyčejně nedostává poslouchajících. Jestliže nemusíme poroučeti, buďme rádi, neboť dobře poroučeti je velmi nesnadno, a děkujme Bohu, zařadil-li nás mezi ty, jež poslouchati mají, neboť náš úkol je velmi ulehčen. A úkol ten plňme věrně. Ne snad proto, abychom došli odměny, ani snad ze strachu před trestem, ale z lásky k Bohu a z lásky k sobě samým.

Poslušnost je velmi z á s l u ž n á. Svatý Jeronym ji zove „nejdokonalejší bohoslužbou“. Svatá Teresie dí: „Jeden den pokoře a poslušnosti věnovaný mnohem vzácnější jest, nežli několik dní v ustavičném modlení ztrávených“. Svatý Jeronym praví: „Pro neposlušnost Adam z ráje byl vyhnán; proto chceš-li v ráj vjíti, musíš býti poslušným“. Svatý Tomáš Akvinský dí: „Člověk nemůže dáti Bohu nic většího, nežli když k vůli Bohu svou vůli podrobuje vůli Boží“.

Jest matkou pokory a pokoje. Kdo se dovede vůli jiných podřizovati, neupadne do pýchy. Kdo plní rozkazy jiných bez reptání, není příčinou rozbrojů.

Jest užitečná. Petr, ač po celou noc marně lovil, rozestřel síť, že mu to Pán poručil, a ulovil mnoho.

Proto ji svatí tak vysoko cenili a pěstovali. Svatý Alojs poslouchal ve všem co nejurčitěji, takže ani si vzpomenouti nemohl, že by byl v něčem rozkaz představených nevyplnil. I v maličkostech poslouchal, aby se pro velké věci cvičil.

Církev svatá z rozkazu Pána jeden druh její řadí mezi evangelické rady. Vedle dobrovolné chudoby a stálé čistoty ji považuje za vydatnou pomůcku snadněji dosíci dokonalosti a spásy.

Svatý Benedikt považoval poslušnost za základ svého řádu. Pravidla v řádových pravidlech: „První stupeň pokory jest okamžitá poslušnost, kterou Kristus především miluje. I v těžkých a na oko nemožných věcech má se poslouchati.“ V řádových domech je zvláště poslušnost neobyčejně potřebná. Jednotlivci vzdávají se ve prospěch celku své osobní vůle a dávají ji celku do služeb. Tím

si vysvětlujeme, že náboženské řády vykonaly tak ohromné věci.

Kdo má poslouchati? Obyčejně se říká, že nižší vyššího. Není ani možno zvlášť vyjmenovati druhy lidí, kteří jsou vázáni poslušností, neboť společnost lidská je velmi různorodá a tak v sebe spíata, že táž osoba vůči jednomu jeví se nám jako poroučející a vůči jiným jako poslouchající. Ale přece někde povinnost poslušnosti zvlášť očividně vystupuje do popředí.

Především poslouchati mají dítky svých rodičů. Svatý apoštol napomíná: „Dítka, poslouchajte svých rodičů ve všem, neboť to jest milé Pánu“ (Koloss. 3, 20). Jistá matka potřebovala něco od kupce. I vypravila Jeníka, aby to došel koupit. Ale Jeníkovi se nezdálo, a dával návrh, aby tam došel Pepík. Pepík zas myslel, že by tam mohla dojít Mařena, a tak se přeli, a pečlivá matička neměla tolik síly, aby někoho k tomu donutila, až konečně si došla ke kupci sama.

Když jdou dítky do školy, nemohou rodiče jíti s nimi. Tam místo rodičů nastupují učitelé. Těch mají žáci poslouchati. Škola bez kázně, mlýn bez vody.

Křesťané mají poslouchati svých kněží. Kněze ustanovuje církev a poroučí jim, aby pečovali o duševní blaho věřících. Kněží vedou duše sobě svěřené. Věsti někoho je asi tolik, jako říkati mu, co má dělati, jak si má počínati, jak má jíti, nebo-li jinými slovy, mu poroučeti. Ústy kněze poroučí biskup, který jej ustanovil, a biskup zase činí jenom to, co si přeje Svatý Otec v Římě. To je obdivuhodná organisace naší církve, která jenom poslušností se může udržovati a prospívati. Kde už by církev byla bez poslušnosti! Kdo jí neposlouchá, neposlouchá Krista, který řekl: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá“ (Luk. 10, 16). Kdo přestává poslouchati, přestává býti členem církve, zcela dle slov Kristových: „pakli však ani církev neuposlechně, budiž tobě jako pohan a publikán“ (Mat. 18, 17).

Občané mají poslouchati zákonů. Zákony mají mu býti posvátnými. Dobří katolíci bývají nejlepšími státními občany, poněvadž už jejich svědomí jim poroučí zákonů poslouchati. Kdyby všichni občané byli prodchnuti duchem naší víry, nebylo by třeba vůbec četníků a strážníků.

Služební mají poslouchati svých zaměstnavatelů. K tomu je napomíná svatý Pavel: „Poslouvejte svých představených a buďte jim poddáni, neboť oni bdí (nad vámi) jakožto ti, kteří vydají účet za duše vaše, aby to činili s radostí a ne se vzdechy; neboť toto by vám nebylo užitečno“ (Žid. 13, 17). Mají přijímati rozkazy svých představených bez posuzování a rozebírání. Dobře dí svatý Řehoř Vel.: „Pravá poslušnost ani nezkoumá úmysl představených, aniž rozkazy rozeznává; poněvadž, kdo všechen rozsudek nad životem svým vyššímu pozůstavil, v tom jedině se raduje, že koná, co se mu přikazuje. Neumí zajisté rozkazovati, kdo se nenaučil dokonale poslouchati“. Svatý Bonaventura dí, že „poslušnost k představeným je poslušností k Bohu“.

Kdy nemusíme poslouchati? Zajisté že tehdy, když si někdo osobuje právo poroučeti, ač k tomu práva nemá.

A když někdo poroučí něco hříšného, byť to byli třeba i rodiče, poslechnouti nesmíme. Když vele-rada židovská poroučela apoštolům, aby o Kristu nekázali, neuposlechli, nýbrž srdnatě pravili: „Poslouchati sluší více Boha než lidi“ (Sk. 3, 29).

6. Pokora.

(Hod Boží Vánoční.)

Trůnem nebeského Krále, když sestoupil na zemi, byly jesle v chlévě. Mohl se ještě více ponížiti? Za matku vyvolil si chudobnou dívku; když povyrostl, obcoval nejraději s lidmi opuštěnými, s prostými dítkami; neměl, kam by hlavy sklonil; když ho chtěli učiniti králem, skryl se; vůbec celý jeho život, až po velikou chvíli, kdy se sklonil, aby svým učedníkům nohy myl, byl nepřetržitým projevem veliké pokory. Jediné povýšení, které připustil, bylo povýšení s křížem . . . Ano i ve Velebné Svátosti je stálým příkladem pokory. Proto plným právem mohl říci: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mat. 11, 29).

Uč se, křesťane, od svého Mistra veliké této ctnosti!

Pokora je ctnost, kterouž vše dobré Bohu přičítáme, svou vlastní slabost a hříšnost uznáváme a proto se rádi ponížujeme.

Co vpravdě na sobě máme dobrého, smíme a máme dle pravdy oceniti, ale ne přeceňovati. Veškera dokonalost naše je z Boha. Svatého Františka Serafinského tázal se jeden jeho tovaryš, co sám o sobě myslí. Světec odpověděl: „Milý bratře, pochybuji, že jest pod sluncem většího hříšníka nade mne“; načež onen: „Kterak jen můžete, laskavý otče, cosi takového o sobě říci, ježto přece jste přesvědčen, že země tato přechovává loupežníky, vrahy, křivopřísežníky a jiné zlosyny; nebojíte-li se, že Vás Bůh bude trestati ze lži?“ I odpověděl světec: „Já jsem svatosvatě přesvědčen, kdyby oni nešťastníci takové milosti byli od Boha obdrželi jako já, že by vedli mnohem světější život, nežli já.“

Josef Haydn, znamenitý hudební skladatel, byl velmi nábožný a pokorný. Co složil, považoval za dar Boží a nepřipisoval nikdy sobě. Tak když se přednášelo jeho oratorium „Stvoření“, vyřinuly se mu při slovech „Budiž světlo!“ z očí slzy, zbožně sepial ruce a zvolal: „Nic ode mne, nic ode mne, všecko s hůry!“

Pokora není snad nesmělost, nebo nedůstojné snižování sebe. Není snad pokorný jen ten, kdo ustupuje do pozadí, klopí oči, nenosí oděv dle nejnovější módy, není to snad duševní slabost, ale právě zvláštní duševní síla. Každá ctnost je síla, a pokora jest jí obzvláště.

Pokora je ovoce pravého sebezpoznání. Jak jsi malý, ubohý, chudý, prostý, neučený! Co je tvá krása a síla těla? Co majetek? Co urozenost? Co učinnost? Synu lidský, zadívej se do sebe, na sebe a kolem sebe a máš-li rozum zdravý a schopný nezkaleného úsudku, poznáš a uznáš svoji nicotnost. Nevypínej se a buď jeň srdce pokorného jako prosté dítě.

Svatá Hedvika, vévodkyně polská, ač vedla ctnostný život jako anděl a všem lidem dávala příklad pravé ctnosti, považovala se za největší hříšnici a žádala, aby o ní lidé s opovržením mluvili. Z pokory nevzala na sebe nikdy nový šat, nýbrž od sestry obnošený a nosila ho tak dlouho, až barva jeho vybledla.

Svatý František Sal. dí: „Pokora v tom záleží, že se nad jiné nevypínáme, ani za hodnější nepovažujeme, ba ani jiných přednější býti nežádáme.“ Svato Bernard dí, že „pokora je ctnost, kterou člověk v pravdě sebe poznává, svou nicotu poznává“.

V životopise naší světice blahoslavené Anežky čteme, že chtěla býti v klášteře Klarisek, který založila, jen obyčejnou řeholnicí.

Zadíváme-li se kolem sebe, v úžasu vidíme, že tato ctnost na světě mizí. I prostí lidé, o nichž bychom se domnívali, že mají dosti příčiny skromnými býti, počínají si až odporně sebevědomě, vyzývavě a drze. A mládež? Přejdeme raději tuto kapitolu mlčením A co jest toho příčinou? V srdcích mizí víra v Boha, člověk nastupuje cestu oněch nešťasných andělů, kteří v pýše volali, že nebudou sloužiti, člověk nechce býti od vyšší bytosti odvislým, nýbrž chce sám sobě býti neobmezeným pánem. A tu, bohužel, chce býti pánem nejen svým, ale rád by panoval i nad jinými. Lidé zamítajíce křesťanství upadají v pohanství a tím i v neřesti, kterými se pohanství vyznamenávalo. A význačným znakem pohanství byla neobmezená pýcha. Pokora byla ctnost, které pohané neznali, a která jest křesťanství vlastní. Dobře to vyznačil svato Augustin: „Vy jste křesťané, a vaši předkové byli pohané. A jaký rozdíl jest mezi vámi a jimi? Vy žijete čistě při tak velké zkaženosti mravů, ale také pohanství mělo své panny, které, aby si zachovaly korunu nevinnosti, i do ohnivých plamenů se vrhaly. Vy žijete střídme, ale i pohané měli kajícíky, kteří odešli z hluku světa, odebrali se na poušť a do lesů a tam jedli jen tolik, co nutné bylo k zachování života. Jakou máte tedy přednost před nimi? Žádnou, jestliže jste pyšní. Pokora byla jediná ctnost, které neznali“.

Chceme-li zváni býti křesťany, musíme křesťanský žítí a ctnosti křesťanské konati. Přirozenou povinností křesťana jest dobro konati a nedbati, dostává-li se nám za to chvály nebo hany. Kdo touží stále jen po chvále, škodí si, neboť ubírá svým skutkům ceny. Svato Jan Zlatoústý dí: „Nebude si pán mnoho vážiti sluhy, který záležitosti jeho vykonává, a když je vykonal, tím se před ním chlubí a vynáší; onen sluha ale mnoho platí, který, co mu ulo-

ženo, náležitě vykoná, a nic sobě na tom nezakládá. Tak jest tomu i s námi a s našimi dobrými skutky. Hrdí-li jsme pro ně, málo si nás Bůh váží, jsme-li však skromní, budeme od Boha povýšeni a ctěni“.

Skromností ukazujeme svoji velikost. Svatý Bernard dí: „Ze slínu soudím na výšku, z pokory na velikost muže“. Proto všichni vpravdě velcí lidé skromni byli a skromnost také velice cenili. Když křižáci dobyli Jerusalema, vyvolili dne 22. července roku 1099 Bohumíra z Buillonu za krále Jerusalemského. Ten však z pokory nechtěl slouiti králem, ale jen „Ochráncem Božího hrobu“, a nedal se korunovati, nechtě nositi zlaté koruny tam, kde ukřižovaný Pán jeho nosil korunu trnovou.

Pokora jest nejlepší značka pravé ctnosti. Papež Klement VIII. doslechl se o jedné paní nedaleko Říma, že ji provází pověst svatosti. I vyslal k ní svatého Filipa Nerejského, aby její svatost prozkoumal. Světec vydal se na cestu. Vyhledav onu paní, vstoupil do jejího příbytku a prosil ji, aby mu očistila jeho zablácenou obuv, což ona s rozhořčením odmítla. Filip bez váhání vrátil se k papeži a pravil mu: „Osoba ta světicí není, ano, není ještě ani na začátku svatosti, neboť jí schází hlavní vlastnost — pokora“. Svatý František Borgiaš uklízel právě bláto před klášterem na silnici, an mladý šlechtic ho žádal, aby ho uvedl k svatému Františku Borgiaši, že chce do kláštera vstoupiti. „Hned“, odvětil František, „prve mi ale pomozte!“ Mladík vskutku chopil se lopaty a pracoval, až bláto odklidil. Tu ho František uvedl do kollegia, dal se mu poznati a radostně ho přijal, ježto se v základě ctnosti, v pokoře osvědčil.

Kdo má upřímnou touhu dospěti k dokonalosti, musí začíti stavěti na pevném základě. „Velikým chceš-li býti, s nejmenším začni. Pomýšlíš-li provésti vysokou stavbu, mysli nejdříve na základ pokory“ (Svatý Augustin). „První ctností jest pokora, druhou pokora, třetí opět pokora“ (Svatý Vianney). „Kdo ctnosti bez pokory shromážditi chce, nese prach naproti větru“ (Sv. Řehoř).

Pokorný podrobuje se článkům víry, i takovým, kterých ani nechápe, podrobuje se osvědčenému vedení naší mravouky, jde podle příkázání Božích a církevních věře, že ta cesta jest nejlepší, nehledá jiné a ani se o to

nepokouší, přijímá oddaně z ruky Boží dobré i zlé, věří, že ztrátou pokory ztratil by blaženost, jako andělé ztratili nebe, jakmile se počali vyvyšovati.

Dá se rád poučiti, neplýtvá rozumy, napomenutí a domluvu přijme bez reptání, nic nepřijímá a nevykládá si za urážku, rád odpouští bližnímu, v obcování s lidmi jest mírný a laskavý, v každém — i v žebráku — vidí svého bratra a proto jest soucitný. Maršálek Radecký seděl jednou v Ústí n. L. s mnohými vyššími důstojníky při mělnickém víně. Do místnosti chtěl vejítí voják s dřevěnou nohou, ale sklepník nechtěl ho vpustit. Maršálek to zpozoroval a poručil sklepníkovi, aby invalidu přivedl. Sklepník poslechl. Když voják vešel, pravil mu Radecký: „Posadte se mezi námi!“ A pokynul mu, aby si sedl vedle něho. Voják nesměle si přisedl. Radecký se ho vyptával na jeho osudy a potom pravil k důstojníkům: „Tento voják dovedl snad lépe bojovati než já, ale já mám za to na prsou rád, on však dřevěnou nohu. Ta jeho statečnost zaslouží odměny“. Na to vzal maršálek vojínovu čapku, vložil do ní větší peněžitý obnos a dal ji kolovati u stolu. Sešla se značná částka, kterou voják přijal se slzami vděčnosti a odešel. „Buďte stejného smýšlení k sobě vespolek, nemyslíce vysoko, nýbrž sklánějíce se k nízkým“ (Řím. 12, 16). Pokorný se nevynáší, sám uznává svoji slabost a křehkost, nikoho příkře neposuzuje a bez závažné příčiny nikoho neodsuzuje — jest k jiným shovívavý.

Ano i z pověří jeho jest dobrá, protože jest upřímná, neboť jest podoben onomu publikánovi v chrámě, který stoje opodál, ale srdcem jsa těsně u Boha, volal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“ (Luk. 18, 13). Při svatém přijímání dovede přijmouti nebeského Hosta asi tak jako onen královský úředník v Kafarnaum, který v pohnutí volal: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdraven bude služebník můj“ (Mat. 8, 8).

Pokračuje na cestě k dokonalosti, a Bůh ho svou milostí podpírá. „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost“ (I. Petr. 5, 5). Jde cestou ku spáse. Svatý opat a poustevník Antonín vypravoval jednou svým bratřím, že viděl síť nepřitele pekelného po celém světě roze-

střenou. A když vzdychal „Kdo může uniknouti, aby zachycen nebyl?“ slyšel hlas: „Pokora jediné, Antoníne, unikne; jest ještě níže než tato síť, a pokorný zachycen nebude“.

Miluj pokoru, vař si jí, cvič se v ní a používej všech prostředků, abys jí neztratil! Agathokles, syn prostého hrnčíře, stal se králem. Však i jako král jedl vždy z hliněných nádob. A když se ho ptali, proč tak činí, odpověděl: „Nádobami těmi jsem vždy upamatován na svůj prostý původ a tak zaháním pýchu, ke které hodnost královská svádí“.

Pokorného milují lidé i Bůh. U lidí zjednává nám pokora oblibu, u Boha odměnu. „Kdo se poníží, bude povýšen“ (Luk. 18, 14).

7. Návštěva kostela.

(Neděle po narození Páně.)

„Pro náš život třeba věci trojí:
ruky k nebi, strážce v světa boji,
k tomu svazu, jenž nás s nebem pojí.
Věž jest ruka, jež nám k nebi káže,
kostel — to jest anděl svaté stráže,
oltář v něm, svaz, jenž nás s nebem váže.

(Fr. Sušil.)

O stařence Anně praví evangelium, že „nevycházela z chrámu, sloužíc (Bohu) posty a modlitbami“ (Luk. 2, 37). A tato horlivá návštěvnice domu Božího byla odměněna — uviděla Pána.

V kostele dosud dlí Pán, a všichni, kteří jej navštěvují a tam se zbožně modlí, přicházejí s Bohem do úzkého styku. I jim Pán se zjevuje.

Středem našeho náboženství je Nejsvětější Svátost, a středem a vrcholem všech našich náboženských úkonů je Nejsvětější Oběť. Obé je spolu dosti úzce spojeno. Aby Velebná Svátost byla na důstojném místě chována a aby se na důstojném místě mše svatá sloužiti mohla, staví křesťané kostely. Kostel se jmenuje domem Božím, a poněvadž Bůh nad lidi vysoko vyniká, zpravidla i kostel převyšuje také ostatní přibytky lidské. Naši zbožní před-

kové vystavěli a zanechali nám kostely prostorné, výstavné a bohatě vyzdobené. Kostely ty jsou zřejmě projevy jejich zbožné mysli. Naše doba sotva by byla schopna tak velikého nákladu. Vystavěli je pro sebe, své děti a potomky, čímž nám prokázali velikých dobrodiní. Spisovatel K. Klostermann vyslovil přesvědčení, že více než chléb dali, kdož nám kostely vystavěli.

Kostel máme rádi a často navštěvovati. Hodné dítě rádo navštěvuje svůj rodný dům a s ochotou spěchá navštívit svého otce — křesťan na křtu svatém, jež přijal v kostele, stal se dítkem Božím, kostel se mu stal tedy začátkem jeho nadpřirozeného života, a proto spěchá rád do tohoto svého „rodného domu“, a spěchá tam rád i z toho důvodu, že tam sídlí jeho Bůh, jež má právo nazývati „Otcem“. V kostele rozdává Bůh své nejlepší dary a milosti, a proto každá duše, jež po duševním občerstvení touží, spěchá k tomuto posilujícímu prameni. Kostel je zdrojem požehnání. Svatý Jan Zlat. dí, že „nic k dosažení čistého života tak mocně neprospívá, jako časté navštěvování chrámu a horlivé poslouchání slova Božího“. Proto svatý Nilus napomíná: „Domy Boží miluj a vynasnaž se, abys i sám též byl příbytkem Boha. Chrám navštěvuj, neboť zapuzuje od nás bouře a nepokoj“. Jsou lidé, kteří v duševních bojích a v neklidu svého srdce právě v kostele docházejí uklidnění. V obcích, kde je návštěva kostela všeobecně rozšířena, bývá mezi občany pokoj a mír — tak blahodárné má kostel účinky. A vidíme-li někde kostely plné, můžeme už dle toho předem míti dobré mínění o lidu té krajiny.

Návštěva kostela zušlechťuje. Nemáme-li ani na mysli nadpřirozené účinky, už vše, co v kostele vidíme a slyšíme, má na naši duši blahodárný vliv. Zrak, sluch, mysl, srdce — vše je zde plně zaměstnáno a vznešenými dojmy naplněno.

Návštěva kostelní posiluje. Anglický spisovatel Prentice Mulford dí o křesťanech shromážděných v kostele: „Tato nashromážděná, soustředěná síla vyšších myšlenek posílí lidi slabé vůle a pozdvihne stísněné; jako podepírání neviditelnými paprsky vzpřimují se lidé v takovém prostoru.“ Kristus Pán to řekl ještě lépe: „Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, tam

jsem já uprostřed nich“ (Mat. 18, 20). Modlitba naše v kostele — zvláště s jinými — je mnohem účinnější.

Jsme-li už v kostele, celé okolí nás nabádá k modlitbě. Pozdvihnouti mysl svou nábožně k Bohu, má pro nás nepopíratelný význam. Proto ať jen utichnou, kteří nadhazují: „Modliti se mohu všude“. Kdo má odvahu tak mluvit, obyčejně se nemodlí nikde.

Nábožná přítomnost v kostele je nejlepší projev úcty k Bohu.

Abychom na kostel nezapomínali, předepsala církev, že máme aspoň v neděli a ve svátek celou mši svatou nábožně slyšeti. Rozkazem tím nám prokázala dobrodiní. V sedmnáctém století byla návštěva nedělních bohoslužeb v Anglii přikázána světským zákonem. Kdo zanedbal tuto povinnost, podléhal pokutě jednoho šilinku.

Choď, milý křesťane, do kostela ne snad z donucení, ale z lásky k sobě a k Bohu. Choď nejen snad o velkých svátcích, ale i v neděli a v zasvěcený svátek vždycky, a jsi-li tak šťasten, že ti zaměstnání tvé dovoluje i jindy jíti, zvláště za to Pánu Bohu děkuj a využij toho. Choď už také z toho důvodu, abys dal jiným dobrý příklad. Máš-li dítky, opatři jim šaty, obuv, dej jim volný čas, umožni jim návštěvu kostela a pošli je tam. Svatý Jan Nepomucký již co pachole z rána chodíval z Nepomuka do blízkého chrámu cisterciáckého, kdež řeholníkům při mši svaté s velkou nábožností ministroval. Svatý Kazimír, králevic polský, nejen za dne kostel navštěvoval, ale i časně z rána vstával, u dveří kostelních se modlíval a potom s kněžími modlitby v kostele konal.

Básník Julius Zeyer chodil každou neděli na mši sv. a při ní modlil se růženec.

Dr. A. Tille, ředitel gymnasia v Litomyšli, chodil každou neděli a svátek se studenty do kostela a zbožně se modlil z knížky „Následování Krista“.

Věhlasný přírodozpytec Volta denně obcoval mši svaté, o svátcích vždy přistupoval ku sv. přijímání a denně se modlil růženec.

Ve dnech 14. července až 9. srpna 1919 pořádalo ministerstvo sociální péče kurs pro péči o mládež v Brně, jehož zúčastnili se posluchači z celé Moravy. — O stu-

dentských kolejích v cizině a u nás přednášel profesor české techniky dr. Vladimír Novák. V debatě byla mu jednou posluchačkou předložena otázka: „Jak račte, pane profesore, hleděti na otázku náboženskou ve výchově našeho vysokoškolského dorostu?“ Profesor Novák odpověděl: „Chci odpověděti na tuto otázku, ač velmi nerad. Mám odhaliti nejtajnější koutek srdce. Chci aspoň přibližně vyličit své osobní smýšlení. Nerad mluvím veřejně o tom nejsvětějším poměru, který člověka pojí s Bohem. Jest mi, jako by to byla jakási svatokrádež, nechat nahlížet cizímu oku do nejtajnější svatyně. To se ovšem týká mé osoby, ale myslím, že v každém srdci lidském tento nejvnitřnější kouteček v srdci se ucítí i tenkrát, když se člověk vydává za nevěřícího. Já nejsem nezna-bohem. I ti, kteří jsou odpadlíky, mají tajné přesvědčení, že Bůh jest. Mám-li vyličiti, jak myslím já o náboženství studenstva vysokoškolského, chci předem vyložit poměry anglické. Tam se až dosud ráz náboženský velice určitě udržel. V nejstarších kolejích jest domácí kaple, která je pravidelně navštěvována. Tento náboženský charakter anglický jeví se i ve studenstvu norském a dánském, zejména i v profesorstvu. Sám jsem byl hostem věhlasných dánských vědátorů, viděl jsem je klečící v modlitbě, sám jsem se s nimi modlil a nikdy se za to styděti nebudu. Byli to vědci, jimž nejsem hoden rozvázat řemínky — a ti vzácní mužové se modlí . . . Věda nemůže překážet náboženství. Věda mně vždycky pomáhala vytříbiti mé náboženství. Věda učí člověka hledati to, co jest nám nepochopitelným, nevýslovným: Boha. A člověk, který toho nechápe, je k politování. Náboženství zušlechťuje srdce lidské a nemá s materiálním zájmem co dělat . . . Jsem rozhodně proniknut přesvědčením, že člověk, když celý týden šel za prací a ziskem, sedmého dne musí jíti za Bohem, on potřebuje té chvíle, kdy by přemýšlel o svém poměru k tomu, jenž řídí hvězdy a světy. I pro naše studenstvo jest nesporně nutnou součástí ethické výchovy náboženství, ovšem bez vnucování jisté formy pro jednotlivce. Velkého významu pro Anglii a Ameriku nabyl křesťanský spolek „The Christian Society“. V Anglii a v Americe docela dobře věděli, proč zachovávají ještě z velké části

náboženský charakter universitního studia, znají velký jeho význam mravní síly a váží si ho velice. Student přichází na vysokou školu ne jako zralý člověk, tím ho učiní teprve tuhý zápas se životem, a nejlepším rádcem jeho mravního života jest nesporně náboženství, myšlenkové sblížení k vyššímu cíli — a vnější výkony k tomu nabádají, a myslím, že by měly být také trochu povinné nebo nucené . . . Člověk bez Boha být nemůže — jako rostlina bez slunce. Člověk nemá jen rozum, ale i srdce. A když se octneme v rozporu rozumu, tak zvané vědy, se srdcem, poslouvejme srdce a budeme šťastnější.“

To jsou slova našeho vysokoškolského profesora. Líbí-li se ti, přečti si je ještě jednou.

Kdo má kostel na blízku, je ve výhodě a má této výhody plně využití, ale kostel zanedbávati nesmí ani ten, kdo má do něho daleko. Ani vzdálenost, ani obtíže cesty, ani nepříznivé počasí, nesmí nás odstrašovati a od návštěvy kostela zdržovati. Naši krajané z Ameriky nám píší, že mají do kostela třeba až dvacet hodin a že přece tam chodí. Pisatel těchto řádků působil jako kaplan na Šumavě v Rehberku, kdež měli osadníci z Pürstlingu pět hodin, z Rachelhausu čtyři hodiny do farního kostela a přece v neděli na mši svatou přišli. Ano kněží, kdyby nám sdělovali zkušenosti z duchovní správy, řekli by, že často bedlivěji navštěvují kostel osadníci z přifařených osad, nežli domácí, kteří mají chrám Páně v sousedství. Ano, tak to bývá: Tři králové z daleka přišli k Spasiteli, a obyvatelé Jerusalemské, kteří ho měli na blízku, byli neteční. Bůh počítá nám k zásluze nejen vlastní návštěvu kostela, ale i obtíže daleké cesty, únavu a oběti. Pro Boha nic těžkého a žádná oběť příliš veliká . . .

8. Dobrý úmysl.

(Nový rok.)

Začínáme-li dílo, toužíme, aby se nám zdařilo. Začínáme-li nový rok, přejeme si, aby vše, co v něm konati budeme, se nám podařilo a sloužilo nám ku prospěchu.

Jak máme do nového roku vejíti? S jakými myšlenkami a předsevzetími máme jeho práh překročiti? Dobrý začátek půl díla. Jeden kupec, když popsal knihu a chtěl používat nově, psal vždy na první stránku velikými písmeny: „S Bohem začato“. Jistý rolník, když z jara začal rozšívat, udělal kříž. Srbové, nechť cokoliv podnikají, říkají: „Ako Bog da!“

První den v roce je k tomu zvláště vhodný a přímo k tomu vyzývá, abychom si uvědomili, jak čas rychle letí, že co nevidět uplynou naše léta, a nastane věčnost.

Konejme vše s úmyslem, aby to i duši naší prospívalo. Svatý Apoštol napomíná: „A cokoli činíte slovem neb skutkem, všechno (čiňte) ve jménu Pána Ježíše Krista, děkující Bohu Otci skrze něho“ (Kol. 3, 17). Heslem svatého Ignáce z Loyoly bylo: „Vše ku větší cti a chvále Boží“, heslem svatého Benedikta: „Aby ve všem byl oslavován Bůh“. Po smrti svatého Alojsa našli knížečku, kterou vlastnoručně psal a v níž i předsevzetí bylo a úmysl, kterýž až do konce života svého zachoval: „Všemožně chci se přičinit, aby všechny mé skutky byly dobré a Bohu se líbily a k němu mne vedly“. Svatý Tomáš Akvinský všechno, co konal, konal z dobrého úmyslu pro Boha.

Zvykni si vzbuditi každého rána úmysl, že chceš vše konati z lásky k Bohu. Není předepsán zvláštní formulář, můžeš použití slov, jaké ti právě srdce tvé nadiktuje, nebo třeba jen myšlenkami se můžeš obrátiti k Bohu asi tímto způsobem: „Bože můj, obětuji Ti všechny myšlenky, slova i skutky, utrpení, život i smrt“. A potom jdi po svých pracích. Ruku k dílu, srdce k Bohu. Zasvětime-li takto všechny své práce Bohu, stávají se modlitbou. Blahoslavený Tomáš Kempenský dí: „Kdo ke cti a chvále Boží stále jen dobré myslí, mluví a činí, ten neustále se modlí.“ V tom smyslu vykládejme si i slova svatého Pavla „bez přestání se modlete“ (I. Thess. 4, 17).

Dobrý úmysl i dobrým skutkům dodává pravé ceny. Dobrý skutek bez dobrého úmyslu jest tělo bez duše. Boháč, který dává almužnu, aby měl čest, aby jeho jméno bylo uvedeno mezi dárci a dobrodinci

v novinách, nemá zásluhy pražádné, modlitba, půst a almužna bez určitého úmyslu jsou jen hezký květ bez ovoce, ale teprve dobré skutky, konané z dobrého úmyslu, mají velikou cenu. Svatý Alfons Lig. dí: „Kdo sebe lepší a světlejší skutky koná bez úmyslu, aby vůli Boží plnil, podobá se tomu, kdo sype něco do děravého pytle — nic v něm nezůstane“. „Čeho s dobrým úmyslem nečiníš, neprospěje tobě, neboť tobě bude připočteno, jak jsi to vykonal, ne kterak se podařilo tobě“ (Svatý Augustin). Bůh více hledí na úmysl než na skutek samotný. Na smýšlení našem vše záleží. Cena našich skutků jest větší nebo menší dle toho, z jaké pohnutky je konáme. Z dobrého kořene dobré ovoce. Je-li kořen zdrav, krásný jest i strom a ovoce chutné — čím čistší a dokonalejší jest úmysl, tím lepší jsou i skutky, které z něho vycházejí. „Dle úmyslu oceňuje se skutek asi tak jako dle tváře oceňujeme krásu člověka“, praví sv. Bernard. Dva synové Adamovi obětovali, ale s různým výsledkem, protože úmysl jejich byl rozdílný — Kainova oběť se Pánu Bohu nelíbila, poněvadž v duši jeho nebylo vše v pořádku, na Abelovu oběť shlédl, protože Abel obětoval s úmyslem bohulibým. Proto „při každém dobrém skutku měj dobrý úmysl, abys zalíbil se Bohu, kterýž do srdce hledí a spravedlivé a čisté miluje“ (Svatý Bonaventura). Chceš-li se dovědět, jak dobrý úmysl i nepatrný dobrý skutek zahrnuje velikými zásluhami, otevři si evangelium svatého Marka, kapitulu dvanáctou, a čti, začínaje veršem čtyřicátým prvním: „A posadiv se Ježíš proti pokladnici, díval se, kterak lid metá peníze do pokladnice; a mnozí boháči metali mnoho. Přišla pak jedna vdova a hodila tam dvě lepty, to jest asi jeden haléř. I povolal k sobě učedníky své a řekl jim: Vpravdě pravím vám: Tato chudá vdova dala více než všichni, kteří metali do pokladnice; neboť všichni metali z toho, co jim zbývalo; tato však dala ze svého nedostatku všechno, co měla, všechno živobytí své“.

Skutek, který není výslovně zlý, je-li ozářen dobrým úmyslem, nabývá veliké ceny. Dobrý úmysl jest onen kouzelný proutek, který proměňuje ve zlato vše, čeho se dotkne. Naštěpujeme-li planý stromek ušlechtilým očkem, promění toto nepatrné očko

podivuhodným svým působením celý strom tak, že nese užitečné ovoce. Malá kapka růžové vodičky naplní celý příbytek líbeznou vůní. Malá částka kvasu pronikne veliké množství těsta a zušlechťí je. Kousek čistého papíru nemá ceny, ale napíše-li na něm vládce něco a podepíše, stává se třeba významnou a důležitou listinou. Řada nul nic neplatí, ale postavíme-li před ně jednotku, platí mnoho. To všechno může nám znázorňovati veliké účinky dobrého úmyslu. Jísti nebo pítí neb obvyklé práce konati na první pohled spáse duše neprospívá, a přece i podobné věci mohou nám býti pro duši velmi záslužny, konáme-li je v úmyslu dobrém. Jistě ne nadarmo napomíná apoštol: „Buďte tedy jíte nebo pijete nebo cokoliv jiného činíte, všechno ke slávě Boží činite“ (I. Kor. 11, 31). Svatý Ignác, mučedník, tvrdil o jednom křesťanském zedníku, že si chystá v nebi tolik korun, kolik kamenů klade do zdi a kolik ran kladivem činí, protože všechnu tu práci svou konal z nejčistšího ohledu, totiž pro Boha. Svatá Terezie dí: „Kdo z lásky k Bohu zdvihne stéblo slámy, má zásluhu pro nebe“. A náš Pán, pokud ještě na zemi chodil, pravil: „Nikdo, jenž by vám dal pítí číši vody studené ve jménu mém, protože jste moji učedníci, neztratí odměny své“ (Mar. 9, 40). Jaký výsledek mají obyčejné naše práce konané bez požehnání dobrého úmyslu a na druhé straně práce požehnáním tím provázené, můžeme názorně pozorovati na příběhu, jež svatý evangelista zaznamenal. Jednou totiž apoštolové lovili, ale nic neulovili, jakmile však Pán se k nim přiblížil a oni na jeho pokyn znova zalovili, měla jejich práce velkolepý úspěch. Pracujeme-li bez Pána, pracujeme bez výsledku, voláme-li ho na pomoc, nabýváme hojného požehnání. Kdo v resignaci, lítosti nebo zlosti vyřkne vyčítavá slova „stále se pachtím a stále nic nemám“, ať jen zkoumá také napřed sám sebe a přemýšlí, není-li těch neúspěchů vinen sám. Statky nebeské totiž velmi často provázeny bývají také statky pozemskými.

Dobrý úmysl máme vzbuzovati nejen pravidelně každého jitra, ale i vždycky, když nějakou důležitější práci začínáme, ve chvílích, jež mají pro nás zvláštní význam, uvádějí nás do zvláštního nebezpečí nebo nás uvrhují do velikého trápení. Ve chvílích

těžkých, nebezpečných a zlých hledej pomoc a ochranu. Kdo hledá, nalézá.

9. Povinnosti rodičů.

(Neděle po Novém roce.)

S úctou shlížíme na pěstouna Páně, jak něžně opatruje Božské Dítě, jak je chrání před záhubou, jak spěchá s ním před vrahy do daleké země a vrací se teprve tehdy, když už nebezpečí minulo.

Podobnou péči mají věnovati rodiče svým dítkám. Bůh jim je svěřil, a Bohu budou nuceni z nich skládati účty. Před soudnou stolicí Boží budou se zodpovídati nejen z toho, jak sami žili, ale i z toho, jak své dítky vychovali. Kéž bude moci otec a matka odpověděti: „Z těch, které jsi mi dal, neztratil jsem žádného“.

Rodiče mají povinnost postarati se jak o duši, tak o tělo svých dětí.

Mají je především v pravé víře vyučiti. Již od malička mají je učiti ruce spínati, kříž dělati, modliti se a základní pravdy naší svaté víry znáti, postarati se, aby ve školách v náboženství dále vyučovány byly. Ale mají nejen pravdy náboženské znáti, nýbrž podle víry i jednati. Mají pilně navštěvovati Svátostného Spasitele v kostele, který dítky tak velice miloval a je něžně k sobě zval: „Nechte maličkých přijíti ke mně!“ Mají přijímati svaté svátosti a plniti všecky povinnosti křesťanské. K tomu je mají rodiče přídržovati. Starý Tobláš svého syna „učil od dětství báti se Boha a vystříhati se všelikého hříchu“ (Tob. 1, 10). Že synek nábožně byl vychován, nabídl se mu sám anděl za ochránce na nebezpečné cestě do Rages. Ten anděl, který až dosud vede dítky životem a je před zkázou chrání, jest dobrá náboženská výchova.

Čemu si dítky od malička zvyknou, činí v celém svém životě. Svatý Ludvík, král francouzský, měl obyčej vždy se svatým křížem požehnati, prve než nějakou práci započal, říkávaje: „Tomu mne naučila matka má, když jsem byl ještě maličkým“.

Poněvadž rozum a vůle, tyto dva nejvyšší duševní dary, ve školách se cvičí a zdokonalují, mají rodiče děti pilně posílati do škol, a mohou-li jim vyššího vzdělání poskytnouti, nemají toho opomenouti, neboť toto vzdělání nejen pozemský život usnadňuje, ale i k Bohu vede.

Rodiče mají děti ke všemu dobrému přidržovati. Neponecháváme stromku na vůli, aby rostl, jak chce, ale přinutíme ho růsti do ušlechtilé formy. Ubohé děti, kterým otec nebo matka říká: „Dělej si, co chceš, já ti nebráním“! Často také slýcháme: „K náboženským úkonům se nemají děti nutiti, které chtějí, ať jdou, které nechťejí, ať nemusí“. Kdyby to tak bylo správné nebo upřímné, mohli bychom límtěž právem říci: „Které děti chtějí, ať chodí do školy, které nikoliv, ať zůstanou doma“. Poněvadž jest člověk spíše ke zlému nakloněn, musí ke všemu dobrému býti nucen. Tedy jen méně útlocitu a více dobré vůle a upřímnosti!

Rodiče mají své děti napomínati, vidí-li, že toho potřebují. Rázné slovo v pravý čas mnoho zmůže. Kdo nemá odvahy dítě napomenouti, nemá k němu pravé lásky.

Mají jim dáti včas výstrahu, vidí-li nebezpečí, do něhož se řítí. Mladý člověk jest často jako ten tetřev hlušec, který jen toká a toká a nepozoruje, že střelec se smrtící zbraní už stojí pod stromem.

Mají jim dávat dobrý příklad. Co chtějí, aby dělaly děti, musí dělati sami. Jak zpívají staří, tak cvrkají mladí. Slovo zní, příklad hřmí. Slova napomínají, příklady táhnou. Dobrý příklad jest nejlepším vychovatelem dětí. Kdyby se rodiče nemodlili, do kostela nechodili, svatých svátostí nepřijímali, kterak mohou totéž požadovati na svých dětech? Dle věžních hodin řídí se celé město, a dle příkladu rodičů řídí se celá rodina. Vychází-li zkáza od hlavy, vina je tím větší.

Mají pečovati, aby se děti nepokazily. Sv. Jeronym dí: „Rodiče bývají dosti pečliví, aby jejich malým dítkám hadi nebo jiná zvířata neuškodila; tato péče jest chvalitebná. Ale měli by i podobnou péči míti, aby na duších škody neutrpěly zlým učením a špatnými příklady“. Mají dbáti, aby si nehrály a nestýkaly se s dětmi neb oso-

bami zkaženými. Jedno jablko zkažené nakazí celou hromadu jablek zdravých. Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, jaký jsi. Společnosti, společníkům a společnicím svých dětí věnuj zvláštní pozornost. Zlá společnost kazí dobré mravy. Mnohdy pokazí děti i služební, a proto i v tomto ohledu třeba zvláštní opatrnosti.]

Někteří lidé se domnívají, že tma jest proto, aby zakryla jejich špatné chování. Moudří rodičové zvláště na to dbají, aby večer a v noci jejich dívky byly doma. Pečlivá žena v evangeliu ztrativši drachmu, rozsvítila, metla a hledala, až ji našla. Podobně pečlivá matka přesvědčí se, jsou-li večer dívky doma, rozsvítí lampu bdělosti, vymete dům od pochybných návštěv, a užije třeba i koštěte, nepomáhají-li slova . . .

Zvláštní pozornost věnovati mají rodiče četbě svých dětí, a co mají čísti děti, mají si přečísti předem sami. Mnohé děti už pokazila nemravná a nevěrecká četba, mnohé pokazila návštěva biografů, divadel a různých zábav.

Je-li třeba, mají rodiče dívky i kárat. Kdo vyrostl bez kázně, zestárne beze cti. Nestačí-li slova, nutno sáhnouti k metle. Metla vyhání děti z pekla.

„Metla a pokárání uděluje moudrost ;
chlapec však ponechaný své vůli je na hanbu matce.“

(Přísl. 29, 15.)

„Neodpírej pacholeti kázně ;
neumřeš, budeš-li je mrskati metlou.
Ty je metlou mrskati budeš,¹³
a jeho život vytrhneš peklům.“

(Přísl. 23, 13—14.)

Použij jen tohoto léku, a to i tehdy, kdyby třeba i babička malého darebu bránila.

Lacedemoňané netrestali nezvedených dětí, ale potrestali jejich rodiče. Když se jednou seprali na ulici děti, odsoudili k peněžité pokutě jejich otce.

Když pohanský mudrc Erates pozoroval lehkomyšlnost, s jakou rodiče své dívky vychovávají, dal se do pláče a pravil: „Kéž bych mohl na nejvýšešenější místo města vystoupiti a odtud hlásati rodičům jejich povinnosti“.

Plato přikládal dobré výchově veliký význam. Vyslovil se o ní takto: „Bez péče o dobrou výchovu dítek jsou všechny zákony marny, všechna nařízení nedostatečná, všechny nauky a důkazy bezúspěšny — ona jediná bez jiných nařízení dostačí, aby udržela spravedlnost mezi lidmi“. Kdyby byl Plato jen tento jeden výrok učinil, stačil by, abychom ho považovali za moudrého člověka.

Výchova má na dítě nesmírný vliv. Udává směr života. Je-li dobrá, dá životu směr dobrý, je-li špatná, směr špatný. Václav a Boleslav byli děti jedněch rodičů, a můžeme se domnívat, že zdělili skoro stejné vlohy a náklonnosti. Václava vychovala jeho babička svatá Lidmila, a proto se stal z něho světec, Boleslava vychovala jeho matka Drahomíra, žena smýšlení pohanského, a proto se stal z něho bratrovrah.

Rodiče mají i o časné blaho svých dítek se starati. Mají jim poskytnouti dostatečné výživy, pečovat, aby tělesně se dobře vyvinuly, byly statné a silné. Mají se postarati, aby dítky měly zdravý byt, řádné lůžko, aby žily v čistotě, používaly daru vody a dýchaly nezkazený vzduch. Mají pečovat, aby se přiměřeně tělesně otužovaly, zvykaly si tělesné práci; nemají jich však práci přetěžovati, pokud nejsou tělesně vyvinuly, aby ji bez přepínání sil konati mohly, mají pečovat o jejich zdraví, a kdyby snad bylo ohroženo, mají včas povolati lékaře.

Mají jim dáti takové vzdělání, jaké by jim budoucí jejich existenci zabezpečilo a ulehčilo, dáti „na učení“ nebo na studie, neboť učení a vzdělání jest člověku tak nutné jako ptákovi křídla.

Mají se jim, pokud ovšem mohou, postarati o nějaké věno.

Mají jim při volbě budoucího povolání býti nápomocni, ale ovšem ve svobodné volbě jeho jich neomezovati.

Rodiče vychovávají dítky pro sebe, pro Boha, pro církev, pro vlast, a vypěstují-li je dobře, získávají si ohromných zásluh.

10. O zámořských misiích.

(Svatých Tří Králů.)

Na svátek Zjevení Páně koná se každoročně v Římě v kostele svatých Tří Králů slavnost rozšíření křesťanství mezi pohany. Konají se mše svaté od kněží z nejrozličnějších krajín a v nejrozmanitějších řečech, obřadech a rouchách. V různých řečech káže se slovo Boží.

Na světě prý jest asi 900 řečí — vedle velikého množství různých podřečí a nářečí. Veškerého lidstva jest na světě asi 1500 milionů. Z toho jen asi jedna třetina jest pokřtěna a skoro dvě třetiny nepokřtěny. Nepokřtěni jsou právě národové nejčelnější, jako Číňané, Indové a Japonci. Dosud skoro tisíc milionů lidí neví nic o Ježíši Kristu, Panně Marii a svatých svátostech.

Křesťanů jest celkem asi 550 milionů, ale katolických křesťanů, soustředěných v pravé církvi Kristově, jest asi 300 milionů. Tedy jen asi jedna pětina lidstva na světě má pravou víru.

Když Kristus svou církev zakládal, řekl prvním svým dělníkům: „Protož jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého“ (Mat. 28, 19).

Za ta dvě tisíciletí svého trvání udělala církev Kristova veliké pokroky. Pronikla do všech dílů světa a vítězně razí si cestu vždy dále. V tom jest právě její zvláštnost a zároveň známka její pravosti. Mnohá jiná náboženství omezují se jen na určité kraje a určité národy, kdežto naše víra proniká všechny díly světa a vniká do všech států a národů.

Přání Kristovo, „aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř“, ovšem není ještě ani zdaleka vyplněno, ale den ze dne se jeho uskutečnění blíží.

K tomu nejvíce napomáhají misijníci, které církev do všech krajín rozesílá, aby známost o pravé víře roznášeli a ovečky do ovčince Kristova uváděli. Slovo „misijník“ značí tolik jako „posel“. Jsouť zajisté posíláni, aby šířili království Boží na zemi.

Takových misijníků kněží i laiků, mužů i žen, má za našich dob církev naše asi 42.000. Jest to zajisté číslice úctyhodná, ale na to ohromné pole působnosti celkem nepatrná.

Missionáři se k úkolu, který je čeká, zvláště vychovávají. V Římě, v Paříži, ve Steylu a jinde jsou zvláštní ústavy, kde nabývají potřebného vzdělání. Velmi těžkému, zodpovědnému, ale i velmi záslužnému povolání se věnují hlavně kněží řádoví: Františkáni, Jesuité, Dominikáni a jiní.

Provázejme — ovšem jen v duchu — takového missionáře. Vizme jen, kterak se loučí se svými přáteli, neboť jich už sotva ve svém životě spatří. Loučí se se svou vlastí, kde jest život uspořádaný a bezpečný. Nasedá na loď a jede mořem kolik neděl. Přijíždí k cizímu národu, jehož řeči nezná, nebo jen tolik, kolik se v ústavu naučil. Přichází do krajin nehostinných, jichž civilisace se dosud nedotkla, do krajin pustých a nebezpečných. Tu mu o život ukládá divoká zvěř, jinde obrovití nebo jedovatí hadi nebo dotěrný hmyz. Někdy zápasí s hladem nebo nezvyklá strava působí mu nesnáze. Jindy nezdravé podnebí podlamuje jeho síly nebo zdraví, nebo nebezpečná a nakažlivá nemoc ukládá o jeho život. Nad to nedůvěřivý domorodec se táže: „Co tu jen ten běloch chce?“ A třeba i napíná už svůj luk neb osnuje povstání, aby ty cizince povraždil.

Kolik tu nesnází a nebezpečí! Nejdříve musí býti domorodec získán. Nutno se naučiti dokonale jeho řeči a přizpůsobiti se mu, nutno mu poskytnouti dobrodiní a získati si jeho důvěry. A tu obětavý missionář vše vynaloží, aby si cestu k jeho srdci upravil. Podaruje chudých, ujímá se dětí, lidí starých a opuštěných, dává pokrm hladovým, ano mnohdy léčí i nemocné. Společně se svými druhy staví pro domorodce školu, kde se vyučuje nejen náboženství, nýbrž i začátkům literárního umění, staví se nemocnice, v níž brzy docházejí útočiště a ošetření stížení nezhojitelnými nemocemi z celého okolí, brzy zdvihá se na blízku i malý kostelík, v němž se koná Nejsvětější Oběť, a fara, kde bydlí missionáři. Hle, už zakotvilo nové středisko civilisace. Kněží a jejich pomocníci učí domorodce řemeslům, rolnictví, zahradnictví, mravnosti a spořádanému životu. Přinášejí nejen slovo Boží, ale i vzdělanost. Křtí malé i velké, sbírají po okolí pohozené pohanské děti a starají se o ně. Noví křesťané přilnou mnohdy ke svým „Otcům“ dětinnou přichylností,

oddaností a láskou a hledí se jim zavděčiti. Tak jeden missionář ze Zadní Indie vypravuje: „Každý missionář obdrží, nežli nastoupí cestu do missií, výbavu. K té náleží vše, čeho potřebí ke mši svaté, ale také šaty a prádlo na cestu, mezi jiným i tuce bílých košil. Obdržev od svého biskupa místo, dal jsem se radostně do práce. Mých dvanáct košil, které jsem si přinesl z Evropy, dosud leželo pěkně v mém kufru; abych si je oblékl, k tomu bylo mi trochu horko. Co jsem učinil? Rozdal jsem je křesťanům, každému jednu, a podarování byli velice potěšeni, že tak krásný dárek ode mne obdrželi. Leč jaký byl můj úžas, když jsem v neděli spatřil v kostele dvanáct bíle oblečených mužů! Každý z nich vzal totiž košili ode mně darovanou přes svůj oděv, jsa pyšný na svoje nedělní roucho! Musel jsem se při tomto pohledu zasmáti, vida, jaká čest se stala mým košilím! Jak málo potřebujeme ke štěstí!“

Po letech vychovávají si missionáři domorodé katechisty, a práce jejich se dovršuje, mohou-li i někteří domorodci vysvěceni býti na kněze. Domorodci totiž mají ke svým rodákům větší důvěru a jsou přístupnější i tomu, co káží.

Oběti missionářů není ani možno zcela oceniti. Každý, kdo práci jejich blíže seznal, vzdává jim velikou chválu. Tak Angličan Gordon o nich napsal: „Nejsem katolík, musím však doznati, že mezi missionáři, s nimiž jsem se setkal v Číně, Indii, Africe, missionáři katoličtí jsou nejvíce podobni Kristu“. Protestantská spisovatelka Lohmannová roku 1903 napsala: „Jest nemožno, abych po svých cestách v Indii a v jiných zemích nemusila vzdáti opravdovou úctu katolickým missionářům. Takové hrdinství, s jakým oni se pro Boha a bližního obětují, jest ve světě a jeho dějinách jediným“. Podobně se vyslovil i náš rodák, africký cestovatel Holub. V časopise „Zlatá Praha“ roku 1921, č. 29, bylo pojednání o ostrovech Šalamounových, v němž se praví: „Rodinný život jest na úrovni dosti nízké, zejména u domorodců, kterých missionáři dosud neobrátili na křesťanskou víru . . . Kaniibalismus není již dnes tak rozšířený jako dříve a obzvláště u pobřežních divochů jest zamezen pokroky křesťanství. Práce missionářská pokračuje vřichledě, na

různých místech působí křesťanské mise s výsledky dosti patrnými, neboť celé vesnice při pobřeží přijaly křest. Křesťanské vesnice vyznačují se malými kostelíčky, kde missionáři sami nebo jejich domorodí zástupci konají bohoslužby. Samozřejmě mělo křesťanství vliv i na pokroky kultury v těchto odlehlých krajinách, zlepšilo i rodinný život a povzneslo mravní úroveň obyvatelstva“.

A mnohdy po vysilující dlouholeté práci missionářů vypukne v krajině, kde působí, povstání, a křesťané a třeba i missionáři s nimi jsou povražděni! Jen ve století devatenáctém asi 200 missionářů za víru prolilo svou krev.

Snad bys měl, milý čtenáři, touhu toto bohulibé dílo podporovati. Opustiti svou vlast a jíti do cizích krajin snad nemůžeš. Ale přece můžeš míti na tomto záslužném díle účast. Podporuj katolické missie hmotně! Můžeš-li, obětuj peněžitý dar, přispěj ku sbírce, která se snad za tím účelem v kostele koná, přispěj na „Petrský halér“, z něhož Svatý Otec missie podporuje, předplať si nějaký missionářský časopis nebo přispěj bohoslužebnými předměty, jako na př. bohoslužebným náčiním a kostelním prádlem. Vždyť i missionáři musejí jísti, loď jich neveze zdarma, kostel, faru, školu a nemocnici jim nikdo zdarma nevystaví, a léky pro nemocné stojí peníze. Missionáři věnují sebe, své síly, své zdraví, ba i svůj život, a naše oběti, byť byly sebe větší, jsou proti jejich obětem velmi malé. Missie nejvíce podporují katolíci francouzští, ač i na domácí své potřeby nuceni jsou se sbíratí úžasné sumy ročně; v poslední době Francii dohánějí katolíci Spojených Států Severoamerických, jejichž obětavost obdivujeme. Mnoho přispívají na missie Holanďané, Angličané a Belgičané, náš národ přispívá velmi málo. Církev katolická může na missie věnovati ročně 24 miliony korun, protestanté věnují na své missie 120 milionů.

Nemůžeme-li přispívati hmotně, podporujme dobré toto dílo aspoň modlitbou. Modlitba nepozbývá ani za našich dob své účinnosti. Byť ji mnozí podceňovali, tajemné její účinky jsou stále patrné. Jestliže provázíme missionáře modlitbou, podobáme se zásobovacím a pomocným sborům, které provázejí vlastní bojovníky. Na

naši prosbu provází Bůh jejich kroky požehnáním. Modleme se za ty, kdož dosud ve staré pověře pohanů trvají. Modlíce se „Přijď království tvé“ vzbudme vždy touhu, aby se církev katolická stále více šířila.

A když tak uvažujeme o snaze missionářů a jejich pracech, když pozorujeme, co všechno pro jednu duši podnikají, jak třeba kolik let ji učí a připravují, jak podnikají nebezpečné cesty kolika hodin anebo dnů, zdaž není srdce naše sevřeno bolestí a naplněno hlubokým žalem, vidíme-li, že u nás a kolem nás sta, ano tisíce lidu od církve odpadávají a jiné ještě k odpadu přivést se snaží!

Než, ani to nás nesmí zaleknouti, ano právě to musí naši horlivost vzpružiti. Zdaž není možno, že oběti, které na zámořské missie přinášíme, nepřinesou nám bohaté úroky? Zdaž ten dluh nebude nám třeba někdy splacen? Kdož ví, nepřijdou-li někdy z těch krajín zase missionáři k nám, aby naše nevěrce na víru obraceli . . .

11. O náboženském vyučování dítek.

(I. neděle po Zjevení Páně.)

V předsíni chrámu Jerusalemského byla škola. Učitelé Zákona předčítali části Písem, vykládali jejich smysl, a mládež shromážděná poslouchala jejich výklady. I dvanáctiletý Ježíš postavil se do řad obyčejných žáků. Ovšem poučení nepotřeboval, ale každá zmínka o nebeském Otci působila mu radost, a chtěl také dáti dítkám všech věků budoucích příklad, jak ochotně náboženské výklady poslouchati mají. Tomuto náboženskému vyučování dal dokonce přednost před návratem do svého domova.

Až dosud zálibu má v každé škole, kde se o pravém Bohu správným způsobem učí.

Škola jest pokračováním výchovy rodinné. Poněvadž rodiče mnohdy nemohou a nejsou schopni sami dostatečně děti vyučiti, zřizují si za tím účelem školy, dítky své do nich posílají a mají zajisté plné právo určit si směr výchovy, pokud ovšem zákonům božským a spravedlivým zákonům lidským neodporuje. A tu katoličtí

rodičové mají nejen právo, ale i povinnost žádati, aby jejich děti byly vychovávány v duchu náboženském. Mají dbáti, aby bylo postaráno nejen o tělesnou stránku jejich dětí, ale i o jejich duši.

Dobře tento účel škol naznačil věhlasný učitel a vychovatel Jan Amos Komenský: „Všecko mládeže cvičení od pobožnosti má se začínati a při ní po veškeren cvičení čas setrvati, neboť při vedení mládeže nejpřednější vždy jest duše, obraz nesmrtelný nesmrtelného Boha. A při výchově této nesmrtelné duše co nejpřednějšího jest, napřed jíti má. Nejpřednější pak jest to, co nejpřednějšímu našemu cíli, věčnému totiž s Bohem spojení, nejpředněji napomáhá — a to jest pobožnost. Neboť Písmo dí, že proroctví přestanou, jazykové utichnou, umění v nic přijde, ale láska zůstane na věky. Co tedy k věčnosti patří, nehlouběji a za základ všemu jinému kladeno býti má“.

Škola má za účel připravovati nejen pro tento pozemský život, ale i pro věčný. Osobu učitele měl zajisté Komenský na mysli, když žádal, aby nad vchodem do školy byl nápis: „Ať žádný neznaboh sem nevchází!“ Výslovně prohlásil: „Veškeré vyučování má býti proniknuto duchem náboženským. Proto má škola poskytovatí vzdělání vyučovacího, mravního a náboženského“. A jak se má dítí vyučování, naznačil: „Nechť pak se učí od mladistvého věku co nejvíce zanášeti se tím, co přímo k Bohu vede, čítáním Písem svatých, cvičeními bohoslužebnými a zevnitřními dobrými skutky“. To jsou zásady paedagoga, před jehož velikostí se sklání celý svět. Jsou zajisté správné.

Účel školy spočívá hlavně v obohacení rozumu a zušlechtění vůle, nebo jinými slovy: Škola má nejen vyučovati, ale i vychovávatí. Má dítkám vštípití nejen potřebnou zásobu vědomostí, ale i vychováti z nich řádné lidi, kteří dovedou oceniti a konati dobro a pochopiti podstatu zla a chrániti se ho.

Učitel, který jen učí, ale nevychovává, plní svůj úkol jen částečně. O takovém vyučování pravil roku 1888 ve Washingtonu slavný Zachariáš Montgomery: „Jednostranné vzdělání rozumu zanedbávajíc pěstovati náboženství, stává se principem zlým, že vede k bezměrné pýše a domý-

šlivosti, k neposlušnosti a vzpouře, ku bezohlednému sobectví a takto více a více vzrůstá u veliké nebezpečnosti pro všecku společnost“. Byl zajisté o tom přesvědčen, že bez náboženství výchova vůle jest nemožna. Obohacovati jen rozum různými poznatky a nechávati pěstění mravnosti stranou, znamenalo by, jak správně pronesl Washington, „ploditi chytré ďábly“. Anglický státník Disraeli se vyjádřil: „Pokládám za věc nepochybnou, že soustava národního vychování, která nespo- léhá na znalosti náboženství, bude míti za následek ná- rodní neštěstí, zhoubnější pro stát nežli pro církev“. Slavný ruský spisovatel Tolstoj napsal: „Bible jest jedinou knihou, kterou uznávám za nejlepší k začáteční čelbě pro dítky. Bible upravená pro dítky byla by nejlepší knihou lidu. Já sám vyučuji a vyučoval jsem povždy bi- blické dějepřavě a každé jiné vyučování bez dějepřavy prohlašuji za škodlivé“.

Jenom mravouka kotvící v náboženské věrouce jest schopna vychovati dítko. O tom byl i náš slavný Palacký přesvědčen a takto se o tom vyjádřil: „Každý rozumný musí uznati, že tu, kde není Boha, není ani mravouky, ni ctnosti, ni hříchů, ni cti, ni hanby, ni práva, ni bez- práví, a tam člověk pozbývá své nejvyšší přednosti, totiž přednosti mravního povolání, i musí sklesnouti k pouhému zvířeti“. Týž věhlasný muž s rozhořčením pravil: „Nevěřci ličí, jako by nebylo škodlivějšího povolání, nežli jsou učitelé náboženství vůbec, a evangelium Kristovo jako by bylo jedem, který se zvláště pečlivě vzdalovati musí od škol, aby jím nebyli nakaženi mladiství duchové. Jak často již musil jsem litovati zvláště venkovské kněžstvo české, osvícené a vzdělané, jež trpěti musí takovými podvratnými proudy“.

Jiný náš vynikající vlastenec Karel Havlíček takto význam náboženství ocenil: „Náboženství má veliký vliv na osvícení člověčenstva a dovršuje mravní vzdělání po- vahy jeho. Ono tedy nikde, kde se o vzdělání lidu jedná, buď slovem nebo písmem, by nemělo vyloučeno býti“. Lindy se vyjádřil: „My též myslíme, že musí býti církev a škola spojena, má-li zůstatí církev pravou církví a škola pravou školou, a nenáležíme tedy do počtu lstivých ne- přátel“.

Vynikající paedagog dr. Foerster pravil: „Bez náboženství dobrého charakteru vychovati nelze“. Diesterweg pravil: „Bez náboženského vzdělání není vzdělání charakterů“. Guizot řekl: „Není výchovy bez náboženství“. Státník Thiers pravil: „Škola není dobrá, není-li umístěna ve stínu chrámu“. Gladstone byl přesvědčen, že „každá vyučovací osnova, která výchovy náboženské nedbá, jest nebezpečná“. Slavný francouzský romanopisec Viktor Hugo napsal: „Bylo by záhodno před soud pohnati ty rodiče, kteří posílají dítky do takových škol, nad jejichž branou čteme: ‚Zde se nevyučuje náboženství‘“. Slavný státník Salisbury končil roku 1890 svou proslulou řeč: „Jest však jen jeden jistý lék: Vychování dětí v křesťanské víře. Proto doporučuji vám jako nejdražší majetek svobodných občanů, abyste ze všech sil hájili právo, aby naše a všech s námi stejně smýšlejících dítky učily se vpravdě křesťanství“. Biskup Strossmayer psal chorvatským studentům v Praze dne 3. března 1904: „Nutno jest, aby vzdělání spojeno bylo vždy se svatou vírou, poněvadž zdravé vzdělanosti a pravého pokroku nemůže býti a není v žádném lidu, kde nevládne pravda a spravedlnost, a ta jest jediné ve svatém evangeliu, to jest v lůně Božím chována“.

Nejslavnější myslitelé, mnohdy po dlouholetém badání a dlouhé životní zkušenosti, došli k přesvědčení, že ku zdárné výchově jest náboženství naprosto nutno.

Má-li zdar býti úplný, musí jím celé vyučování býti prodchnuto. Co slyší dítě z úst kněze, musí slyšeti i z úst učitele, modlí-li se doma, má se modliti i ve škole, čte-li v biblické dějepřevě, že Pán Bůh člověka stvořil, nesmí čísti v přírodopise, že člověk povstal z opice; zkrátka: celé vyučování musí státi na jednom základě a nésti se jedním směrem, musí býti prodchnuto a proniknuto vírou v Boha. Proto požadavkem katolických rodičů jest: Pro katolické děti katolické školy a katolické učitele.

Cvičení dělá umění. Všude vyžaduje se nejen theorie, ale i praxe. Proto dítky musí býti přidržovány, aby se náboženství nejen učily, ale i podle něho žily. Musí nejen o návštěvě kostela neb o svatých svátostech se učiti, ale i do kostela choditi a svaté svátosti přijímati.

Že jest mravouky k vypěstění charakteru třeba, všeobecně se uznává. Ale někteří vychovatelé nechtějící sáhnouti k náboženské morálce, zavádějí mravouku tak zvanou světskou neboli laickou. Ale tato morálka, jak Gustav Ferri dí, „nemůže nikdy nahraditi evangelium“. Kdosi se o ní vyjádřil, že vystačí snad pro den, ale pro noc už nikoliv. Pohnutky její jsou slabé. Že se má dítě chrániti zlého, aby neupadlo do hanby nebo škody, nepůsobí na ně tak mohutně jako na př. vědomí o všudypřítomnosti Boží. Ctnost může jen náboženská morálka vypěstovati. Tolstoj napsal: „Pokusy, zavést morálku bez náboženství, podobají se počínání dítek, které květinu, jež se jim líbí, pěstují, kořínky pak, jež se jim nelíbí nebo zbytečnými zdají, utrhnou a kvetoucí květiny bez kořínků do země zasazují“.

Katoličtí rodičové laické morálce nedůvěřují, s ní se spokojiti nemohou, musejí ji zavrhnouti a požadovati morálku pravou, křesťanskou.

Ve státě Michigan ve Spojených Státech Severoamerických chtěli t. zv. „pokrokáři“, aby byly zrušeny náboženské školy a místo nich zavedeny školy světské, s morálkou ovšem také světskou. Ale národ dvoutřetinovou většinou rozhodl proti tomu, a náboženské školy byly uchovány. O to katolíci velmi pracovali a velmi se modlili.

Podobně musí jednati katolíci i u nás . . .

12. Svátostné manželství.

(2. neděle po Zjevení Páně.)

S dobrou se potázali chudí novomanželé v Káni Galilejské, že pozvali Pána Ježíše na svatbu, neboť nejen že přišel, je svou přítomností poctil, ale i v nouzi jim pomohl proměniv vodu ve víno. Prvním svým zázrakem jejich svatbu na věčné časy proslavil.

Dobře zajisté dosud činí každý, kdo Pána Ježíše na svatbu zve. Kdo za svobodna počestně žije, kdo uzavírá sňatek s dobrou přípravou, kdo se naň připravuje modlitbou, řádnou svatou zpovědí a svatým přijímáním, kdo jej přijímá jako svátost, tomu žehná Bůh dosud,

uděluje mu hojných milostí a zahrnuje jej požehnáním pro neznámou budoucí cestu. Pán jest mu o svatbě nejen hostem, ale i pomocníkem.

Kdo jest pokřtěn, podléhá zákonu Božímu a církevnímu. Bůh si přál, aby rozmnožování pokolení lidského dalo se křesťanským manželstvím. Manželství je strom v zahradě Boží, na němž dle určení Stvořitelova dobré dítky co ovoce růsti mají. Proto hned v ráji už manželství ustanovil, stvořiv muže a ženu a uloživ jim: „Rosťte, množte se, naplňte zemi“ (Gen. 1, 28). Kristus Pán toto spojení povýšil na svátost. Kdo jest vyznavačem jeho učení, kdo jest členem církve katolické, smí jen svátostným způsobem v manželství vstupovati.

Když muž a žena, kteří jsou svobodni a jimž žádná překážka nebrání, se odhodlali onu „velikou svátost“ přijmouti, poklekají před oltářem, na němž jest kříž a rozsvícené svíce, podávají si ruce a před knězem a v přítomnosti dvou svědků skládají přísahu manželské věrnosti a lásky. Slibují si, že chtějí spolu jíti životem, pokud jich nerozloučí smrt, a že chtějí spolu snášeti dobré i zlé, příjemné i odporné. Srdcem už jsou spojeni, a posvěcená rouška, kterou kněz ovinuje jejich ruce, jest už jen zevnějším znakem jejich vnitřního spojení. Jaký to vznešený svazek! Tertulian o něm píše: „Církev je spojuje, oběť potvrzuje, andělé se nad ním radují a Otec nebeský je schvaluje“. Jak velebný to okamžik, když kněz slavnostně prohlašuje: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj“ (Mat. 19, 6) a nově uzavřenému sňatku žehná!

Manželství jest svátost a svátosti uděluje jen církev. Jí přísluší právo, aby ustanovovala formu této vznešené smlouvy a aby o platnosti nebo neplatnosti manželských svazků soudila. Sněm Florentský prohlásil: „Sedmá svátost jest manželství, jež jest znamením spojení Krista a Církve dle apoštola říkoucího: Tajemství toto veliké jest, já však pravím, v Kristu a církvi“. Sněm Tridentský rozhodl: „Tvrdí-li kdo, že manželství není pravou a vlastní ze sedmi evangelickým zákonem Ježíše Krista ustanovených svátostí, nýbrž že bylo v církvi lidmi vynalezeno, budiž z církve vyloučen“.

Manželství křesťanské platně uzavřené jest nerozlučitelné. Jediné smrt má právo je rozloučiti. Slyšíš,

ženichu a nevěsto? Nejedná se snad o den, týden nebo měsíc, nýbrž o celý život! Jak důležitý to krok a jak mnoho vyžaduje opatrnosti a rozvahy! Že Jeník hezky zpívá nebo že má krásné vlasy, není ještě samo o sobě důkazem, že z něho bude řádný manžel, a že Mařenka pěkně tančí, není ještě dostatečnou kvalifikací pro život manželky a hospodyně. Když si někdo kupuje šaty, pole nebo dům, dlouho se radí a uvažuje. Můžeme schváliti, když někdo skočí do přístavu manželského ukvapeně a bez rozvahy? Než se rozhodneš jíti k oltáři, poraď se se svým srdcem, se svými rodiči, s dobrými a rozumnými lidmi, s Duchem Svatým a s Matkou Dobré rady.

Manželství jest základ spořádané lidské společnosti, a základ ten musí býti pevný jako skála. Přátelé a zastanci dobrého společenského řádu byli vždycky a jsou pro nerozvížitelnost manželskou. Horlivým jejím zastáncem byl mistr Jan Hus. Básník Goethe napsal: „Manželství jest počátkem i vrcholem vzdělanosti . . . Musí býti nerozlučitelným, neboť přináší tolik štěstí, že všechno jednotlivé neštěstí oproti tomu nepadá na váhu“.

Jest pravda, že snoubenci mnohdy, když z prvního opojení vystřízliví, pozorují, že povahy jejich se různí, vyskytnou se mnohdy i rozmanité nesnáze a obtíže, ano vyskytnou se i případy, že společný jejich život stává se téměř nemožným. A tu církev, zrale uváživši všechny okolnosti, dovoluje rozvod, dovoluje totiž manželům, aby odloučeně od sebe žili. Rozvod jest už poslední prostředek, a sahá se k němu jen v případě nejkratnější nutnosti. Jest vždycky trapný, ale nejbolestnější jest, mají-li manželé děti. Jak trapně na mysl těchto ubohých tvorů musí působiti, pozorují-li, že se rodiče o ně tahají, soudí, buď je chtějí oba nebo jich nechce žádný! Ubohé děti! Mají otce, mají matku, a přece stávají se sirotky. Jsou nuceny k některému z obou se přikloniti, ač by přece měly míti oba stejně a dokonale rády. Srdce jejich se dělí, otupuje a zatvrzuje. Rozvod jest shroucením rodiny.

Manželství platně uzavřené rozvodem zrušeno nebylo a trvá i nadále. Pokud oba rozvedení manželé jsou na živu, nemůže žádný z nich znovu svátostného manželství uzavřiti, neboť nejsou svobodni. Mnohdy, když lidskýma očima pozorujeme životní nesnáze rozvedených manželů,

jejich boj o život, těžkosti s výchovou dětí a pod., zdálo by se nám, že by se jim ulehčilo, kdyby nový sňatek uzavřítí mohli, ale zákon celou přísností to zapovídá. Nechce činit výjimek. Stejně přísně to zapovídá prostým i vznešeným, bohatým i chudým, žebrákům i vládcům. Jest všeobecný a má na mysli celkové dobro lidské společnosti. Blaho lidstva jest ohromná myšlenka, a každá veliká myšlenka vyžaduje nějaké oběti. Zásada nesmí býti prolomena. Lépe jest, aby tu a tam některý jednotlivec trpěl, než aby churavěla celá společnost. Společnost jest zdráva, je-li v pořádku život rodinný, a vše, co by mohlo tento život podlomit, zhoubně už působí na celkové zdraví společnosti. Už vědomí, že nového sňatku nebudou moci uzavřítí, drží manžele na uzdě, aby si chyby odpouštěli, žádných rozbrojů nevyvolávali, vášně své krotili a na rozloučení vůbec ani nepomýšleli. Nepoddávejte se myšlence, které uskutečnit nelze! Manželé si zvolili svůj stav dobrovolně a složili přísahu, která je váže. Co bychom si pomyslili o důstojníkovi, který si zvolil dobrovolně svůj stav, složil přísahu a potom utekl? Bude-li dopaden, čeká ho prach a olovo.

Kdyby bylo manželství rozvážitelné, přestalo by býti pevným, nastalo by uvolnění, jež by mělo v zápětí uvolnění mravů a zkázu národa. Proto Masaryk jde ještě dále než naše církve a žádá nejen, aby manželství bylo nerozlučitelné, ale požaduje, aby manžel nebo manželka i po smrti druhého svobodným zůstal a nového sňatku už neuzavíral.

Stanovisko naší církve jest mírnější a zřejmě správné. Ale přece proti němu ozývají se hlasy se strany protivné. Prý jest příliš tvrdé. Manželství prý má býti rozlučitelné. Když by manželé poznali, že se k sobě nehodí, mají mít právo se zase rozejítí a nový sňatek uzavřítí. Má býti dovolena manželská rozluka. Jakési manželství na výpověď Pan továrník vezme si služku, když se mu osvědčí, nechá si ji, ne-li, dá jí výpověď a vezme si jinou Nikoliv! Manželství jest nám mnohem vznešenější. Kdo pracuje pro rozluku, pracuje pro zpátečnictví, pro stav pohanského násilí, pro zotročení a zneuctění slabšího a pro úpadek národa. Nerozlučitelnost je ochranou ženy, dětí, rodiny, mravnosti a celé společnosti.

A jak máme smýšleti o tak zvaném „civilním manželství“? Ti, kdož v Boha nevěří a jeho zákonů neuznávají, horují pro „volnou lásku“. Co to jest volná láska? Jest to vlastně hodně volný chlív. Volně žijí králíci v lesích — domácí už bývají v příhradách — a vrabci na keři. Stav takový ovšem téměř všichni ušlechtlejší považují za nedůstojný lidstva. Proto nabyli přesvědčení, že jest třeba řádného manželství, jež by bylo základem života rodinného a pořádku státního. Ale nechtějíce uznati sňatek náboženského, církevního, svátostného, snaží se zaváděti sňatek před světským úředníkem někde na úřadě. Místo zákona Božího chtějí zavést zákon lidský. Takový sňatek ovšem může býti nazýván občanskou smlouvou, ale ne svátostí. Papež Lev XIII. prohlásil: „Nechť všichni vědí, že kdykoliv u křesťanů uzavře muž a žena svazek, jenž není svátostí, že svazek takový postrádá též povahy opravdového manželství“.

Civilní manželství ovšem jest i rozlučitelné.

A proto katoličtí křesťané, kdyby bylo uzákoněno státními zákony nucené „civilní manželství“, a kdyby byli nuceni tomuto násilí se podrobiti, nemohou ho považovati za dostatečné, nýbrž vedle něho vždy uzavrou ještě vlastní manželství v kostele. Sňatek na kanceláři budou považovati za občanskou smlouvu, sňatek před oltářem za svátost.

Ovšem katolíci jsou povinni hájiti si svou svobodu a všemi prostředky pracovati k tomu, aby jejich svátostné manželství uzavřené v kostele i před státem uznáváno bylo a všude už dostačovalo. Proto odvrhnou noviny, které pro civilní manželství nebo rozlukou manželskou horují, neprojeví souhlasu s řečníky, kteří o to usilují, a zvolí si za poslance jen muže, kteří stojí na jejich stanovisku. To jest jejich právo a jejich povinnost.

13. Povinnosti služebných.

(3. neděle po Zjevení Páně.)

Služebník v Kafarnaum, za něhož přišel jeho pán k Pánu Ježíši orodovati, byl jistě řádný a spolehlivý, když ho jeho zaměstnavatel měl tak rád. Rovněž s potěšením

slyšíme pochvalu, kterou týž pán vzdává svým podřízeným: „A dí-m-li tomuto: ‚Jdi‘, i jde, a jinému: ‚Přijď‘, a přijde, a služebníku svému: ‚Učiň toto‘, i učiní“ (Mat. 8, 9).

Kéž by zaměstnavatelé i za našich dnů o svých služebných tak pochvalně se vyjádřiti mohli!

Sloužití není hanba. Mnozí lidé mají jakousi nechut k slovu „služebný“. Slyší-li nerozumná slečinka, že ta neb ona slouží, už nad ní ohrnuje nosík. Vlastně sloužíme všichni — slouží řemeslník svým zákazníkům, slouží úředník občanům, slouží lékař nemocným, slouží učitel dítkám, slouží kněz svým osadníkům, ano sám Syn Boží „nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil“ (Mat. 20, 28). Když se sklonil, aby apoštolům nohy myl, konal nejnižší práci. Sloužití není nic nečestného — nečestným jest povalovati se a dáti se živiti od jiných.

Kdo jdeš do služby, vyber si zaměstnavatele řádného. Kdo hledá, nalézá. Hledá-li pták útulek, chce-li si vystavěti hnízdo, neusadí se někde na větru, nýbrž vyhledá si skrytou houštinu, kde by byl ukryt před nepohodou a škůdci — kdo hledá službu, neusadí se v domě, kde jest stálý svár, kde jest vystaven pokušení, nástrahám a mravní zkáze. Raději méně platu, ale více spokojenosti, klidu a rodinného tepla.

Služby bez vážné příčiny nemění. Kdo příliš vybírá, přebere. Vánoce nejsou jen proto, aby o nich služby měnily místa. Svatá Zita ve dvanáctém roce svém nastoupila službu a setrvala v ní až do svého šedesátého roku, kdy zemřela. V některých zemích dávají služebným, setrvají-li v jedné rodině více let, zvláštní čestné odměny.

Kdo nastupuje službu, má si předem vyjednat jasně práva a povinnosti, odměnu, podmínky pracovní, dobu výpovědní a pod. Jasně smlouvy, dobří přátelé.

Svým zaměstnavatelům má věnovati úctu a lásku jako svým rodičům.

Jsou pak zvláště tři vlastnosti dobrých služebných, totiž: poslušnost, pracovitost a věrnost. Tyto nutno zvláště zdůrazniti.

První povinností služebných jest poslušnost. Svatý Pavel napomíná: „Služební, poslouchajte ve všem pánů tělesných, sloužíce ne na oko, jako ti, kteří se chtějí zalíbiti lidem, nýbrž v prostnosti srdce, bojíce se Boha“

(Koloss. 3, 22). Jindy též apoštol píše: „Každý mocnostem vyšším poddán buď, neboť není mocnosti, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou“ (Řím. 13, 1). Svatý Augustin dal rozkaz: „Všichni, kteří máte pozemské pány a sloužíte, poslouchajte pánů svých, milujte je ze srdce, neslužte jen jejich očím, nýbrž konejte dílo své z lásky. Neboť Bůh je ustanovil, aby vám poroučeli, vás však, abyste jich poslouchali“. Papež Řehoř dí: „Kdo se představeným svým zpěčuje, o tom jest zřejmo, že zpěčuje se Bohu, který takovou moc lidem dal“. To jsou slova přesná a jasná. Proto, služební, plňte rozkazy svých pánů, hned, ochotně a přesně! Nic nedělejte jinak, než jak si přejí. Rozkazů nezesměšňujte, a nejsou-li vám jasny, žádejte vysvětlení. Neodmlouvejte, nebručte a nemrače se! Rozkaz má vám býti svatým a máte jej bez reptání vykonati. Služebník reptající podobá se čmeláku, který s bručením přeletuje s květiny na květinu, kdežto sluha, jenž bez odmlouvání koná rozkazy, podobá se tiché a a pilné včelce rychle přelétající a pilně shromáždující sladký med. A jako práce tiché včely mnohem jest výnosnější než čmele, který zpravidla celý výtěžek své práce spotřebuje sám, tak také práce sluhy poddaného vždy dokonalejší a užitečnější jest než sluhy svéhlavého.

I domluvu přijměte bez reptání!

Jen jeden jest případ, kdy poslouchati nemáte a nesmíte, totiž, kdyby poroučeli něco, co jest hříšno. V tom případě platí ono známé pravidlo: „Sluší více poslouchati Boha než lidí!“ Josef Epyptský neposlechl a raději z domu utekl, když ho manželka Putifarova chtěla svést ke hříchu.

Druhá, velmi důležitá povinnost služebných jest **pracovitost**. Jest to vlastní ctnost sloužícího. Proto jest ve službě, aby pracoval. Kdyby zaměstnavatel neměl pro něj práce, nebral by si ho. Jest nespravedливо, přijmouti plat a práce zaň nevykonati. Jest nečestno počítati jen pracovní dny a hodiny a na vykonanou práci se neohlížeti. Bolí nás, slyšíme-li: „Jen když den uteče!“ Pozorují-li služební a stíhají slídivým zrakem každý krok svých pánů, ale svých prací si nehledí, nebo staví-li se nemocnými, aby se těžkým nebo nepříjemným pracem

vyhnuli, nekonají své povinnosti. Rovněž jí neplní, pracují-li jen, když je zaměstnavatel vidí. Pohanský otrok pravil kdysi k svým křesťanským spoluotrokům: „Pohovme si a nepracujme, neboť pán přítomen není“. Načež jeden křesťan odpověděl: „Můj Pán jest zde, hledí na mne tam s hůry, a proto budu i nadále pracovati“. Čeledín, který místo orání nechal státi potah a sám si lehl pod strom, protože sedlák odešel do města na výroční trh, těžce svého zaměstnavatele poškodil.

Třetí povinnost služebných jest věrnost. Věrný sluha jest veliký poklad v příbytku. Svatý Pavel psal Titovi: „Služebníky (napomínej), ať jsou svým pánům poddáni, ve všem příjemni, neodmlouvající, neokrádající, nýbrž v každé příčině věrnost pravou osvědčující, aby ve všech věcech byli na ozdobu učení Boha, Spasitele našeho“ (Tit. 2, 9—10). Mají míti k svým pánům upřímnou přichylnost, nemají jich za zády pomlouvati, jich zlovolně posuzovati, jejich výroků překrucovati a na veřejnost vynášeti, co jest jen pro domácnost určeno. Co se doma uvaří, má se doma snísti. Dobrá pověst domu jest i jejich ctí. Mají pány své obhajovati, jsou-li bezdůvodně očerňováni, ano nemají ani škodolibě mlčeti, když je jiný haní. Mají míti srdečnou účast na jejich radostech a žalostech — když služebníci setníka z Kafarnaum viděli, že umírající pánův syn se uzdravil, běželi pánovi naproti a zvěštovali mu se zřejmou radostí potěšující novinu. Mají o vše se starati, jakoby to bylo jejich vlastní, mají dbáti, aby pánův majetek dobře byl obstarán, aby vzrůstal a nikde škody neutrpěl — když služebníci v evangeliu upozorovali, že nepřítel člověk za noci nasekl do pšenice koukol, pravili: „Chceš-li, půjdeme a vytrháme jej!“ Mají prospěchu dbáti, škodu zameziti. Nářadí a náčiní mají šetřiti, nekaziti a nerozbíjeti. Zápalek nemají odhazovati v blízkosti věcí snadno vznětlivých, aby nepovstal oheň.

Hlavně pak mají předcházeti dobrým příkladem dítkám svých zaměstnavatelů a chrániti se všelikého jich svádění ke zlému, neboť dítky jsou nejcennějším majetkem, jaký jen si můžeme pomysli. Svatý Vít měl za kojnou a chůvu Krescencii, o níž pán nevěděl, že jest křestankou, a ta v útlé srdce svěřeného pacholíka símě víry křesťanské

zasila a bedlivě pěstovala, a pacholík tak horlivým se stal křesťanem, že pro víru i život obětoval.

Věrnost plodí důvěru. Eleazar, služebník Abrahamův, získal si tak veliké důvěry svého pána, že mu tento svěřil velmi důležitý úkol — vyhledati nevěstu pro jeho syna.

Praví-li Písmo, že „nepřátelé člověka jsou domácí jeho“ (Mat. 10, 35), má tím dojista v první řadě na zřeteli nevěrné služebnictvo. Jeden náš zajatec, který pracoval v Ukrajině na statku polského šlechtice, vypravoval mi po svém návratu do vlasti: „Když se následkem bolševické agitace ruská fronta shroutila, a bolševici nabývali vrchu a také naši krajinu opanovali, náš lokaj jednoho rána vrazil do pokoje pánova a osopil se na něho: ‚Už jsem poslouchal dost dlouho — nyní to bude zase obráceně, vy budete poslouchati a já budu poroučeti‘. A řízně oznámil svému pánovi, že nyní přestala moc pánů a nastala vláda lidu. Pán vzal prostě onu překvapující zvěst resignovaně na vědomí a podrobil se, neboť jiného východiska nebylo. Ale za krátký čas vojsko Petljurovo zase krajinu od bolševiků vyčistilo a staré řády zavedlo. A tu jednoho rána náš lokaj zase jako za dřívějších dob slušně zaklepal a zkroušeně oznamoval: ‚Milý pane, já zase budu sloužiti, zůstaňme při starém‘. A na zámku nastal zase pravidelný běh věcí“.

Věrnosti slíbená jest veliká odměna — větší, než mohou poskytnouti lidé. Věrný služebník může očekávati z úst samého Krista toto pozvání: „Dobře, služebníku dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnoha věcmi ustanovím tebe, vejdi v radost pána svého“ (Mat. 25, 23). Chceš se, křesťanský služebníče, o tuto cenu ucházeti?

14. Jak máme přijímati nehody?

(Neděle 4. po Zjevení Páně.)

Jednou plavil se Kristus se svými apoštoly po moři Galilejském, jež není sice veliké — jest jenom asi dvacet čtyři hodiny dlouhé a devět hodin široké — ale jež jest i lodím nebezpečno a plavcům nahání strachu, rozbouří-li se. A právě tehdy, když lodička s tak vzácnou společ-

ností brázdila vlny tohoto moře, jež se pro svoji malou rozlohu jmenuje také jinak „jezerem Genezaretským“, povstala bouře. Hladina se rozčeřila, vítr hnal vlny, až se rozpěnily, a lodička se kymácela, div se nepřevrhla. Lidé byli ustrašeni, ale Bůh klidně spal. Malé duše nehodami se rozrušují, velké zůstávají klidnými.

Život náš často přirovnává se k plavbě po moři. Někdy jest ticho a slunečno, jindy větrno a zamračeno. Je-li klidno, býváme spokojeni, ale jak se chováme, přikvačí-li bouře? Někdo se chová správným způsobem, jako se zachovali apoštolové, kteří se celým srdcem obrátili ke Kristu, jiný však kleje, láteří nebo se dokonce rouhá.

Jak má přijímati nehody katolický křesťan?

Především musí býti přesvědčen, že přicházejí z dopuštění Božího. Bůh je dopouští, aby dokázal svoji jsoucnost, prozřetelnost, moudrost a všemohoucnost. Jimi nás vede Bůh, bychom jej uznávali a jeho podivuhodným vlastnostem se kořili. Vždycky něco zlého pro něco dobrého. Pán Bůh ví, co dělá. Co s nebe prší, nikomu neuškodí. Bůh vidí dále, než můžeme ve své krátkozrakosti dohlédnouti. Bůh sedí vysoko a vidí daleko. Pozoruj jen podivné osudy Josefa Epyptského. Bůh dopouští, aby byl uvržen do cisterny, aby byl prodán, odvezen do Egypta a aby sloužil v cizím domě jako otrok. Ale otrok stává se prvním ministrem, zachovatelem země, svého otce, svých bratří a zachranitelem národa, v němž myšlenka na budoucího Messiáše měla býti udržována jako svatý oheň. Hle, pokoř se Božské moudrosti! Nebo jiný příklad: Byla světová válka. Svět se topil v krvi. V zákopech až k zešílení se trápili, na horách mrzli a v bojích umírali otcové dítek a synové plačících matek. Devět milionů lidí bylo zabito a třicet milionů poraněno a zmrzačeno. Ti, kteří doma zůstali, svírání byli touhou, obavami, strachem a mnohdy i nedostatkem, neboť stálými rekvisicemi byly chlévy vyprázdněny a sýpky vymezeny. Byly „chleбенky“, ale nebyl chléb. Jaký bude konec tohoto trápení? Ejhle, stará říše se rozpadává, naše vlast prohlašuje se za svobodnou a vyvstává osvobozena jako princezna z pohádky. Čechu, ještě budeš mluvit o neštěstí?

Přijmi jen z ruky Boží vše, dobré i zlé, hled' k nebi a nikoliv k zemi, nereptej předčasně a nekolísej ve víře. V čas neštěstí jen slabý kolísá, ale silný stává se silnějším, jako železo ohněm se utvrzuje a zoceluje. Právem žádá apoštol, „aby se nikdo nezviklal v souženích“ (I. Thess. 3, 3).

Syn Boží, když srdce jeho v zahradě úzkostí bylo svíráno, se modlil: „Otče, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne jak já chci, nýbrž jak ty“ (Mat. 26, 39). Mohl-li Syn Boží za odvrácení bolesti prositi, jest to zajisté dovoleno i nám. Smíme se modliti, abychom zla ušetření byli. Valí-li se na nás zlo, hledme k nebi, nikoliv k zemi.

Nehody a utrpení dopouští Bůh jak na spravedlivé tak na hříšníky. Spravedlivé jimi zkouší a jejich zásluhy rozmnožuje, hříšníky trestá a na dobrou cestu uvádí.

Kdo by neznal tklivého příběhu o starozákonním trpiteli Jobovi? Byl spravedlivý a přece tolik trpěl. Ztratil zdraví, majetek i děti. Jaká větší ztráta může ještě člověka potkati? Ale nereptal, nýbrž v pokoře se sklonil před Bohem a modlil se: „Bůh dal, Bůh vzal, jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo, buďž jméno Hospodinovo požehnáno“. Ve zkoušce obstál, a Bůh mu vrátil zdraví, bohatství i dítky. Od té doby bylo a jest dosud trpících Jobů nesčetně, ale neukázali se všichni Joby trpělivými. Kdyby nás Bůh zkoušel, hledme, ať při zkoušce nepropadneme.

Kdo trpělivě nehody snáší, získává si velikých zásluh. Nesmírných zásluh získal si Kristus Pán a mohl jich dobytí jenom křížem. Proto nereptej v nesnázích, ale spíše Bohu děkuj, že ti poskytuje příležitosti zásluhy si rozmnožovati. Nepovstalo nadarmo přísloví: „Koho Bůh miluje, křížkem ho navštěvuje“. Přijímej je jako své dobrodince, kteří tě uzpůsobují, abys milým se stal Bohu.

Nehody nás učí trpělivosti. „Zármutek a soužení trpělivost činí“ (Řím. 5, 4). Jest to vlastnost velmi potřebná, a proto vítejme vše, co nás jí učí.

Posilují v nás důvěru. Tělocvikem sílí tělo, namáhavou prací tuhnou svaly, učením bystří se paměť, a vy-

trvalým a ochotným snášením nehod cvičíme se v důvěře. Nevyslyší-li nás Bůh hned, vyslyší nás později, ale vyslyší nás jistě.

Neštěstí činí silného silnějším, pevného pevnějším, vytrvalého vytrvalejším. Právem dí Angelo Silesius: „Nejrychlejší oř, jenž tě donese k cíli dokonalosti, jest bolest“. Nehody nás zušlechťují. Bouře očisťuje vzduch, utrpení srdce. Proto se nedivme, že Kristus blahoslavl ty, kdož trpí.

A také se nedivme, že svatí přáli si trpěti. Svatý Jan z Kříže volal k Spasiteli: „Přeji si trpěti a opovrhován býti pro tebe“. Svatý Bernard říkal: „Ó, jak bych byl šťastný, kdybych měl sílu všech lidí, abych všecken celého světa kříž sám nésti mohl“. Svatá Terezie tak toužila po utrpení, že i až vzdychávala: „Pane, buď trpěti nebo umřítí“. Svatý František Saleský v utrpení volal: „Jen více, ó Pane, jen více“. Když byl svatý Ignác z Loyoly ve městě Salamance spoután řetězy, zvolal: „Ať zví Salamanka, že nemá tolik řetězů, co bych jich ještě mimo tyto z lásky k Pánu Ježíši snášel“.

Cesta k výšinám začíná se zdola. Kdo chce býti oslaven, musí napřed trpěti. Když šel Kristus do Emauz a připojil se ku dvěma učedníkům tam jdoucím a o utrpení Kristově rozmlouvajícím, dal jim významnou otázku, v níž zahrnuta byla zároveň už i odpověď: „Zdaž nemusel Kristus těch věcí trpěti a tak vjíti do slávy své?“ (Luk. 24, 26.) Napřed musel býti Velký pátek a potom teprve mohlo přijít Vzkříšení. Cesta ku štěstí jest cesta utrpení a námahy. Žalmista dí, že Bůh „blízkým jest těm, kteří souženého jsou srdce a pokorní duchem“ (Žalm 33, 19). Nejblíže jest těm, které až křížem k sobě přivínuje.

Když byli Israelští na poušti a přišli k pramenům vod, jež byly trpké, vložil Mojžíš do vody zvláštní dřevo, a voda zesládla. Jakého dřeva my se chopíme v trpkých chvílích života? Pán nám ho zanechal a odkázal. Ke kříži se obrať a nezoufej Utrpení stane se ti požehnáním.

Zřejmo, že mýlí se ti, kdož hned každou nehodu považují za trest. Utrpení vždycky trestem není.

Na světě jest dvojí druh lidí — dobří a zlí. Na obojí doléhají nehody. Dobré Bůh zkouší a tříbí, zlé pak trestá a na dobré cesty uvádí.

Seslal-li na tebe Bůh nějakou nehodu, zádivej se především do svého nitra. Snad seznáš, žes nemocen a že potřebuješ léku. Nemocný, který nechce už ani léku přijmouti, jest ztracen. Snad nabudeš přesvědčení, že na duši tvé jsou nějaké skvrny, které musí býti smyty. A tu třeba mýdla, sody, louhu a kartáče . . . Zadivej se na svůj minulý život a snad se přesvědčíš, že máš plnou povinnost zvolati s marnotratným synem: „Otče, zhřešil jsem“. Přijmi jen posly Boží v duchu kajícínosti, lituj svých hříchů a zbav se jich, abys zbavil se i příčiny Božího hněvu.

Slavný přírodovědec Linné v úvodu svého spisu „Nemesis divina“, věnovaném jeho synu, napsal: „Zdánlivě všechno jest ve světě konfusní, ve skutečnosti vládne v něm spravedlivý Bůh, o tom dlouhá léta a zkušenost mne poučily. Buď přírodou a zkušeností přesvědčen o jediném Bohu, který vše stvořil, vše udržuje a řídí, který všecko vidí, slyší, ví, před jehož tváří stojíš. Hleď na cíl Boha při stvoření, věř, že Bůh tě každodenně vede a ochraňuje, že všecko zlé i dobré ze zákona jeho svatosti následuje. Bůh dal člověku svobodnou vůli a též možnost, vyhnouti se zločinu. Když člověk zneužije svobody vůle, Bůh zařídí přírodu tak, že trest jest pro viníka nevyhnutelným osudem. K tomu trestu jest sám člověk potom nevyhnutelným pudem hnán. Celá příroda stojí ve službách a staví se proti tomu, kdo jest odsouzen“.

Když byli Israelští na poušti a reptali proti Bohu, přišlo na ně veliké neštěstí — jedovatí hadové. To byla rána hrozná. Ale trest trval jen tak dlouho, pokud se nepolepšili. Když se polepšili, přestal, neboť účel jeho byl dosažen. Hřeší-li dítky, otec je trestá a trestem na dobrou cestu uvádí. Svatý Augustin dí: „Bůh se podobá lékaři, který pálí a řeže, jen aby uzdravil“. Svatý Řehoř Veliký praví: „Utrpení, jež nás tíží, nutí nás hledati Boha“. Učíme se jíti k němu školou trápení.

Kolem roku 1564, když svatý František Xaverský na březích Indie rozšiřoval víru Kristovu a na všech cestách

dal postaviti kříže, šel jeden pohan cestou, a kříž právě padl a jej zasáhl. Země totiž následkem deště rozřídla, a kříž ztratil pevnou oporu. I vykládal si to onen pohan za výstražné znamení a přijal víru Kristovu. Tak často kříž a nehody vedou k dobrému.

Umělec tvořící sochu z hrubého a nevzhledného balvanu vyrobí ladné tvary. Ale kolik úderů dlátem k tomu bylo zapotřebí! I tvoje duše má se státi dokonalou a krásnou, aby oko Boží se zalíbením na ní spočinulo, a tu k vytvoření té krásy jest třeba úderů, jest třeba nehod, utrpení a bolesti.

Proto jen nereptej, ale přijímej je v duchu křesťanské víry!

15. Poškozování cizího majetku.

(Neděle 5. po Zjevení Páně.)

Čin zlomyslného člověka, který v evángelickém podobství za noci přišel, aby do pšenice koukole nasil, každý rozumný člověk odsoudí. Proč vstává? Proč raději klidně nespí? Bude z toho míti nějaký zisk? Zdravý rozum neví si zde skutečně rady. Nevede ho touha po zisku, ale jen touha pomstít se a poškoditi bližního. Jest to důkaz, že špatnost některého člověka jest až úžasná. Pán Ježíš praví, že jest to sám ďábel.

Snad tací lidé už vymřeli? Nikoliv! Až podnes se vyskytují nestvůry — lidmi je přece sotva zváti můžeme — které ze zlomyslnosti cizí majetek poškozuji. Činí tak obyčejně v tajnosti a beze svědků. Nic z toho nemají, leč jen hřích.

Jsou přerozmanité způsoby, jimiž lidé v ruchu tohoto života své bližní poškozuji, a vypočítati je a jednotlivě na každý poukázati jest prostě nemožno. Ale přece pozastavme se u některých, hlavnějších a obvyklejších.

Jedním takovým druhem tohoto hříchu jest zanedbávání uložené práce. Kdo povinnou práci nekoná nebo jí nekoná včas, nebo ji jen ledabyly odbývá a koná špatně, poškozuje hmotně toho, pro něž pracuje. Kdyby ji vykonal včas a správně, měl by z ní zaměstnavatel pravý užitek.

Každý má nějaké povinnosti a každý má povinnosti své upřímně a věrně plnit. Neplní-li jich, poškozují zájmy cizí. Podle stupně škody měří se i velikost jeho provinění.

Někdy prohřešují se lidé tím, že cizí majetek svévolně a zlomyslně ničí. Šlapou nebo jezdí po vzešlém osení, lámou stromky a větve nebo je rozřezávají a olupují jejich kůru nedbajíce, že ubohý stromek slzí a pláče, srážejí se stromů ovoce, nedovoleně chytají ryby, loví zvěř, pasou na cizí louce, zahražují sousedovi vodu, příliš odorávají, mezníky posunují, cizí dobytek trýzní nebo přepínají, čmárají po domech, lámou ploty, vytloukají okna, kazí druhému nářadí a pod. V jednom městečku nechal si cestující venku u vchodu do hostince svůj velociped a po chvíli, když se vrátil a dále jeti chtěl, zpozoroval, že mu zatím některý zlomyslník rozříznul gumu. Jinde zase řezníkovi, když se večer u hostince zastavil, rozřezali výrostci v jeho voze kožené sedlo. V jednom kostele zase při velké mši svaté na schodech pod kruchtou uřízl jeden chasník druhému kus šosu u kabátu. Jedna dívka — a snad takových už bylo více — vypůjčila si knihu čistou a vrátila ji pošpiněnou, umaštěnou, zpřelámanou a roztrhanou. Že se našly služby, které potajmu chodily v šatech, v prádle nebo v obuvi své paní, jest také známo.

Jiného poškozují, kdo mu pomluvou kupce odráží. Jeden rolník měl na prodej krávu. Ale jeho soused ji zhaněl, že prý jest nezdravá, nežere, nedojí, nedává užítku, a pověst ta se tak rozšířila, že jí rolník prodati nemohl. Konečně ji přece prodal, ale se značnou ztrátou.

Do obchodu přišel obchodní cestující. Točil se, jakoby měl v sobě hektolitr rtuti, a jazyk mu šel jako parní mlýn. Všichni dodavatelé, co jich jest na světě, mají zboží špatné, jen jeho firma má dobré a bezvadné. Ti židi naše křesťanské obchodníky okrádají, a oni se k nim hrnou jako mouchy na lep . . . Obchodník zkusil tedy jeho zboží. Ale dodatečně se dověděl, že obchodní cestující byl žid, firma, kterou zastupoval, byla židovská, a zboží, které mu došlo, bylo horší a dražší než odjinud.

Jsou obchodníci, kteří své konkurenty haní, roztrušují o nich, že dávají špatnou váhu, že mají zboží zkažené,

špatné a drahé, jen aby je v očích zákazníků snížili a tyto od nich odvrátili. A také už se našli tací, kteří si nabrali zboží na úvěr a potom prohlásili „bankrot“, aby nemohli býti donuceni svým závazkům dostáti.

V jednom městečku o pouti bylo vyloženo na náměstí mnoho rozmanitého zboží. Pod plátěnými boudami byly ubytovány řady perníkových husarů a různých sladkostí, jež obletovala hejna vos a obstupovaly zástupy dětí. U východu z jedné ulice do náměstí stáli u rohů dva statní muži se svými stánky. Oba prodávali čokoládu. Oba křičeli, své zboží nabízeli a kupce lákali. Jeden chraplavým hlasem od jednoho rohu volal: „Moje čokoláda jest nejlepší!“ Načež s druhé strany postoupil druhý muž asi dva kroky do ulice, majestátně napřáhl pravou ruku a basovým hlasem opravoval: „Nedejte se klamat! Moje čokoláda jest konkurenční!“ A zápas ten se do nekonečna opakoval. V obchodních kruzích by to nazvali „nekalá soutěž“.

Jistý obuvník rozhlašoval o svém kolegovi, že do střevíců dává místo kůže papír. Úmysl jeho byl jasný — chtěl mu zákazníky odraditi a snad i na sebe strhnouti.

Ovšem, kdo svou přívětivostí, svědomitostí a spravedlivostí si zákazníky získá, plní jen svou povinnost, nehřeší a byť i nepřímo jiného poškozoval, nečiní mu bezpráví.

Ještě jest jeden způsob poškozování cizího majetku, na který nutno zvláště upozorniti. Jest to zúmyslné **žhářství**.

V lombardském městečku Campiagio, nedaleko Milána, objevily se roku 1902 na Velký pátek ráno na některých domech nalepené lístky, jimiž se vyhrožovalo, že bude vypálen každý, kdo na Hod Boží Velikonoční půjde do kostela. Obyvatelé, považující to za žert, šli do kostela jako jindy, ale na Hod Boží v noci vyšlehly na několika místech zákeřně založené plameny. Domy horlivých katolíků vyhořely. Takové hrozné zbraně použili zavilí nepřátelé církve katolické, aby věrné věřící zastrašili a od vykonávání náboženských povinností odvrátili.

V Liškově v Čechách vyhořel statek. Oheň založila služka, neboť se chtěla pomstiti své hospodyni, že ji pokárala pro krádež švestek. Byla ovšem odsouzena.

V Kloboukách u Brna dvacetiletý mladík ze msty zapálil svému bratru chalupu. Dostal deset let žaláře.

V Přerově roku 1920 vyhořel konsum — neboť měla přijíti revise a provedena býti inventura . . .

Kdo zúmyslně založí oheň, hrozného skutku se dopouští.

Někdy zapalují lidé majetek svůj, aby dostali od pojišťovny pojištění, někdy zase posadí jinému červeného kohouta na střechu, aby se mu pomstili. Následky mohou býti nedozírné, neboť vyhoří nejen ten, kdo vyhořeti má, ale často i řada sousedů. Někdy padnou za oběť i lidské životy. Žhář bere na sebe hroznou zodpovědnost. Proto také tento zločin státní i církevní zákony přísně trestají. Stát jej trestá dlouholetým vězením, a církev jej zařadila mezi tak zvané „reserváty“, t. j. hříchy, které jsou vyhrazeny samému biskupu. Zpovídá-li se kající z takového hříchu, musí si obyčejný zpovědník vyžádati plnomocenství od svého biskupa, aby z něho mohl dátí rozhřešení. Mimo to naše mravouka předpisuje, že musí dátí náhradu za všechny škody, které způsobil.

Spoluvinným na poškozování cizího majetku se stává, kdo sice sám škody nečiní, ale škodě, ač může, nezabrání, k ní mlčí nebo ji schvaluje.

Nám jest nemilé, když někdo náš majetek poškozuje, a proto, čeho sami radi nemáme, nečinme ani jinému. Cizího majetku nepoškozujme a poškozovati ho nedovolujme !

16. O církvi katolické.

(Neděle 6. po Zjevení Páně.)

I veliké věci mívají malé začátky.

Veliký strom v zárodku uzavřen jest v maličkém seménku. Sotva je vidíš, ale vlož je do lůna dobrotitvé země, svěř je v opatrování nejštědřejších a nejmodřejších rukou Božích, které v čas příhodný dávají teplo i vláhu, a přihlásí se k životu, jenž třeba po léta byl v něm utajen. Vyklíčí a vyrosté. Z nepatrného seménka povstane často mohutný strom.

Malé byly začátky království Božího na zemi. Pán sestoupil na zemi, vtělil se, v Betlemě se zrodil, třicet let v Nazaretském domku sídlil a potom jal se vykonávati úřad učitelský, kněžský, a královský a tak vedl lidi ku věčné spáse.

Přibral si pomocníky, aby je zasvětil do svého díla. Soustředil kolem sebe hlouček dvanácti prostých rybářů, přibral i učedníky a shromažďoval kolem sebe věřící.†

Pán věděl, že trvale na zemi nezůstane, věděl, že odejde zase tam, odkud vyšel, ale také věděl, že lidstvo i po něm bude potřebovati někoho, kdo by je dobrou cestou vedl. A proto již za svého života postaral se o ústav spásky, jemuž dal jméno církev. Církev měla po něm převzítí jeho úkol, jakož i převzítí dědictví po něm a opatrovati je neporušené. Proto ji zakládal již za svého života, aby jí dal svého pravého ducha, v němž by žila i po jeho odchodu.

Čekal jenom na vhodnou příležitost. Ta se naskytla. Byl jednou se svými apoštoly v odlehlé krajině u města Caesarey Filipovy. Byli o samotě, a tehdy jsou si srdce blízkými. V plné odevzdanosti vzájemné a důvěře vespolečné se jich tázal, za koho jej lidé považují. A tu apoštolové se vyjádřili bez obalu: „Jedni za Jana Křtitele, jiní za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků“. Dí jim Ježíš: „Vy pak kým mě býti pravíte?“ Odpověděv Šimon Petr, řekl: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“. A Ježíš odvětiv, řekl: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův! neboť tělo a krev nezjevily toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích. I já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou; a tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ (Mat. 16, 13—19).

Pán věděl, že každý spolek potřebuje vůdce, a proto hlavou církve své ustanovil apoštola Petra. Jedenáct ostatních bylo jako podvůdci.

Když Pán zemřel, z mrtvých vstal, na nebe vstoupil a tam již trvale zůstal, chopil se Petr a ostatní jeho pomocníci díla. Opustili všecko a dali se do služeb veliké myšlenky. Nešetřili sil ani života a spěchali na všechny

strany, aby získávali duše pro nové království. Napřed hlásali pravdu, kterou od Krista slyšeli a přijali, jen v nejbližším okolí, ale horlivost v hlásání evangelia pudila je silou neodolatelnou dál a dále až k národům neznámým, neboť věděli, že i tam jsou duše nesmrtelné, které duševního pokrmu potřebují. Napřed kázali ponejvíce v krajinách asijských, ale někteří obrátili se i do Evropy, neboť tam byla vzdělanost nejrozšířenější, a u vzdělaných vždycky dochází pravda příznivějšího přijetí. Sám Petr přeplavil se po moři do Říma, kteréžto město bylo tehdy nejen největší, ale bylo i středem tehdejší světové vzdělanosti a hlavou celého tehdejšího známého světa, neboť věděl, že odtud bude moci na všechny strany nejlépe působiti. Zde se usadil, a jeho nástupci zvolili si zde trvale sídlo a bydlí zde až do dnešního dne. Proto se naše církve také jmenuje římskokatolická.

Církev rostla utěšeně. Krví mučedníků byla zalévána, milostí boží zahřívána, větry pronásledování otužována. Členů jí stále přibývalo. Vyrostla v mohutný strom, v němž různí národové světa našli útočiště a spásu.

Jak se učení Kristovo dostalo k nám? Národu našemu přinesli je bratři ze Soluně Cyrill a Method. Již dříve děly se pokusy, obrátiti naše pohanské předky na víru křesťanskou, ale většinou vyzněly na prázdno. Teprve Cyrill a Method získali náš národ Kristu úplně a trvale. A tím stali se zároveň jeho zachrániteli. Slovanští národové, kteří žili na sever od nás, protože nepřijali včas křesťanství a s ním i vzdělanost a osvětu, poněmčili se. Týž osud byl by stihnul i nás. Nás zachránilo křesťanství. Svaté bratry ze Soluně měl by oslavovati celý náš národ, vlastenecké spolky měly by ctíti jejich památku, spolky spisovatelů měly by je oslavovati jako zakladatele našeho písemnictví. Je právem jmenujeme slovanskými apoštoly.

Národ náš přijal víru katolickou upřímně, a to bylo jeho štěstím. Vždycky byl slavným, když byla víra katolická v největším rozkvětu, ale upadal, kdykoliv byla v úpadku. To nepravím já, nýbrž tvrdí to naši nejlepší dějepisci, kteří na základě starých listin a zápisů do minulého života našeho národa nahlédli a mohou podati o něm správný úsudek.

Největším neštěstím každého národa jest, když ztratí svoji samostatnost a když o jeho osudech rozhoduje někdo jiný. Takový osud stihl náš národ začátkem sedmáctého století. A příčinou této ztráty bylo oslabení národní a toto zeslabení způsobily náboženské boje v patnáctém a šestnáctém století. Bílá Hora, kde ztráta samostatnosti naší byla formálně zpečetěna, byla nutným důsledkem těchto bojů.

Na štěstí národ se zase vzpamatoval, k víře katolické, k víře svých otců přihlásil, zotavoval se, až konečně dospěl zase ku šťastnému dnu 28. října 1918. Kdo zachránil národ a kdo jej po celá dvě století k tomuto dnu burcoval? Na otázku tu odpovídá přední dějepisec náš, universitní profesor v Praze dr. Josef Pekař, jenž neohroženě vyznává: „Vím ovšem také, co lze říci na obranu církve katolické: její intelligence kněžská to byla na př. především, jež nás zachovala a vychovala v národním vědomí, když vše zdálo se býti ztraceno“.

A co vidíme dnes? Pozorujeme podobné rozbroje náboženské, jaké byly v národě našem v 15. a 16. století. Lidé o víru se hádají, a co nejsmutnějšího jest, že nepřátelé našeho národa svými penězi tyto rozbroje podporují, cizí kazatele do našich klidných dědin posílají, aby zde proti katolickému kněžstvu a katolické církvi štváli, náboženský rozvrat působili, v kalných vodách lovíli a sílu národa podlamovali. A naši lidé? Ti jsou jako slepí a těmto štváčům tleskají. Stejně příčiny mají stejné následky. Jestli se národ náš včas nevzpamatuje a náboženských rozbrojů nezanechá, přikvačí na něj nějaká nová Bílá Hora — ztratí samostatnost poznovu.

Nejslavnější český dějepisec František Palacký, sám protestant, napsal: „Pozoruji ne bez bolesti, že otázkám náboženským a církevním, jichžto sporné přetřásání působovalo ve vlasti naší od jakživa tolik neřestí a žalostí, a ježto za naší doby zdály se už nadobro býti uklizeny, od nějakého času dává se opět podnět čím dále tím mocnější . . . Vždyť jen hrubý nedouk mohl by nevědět, že veškeren pokrok vzdělanosti a osvěty po mnohá staletí visel jako jinde tak i u nás jedině na církevních ústavech, že cokoliv zjevilo se dělníků na poli jak naučné

literatury, tak i krasoumy odchováno bylo původně ve školách duchovenstvem zřízených a vedených a že z lůna církve zrodila se i sama universita pražská, kterou přece jen převrácenci z pouhého zpátečnictví by vinití mohli. Já jsem přesvědčen, že církev jak křesťanská vůbec všude, tak i zvláště katolická v Čechách způsobila po celý čas bytu svého nepoměrně více dobrého, než zlého“.

Zde mají důkladnou odpověď ti, kteří se opovržlivě pošklebují, jakmile jen zaslechnou slova „církev katolická“.

Jeden z nejpřednějších českých básníků, Julius Zeyer, napsal tato slova: „Jest tolik předsudků proti církvi, lidé nechápou, že církev není instituce nějaká ztrnulá a nehybná, nechápou, že jest živa duchem“.

V nejnovější době povolila všeobecná církev našemu národu některé výhody, jakých ani jiným četnějším národům nepovolila. Ale přes to někteří nespokojenci založili pro národ náš církev zvláštní, které dali jméno církev československá. Ta ovšem není církví pravou, neboť pravou církev založil Bůh, tuto však založili lidé. Kristus Pán pravil k apoštolům: „Jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, učíce je zachovávatí všecko, co jsem přikázal vám“ (Mat. 28, 19—20), kdežto církev československá, jak už její jméno dostatečně naznačuje, chce hledati příslušníky své jenom v národě našem. Není tedy církví všeobecnou a ani se o to nepokouší.

Z náboženského rozvratu chtějí i jiné církve těžiti. Tak na př. začátkem 16. století založil německý mnich Martin Luther církev protestantskou, která se rozšířila nejen po Německu, ale i po ostatních zemích okolních — také i po naší zemi. Říkali si evangelíci. Tato církev dala si u nás po převratu, aby tím spíše vyznavače nalákala, nové jméno; dala si totiž název církev česko-bratrská evangelická. Také i tato vyvinuje čilou agitaci mezi katolíky. Ano i americká sekta metodistů láká do svých schůzí a hledá nové členy. I mnohé jiné církve a církvíčky při tom všeobecném ohni chtějí si ohřátí svoji polévku. Vzájemně se sice rozcházejí, ale v jedné věci jsou svorny, totiž v nenávisti proti naší církvi. A jak jen mohou, svorně do ní bijí.

A uprostřed těch bojů, uprostřed vření, hluku a střel stojí naše církev. Stojí nehybná a krásná. Nepohne se, neboť stojí na skále. S jedné strany ženou se na ni zástupy nenávisníků, ale s druhé strany řadí se zástupy jejích nadšených obhájců, Z očí jejích sálá hrdinství, a schopni jsou každé oběti. Kdyby bylo nutno dáti krev, dají ji také.

— Kam my se postavíme? Na kterou stranu my se přidáme? Všichni těsněji k malce a na její obranu!

Ani jeden se nesmí dáti zlákatí svůdnými hesly.

My víme, že církev přemožena nebude. Ta má bezpečné Kristovo ujištění, že brány pekelné jí nepřemohou. I kdyby útok na církev byl sebe prudší, nepodlehne. Ale co nás naplňuje obavou, jsou zájmy našeho národa. Církev z náboženských bojů vyjde jistě vítězně, ale národ náš může býti svou vlastní nerozumností poražen. A proto, že milujeme svou vlast a svůj národ až vášnivě, naplňují nás boje náboženské obavami.

Často tak v životě slýcháme: Ještě tak asi 10 nebo 20 let a bude po církvi. Tak už se mluví přes 19 století, a církev dosud žije. Pěkně se vyjádřil Dupanloup: „Stále voláte, že dny církve katolické jsou sečteny, a zatím má podnes tolik síly, že dovede obrátiti k Bohu srdce sebe vzdornější a zítra snad obrátí i srdce vaše! Jest tak mocná, že až přijde den vašeho pohřbu, bude míti ona ještě své oltáře, své horlivé kněze a své oddané ctitele. Až na konci věků budou poslední křesťané doprovázeti k hrobu posledního nevěrce, i v ten den bude míti církev svůj trůn a lidstvo u svých nohou“.

V roce 1900 putoval v čas jubilea také belgický literát Olivier Destrée do Říma. Poutí byl tak dojat, že vstoupil do kláštera. „Co pak vás k tomu pohnulo?“ tázal se ho jistý přítel, který s ním pracoval při „Journal de Bruxelles“. „Když jsem putoval po Itálii“, odpověděl Destrée, „byl jsem očarován krásnými uměleckými památkami, které vytvořil katolický duch. Zvláště však mne dojal okamžik, když jsem stál při audienci před svatým Otcem. Dosud jsem nemyslel mnoho na náboženské otázky, ale když jsem viděl, že v církvi sídlí pravé umění a vzdělanost, ustanovil jsem si, že se jí úplně oddám.“

Tak vítězí bezbranná církev. Nemá vojska, nemá četnictva, nestaví věznic, a přece udržuje pořádek a vládne. Ovládá srdce a tím bezpečnější jest její vláda. Žádná říše na světě se jí nevyrovná. Arcibiskup pařížský Affre pravil dne 1. května roku 1846 králi: „Církev jest vznešeným hostem na zemi, nedovolává se ochrany mocnářů, žádá jen svobody všem poskytnuté a neodvislosti, dostačí jí, aby nad národy požehnaně vládla“.

Trvalé sbratření říší a národností neprovede „Svaz národů“, o němž se mnoho mluví a píše; k tomu jest schopna jediná moc na světě, a mocí tou jest církev všeobecná neboli katolická. Ta učí, že každý člověk jest náš bližní, že každého máme milovati, všechny národy objímá láskou a žádá, aby se vzájemně ctily a milovaly.

To jest také jediná naše naděje ve zmatcích nynějších. Právem volá svatý Jan Zlatoústý: „Naděje tvoje církev, spása tvoje církev, útočiště tvoje církev“. „Nemůže míti Boha za otce, kdo nemá církve za matku“, praví svatý Cyprian.

Proto děkujeme Bohu, že jsme členy této církve, budme jí věrni a přičiňme se o její rozšíření.

17. O závisti.

(Neděle devítník.)

Podobenství o dělnících na vinici pěkně začíná, ale špatně končí. Dobrotivý majitel vinice poskytuje práci těm, kteří žádné nenašli, a některým dělníkům za krátkou práci dává celodenní plat. Hle, zde se nám představuje láska. A co se nám představí ku konci? Něco velmi ošklivého — závist. Dělníci totiž, kteří celý den pracovali, vzavše umluvenou mzdu, zahleděli se na ni, a zdála se jim malá. Vlastně ani se tak nade mzdou nepozastavovali, ale výhody, které dostali jiní, chtěli hned míti také.

Takový už jest člověk; rád srovnává osudy své s osudy jiných a jakmile vidí, že jiný má nějakou výhodu, že něčím vyniká, že život jeho jest lehčí, že majetek jeho vzrůstá, že jest oblíben, už mu to závidí.

Tato neřest vždycky byla a jest dosud velice rozšířena. Už hned v dobách blaženého života rajského

ďábel nepřál a záviděl našim prarodičům jejich veliké štěstí, rmoutil se nad ním a snažil se je zničit. Bohužel, se mu to podařilo. Písmo praví, že „závistí ďábla přišla smrt na svět“, a hned dodává, „a zakoušejí jí ti, kteří patří jemu“ (Moudr. 2, 24—25). Závist vyhnala první lidi z ráje a bránu jeho uzamkla, nevinného Abela zabila kyjem a syny Jakubovy vedla, že nové roucho, které Jakub milému Josefovi koupil, s bratra svlékli, v krvi smočili a poslali otci se vzkazem, že dravá zvěř Josefa roztrhala. Dobře k tomu dodává zbožný kardinál Hugo: „Tato dravá zvěř to byla: Záviděli bratři Josefovi, že oko otcovo na něm spočinulo se zalíbením, že mu koupil lepší šat než jim — závist jejich Josefa zničila“. O této zlé šelmě praví svatý Cyprian: „Má divoké vzezření, hrozivý pohled, zuby její skřípou, její pysky třesou se zuřivostí, každým okamžikem jest připravena, že svého protivníka přepadne. A která jest to zvěř, jaké jest jméno její? — Závist“.

Když Syn Boží chodil po zemi, a když zástupové se za ním valili, nepřáli a záviděli mu této přízně fariseové a zákonníci, obžalovali jej a vynutili na Pilátovi, že rozsudek smrti potvrdil.

Kambyses, král perský, zavraždil svého bratra, protože dovedl lépe napnouti tětívu než on.

Sultán Soliman měl čtyři syny. Když navrátil se nejstarší z nich z vítězné výpravy proti Peršanům a byl obyvatelstvem Byzance s jásotem vítán, dal jej otec závistí uchvácený spěšně k sobě povolati a zardousiti. Druhý syn oplakával bratra — za dva dny ho nelidský otec otrávil. Třetí syn vida to, prchl k Peršanům, musil však od nich býti vydán, načež mu kat sřal hlavu.

Císař Caligula, potkal-li krásného jinocha, jenž měl hustší a bohatší vlas než on, dal jej ze závistí chytiti a do hola ostříhati.

Vladař závidí vladaři větší moc, jeden vojevůdce závidí druhému vyhranou bitvu, básník závidí básníku slávu, umělec umělci úspěch — Plutarch praví o závistí, že sedí na domě každého velkého člověka — živnostník živnostníku závidí větší výdělek, rolník rolníku lepší obilí, dívka závidí jiné ženicha, panička závidí jiné, že má v manželství lepší pohodlí, ano i žebrák závidí svému

kolegovi větší krajíček chleba. Staré přísloví praví, že žebrák žebrákovi i mošnu závidí. Jiné přísloví dí: „Paní závist stále živa“. Jest rozšířena mezi bohatými i chudými, mezi mladými i starými, mezi učenými i prostými, mezi jednotlivými stavy, společenskými třídami, náboženskými společnostmi i mezi národy.

Této nemoci není žádný národ ušetřen. Ale přece jen někde vyskytuje se ve vyšším stupni, jinde v nižším. U našeho národa, bohužel, jest velmi vyvinuta. Upřímní vlastenci se jí hrozí a opovídají jí boj. Jedním z nejlepších vlastenců našich byl dr. Fr. Ladislav Rieger. Když tento muž pozoroval, jak hřích závistí jest v národě českém rozšířen, varoval před ním ve své závěti takto: „Konečně si přeji, aby národ můj dusil v sobě všemožně hřích závistí, u nás, bohužel, dosti častý. Tento ohavný hřích, jenž dusí vznik a vzlet člověka, jenž pokálí každou zásluhu, podezřívá každou nezištnou práci, strhá v bláto každou velikost, ano potlačuje ji v samém zárodku, nedopouští skutkům šlechetným, aby povzbudily jiných. Hřích ten býval od věků Slovanům nejhojnějším pramenem nevornosti, podkopáním vši autority, ano pramenem ujařmení od jiných aneb aspoň závadou tvorby mohutných organizací“.

Závist jest neřest nejen velice rozšířená, ale i z h o u b n á. Jest to těžký hřích proti Bohu, jenž dle své nejsvětější vůle své dary rozdílí. Z ní povstávají i různé jiné hříchy, a proto ji řadíme mezi hříchy hlavní. Záviděti bližnímu milosti Boží, počítáme za hřích proti Duchu Svatému.

Svatý Zeno praví, že není neřesti pokolení lidskému nebezpečnější a rozumu lidskému více odporující než jest závist. Aristoteles nazval ji „nepřítelkyní všech šťastných“. Kterýsi malíř vypodobnil ji takto: Namaloval nevinnou dívku, čistou a dobromyslnou. K ní blíží se stařena zahalená v hadrech, shrbená a jízlivá. Chce na ní něco vytknouti, ale když nemůže, vztahuje ušpiněnou ruku, aby ji pošpinila a mohla se jí posmívati.

Závist skrývá v sobě největší zlomyslnost ze všech hříchů, neboť každý hřích a každá nepravost má aspoň nějakou záminku, kterou se omlouvá; tak na př. nestřídmost omlouvá se chutí k jídlu nebo k pití, krádež bídou,

pomsta bezprávím spáchaným, ale čím se omluví závist? Nemůže na svou omluvu přivést nikoho a ničeho.

Když svatý Pavel velebil lásku, neopomenul o ní poznamenati, že „jest shovívavá, dobrotivá a že nezávidí“ (I. Kor. 13, 4). Jakmile by záviděla, už by láskou býti přestala. Láska raduje se s radujícími a pláče s plačícími, kdežto závist raduje se z plačících a rmoutí se nad radujícími se — jako onen pohádkový pták, o němž staří bájili, že za jasného dne smuten sedí ve svém hmízdě, kdežto za bouře a větru radostně poletuje a zpívá.

Svítili slunce na led, rozhrívá jej, ale chceme-li závistivce získati láskou, tím více se jen ve své neřesti zatvrzuje. „Dej psům žrádla“, praví svatý Jan Damascenský, „a upokojí se, lichotí lvu, a zkrotne, ale závistiví zdvořilostí a povolností stávají se ještě zuřivějšími.“ „Ani oblak nezatemňuje tak nebe, ani noc dne, ani mlha slunce, jako závist život a duši člověka“ (Svatý Petr Chrys.).

Theofrastus říkával, že závistníky pokládá za nejnešťastnější lidi; působí jim trápení nejen vlastní strasti, nýbrž i cizí radosti.

Závistník nejvíce trestá sám sebe. Jest stále nespokojen, vnitřně rozerván, a jeho vnitřní zloba nezadržitelně působí i na venek. Nemá hřejivé přítulnosti, ano spíše odpuzuje, a proto každý jen nerad se s ním stýká. Jest neoblíben a osamocen. Lidé se mu rádi vyhýbají.

Stále jen láteří jako sopka, v jejíchž útrobách to stále vře a soptí: To se může státi jenom mně! Jiný má štěstí a já jen samou smůlu. Jiným se všechno daří, mně nic. Každý cizák má přízeň, a domácího člověka by nejraději utopili . . .

A ve své zlobě jest schopen nejpodlejších činů. Když já nemám, ať on také nemá. Když já musím těžce pracovati, ať pracuje on také . . .

Kdosi pravil, že každý jest sám svým malířem, že totiž vnitřní klid nebo vnitřní rozháranost ukazuje se i na jeho tváři. A opravdu, lidé dobří, byť třeba náhodou nebyli hezcí, jsou vždycky milí a příjemní, kdežto nespokojenci, byť třeba na první pohled zdáli se hezkými, zadíváme-li se na ně bedlivěji, odpuzují. Pozoruj jen závistivce: Zlý červ hlodá uvnitř jeho srdce jako housenka v květu a odjímá mu všecku radost ze života. Chodí jako z ji-

ného světa a snad ani nespí. Obličej jeho jest bledý a spatříš-li ho, div, že nevykřikneš: Kainova tvář! Zasměje-li se, zaradoval se jen ze škody bližního, a smích ten jest ledový jako smích koslivce, neboť není projevem pravé dobromyslné radosti, nýbrž projevem škodolibosti. A věrme Písmu — nemáme přece příčiny mu nevěriti — „Závist a hněv ukracují života“ (Sir. 30, 26). Závist podryla strom života v jeho kořenech.

Proč toto píši? Proč tak černými barvami nanáším? Jaký to má účel? Chci tě varovati před touto neřestí. A dáš-li něco na mé prosby, tedy tě prosím úpěnlivě, abys se varoval tohoto hříchu. Bohudík, jest to v naší moci, této morové ráně se postavit na odpor, ji zapudit a jí se uchrániti. Co učiniti můžeme, učinme. Činíme tak jen pro sebe. Použijme v boji proti tomuto nepříteli našeho těla i naší duše všech zbraní, kterých nám poskytuje naše svaté náboženství. Jest to především vzbuzování a upřímné uplatňování pravé lásky k bližnímu. Potom jest to upřímné pěstování pokory a potlačování pýchy, neboť svatý Augustin dí: „Závist jest dcerou pýchy; usmrť matku, zhyne též dcera“.

Nedovol tomuto pleveli rozbujeti ve tvém srdci — potlač jej hned v začátcích, hned, jakmile se ozve. Pozdě bys šel plíti, kdyby kořínky už příliš se rozlezly. Chceš-li, čiň předsevzetí slovy samého Ducha Svatého:

„Aniž půjdu cestou s chřadnoucí závistí,
neboť ona neobcuje s moudrostí“.

(Moudr. 6, 25.)

18. Poslouchej kázání.

(Neděle 1. po devítníku.)

Kdo se obírá polním hospodářstvím, tomu zaplesá srdce, slyší-li podobenství o rozsevači. A již v duchu vidí muže po poli přecházejícího a semeno dobrotivé zemi svěřujícího. Rozsevačem tím mínil Kristus sám sebe. Rozsival své slovo, pravdu a lásku, a čekal, že vzroste a naplní svět. Aby nebyli apoštolé v nejistotě, řekl jim zřejmě, že „símě jest slovo Boží“ (Luk. 8, 11).

Tento nebeský rozsevač bez umdlení po všech krajinách své vlasti chodil a všude svou nauku zasíval. Někde se neuchytila, jinde však zapustila kořeny a vydala užitek.

Louče se se svými apoštoly nevěděl, co důležitějšího by jim v poslední chvíli uložil než činiti to, co činil sám, totiž rozšířiti nebeské semeno: „Jdouce do veškerého světa kažte evangelium všemu stvoření“ (Mar. 16, 15).

A apoštolové poslechli a kázali. Nejen celé hodiny a celé dny, ale můžeme bez obavy říci, že celý život velmi horlivě chodili s místa na místo a všude rozhlašovali Kristovu nauku. Byli přesvědčeni, že plyne „víra z kázání“ (Řím. 10, 17).

Rozkaz Kristův platil nejen apoštolům, ale i jejich nástupcům, a povinnost kázati měli nejen apoštolé, ale mají ji i biskupové a kněží. Ve všech dobách svého trvání rozkazovala církev svým služebníkům horlivě slovo Boží hlásati a poroučí jim to až podnes. Hlavně v neděli a ve svátek při mši svaté mají míti i kázání.

Církev se dělí na dvě části: Církev učící a církev slyšící. Biskupové a kněží, kteří učí, patří k první části, věřící, kteří je poslouchají, tvoří část druhou. Biskupové a kněží mají povinnost slovo Boží hlásati, ale věřící mají povinnost je poslouchati.

Dobří křesťané vždycky rádi poslouchali a poslouchají kázání. Až podivem nás naplňuje na př. horlivost prvních křesťanů v poslouchání slova Božího. Rovněž mnoho dojemného a povzbuzujícího nám vypravují životopisy svatých. Císař Konstantin Veliký poslouchal kázání několik hodin stoje. Střezislava, matka svatého Vojtěcha, byla velmi horlivá posluchačka slova Božího. Naši zbožní předkové s dojemnou dychtivostí spěchávali na kázání a když vítali vracející se návštěvníky kostela, říkali: „Vítám tě od slova Božího“, nebo „vítám tě s slovem Božím“.

Byly doby, kdy byla kazatelna jediným pramenem osvěty našeho lidu.

Pro sladkou památku tvých otců tě prosím: Poslouchej ochotně a pilně kázání! Nevyhýbej se mu! Je-li přede mší svatou, vyprav se včas, je-li po mši svaté, neodcházej před ním. Vyslechni je trpělivě! Slovo lidské dovedou mnozí poslouchati třeba kolik hodin, ale věnovati půl hodinky za týden slovu Božímu, zdá se jim příliš dlouhým.

Státi před kostelem a povídati nebo poslouchati lečjakéhos žvanila není jim obtížno, ale mají-li vypoalechnouti urovanou řeč vyškoleneho kazatele, netrpělivě přešlapují, odkašlávají a zívají. A nejméně poslouchají kázání právě ti, kteří ho nejvíce potřebují. Bohužel někdy kázání se rádi vyhýbají i tací křesťané, kteří věří, důležitost náboženství uznávají a je ve veřejném životě hájí, což jest dvojnásobně smutno.

Ke kázání řadíme i křesťanská cvičení a duchovní přednášky, a vše, co platí o kázání, platí i o nich.

Jest několik příčin, proč máme kázání poslouchati, ale hlavní z nich jsou tři.

1. První jest, že se v něm slovo Boží hlásá a vysvětluje. Kněz nehlásá slovo své, ale slovo božské, totéž slovo, které hlásal Kristus a svatí apoštolové. Bůh jen používá úst svého sluhy. S kazatelny dosud nebeský hospodář rozsívá svoje símě. „Ne vy to jste, kteří mluvíte, nýbrž Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás“ (Mat. 10, 20). Vše, co jest božské, máme ochotně přijímati.

Slovo jest výraz myšlenky a vyjádření vůle. Boží slovo nám vyjadřuje přání Boží. Kdo chce žíti bohulibě, musí vůli Boží znáti a poznává ji svatým učením. Ovšem učili jsme se svatému náboženství ve škole, ale tehdy buď jsme byli těkaví a roztržití nebo nedostatečně chápaví nebo už jsme zase mnoho zapomněli a tak potřebujeme, abychom si náboženské pravdy stále opakovali, aby nám byly znova připomínány, objasňovány a prohlubovány. Kdo nejde ku předu, už jde zpátky. Kdo nepokračuje v náboženské vědě, zapomíná a žalostně upadá. Proto se jeví mezi katolíky často ve věcech náboženských nevědomost až úžasná, že zanedbávají kázání.

Všude jeví se touha po poučení. Rozšíření vědomostí příkládá se veliký význam. Odtud snaha po různých školách odborných a kursech vzdělavacích. Politické strany naléhají na své stoupence, aby se schůzemi a přednáškami v zásadách své strany utvrdili. Jen křesťan by dalšího poučení nepotřeboval? Vyrojilo se množství mluvků, nadělali stran, rozdrobili národ, postavili zájmy jednotlivých tříd proti sobě, a tu jest jediné východisko — usmířiti rozvaděné bratry, spojití je a soustřediti kolem

kazatelny a místo planého politikaření poskytnouti jim zdravý, samožitný chléb slova Božího.

Ale nedostačuje jen věděti, nýbrž nutno také chtíti. Máme totiž nejen rozum, ale i vůli, a nutno nejen obohacovati rozum, ale nutno i vychovávali vůli. Pěstovati vůli znamená pro křesťana přizpůsobovati ji vůli Boží. Kdo se k ní chce přiblížiti, musí ji předem znáti, a poznává ji v kostele při kázání. Kdo celý čas kázání neslyší, zpustne.

Jsou ovšem lidé, kteří říkají: „Já si z toho nic nepamatuji“. Ale ani tehdy nevyslechli kázání bezvýsledně. Přece jen utkvěly v jejich mysli ty zdravé zásady naší mravouky a stávají se vodítkem a měřítkem jejich činů. Duch mravouky Kristovy proniká nitro jejich. Svatý Bernardin dí, že „kdyby zašlo slovo Boží, zašla by i víra v Krista“, a my můžeme k tomu připojiti, že zašla by i ctnost.

2. Kdo poslouchá kázání, ukazuje lásku k Bohu. Když dítě rádo poslouchá vypravujícího otce, ukazuje k němu lásku. „Kdo z Boha jest, slova Boží slyší“ (Jan 8, 47). Kdo pohrdá slovem Božím, pohrdá Bohem. Neúcta a nevážnost ke kázání jest neúctou a nevážností k Bohu. A kdo by klidně mohl snést, když by se o něm tvrdilo, že si Boha neváží?

V jednom kostele v Praze nedaleko vchodu stál universitní profesor. Sepsal několik vědeckých knih, a sláva jeho jména pronikla až za hranice. Stál pohroužen v sebe a kloně zrak k zemi s napětím naslouchal slovům prostého kazatele, jenž neoslňoval ani hloubkou myšlenek, ani krásou řečnických obrátů, ani přednesem. A přece vědec poslouchá ochotně, vděčně, pozorně — věda jest mu nyní vedlejší, hlavní jest mu nyní víra. Věří v Boha, miluje jej, lásku k němu chce i na jevo dáti a proto oddaně poslouchá jeho slovo. Duch Boží vane, kudy chce...

Chceš-li ukázati, že jsi milujícím dítkem Božím, poslouchej uctivě a pokorně kázání. Kdo je poslouchá, toho zase navzájem Bůh miluje a ochotně vyplňuje jeho přání. Svatý František Saleský praví: „Věz, že náš milý Pán slova modliteb našich tou měrou přijímá, kterouž my slova jeho, ústy křesťanských kazatelů přednášená, přijímáme“.

3. Kázání potřebuje každý. Potřebuje ho dobrý, aby se na dobré cestě udržel, a potřebuje ho hříšník, aby se s cesty zlé odvrátil. Svatý Basil Veliký dí: „Mocnáť jest síla řeči, že i snažení bedlivých posiluje, lenivé však a nedbalé k ochotnosti povzbuzuje“.

Má-li se udržeti oheň, nutno stále přikládati, a má-li se v nás udržovati oheň svatého nadšení, musíme ho stále živiti. Slovo Boží v duši dobré blahodárně působí, neboť „jest to moc Boží ke spáse pro každého, kdo věří“ (Řím. 1, 16).

Jako tělo potřebuje pokrmu, tak ho potřebuje i duše. Kdo by tělesného pokrmu nepožíval, umřel by hladem, byť jinak i zdrav byl, a která duše, byť byla i dobrá, stále by se chlebem slova Božího nesýtla, neobstála by. Dábel pokoušeje Krista mluvil o chlebě, Kristus o slově Božím. Zřejmě potřebu chleba duševního naznačil slovy: „Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích“ (Mat. 4, 4). „Tvé božské slovo, ó Bože, jest chléb, který obživuje“ (Svatý Augustin).

Jde-li křesťan celý týden po svých pracech, aby vydělal na pokrm, v neděli má získávati zase pokrm vyšší, pokrm pro duši, právě tak potřebný a nutný, jako jest pokrm tělesný.

Kázání jest jako dobrý anděl strážce duší dobrých, jenž jim stále dobrou cestu ukazuje a je na ní udržuje.

Ale kázání potřebují i hříšníci. Potřebují ho, aby jím byli vyburcováni ze svého hříšného spánku. Kdo chce pevně spáti, zastře okna, aby denní světlo mu do příbytku nevnikalo a nerušilo ho. Co jest takových spáčů na světě! Chtějí míti klid, nic jich nemá buditi; o smrti, o soudu, o odplatě, o věčnosti nechťi ničeho slyšeti... Mnich Josef Mansi vypravuje o sobě toto: „Byl jsem notářem ve velkém městě a musil jsem jako notář jednou vyřídit určitou záležitost. Bylo to v létě, slunce pražilo, a já vešel, abych se ochladil, do katolického kostela. Tam právě bylo kázání; i myslil jsem si pln zvědavosti: Poslechněš také jednou trochu, co káže kněz. Kněz kázal o věčných trestech po smrti a přirovnával věčnost k pomíjejícím rozkošem pozemským. „Ó věčnosti, ó věčnosti!“ — zvolal pojednou, opakuje tato slova častěji — „ó věčnosti,

která nebudeš míti nikdy konce!‘ Tato slova vtiskla se mi tak hluboko v paměť, že jsem je pořád slyšel, ať jsem se bavil ve veselé společnosti nebo pracoval nebo se procházel. A slova ta měla za následek, že jsem se odtrhl od svého dosavadního života hříšného a vykonav generální zpověď, sloužil pak Bohu a pečoval o spásu své duše“.

I svatý Augustin kázáním svatého Ambrože, biskupa milánského, byl uveden na cestu dobrou. Ninivetští se polepšili kázáním Jonášovým. Svatý Antonín Paduanský dí: „Jak vhodně přirovnává se slovo Boží k semeni! Zaseje-li se símě do země, vzklíčí a roste. Vyžene nejprve stvol, potom klas, potom ovoce. Podobně slovo Boží, padne-li v srdce hříšníkovo, nejprve plodí lítost, potom vyznání a na konec polepšení“. „Co jest lék nemocnému tělu, to jest slovo Boží hříšné duši“ (Svatý Jan Zlatoústý). Kazatel přidrží hříšníkovi zrcadlo před očima a dí mu: „Podívej se, jaký jsi“. A „slovo Boží vězí v srdci zpozdlcově jako šíp v ráně“ (Eccl. 19, 12). Jsi malomocný na duši — hledej lékaře. Pověz lékaři ve zpovědnici, jakým způsobem jsi onemocněl, pros o lék a pečuj o uzdravení. Ani zatvrzelý hříšník není dosud ztracen, poslouchá-li kázání. Pod hřejivým účinkem slova Božího i led roztaje. „Zdaliž nejsou slova má jako oheň . . . a jako kladivo rozrážející skálu?“ (Jerem. 23, 29). Obrátí každého hříšníka, jenž není zlé vůle. Ovšem, kdo řekne: „Kazatel mířil na mne, já mu tam víckrát nepůjdu“, ten už jest ztracen.

Pán náš blahoslavlil své věrné všech věků, kteří budou poslouchati slovo Boží: „Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a zachovávají ho“ (Luk. 11, 28).

Listý spisovatel napsal povídku o dvou mužích: učeném a prostém. Oba umřeli. Učený přišel k bráně nebes, nad níž zlatými písmeny napsána byla slova: „Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a zachovávají ho“. Svatý Petr, jenž otevírá brány nebes, zkoumá učeného, je-li hoden radosti věčné. A ten podle pravdy doznává a vyznává, že v mladších letech byl zbožný a náboženské povinnosti plnil, později však se jich stranil. A svatý Petr mu dí: „Pohleď jen na zlatá slova nad vchodem. Nezachovával jsi jich a proto touto branou vejít nemůžeš“.

A už tu předstupuje muž druhý, neučený, a vyznává: „Ani čísti jsem se dokonale nenaučil a bojím se, že jsem špatně Bohu sloužil“. „A jak jsi zachovával tato slova, napsaná zde nad vchodem?“ A prosfáček zdlouhavě slabikuje: „Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a zachovávají ho“. A potěšen praví: „Ano, na kázání jsem vždycky chodil rád a s ochotou je poslouchal“.

A svatý Petr hned klíčem otevřel mu bránu nebes.

19. Slepota duševní.

(Neděle 2. po devítníku.)

Vedle cesty vedoucí k Jerichu seděl slepec. Může býti co tklivějšího, než opuštěný slepec vedle cesty? A tento ubožák najednou zaslechl kroky četného zástupu. Sluch jeho mu pověděl, že velký zástup lidu jde tudy cestou. A když se dověděl, že v zástupu kráčí Kristus, úpěnlivě volal, aby ho uzdravil. Laskavý Spasitel ovšem odřiči nemohl — řekl mu: „Prohlédni, víra tvá tě uzdravila“ (Luk. 18, 42). A slepec nabyl zraku a rozmnožil zástup provázející Krista k Jerichu.

Slepota jest zlá věc, a kdo má zdravé oči, ani neví, jakého dobrodiní požívá.

Stepota jest dvojí — tělesná a duševní. Tělesně slepý jest, kdo předmětů kolem sebe nevidí, byť byly osvětleny, duševně slepý jest, kdo žije v zatemnělosti duševní.

Slepotou obyčejnou se nezabývejme nebo aspoň ji ponechme lékařům, ale věnujme chvílku druhému druhu — slepotě duševní. Jest stejně zlá, ne-li horší, než slepota tělesná. A jest na světě velmi rozšířena! Tisíce a statisíce lidí jsou jí zachvázeni. Slepota tato jeví se v různé síle a v rozmanitých stupnicích; u někoho jeví se jen nepatrně, u jiného jest již ve stupni vyšším, a opět u jiného jest slepotou úplnou. U jednoho jeví se jen jako krátkozrakost, u druhého už se ukazuje jako „šedý zákal“, a u třetího vidíme zatemnělost úplnou. Jediná věc u této hrozné nemoci jest nám útěchou, že totiž zpravidla jest vyléčitelnou.

Ale proč stále jen chodíš okolo jako kočka kolem horké kaše? Proč nezajedeš už konečně kopistem přímo

do těsta? Proč už jednou neřekneš, co si pod tou slepotou duševní představuješ? Nuže, nechci už déle napínati tvoji trpělivosti. Poslyš tedy: Slepcem duševním jmenuji každého, kdo duševně dobře neprohlédá, kdo žije v duševní nevědomosti, a jehož duševní obzor jest zakalen. Lidé zanedbaní a nevzdělaní jsou duševní slepci.

Ačkoliv duševní slepoty můžeme rozeznávati mnoho druhů a stupňů, přece zvláště vynikají tři druhy. Jest to především nedostatečné všeobecné vzdělání, potom jest to nedostatečné vzdělání zvláštní v našem oboru životním, a konečně jest to nedostatek vzdělání náboženského.

1. První druh slepoty duševní jest nedostatek vzdělání vůbec. Kdo se nenaučil čísti ani psáti, kdo nemá základních vědomostí všeobecně potřebných, kdo neví ani zhruba, co a jak se ve světě děje, jest slepý, má kolem sebe temnotu, nemá potřebného rozhledu a vidí jen „na špičku svého nosu“, dále nic.

Tmu zaháníme světlem a duševní temnotu vzděláním. To jest paprsek utěšující a oblažující. Proto chodí lidé do škol, hned od mládí se učí, duševní jejich obzor se rozšiřuje, dovídají se, co se dělo v minulosti a co se děje v krajinách vzdálených, bystří své smysly, chápou zjevy přírodní a učí se skrytých sil přírodních užívatí ve svůj prospěch. V duši jejich se rozjasňuje, mají široký rozhled a mohou se také ve světě se zdarem pohybovati. Zřejmo, že všeobecná návštěva obecné školy jest velmi potřebna, a že jest zcela správně, je-li předeepsána i státními zákony.

Obecná škola jest základ, na němž nutno dále stavěti. Člověk brzy zapomíná a neopakuje-li si, čemu se naučil, a necvičí-li se v tom dále, upadá. Zkušenost učí, že dítě, které ve škole znalo pravopis výborně, po dvou letech nedovede správně napsati ani dopis, jestliže se ve psaní a pravopise dále necvičilo. Stálého cviku jest potřebí a stálého doplňování.

2. Každý má míti nutnou zásobu nejen vzdělání všeobecného, ale potřebuje i některých vědomostí zvláštních. Každý totiž má nějaké životní povolání, a aby povinností, jež toto povolání mu ukládá, dostáti mohl, musí býti k němu připraven, uzpůsoben a vzdělán.

Úředník, řemeslník i rolník prodělává dobu odborné přípravy. Každé zaměstnání vyžaduje zvláštních vědomostí a zručnosti. Každý, kdo si nějaké zvláštní životní zaměstnání vyvolil, má se k němu také patřičně připravit. Opomenul-li toho, jest ve svém oboru slepcem. Není schopen nějakého pokroku a není schopen ani konkurence — jiný, dovednější, jej zastíní. Třeba jest jinak celkově dosti vzdělaný, ale to mu ještě nedostačuje. Celkové vzdělání jest jako kmen stromu, jehož větvíčkami, na nichž uzrává ovoce, jest vzdělání zvláštní, odborné. Dobře dí spisovatel Šmilovský: „Není moudrý, kdo mnoho ví, ale ten, kdo ví, čeho třeba“. Jedna dívka, jež byla jinak dosti vzdělaná, když se vdala a měla vařit, rozplakala se. Nenaučila se tomu, čeho hospodyně potřebuje. Jeden král nespál celou noc, a když se ho komorník otázel, co ho hněte, odpověděl: „Bolí mne, že jsem se tak málo v mládí naučil, neboť nyní musím cizíma očima vidět, cizíma ušima slyšet a cizími ústy mluvit“.

Ve svém oboru se musí každý dále vzdělávati, jeho vývoj stále sledovati, cizí poznatky a zkušenosti v něm si osvojovati a knihy o oboru tom pojednávající čísti, aby stál ustavičně „na výši doby“.

3. Jsme nejen lidé, ale i křesťané, a jest naší povinností zjednat si jasno nejen v otázkách obyčejného života, ale i v otázkách náboženských. Kolik jest v tomto směru ubohých slepců! Nevědí, odkud přišli a kam jdou. Za nimi i před nimi rozprostírá se čirá tma. V mladých letech se snad před jejich zrakem rozbřesklo, ale později ono svaté světlo bouřemi života bylo uhašeno. Ve škole se naučili základním pravdám náboženským, ale později zase vše zapomněli. O pravdách víry mají vědomosti jen mlhavé nebo žádné. V otázkách náboženských jsou slepi.

Ani jim nenapadne se v těchto naukách dále vzdělávati, katechismus považují za potřebný jen pro děti, pro sebe však už nikoliv, vyposlechnouti kázání, duchovní přednášku nebo přečísti si nějakou katolickou věrouku nebo mravouku, na to nemají ani času ani chuti. A byť i ve vědách světských vynikali, ve vědě nejvyšší jsou

naprosto zanedbání. A při tom mají odvahu mluvit stále jen o pokroku a osvětě . . .

U pokročilých národů přikládají náboženskému vzdělání velikou váhu. Tak na př. v Anglii považuje se studium bohosloví za doplnění veškerých studií ostatních. Mladí doktoři filosofie, práv nebo medicíny navštěvují ještě nějaký čas přednášky bohoslovné, aby tak svému celkovému studiu posadili pravou korunu a je důstojným způsobem zakončili.

A výsledek toho jest patrný. Národ ten nejen vzrůstá a nabývá váhy, ale i před jeho zrakem se rozjasňuje. Čteme a slyšíme, že každoročně dlouhá řada jeho vynikajících synů a dcer navazuje znova svazky s církví katolickou, jež před staletími násilně byly přervány. Studium přivádí je k poznání pravdy. Kdo pravdu upřímně hledal, dosud vždycky ji našel. A pravda uložena jest Kristem v lůno naší církve.

U nás, bohužel, náboženství uvedeno bylo v nevážnost. A trest se už dostavuje. Poněvadž opustili studnici vody živé a přichytili se cisteren zapáchajících, nastala mdloba a mravní pokleslost, náboženství bylo vytlačeno, a jeho místo zaujaly různé bludy, pověra, spiritismus, sektářství a náboženské odpady. A nebude lépe, pokud náboženské vědomí se nepozvedne, pokud náboženská nevědomost nebude potlačena, a nebude lidu na cestu rozsvíceno pravé světlo náboženského poučení. Až lidé budou mít lepší rozhled, budou souditi střízlivěji, spravedlivěji a najdou zase pravdu, a doufejme, že se k ní zase vrátí.

Jsou některá zaměstnání v obyčejném životě, jež jsou zraku škodlivá a působí, že zrak slábne a mizí. Podobně jest tomu i se zrakem duševním. Někdy křesťan ztrácí své vědomí náboženské, aniž vlastně sám ví jak. Čtenoviny a spisy, jež náboženství podřívají, chodí do schůzí, kde se o náboženství mluví s posměchem, a účinky brzy se dostaví — pojme k němu nechuť, a už jest na cestě k oslepnutí. Proto chraň se všeho, co ztrátu zraku duševního zavinuje!

Lékaři tvrdí, že zraku prospívá, díváme-li se v přírodě do dálky, hlavně do zelena. Zadívej se jen také do při-

rody, pozoruj v ní velebnost Boží, uvažuj o ní, a zbystříš svůj zrak duševní.

Pros Ducha Svatého za osvětlení!

A kdybys byl si vědom, že mrákota tvůj zrak obestírá, odhrň ji, roztrhej a odhoď! Volej úpěnlivě, jako onen slepec v evangeliu: „Ježíši, smiluj se nade mnou!“

A také se starej, aby jiní duševní slepoty zbaveni byli. Podporuj vzdělání všeobecné, neboť to jest lék proti tuposti a zatemnělosti, podporuj vzdělání zvláštní, jež jednotlivcům a jednotlivým stavům zvláště prospívá, a podporuj vzdělání náboženské, jež jest každému křestanu tolik potřebno. Kolik slepců sedí u cesty života a čeká na smilování! Jest to odvážné slovo a přece pravdivé — každý může býti spasitelem svého ubohého bližního.

Zahaj boj proti duševní slepotě, a to nejen u sebe, ale i u jiných! Mnohý uzdravený slepec bude i tvým krokům žehnati . . .

20. Křížová cesta.

(Neděle 1. postní.)

V době postní více než jindy vzpomínají křesťané na utrpení a smrt svého Vykupitele. Aby si toto utrpení názorněji představovali, konají zvláštní pobožnost, při níž v duchu provázejí Spasitele na jeho poslední cestě z domu Pilátova na horu Kalvarii — pobožnost křížové cesty.

Vlastní křížovou cestou byla zajisté ta, kterou bral se Kristus Pán, nesa za naše hříchy dřevo kříže, z paláce Pilátova městem Jerusalemem na místo popravné.

Dle zbožného podání po Nanebevstoupení Páně choďvala Panna Maria buď sama nebo s některými zbožnými ženami touto cestou a na jednotlivých místech, která ji na poslední cestě jejího Syna zvláště dojala nebo v mysli utkvěla, se zastavovala a znova o události té uvažovala. Rovněž dojísta i apoštolové a první křesťané s úctou spěchávali k místům, kudy Pán Ježíš naposledy krácel. Mnozí z nich Krista Pána osobně znali, jej vidali, jej slýchali a byli svědky jeho zázraků. Šli volně cestou jeho šlépějemi posvěcenou, jeho potem a krůpějemi krve

zbrocenou, uvažovali a na jednotlivých místech se v rozjímání zastavovali. Zde Pán vzal na sebe kříž, zde pod tíží jeho upadl, tam v ulici klesl podruhé, a tam nahoře potřetí Zde potkal svou Maticku A zde mu soucitná Veronika podala potní roušku . . .

Tyto návštěvy křesťanů se množily. Z blízka i z dále přicházeli, aby památná místa s úctou shlédli a na nich se pomodlili. Svatý Jeronym dosvědčuje, že za jeho času velké zástupy lidí spěchaly do Svaté země, aby uctily místa krve a šlépějemi Kristovými posvěcená. Že si ta místa zvláště památná také zvláště označili, jest samozřejmo.

Ale v pozdějších dobách padl Jerusalems do rukou tureckých, návštěva posvátných těchto míst stala se nebezpečnou, a pobožnost křížové cesty na původním místě byla vůbec zakázána. Křesťanství také rozšířilo se už i do velmi vzdálených krajů, cestování bylo nanejvýše obtížno, a přece křesťané všude toužili po tom, vhodným způsobem si umučení Páně připomínati a o něm rozjímati.

Proto zřizovali si obrázky poslední cestu Páně znázorňující, je rozestavovali na vhodných místech, od jednoho ke druhému chodili, u nich se zastavovali a modlili.

Když vojska křížácká svatá místa z rukou nevěřících osvobodila, proud křesťanských poutníků do Jerusalema se všech stran se sbíhal, neboť návštěva jeho považovala se za skutek zvláště záslužný. Opravdu nemohou mocné city lítosti, vděčnosti a lásky nikde tak živě vzbuzeny býti, než když se člověk i tělesně nalézá na místech tolik památných. S jakou asi zbožností tehdejší poutníci konali pobožnost křížové cesty!

K velkému rozkvětu této pobožnosti přispěl svatý František z Assisi, který osobně Jerusalems navštívil a tam svou vřelou lásku k Ukřižovanému ještě více posílil.

Největšího rozkvětu dosáhla jerusalemská pobožnost křížové cesty od roku 1342, kdy z rozkazu Svaté stolice svěřena byla stráž Božího hrobu a ochrana posvátných míst ve Svaté zemi vůbec řádu Františkánskému. Ti na každé zastávce postavili kříž anebo kapličku, ve které nímto dřevěný kříž umístili ještě i příslušné vyobrazení události z cesty Kristovy, řídili pobožnosti poutníků a návštěvovali s nimi ona místa, kudy dle věrného podání

Kristus od sídla Pilátova ku Kalvarii se ubíral. Cestu tu rozdělovali na 12 zastávek čili štací, při nichž o jednotlivých výjevech rozjímání a modlitby konali.

Později rozšířili pobožnost svou ještě o další dvě zastavení, při nichž rozjímali, kterak mrtvý Spasitel s kříže sňat a do hrobu položen byl. Tímto způsobem povstala zvláštní pobožnost „křížové cesty“ o čtrnácti zastaveních, jež se lidu velmi líbila.

Některé zbožné duše, když této krásné pobožnosti v Jerusalemě byly účastny a když se vrátily do svých domovů, zatoužily po ní a snažily se, aby zařízena byla také v jejich domovech. Zvláštní horlivostí v té věci vynikali Františkáni, kteří z Jerusalema zase do evropských klášterů byli povoláni. Vyhledavše vhodné místo u svých klášterů jali se napodobovati křížovou cestu Jerusalemskou. Tak čteme o blahoslaveném Alvarovi († 1420), že vrátiv se z Palestiny do svého kláštera v Kordově, první v něm vystavěl několik kaplí, kdež tajemství našeho vykoupení po způsobu cesty Kalvárské se představovala. I věřící ke konání této pobožnosti nabádali. Svatý Leonard z Porto Mauricio, který žil v letech 1676—1751 a mnohé missie konal, zaváděl všude pobožnost křížové cesty. Kamkoliv přišel, založil 14 zastávek a učil lid této pobožnosti. Dle svých zápisků jen v Itálii zřídil 572 takových křížových cest. Poněvadž pak nával věřících k této pobožnosti byl tak veliký, že nebylo možno, aby slísněný zástup šel od zastávky k zastávce, činil tak svatý Leonard v průvodu ministrantů sám, a lid klekaje a vstávaje a k zastávkám se obraceje alespoň chůzi naznačoval. Vždy, kdykoliv z missie odcházel, napomínal věřící: „Účastněte se často a hojně pobožnosti křížové cesty“.

Poněvadž Františkáni o křížovou cestu zjednali si tak velikých zásluh, dostali od Svaté stolice výsadní právo křížové cesty zřizovati a světliti.

Křížová cesta v Jerusalemě jest posud. Pisatel těchto řádků byl tak šťasten, že v roce 1905 ji viděl. Vede městem od východu k západu, od paláce Antoniova, v němž sídlil římský vladař, na Kalvarii. Vzdálenost obou těchto míst od sebe, tedy délka její, obnáší asi 1000 kroků. Nemůže se však kráčet po celé této cestě, jak původně byla, protože část její v nejbližším okolí Božího

hrobu jest domy zastavěna. Konali jsme tehdy pobožnost křížové cesty na původním místě česky. Když jsme na dvoře bývalého Pilátova sídla, v němž jsou nyní vojenská kasárna, začali se modlití první zastavení, vojáci, kteří právě cídili pušky, ustali ve své práci a prohlíželi si nás. Ke cti jejich budiž řečeno, že se chovali zcela slušně. Některá zastavení označena jsou tabulkami s nápisy na domech, některá zastavení tvoří kaple nebo chrámy. Poslední čtyři štace jsou už v kostele Božího hrobu, jenž se rozkládá na pahorku Kalvářském.

Pobožnost křížové cesty máme ochotně a zbožně konati. Skoro v každém kostele a snad na každém významnějším poutním místě jest křížová cesta zřízena, a naskýtá se nám k této oblíbené pobožnosti skoro všude příležitost.

Kdo ji řádně, nábožně a bez hříchů na své duši koná, dochází o d p u s t k ů. Poutníkům, kteří pobožnost tu v Jerusalemě na původním místě konali, propůjčili papežové hojných odpustků, jež papež Innocenc XI. roku 1686 rozšířil na všechny členy řádu františkánského po celém světě a papež Benedikt XIII. roku 1726 na všechny věřící. Papež Benedikt XIV. roku 1741 všechny dřívější odpustky potvrdil a zřejmě prohlásil: „Kdo čtrnácte zastávek cesty křížové náležitým způsobem navštěvuje, nabývá všech odpustků plnomocných i částečných, které již prve za osobní návštěvu svatých míst v Jerusalemě a mimo Jerusalemem dány byly, a všechny tyto odpustky lze přímlovou na prospěch duší v očistci obrátiti“. Církev nám proto odpustky uděluje, aby nás k častějšímu a horlivějšímu konání této pobožnosti ještě více povzbuzovala.

Křížová cesta nám názorně na mysl uvádí velikost hříchu a vede nás k pravé lítosti. Hle, takového utrpení bylo třeba, aby shlazen byl hřích! Pozoruješ-li utrpení Páně, uvažuj také, co bylo jeho příčinou. Co nám lépe může před oči postaviti utrpení Kristovo, nežli když v duchu krok za krokem kráčíme s ním a za ním a o jeho mukách uvažujeme? Tolik tě miloval a tolik pro tebe trpěl! A když takového utrpení bylo třeba, jaká zloba asi v hříchu spočívá . . . Nelituj jen Krista trpícího, ale především lituj svých hříchů, které také k jeho utrpení připomáhaly.

Křížová cesta nás učí, abychom víru svou otevřeně vyznávali. Už to jest samo sebou za našich dnů vyznáním víry, když před jinými bez ostychu jdeme od zastavení k zastavení, klekáme, modlíme se a zpíváme. V pobožnosti té pak samé vidíme dobrý příklad a povzbuzení, jak máme se ke Kristu hlásiti. Viz jen, která žena Veronika nedbajíc uštěpačných pohledů a řečí, tlačí se zástupem ke Kristu a podává mu potní roušku, aby si jí utřel zkrvavený a potem zalitý obličej! Jaké to povzbuzující vyznání víry! Jdi i ty a čiň podobně!

Křížová cesta nás povzbuzuje k mnohým ctnostem. Pozorujeme-li, jak se choval Syn Boží, jsme tím povzbuzováni, abychom se chovali podobně. Vidíme-li, jak odměňuje Veroniku za její dobrý skutek, učíme se vděčnosti, slyšíme-li, jak se modlí za své nepřátele, učíme se i ve svém srdci potlačovati nenávisť ke svým protivníkům, pozorujeme-li jeho trpělivost, učíme se i své životní kříže v trpělivosti nésti. Svatý Augustin praví, že naše pýcha, naše lakota, náš hněv léčí se pokorou, chudobou a trpělivostí Syna Božího. A svatý Bonaventura dí: „Rozjímáním o utrpení Kristově nabýváme potřebné síly, bychom nejen trpělivě, ale i radostně trpěli“.

Proto važ si křížové cesty, važ si ji už jako drahého odkazu svých zbožných předků a zbožně tuto pobožnost konávej.

21. Křesťanská statečnost.

(2. neděle postní.)

Ve chvíli nebeského ozáření promluvil Pán na hoře Tábor: „Vstaňte, nebojte se!“ (Mat. 17, 7.)

Ten povzbuzující hlas s hory platil Kristovým vyznavačům všech věků. Stále zaznívá a stále posiluje.

Život jest plný překážek, a jen ten jde jím se zdarem, kdo jest schopen je překonávati. Kdo by před každou překážkou zůstal malomyslně státi, nikam by nedošel. Vstaň, neboj se! Buď statečný! „Ze všech ctností k životu nejpotřebnější jest statečnost“ (Arnošt Denis). Jen srdnatě! „Uchop okamžik za pačesy!“ (Shakespeare.) Nedej se ovládati proudem, ale proud ovládni a zaveď na svá kola! Nečekej, až snad se ti naskytne příležitost!

„Slabí lidé čekají na příznivou příležitost, silní lidé si ji vytvářejí“ (Marden). Nedej se zastrašiti a odraditi prvním nezdarem. Nezdářil-li se pokus první, zdaří se druhý, třetí nebo desátý. Špatný vojín, který hned „zahodí flintu do žita“ a uteče. Slavnému vynálezci se dvacet pokusů nezdařilo, a dvacátýprvní ho proslavil a obohatil.

Ovládni sám sebe! Nauč se zachovati klid ve štěstí i v neštěstí, nejásej příliš v dobách slunečného jasu a nekrč se strachem v dobách bouřky. Nevzdychej! „Pláčem bídy nezaženeš, třeba přiložiti ruku“ (Gogol). Hlavně v neštěstí zachovej klidnou mysl. „Ve snášení velikých utrpení jeví se statečnost více, nežli v konání velikých skutků“ (Svatý Tomáš Akvinský).

Ale nemám vlastně v úmyslu psáti o statečnosti vůbec, nýbrž o statečnosti křesťanské. Statečnost všeobecně týká se člověka, statečnost křesťanská týká se křesťana.

Co jest tato statečnost? Není to snad odvážlivost nebo srdnatost nebo smělost v obvyklém slova smyslu, nýbrž jest to křesťanská ctnost, kterouž dobré přese všechny obtíže podnikáme a vykonáváme a raději všecko trpíme, než bychom se hříchu dopustili. Svatý Augustin vykládá, že jest to ochotné, neunáhlené čelení nebezpečí a snášení trampot.

Křesťanská statečnost činí křesťana vládcem doma i venku — v jeho srdci i v jeho okolí. V boji se svým vlastním nitrem zůstává vítězem, žádná překážka ho neodradí, aby nekonal dobro, které si předsevzal, a žádná zlá lákání nejsou tak silná, aby dovedla ho podlomiti. Se svatým Pavlem si praví: „Všecko mohu v tom, jenž mě posiluje“ (Filip. 4, 13). Ani hmotný prospěch, ani škoda, ani sliby, ani vyhrůžky jím nehnou. A kdyby bylo třeba položití život, dá jej také.

Své povinnosti plní svědomitě, ať jsou lehké nebo těžké. Co víra velí, jest mu prvním a nejvyšším příkazem. V ní pevně stojí a ji za měřítko svých činů považuje. Poslušen jest slov apoštolových: „Bděte, pevně stůjte ve víře, zmužile si počínejte a buďte silní“ (I. Kor. 16, 13). Protestantská královna anglická Alžběta pod trestem smrti zakázala katolíkům obcovati mši svaté, a přece tito v neděli a ve svátek scházeli se na skrytých a těžko při-

stupných místech, dali si obětavými a věrnými kněžími mši svatou sloužiti a jí byli nábožně přítomni. Mnozí byli chyceni, udáni a dlouholetým vězením ano i smrtí pokutováni.

Císař Valens pronásledoval katolíky. Hlavně chtěl přiměti svatého Basilia, biskupa v Cesarei Kapadocké, ke společenství s Ariány. I poslal k němu vladaře Modesta, jenž mu pravil: „Nepovolíš-li, veliké škody utrpíš“. „Jaké?“ tázal se svatý Basilius. „Ztrátu jmění, vyhnanství, muky, smrt“, odvětil vladař. „Hroz jinými věcmi — těmito bych ničeho neztratil. Ničeho nemám, leda tyto staré šaty a několik knih; kamkoli mne vypovíš, budu všude jako doma; mučiti mne nemůžeš, neboť mé tělo jest celé vychřadlé, a zabiješ-li mne, pomůžeš mně tím dříve do nebe.“ — „Ale tak neohroženě nemluvil se mnou ještě žádný člověk“, s podivením řekl Modest. „Bezpochyby“, odpověděl Basil, „nemluvil jsi ještě nikdy se žádným katolickým biskupem, neboť jinak by nemluvil než já“. I propuštěn jest a ponechán v pokoji.

Statečný křesťan jest odhodlán a schopen i na venek obhájeti ctnost a pokárati hřích. Činí-li kdo dobře, a je-li mu proto trpěti, zastane se ho. Má odvahu vytknouti zlo, ať je páchá kdokoliv. Svatý Jan Křtitel do očí i králi Herodovi zahřměl: „Není dovoleno tobě míti manželku bratra tvého“ (Mar. 6, 18). Když Duch Svatý na apoštoly sestoupil, posilnil je, takže už se nebáli, ale vyšli před dům, a první z nich, Petr, jménem ostatních zástupům do duše mluvil, že Ježíše „skrže ruce bezbožníků ukřižovali a usmrtili“ (Sk. 2, 23).

Chválíme Čecha, který se vždy a všude otevřeně ke svému národu hlásí. Podobně zasluhuje chvály i katolík, který se neohroženě hlásí ke své církvi. Buď katolíkem a ne zbabělcem! Katolíci, vstaňte a nebojte se! Ty, kdo jsi? Nejsem třtina větrem se klátící, ale jsem katolík. Ani bázeň, ani hana, ani výsměch, ani hmotná škoda mne nezastraší.

V roce 1919, na úsvitu naší státní samostatnosti, pracovalo v jedné továrně asi čtyřicet dělníků. Několik z nich bylo uvědomělých katolíků. Ale to bylo trnem v oku ostatním, a umínili si, že s nimi v továrně společně pracovati nebudou. Udeřili na majitele, aby je propustil, a

vyhrožovali, neučiní-li toho, že sami z práce vystoupí a továrnu mu rozbijí. Ubohý továrník, ač si právě těch dělníků katolíků pro jejich spolehlivost vážil, podlehl násilí a propustil je. Jest velmi kruté: mítí rodinu, chuť k práci, zdravé ruce a nesměti pracovati. Oni stateční dělníci brzy našli práci jinou, ovšem ne tak výhodnou, ale později, když hlavní buřičové z továrny odešli, zase tam znova byli přijati. Ukázali sílu, jaké se obdivujeme na prvních křesťanech a mučednících.

Nás katolíků jest mnoho, ale křesťanské statečnosti celkem máme málo. Nevěřci a jinověrci nám snadno vnutí svoji vůli, protože mívají více odvahy. Často nasazují nám pouta, a my k tomu klidně mlčíme.

Spisovatel Kosmák říkával: „Trpělivost je sice pěkná květinka, ale čert aby k ní neustále čichal“.

„Prvním krokem k volnosti je touha po ní, a prvním krokem k vítězství je poznání vlastní síly“ (Koščiusko).

Panna Maria nebála se rozzuřeného zástupu na Kalvarii, odhodlaně šla až k samému kříži, nedbala, že si na ni prstem ukazují, že se jí posmívají, nebála se ani mocných fariseů ani najaté luzy; nikoho si nevšímala, ale jen blíž ke Kristu, jen blíž . . . Kdo by se dal zahánbiti slabou ženou? Co si máme mysliti o křesťanu, který se bojí jíti v průvodu, aby se mu nevysmáli, bojí se smeknouti, když zvoní klekání, nebo se bojí zastati se víry, když jest napadena?

V jedné vesnici byla schůze. Přijel cizí řečník, který měl mluvit o pozemkové reformě, ale předmět své řeči odbyl jen několika slovy, dlouze však se pustil do katolické církve, biskupů, klášterů a rozsekal všecko na padrť. Kněži prý jsou původci všeho zla, zavinili válku, vydali zvony, jsou nepřáteli vzdělání atd. Rozvášněný dav hlučně tleskal. Když řečník skončil, a když předseda schůze se tázal, hlásí-li se někdo ke slovu, přihlásil se chalupník Hanousek. Všichni se divili jeho odvaze a s touhou čekali na jeho slova. Slovy prostými, nehledanými, ale tím přesvědčivějšími jal se vykládati svým rodákům, že válku zavinili mocnáři, a že kněži jí trpěli právě tak jako jiní lidé, vykládal, co se pan farář naprosil, napsal a naplakal pro zvony, a že je vojáci proti jeho vůli z vyššího rozkazu vzali, a že by kněží byli nepřáteli vzdělání, to také

není pravda. Kde jest kněz, tam jsou knihy, a já sám, pravil doslovně, už deset let si chodím na faru vypůjčovat knihy a vzdělávám se z nich. A ku podivu, ti, kteří prve tleskali cizímu mluvkoví, zatleskali nyní i Hanouskovi. A když cizí řečník ještě si omočil, znova ho chalupník Hanousek usadil. V domácích lidech přihlásila se i jakási pýcha nad chytrým sourodákem, a cizí mluvka jen tak že se zdravou kůží se vytratil. Hrdinou večera rozhodně byl odvážný chalupník. Slovo včas jest jako jablko zlaté na míse stříbrné.

Mnozí katolíci se bojí jako kuřátko, když napadne první sníh. Teprve, když se osmělí, vidí, že také mají právo býti na světě a dýchatí Boží vzduch.

Katolíci, vstaňte, nebojte se!

22. Máme alespoň jednou za rok se zpovídati.

(Neděle 3. postní.)

První křesťané, kteří dobře znali vůli Kristovu, přicházeli k apoštolům a vyznávali se jim ze svých hříchů. Ti jim je odpouštěli, jestliže uznali, že odpuštění zasluhují, neboť jim slovy „kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou“ (Jan 20, 23) dal k tomu Kristus plnomocensví.

Hlavně v den Páně se křesťané v prvních stoletích zpovíдали a později hlavně o třech Božích Hodech.

Ale v pozdějších dobách nastala mezi křesťany vlažnost, a někteří ke zpovědnici nepřicházeli; a tu církev, které byla moc zákonodárná Kristem svěřena, na čtvrtém sněmu Lateránském roku 1215 nařídila: „Každý věřící obojího pohlaví přišed k létům poznání vyznávej všechny své hříchy alespoň jednou v roce vlastnímu knězi, vykonej dle sil uložené pokání a přijmi uctivě alespoň o velikonocích nejsvětější Svátost oltární; kdo to opomine, nesmí za živa do chrámu vstoupiti a po smrti nebude křesťanským pohřbem pochován“. Je to jedno z pěti přikázání církevních.

Jak zřejmo, přikazuje přikázání toto vlastně dvě věci: Alespoň jednou za rok se zpovídati a v době veliko-

noční jíti ke stolu Páně. V theorii učinili bychom tomuto přikázání zadost, kdybychom kdykoliv v roce se vyzpovídali a v době velikonoční ke stolu Páně přistoupili, ale poněvadž spojujeme tyto dvě svátosti dohromady, stává se v praxi, že s velikonočním svatým přijímáním spojujeme i povinnost svaté zpovědi. Poněvadž k svatému přijímání nemůžeme jíti s hříchem, a poněvadž ani spravedlivý nemá naprosté jistoty, že jest bez hříchu, proto každý dříve, nežli přijímá, od hříchů se očistí.

Velikonoční čas vlastně trvá od neděle květné do neděle provodní. V té době by měli křesťané svou velikonoční povinnost si odbyti. Ale dobrotivostí Svaté Stolice jest křesťanům v naší zemi dovoleno, že ji mohou vykonati v době značně rozšířené, totiž od popeleční středy do Nejsvětější Trojice. Ano Svatá Hora u Příbrami má zvláštní papežské privilegium, že tam doba k velikonoční povinnosti jest rozšířena na celý rok.

U zbožných křesťanů se ustálil zvyk, že předpisu církevnímu činí zadost v době postní. Ta doba také celým svým duchem jest k tomu zvláště vhodná. Vždyť tehdy si připomínáme živěji než jindy bolestné umučení Kristovo, připomínáme si, že pro naše hříchy trpěl, a sama církev na sněmu Tridentském prohlásila: „V celé církvi panuje spasitelný obyčej, zpovídati se v oné době čtyřicetidenního postu, kterýžto obyčej svatý sněm jakožto zbožný a právem zachovatelný schvaluje a uznává“. Doba ta končí slavným Kristovým zmrtvýchvstáním, což nás také pobízí, abychom i my z hrobu hříchu povstali a nový, lepší život zahájili.

Matka poručila, děti mají poslechnouti — církev dala přikázání, křesťané ho mají plniti. I k dobrým věcem chce býti člověk donucen. Boha neposlouchá, kdo neposlouchá hlasu Jeho církve. Požadavek ten je tak nepatrný, že méně už ani požadovati nemohla. Jedná se skoro jen o projev poslušnosti k církvi. Kdo by neposlechl a vlastní vinou velikonoční povinnosti nevykonal, těžkého hříchu by se dopustil. A kdyby si i myslel, že žádného těžkého hříchu na sobě nemá, přece je touto povinností vázán, a už prosté její opomenutí by ho obtížilo těžkým hříchem. Ano i nemocný, jenž do kostela

přijíti nemůže, má si v té době zavolat kněze do domu, vyzpovídati se a Tělo Páně přijmouti.

Kdo by této povinnosti nekonal, může býti z církve vyobcován, jako se vylučují členové ze spolku, nechtějí-li plniti jeho stanov, a vzpíral-li by se i na smrtelném lůžku se vyzpovídati, má mu býti i církevní pohřeb odepřen. Nechce-li se k církvi hlásiti za živa, nemá práva, aby ona hlásila se k němu po smrti.

Přikázání církevnímu neučiní zadost, kdo se zpovídá neplatně.

Jest sice slušno, aby se každý vyzpovídal svému duchovnímu správci, ale může se také vyzpovídati i knězi cizímu a v jiném kostele.

Jsme-li nemocni, jdeme k lékaři, oznamujeme mu, kde a jak nás bolí, sdělujeme, jakým způsobem jsme si nemoc uhnali, a prosíme o radu a lék. Ano jeden moudrý člověk se vyjádřil, že by měl každý — i zdravý — člověk jednou za rok dojíti k lékaři a dáti se dokonale jím prohlédnouti. Jako pečujeme o tělo, tak máme pečovati i o duši. Je-li zachváčena nemocí — hříchem — máme spěchati k lékaři, vyložiti mu původ nemoci, její druh, svěřiti se mu se všemi bolestmi a prositi o radu a lék. A lékař-zpovědník už dovede poraditi a nemoc zažehnati. Není hanba jednou za rok pokleknouti u zpovědnice, svěřiti se rozumnému a mlčelivému příteli a prositi jej o dobrozdání a pomoc. Stísněnému nitru se vždycky ulehčí, sdělí-li svou bolest spolehlivému příteli. Hanba a zároveň i škoda jest zatvrzele mlčeti a s chorobou svou se tajiti. Učený Tertullian napsal: „Mnozí štítí se tohoto úkonu — obžaloby samých sebe — a odkládají jej ze dne na den, pamatujíce spíše, aby nebyli zahanbeni, nežli aby byli spaseni; podobají se oněm, kteří jsouce stíženi tajnou chorobou zatajují ji lékařům, a tak pro svou stydlivost hynou“.

Řádná hospodyně, ačkoliv každodenně příbytek zametá, přece ještě každoročně vykoná t. zv. „velký úklid“. Všechn nábytek odstaví, pavučiny vymete, prach setře, stěny vybělí, podlahu umyje, okna vysadí a vše provětrá. Takový „velký úklid“ svého nitra má každý křesťan v době postní vykonati. Teprve, když opravdově začne uklízet,

vidi, co se v tom jeho příbytečku usadilo prachu, pavučin a špíny. Jak důkladného vybílání a provětrání je třeba!

Myjeme se každý den a svou ubohou dušičku bychom ani jednou za rok nechtěli obmýti? „Divná to pošetilost“, dí svatý Bonaventura, „lidé umývají obličej, ruce a nohy, čistí často i obuv svou, ale srdce své čistiti nechtějí“. Podobně dí i svatý Antonín: „Jest opravdu zpozdilé, jestliže člověk o svou duši ani tolik nepečuje jako o svou obuv; tuto čistíme a cídíme častěji, duši však necháváme ve špíně“.

Jsou dítky, které se nechtějí mýti. Před koupelí se rozplácí, a často dá ubohé mamince mnoho práce, než malého křiklouna připraví do vany. Jsou i velké dítky, které jednají podobně. Mají-li se podrobiti očišťující koupeli, mají sto výmluv — jednou jest kostel příliš daleko, jindy jest v kostele chladno, jindy nemají vhodných šatů, jindy zase právě mají obuv ve správě a podobně. Matka církev volá, ale dítky slyšeti nechtějí.

V této věci vykonati může mnohý z nás veliký skutek lásky: můžeme a máme svým bližním jejich povinnost připomenouti a je k jejímu vyplnění povzbuditi. Především je to povinností rodičů, aby své dítky k vyplnění velikonoční povinnosti přidrželi. Nemají říkati: „Ať jdou, chtějí-li, nechtějí-li, my jich nenutíme“. Rozumní rodičové také neřeknou dítěti, které se nechce mýti: „Nechceš-li, nutiti tě nebudeme“, nýbrž třeba i násilím je přidrží, poněvadž vědí, že toho dítě potřebuje a že mu to prospívá. Rovněž neponechávají dětem na vůli, chtějí-li jíti na zeměpis nebo na kreslení nebo na počty. Ano, může nastati i případ, že dítky mohou připomenouli i rodičům, aby plnili svou velikonoční povinnost. Má ji připomenouti manžel manželce i naopak, zaměstnavatel zaměstnaným, duchovní správce svým osadníkům.

listý americký missionář ve svých spisech vypravuje, že jsou v Americe některé křesťanské osady, jež nemají v blízkosti kostela a k nimž kněz třeba za kolik let nezavítá, ale které přece zůstávají své víře věrny. Obyvatelé jich v době velikonoční třeba až přes sto hodin konají cestu k missionářské stanici, tam se vyzpovídají a zase se vracejí do svého domova. Jaká to oběť! Jak zahanbují mnohé naše katoliky!

V Bavorsku zase dostává každý, kdo se v postě zpovídá, po svaté zpovědi zvláštní lístek, který si uschová. Když velikonoční čas uplyne, jde duchovní správce osadou od čísla k číslu a lístky sbírá. Kdo ho nemá, u svaté zpovědi nebyl. Jména těch nedbalců se přečtou v neděli s kazatelnou. Ale mnoho prý jich nebývá, ano jsou prý osady, kde není ani jednoho.

Kdo jest v matrice jako katolický křesťan zapsán, nemá býti katolíkem jen na papíře, katolíkem jen „matrikovým“, ale skutečným, jenž dle své víry také žije a její předpisy plní. Bývá to smutné doznání, když snoubenec na otázku, kdy byl naposledy u svaté zpovědi, musí odpovědět, že když chodil do školy, a nemocný na lůžku smrtelném zase žalostně doznává, že naposledy se zpovídal, když vstupoval v manželství.

Velikonoční svatá zpověď jest měřítkem křesťanského života. Dbej, aby tvůj teploměr neukazoval bod mrazu.

23. Chod k svatému přijímání.

(Neděle 4. postní.)

Pět chlebů a dvě ryby zázračně Kristus rozmnožil, že se asi pět tisíc lidí nasytilo.

Lid, jenž zakusil dobrodiní toho zázraku, vyhledal druhého dne Krista opět. Té příležitosti použil Vykupitel, aby předpověděl jiný veliký zázrak, onen div, jehož svědkem mělo jednou býti večeřadlo Sionské. Řekl: „Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky“ (Jan 6, 51—52). A dále pravil: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života“ (Jan 6, 54). „Kdo jí mne, živ bude pro mne“ (Jan 6, 58).

A když po nějakém čase seděl se svými apoštoly u Večeře, vzal do svých svatých rukou chléb, požehnal jej, proměnil ve své tělo a řekl: „Vezměte a jezte“ (Mat. 26, 26).

Tato slova nebyla promluvena jen pro ty čtyři stěny večeřadla, ani jen pro těch dvanáct tam shromážděných, ale pro celý svět a pro všechny miliony duší, které

v něm až do soudného dne žítí budou. A rozkaz ten platí ovšem i pro nás.

Pán věděl, že mnozí jeho vyznavači budou si toho neskonale vážit, že Ho smějí přijímati, že toho dobrodiní budou horlivě používat, že se s Ním ve svatém přijímání budou rádi a často tak úzce spojovat, ale věděl také, že vyskytnou se i mnozí vlažní, kteří budou potřebovat vnějšího popudu, výslovného rozkazu a jakéhosi mravního donucení, aby ke stolu Páně přistupovali. Kde nestačí láska, musí na pomoc přispěchati předpis.

Kristus velké hody připravil a pozval k nim čeleď svou. Pro tělo skýtá nám pokrm, dává nám chléb vezdejší, a také duši naší postaral se o chléb, neboť věděl, že ho potřebuje právě tak jako tělo a že by bez něho nemohla býti živa, zdráva a silna. Tělo přestává žítí, přestává-li pokrm přijímati — ani duše, která má žítí věčně, nemůže se bez pokrmu obejít. A Kristus poskytl jí pokrm vznešený, nade vše pomyšlení posilující — sama sebe. Jen taková duše může se udržeti při životě, jež se posiluje. Svaté přijímání ji sílí, štěstím naplňuje, k věčnému, radostnému životu způsobitou činí. Přibližuje Boha k člověku a člověka pozdvihuje k Bohu. Ve spojení duše s Bohem vlastně spočívá naše spasení. K Bohu se přibližovati máme v tomto životě víc a více, a teprve potom budeme uzpůsobeni, spojit se s ním na věky. Na této cestě prvním a nejhlavnějším prostředkem a pomůckou jest svaté přijímání. Ono jest částí nebeské blaženosti už na zemi a příprava na ni.

První křesťané, u nichž ještě vzpomínka na Krista byla živá a láska k němu vroucí, přijímali každodenně. Svaté Písmo o nich dí: „Denně také trvali jednomyslně ve chrámě a lámajíce po domech chléb přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce“ (Skutk. 2, 46). Později všeobecně nepřijímali, jen ve dnech svátečních, a papež Fabián († 250) nařídil, že mají křesťané přijímati aspoň o třech výročních slavnostech, jež odtud se jmenují Božími Hody. Roku 1215 nařídila církev svatá, že mají její dítky aspoň jednou za rok, a to v době velikonoční, Nejsvětější Svátost přijímati. Povinnost ta jest lehká, a kdo jí neplní, stěží shledá výmluvu, chce-li svou nedbalost omluviti. Doba velikonoční jest celou svou povahou

k svatému přijímání zvláště vhodná. Už tehdy, když Kristus pět tisíc lidu zázračně nasýtil a Nejsvětější Svátost předpověděl, byly „blízko velikonoce“ (Jan 6, 4). O velikonočních ji také ustanovil. A proto v této době ji církev nejraději rozdává. Kdo by opomenul toto přikázání církevní vyplniti, těžkého hříchu by se dopustil.

Mimo to jsme ještě pod těžkým hříchem zavázáni tuto svátost přijmouti, jsme-li v nebezpečí smrti. Proto také někdy ji jmenujeme „pokrmem na cestu do věčnosti“. Když se vypravujeme na dalekou cestu, zásobujeme se, abychom ve chvílích únavy měli po ruce občerstvení a posilu. Eliášovi dodal chléb síly, že kráčel 40 dní až k hoře Horeb. Dne 12. června 1905 dal se slavný dějepisec W. W. Tomek zaopatřiti farářem Motysem. Když potom přišla neter Tomkova k nemocnému, pravil jí, že měl dnes vzácnou návštěvu. Odpoledne pravil: „Budu spát“. O 2. hodině tiše usnul na věky.

Na lůžku leží nemocný těžce vzdychaje. Světlo očí hasne, paměť se kalí, svíce života dohořívá . . . Pečlivá ruka stírá mu s čela studený pot, a přátelé klečí opodál v koutku svírajíce skloněné hlavy svými dlaněmi. Kněz nemocnému podal a nyní ještě se domodlívá předepsané modlitby. Nemocný už jest přichystán na cestu a také už jest zaopatřen Chlebem . . . S klidem tedy může už zavřítí znavená víčka a v duchu si šeptati: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji, neboť viděly oči mé spásu tvou“ (Luk. 2, 29). Jíti s Kristem na věčnost znamená šťastně dokončiti tento pozemský život . . .

Nejen v nemoci, ale i v jiných vážných okamžicích života lidé svatým přijímáním se zajišťují. Tak na př. jdou k svatému přijímání, mají-li podniknouti dalekou cestu, mají-li se podrobiti operaci, ženy před porodem, vojíní před bitvou a pod.

Jestliže církev svatá ve svém přikázání řekla, že máme alespoň jednou za rok tělo Páně přijímati, naznačila tím, jak zřejmo, nejnížší míru. Neřekla tím, že nesmíme vícekrát v roce přijímati, ale naznačila, že si častějšího svatého přijímání přeje. Kdo by častěji nepřijímal, nedopouštěl by se tím opomenutím těžkého hříchu, ale zřejmě by jednal proti přání církve, která na

sněmu Tridentském takto se vyjádřila: „Mateřskou láskou napomínám, vybízím, prosím, zapřísahám pro vše milosrdenství Boha našeho, abyste vy všichni věřící k tomuto Přesvatému Tajemství Nejsvětější Svátosti Oltářní takovou víru pevnou a úctu opravdu zbožnou měli, že byste chléb tento přesvatý často přijímali, by vám byl životem a stálým zdravím duše“.

Proto svatí chodili často k svatému přijímání. Svatá Kateřina Janovská, svatý Aleš a jiní přijímali denně. Svatý František Borgiaš, místodržitel v Katalonii, tázal se svatého Ignáce, co soudí a jemu radí ohledně častého svatého přijímání? Světec mu odpověděl, že časté svaté přijímání jest nejlepší prostředek duši před hříchem a slabostmi uchrániti. A že mu radí, aby každou neděli tělo Páně přijal. Svatý František Saleský se vyjádřil: „Jsou dvojí lidé, kteří potřebují svatého přijímání: Dokonalí, by se v dokonalosti udrželi, a nedokonalí, aby k dokonalosti přišli; silní, aby nezeslábli, a slabí, aby zesílili. Přijímejte tedy často!“ Jindy se týž světec vyjádřil: „Často velebnou Svátost přijímej; tento zajisté chléb nebeský duši posilňuje a obveseluje“. Svatý Karel Boromejský pravil: „Tělo krmíme několikrát za den a duši bychom měli krmiti pouze jednou rok?“ Nenechávejme tedy své duše dlouho lačněti a přijímejme často.

Jest až ku podivu, že lidé tak málo přijímají. Pán přichystal hostinu, pozval mnohé, ale pozvaní mají mnoho výmluv. Jeden praví: „Nemám času“, druhý: „Jiní také nejdou“, a třetí: „Co by mi řekli lidé?“ Na různé malichernosti máš času dost, ale na věc nejdůležitější času nemáš? Nejdou-li jiní, nemůže ti býti omluvou — nejsi zodpověden za duše jejich, nýbrž za duši svou. A posudku lidí se obáváš? Dobří tě jistě špatně neposoudí, a dbáš-li posudku zlých, přijmi mou soustrast . . .

Co může na světě člověku více prospěti, nežli Bůh sám? Kdy může člověk více získati, nežli když sám Pán se s ním spojuje? A týž Pán jest ochoten k němu přijíti a příbytek u něho si učiniti. Nemá se nás zmocniti svaté sobectví a touha po tak velikém prospěchu?

Jak dojemná byla chvíle, kdy šel Kristus s učedníky do Emauz! Šel s nimi, a oni ho nepoznali. Teprve na sklonku cesty, večer, když usedli za stůl, kdy slunko již

zapadlo, a den chýlil se ku konci, když vzal chléb, požehnal, proměnil jej, jim podával, a oni přijímali, když okusili sladkost tohoto podivného chleba, teprve otevřeny jsou oči jejich. Teprve nyní vidí, čeho neviděli dříve, za večerního soumraku poznávají, čeho za jasného slunečního světla poznati nemohli, a teprve nyní srdce jejich se rozehrívá . . .

Takových putujících učedníků jest nyní na světě mnoho. Jsou v blízkosti Krista, ale nepoznávají Ho, jde s nimi, a oni Ho nevidí, zve je k sobě, a oni Ho neslyší. A teprve, když konečně se odhodlají přistoupiti k té veliké hostině, když konečně přece se zpovídají, tělo Páně přijímají, aj. tuť otvírají se jejich oči a jejich srdce, vidí, jak sladký jest Pán, cítí jeho útěchu a posilu, a sami se diví, jak že to jen bylo možno, že už dříve o něho nestáli. Tato blaživá a hřejivá chvíle dávno jim vynahraňuje to malé sebezapření, jehož vyžaduje cesta ku zpovědnici.

24. Nevěra.

(Neděle 5. postní.)

S bolestí vytýkal Kristus zástupům židovským: „Jestliže pravdu mluvím (vám), proč mi nevěříte?“ (Jan 8, 46.)

Tulěž výtku zajisté pronesl by i zástupům našich lidí, kdyby na světě tělesně žil, neboť i u nás jest nevěra velmi rozšířena. Mnozí lidé vlastní vinou v Boha a v Jeho zjevení nevěří, neuznávají jsoucnost Boží, Božství Ježíše Krista a nesmrtelnost své duše.

Nevěra jest velmi těžký hřích. Mistr Jan Hus ve svém spise „Výklad víry“ napsal: „Prvý blud a ten hřích jest nevěra. A ten hřích, jenž slove nevěra, jest nad jiné hříchy veliký a jest kořen všech hříchů“. A rozhlédneme-li se kolem a pozorujeme u našeho národa tolik nevěry, v úžasu se tážeme: „Máme právo nazývati se národem Husovým“, jak někteří se zálibou činí? Zajisté nikoliv. Dobře dí universitní profesor dr. Josef Pekař, že „pravý katolík dnešní má naň (na Husa!) větší nárok mravní než nenáboženský štváč protikatolický“.

Příčiny, proč se nevěra tak velice rozmohla, jsou různé. Jednou z nich jest nevědomost ve věcech

víry. Lidé nevěří, protože pravd náboženských neznají. Pravd, kterým se ve škole naučili, neprohlubují a je zapomínají. Ze školního vyučování zbylo jim jen jakési mlhavé tušení. Nejhuře jest s těmi, kteří nic náboženského nechtou, kázání a křesťanských cvičení buď neposlouchají, nebo bez zájmu se jich účastní a přednáškám náboženského obsahu se vyhýbají, nebo nemají ani příležitosti jich vyslechnouti. Nevědomost ta, bohužel, až úžasně rozšířena jest i mezi naší inteligencí, a často universitní profesor zná z náboženství méně než desetileté školní dítě. Velká jest neznalost i našich dějin, již mnozí nepřátelé naší víry zneužívají stranicky dějiny naše zabarvující, zkreslující a víru v srdcích našich lidí podřívající, což se jim namnoze daří.

Ke svým cílům používají zvláště tisku, jenž jest nyní velmi rozšířen a prokazuje jim platné služby. Nevěrecká a stranická četba otrávila už mnoho našich dobrých lidí. Právem říkával Havlíček: „Pověz mi, co čteš, já ti povím, kdo jsi“. Tím dobře naznačil, jaké má četba na nás účinky. A poněvadž většina tisku jest nevěrecká, jsou jeho účinky tak strašlivé.

Hlavní příčina nevěry u mnohých lidí jest, že nechtějí býti ve svých požitcích omezováni. Víra jim zakazuje nemravnost, požívačnost, nepoctivost, krádež, a proto volají: „Nechceme míti mravokárce! Nechceme býti omezováni ve své svobodě! Pryč s vírou!“

Kdyby víra dovoľovala nemravnosti, věřili by asi, ale že jich nedovoluje, zavrhuji ji. Dobře dí svatý Augustin: „Svět by nebyl nevěřícím, kdyby nebyl nečistým“. Pozorujeme-li duševní přerody lidí, vidíme, že mnozí věřili právě jen potud, pokud dovedli uchovati si čisté srdce.

Mnozí touží po cizím majetku, ale víra jej hájí a volá na ně: „Nepokradeš!“ Proto odstraňme tohoto strážce! Řekněme, že Bůh není, že jeho přikázání neplatí, že není věčné odplaty, a už máme cestu uvolněnu Dej ještě pozor, aby tě nechytil četník! Ale ten není vševědouce, vyčihej ho, až půjde na opačnou stranu, nebo, bude-li zle, skol ho dobře mířenou ranou, abys se zbavil žalobce a svědka Nebo jdi za noci, když lidé nevidí a nepoznají tě Ale kdo vidí i za tmy? Před kým se skrýti nemožno? Před kým nemožno trestu unik-

nouti? Nemilá věc . . . Proto řekněme: Tento svědek není! Ulehčilo se nám, a můžeme už krásti a podváděti, jak chceme. Už nás nic nezdržuje, abychom nevztáhli ruky po cizím majetku.

Plným právem řekl veliký Palacký: „Každý rozumný doznati musí, že, kde není Boha, není ani mravouky“. „Bezbožec buď jest daremný člověk, anebo jím bude najisto, přijdou-li doby pokušení“ (Dr. Lenz).

Nevěra jest největším nepřítelem pozemského i věčného blaha.

Přejeme-li někomu něco dobrého, obyčejně mu přejeme, aby byl spokojen. Spokojenost jest největším majetkem člověka, a vše ostatní, ano i pohodlí a blahobyť, ustupují před ní do pozadí.

Vše, co spokojenost podporuje, člověku prospívá, co ji hubí, mu škodí. Spokojenost v nitru člověka nejvíce podkopává nevěra. Písmo Svaté, které přece nelže, výslovně praví, že „není pokoje bezbožným“ (Is. 48, 22). Bezbožec jest rozerván, neustálen, tápe bez cíle, duše jeho jest bez přístřeší a bez domova, nemá pokoje a a klidu. V nejistotě se táže, co jsem a co budu, a nikde neslyší uspokojivé odpovědi. Slunce naděje mu nesvítí, a ubohý žije ve tmách, jako oni obyvatelé vesničky ve Švýcařích, položené za štítem horským, u nichž celý rok Boží slunce nezasvitne. I když ty zvony zvoniti slyší, musí si povzdychnouti: „Tobě nezvoní!“ Opuštěnost, bezradnost, beznaděje . . .

Jak jinak jest člověku věřícímu! Než, nechme promluvíti genia. Veliký náš básník Julius Zeyer píše roku 1897 o štědrém večeru: „Je ve mně tou chvílí tak slavnostně, ani smutku žádného nepocífuji; jen lásku a touhu, lásku ke všemu a touhu po Bohu a Kristu. Můj Kriste, můj sladký a veliký Kriste! Kdyby to, co nyní cítím, ve mně stále bylo, pak věděl bych, co je štěstí, to pravé a jediné!“ To spokojeností a blahem jása duše prozářená vírou . . . Proto, kdo má odvahu oloupiti bližního o víru a tak zasypati pramen jeho spokojenosti, ať se přihlásí. Já aspoň za svou osobu prohlašuji, že bych k tomu odvahy neměl. Stejně vyjádřil se i Karel Havlíček Borovský: „Mně zajisté svatá jest víra upřímná každého člověka i v tom pádu, kde ji držeti musím dle svého

přesvědčení za pošetilou, neboť umím oceniti ten pokoj duše, tu mnohou utěšenou chvíli, kterých člověk nabývá pevným náboženským přesvědčením, pročez za nedovolené držím bořiti chrámy v srdcích lidských (třeba to i chrámy model byly), pokud se jiné na jejich místo postavití nemohly“. Už starořecký mudrc Pláto napsal, že „náboženství člověku přináší dvě veliké výhody: v životě nerušený klid duše a ve smrti oblažující naději“.

Nevěra činí nešťastným nejen život vezdejší, ale i věčný. K dosažení věčného života vedou dvě pravidla: 1. Čiň dobré a 2. varuj se zlého.

Nevěrec dobře činiti buď nemůže nebo nechce, a činí-li přece, není mu to záslužno. Nashromážditi si zásobu záslužných skutků pro věčnost potřebných, jest mu nemožno. Ve ctnostech a v sebezdokonalování neprospívá. „Nevěra jest písčitá půda, na které nic neroste, byť na ni sebe více přšelo“ (Svatý Chrysostom). „Bez víry nelze líbiti se Bohu“ (Žid. 11, 6). Kdo se Bohu nelíbí, nemůže vejíti do Jeho království.

Nevěrec nechce a nedovede se uvarovati zlého. Především už jeho nevěra sama v sobě jest veliké zlo, a tento jeho hřích jest zase hnízdem hříchů jiných. Pozoruj na př. nevěrce, jak se snaží, aby nebyl osamocen, a jak úsilovně pracuje, aby jemu podobných bylo více! Jak přemlouvá, vábí a láká jiné! Zřejmě vidíme pravdivost slov: „Kdo není se mnou, proti mně jest“ (Lukáš 11, 23). Řítí se do záhuby, z níž nebude vysvobození. „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo však neuvěří, bude zavržen“ (Mar. 16, 16).

Duše lidská, která od Boha vyšla a k Bohu zase vrátiti se má, potřebu víry dobře pocífuje, a proto lidstvo vždycky věřilo a věřiti bude. Potřebuje jí jako tělo chleba. Proto duše, které zvláště vynikajícím rozumem nadány byly, vždycky věřily. Největší učenci vždycky k víře v Boha se dopracovali. Největší matematik Euler svolal každého večera děti, žáky a služebné ku společné pobožnosti a nezřídka míval k nim náboženskou promluvu. Úkonův a předpisů církve své dbal nanejvýš svědomitě. Náš oblíbený spisovatel Karel Klostermann v knize „Snímky lidí a věcí“ napsal: „Věřím v Boha všemohoucího, nejvýše dobrotivého, ve věčnou Lásku . . . ve věčnou, svrcho-

vanou lásku, k níž duše se povznáší; věřím v nesmrtelnost svou . . . věřím, že . . . v Ježíši, Synu Marie Panny, vtělila se Boží láska; že byl Synem Božím a Vykupitelem lidstva, za něž umřel na Golgotě, věřím, že vstal z mrtvých . . . věřím ve vše, čemu učil, poněvadž vše jest dobré a vznešené . . . věřím v božský původ křesťanského učení, protože se rozšířilo a svět si podmanilo, přes to, že mělo vznik svůj v ponížených vrstvách nejopovrženějšího národa veleříše římské; věřím v Utěšitele a Učitele Ducha svatého“. To jsou slova určitá a jasná a usvědčují ze lži ty, kdož tvrdí, že naši učení lidé nevěří. Český universitní profesor V. Láska napsal dne 1. ledna 1920: „Věda — tak jak jest nyní chápána — nemůže jsoucnost Boha ani dokázat ani popřít. Z vědeckého stanoviska nelze totiž proti víře v Boha ničeho podstatného namítati. — Většina lidstva není schopna býti bez víry v Boha mravnou. Víra v Boha má při tom i tu výhodu, že věřící řeší základní otázky filosofické: proč jsem, k čemu jsem, odkud pochází život, zkrátka otázky, na něž žádná filosofie přesvědčivě odpověděti nedovedla a nikdy snad nedovede“.

Po smrti slavného přírodopytce Maxwella našlo se v jeho zápiscích následující: „Všemohoucí Bože, jenž jsi člověka dle svého obrazu stvořil a jemu živou duši dal, aby Tebe hledal a Tvému tvorstvu panoval: uč nás díla rukou Tvých tak zpytovat, abychom si zem k svému užítku podrobili a svůj rozum k službě Tvé posilnili; a dej nám Tvé svaté slovo tak přijímati, abychom věřili v Toho, ježž Jsi nám seslal, aby se nám dostávalo umění spásy a odpuštění hříchů. O to všechno prosíme ve jménu Ježíše Krista, Pána našeho“.

Podobných projevů hluboké víry lidí velmi učených shledali bychom tisíce. To nám může býti zároveň vzpruhou a oporou v našich pochybnostech duševních. Nemůžeš-li podstaty předkládaných pravd vystihnouti a jich pocho-piti, podrob se a vinu hledej ve slabosti svého rozumu.

Nevěra činí nešťastnými nejen jednotlivce, ale i celé národy. Národ jest ve své podstatě zdravý a silný, věří-li a řídí-li se zdravou morálkou z víry plynoucí; jakmile však jest podlomena jeho víra, podlomen jest už

i kořen jeho života. Dějiny nás dostatečně poučují, že národové žili jen potud, pokud měli víru, jakmile však ji ztratili, zahynuli. Také i jednotlivé říše trvaly vždy jen tak dlouho, pokud u nich v útlě byla víra. Táž pravidla, která platila v minulosti, platí i v přítomnosti a zajisté platiti budou i v budoucnosti.

„Národ bez víry a nábožnosti
jesti tělo bez duše a kostí.“

(J. E. Vocel.)

Kde neobíhá krev, tam už jest mrtvola.

Víra a z ní plynoucí svědomitost a poctivost přispívá i k národnímu blahobytu. Nechme dlouhého theoretického rozumování a uveďme malý příklad, který nám vše rázem objasní. V Dánsku a v Belgii jest velice vyvinuto družstevnictví, jež přispívá k blahobytu národa. Zajisté i u nás by blahobyt pozdvihlo, ale mnohé pokusy už ztroskotaly, a prozíraví lidé, ač jsou si důležitosti jeho vědomi, bojí se ho. A proč asi? Protože naráží na nepoctivost našich lidí. Naši lidé, protože tak málo věří, jsou tak málo poctiví. Podobných dokladů, jak nevěra národu škodí, mohli bychom uvést více.

Proto, kdo miluješ svůj národ, kdo jsi pravým vlastencem, pečuj všemožně, aby všude, na všech stranách a ve všech směrech v něm byla upevňována víra. Tím prokážeš národu veliké služby.

25. O kostelním zpěvu.

(Neděle květná.)

Když Kristus vjížděl do Jerusalema, „zástupové, kteří šli vpředu i kteří vzadu byli, volali řkouce: Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, hosanna na výsostech!“ (Mat. 21, 9.) Zpěvem oslavovali vjíždějícího Krále.

Několik dní po tom večerel Pán se svými apoštoly. O zakončení té velepamátné večere zaznamenal svatý evangelista: „A chválu vzdavše vyšli na horu Olivetskou“ (Mat. 26, 30). Jisto jest, že se tím vyrozumívá děkovná píseň.

Svatý Pavel napomínal: „Slovo Kristovo přebývej ve vás hojně, tak abyste ve vši moudrosti poučovali a napomínali se vespolek žalmy, chvalozpěvy a písněmi duchovními, v milosti je zpívající ve svých srdcích Bohu“ (Kol. 3, 16).

První křesťané následující příkladu Kristova a jeho učedníků a příkladu Panny Marie, která navštívivši Alžbětu zapěla přerozkošný chvalozpěv, vedle modliteb chválili Boha také zbožnými písněmi. Zvláště při Nejsvětější Oběti zpívali někdy společně s knězem. Pozůstatek těch společných zpěvů uchoval se až dosud tím, že někdy některé části mše svaté kněz hlasitě zpívá.

Zpívati při bohoslužbě nebylo nic nového, a zajisté starozákonní zpěvy kostela Jerusalemského působily i na bohoslužbu křesťanskou. Již král David rozkázal, aby kněží a levité střídavě nebo ve sboru pěli žalmy a jiné posvátné písně, poučující lid a rozněcující k pobožnosti. Král Ezechiáš pak nařídil, aby „levité a kněží počali zpívati chvály Hospodinu, na trouby troubiti a hráti na rozličné nástroje“ (2. par. 29, 27). Dle těch nařízení se v kostele zpěvy konaly, a v bohoslužbě novozákonní se v nich pokračovalo.

Kamkoliv se šířilo křesťanství, šířil se i zpěv. Nábožné písně byly dobrou pomůckou k šíření víry. Zásady křesťanství, oděny v roucho ušlechtilého zpěvu, tím bezpečněji se ujímaly. Proto katoličtí missionáři až dosud pokud možno brzy učí své divoké žáky zpěvu. Cheverus, missionář americký a potomní arcibiskup v Bordeaux, putoval s jedním průvodčím pustinami. Bylo to v neděli. Zaslechl známou píseň mešní. Někteří divoši byli křesťané, ale již 50 let bez kněze. V neděli vždy zpívali mešní píseň. Tak jim v mysli utkvěla.

Když světec z Assisi převzal úkol podepříti dům Boží, jenž se rozpadával, když měl zase obnoviti církev a šířiti království Boží na zemi, rozesílal na všechny strany své řádové bratry, a ti obyčejně po dvou přišli do vesnice nebo města, postavili se kdesi na náměstí a začali zpívati. Lid se sbíhal, díval a divil, ale bratři jen zpívali o lásce Boží a o pokoji. Často zpěvem usmířili rozváděné sousedy, ano i rozváděná města, žijící dosud v nepřátelství.

I náš lid rád zpívá. Když se k nám dostalo křesťanství, ujala se i duchovní píseň, a nejen že se ujala, ale, nastojte — lid sám si duchovní písně skládal a vytvořil jich takové množství, že v tom ohledu ani velcí národové s námi soupeřiti nemohou. Zvláště něžné písně rorátní jsou pravé perličky lidového nábožného zpěvu. To jest dědictví, za něž svým předkům ani dosti vděčni býti nemůžeme, a to právě proto, že jest to tak svérázné, naše, a že jiní národové toho nemají.

V našich kostelích se vždycky s nevšední zálibou a láskou zpívalo a — Pánu Bohu za to dík — namnoze zpívá dosud. Kdo cestoval v cizích zemích jest tímto zjevem mile překvapen. Jeden kněz, který působil v německé krajině a potom se dostal na českou osadu, když zase po letech slyšel plným kostelem zpívati „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“, tak se dojmutím u oltáře rozslzel, že stěží dosloužil mši svatou.

Zpěv jest vrchol modlitby. Rozněcujeme jím sebe i jiné ku zvláštní vznešené náladě. Kdo zpívá, dvakrát se modlí. Jen ten národ opravdu ušlechtilé žije, který se modlí a zpívá. Naši předkové říkali: „Kdo zpívá, srdce dobré mívá“.

Bez obavy pobuď tam, kde se zpívá,
u zlých lidí píseň nepřebývá.

Pokud se zpívalo v rodinách a v kostelích, bylo dobře. V českých domácnostech byly t. zv. „špalíčky“, vázané zpěvníky malého formátu, a z nich se zpívalo. Na každou církevní dobu měli velikou zásobu písní.

Slyšíme-li pěkný zpěv, pocítujeme radost. Zpěv jest umění a povznáší a zušlechťuje naši duši jako každé jiné umění.

Kostelní zpěv přispěl a přispívá k zušlechtění našeho lidu měrou nemalou. Úpadek kostelního zpěvu a zhrubnutí lidu kráčí spolu ruku v ruce.

Kde jest kostelní zpěv dobrý, udržujme jej všemožně, a kde poklesl, přičiňme se všemožně, aby oslavil své radostné vzkříšení. Obnovte zpěv, abyste byli celí Čechové!

Aby kostelní zpěv se povzněl, zakládají se v jednotlivých farnostech zvláštní spolky, zvané „Cyrilské jednoty“. Přičleněny jsou k Obecné jednotě Cyrilské,

kteřá má sídlo v Praze a vydává časopis „Cyril“, jenž jest výhradně věnován kostelnímu zpěvu. Zařizování takových spolků máme podporovati a je svojí přízní provázeti.

Kde jich není, chop se pěstování kostelního zpěvu, kdo můžeš. Zvláště vy, mladé duše, členové a členky mariánských družin, členové spolků naší mládeže a Orla, pěstujte kostelní zpěv. Je to práce vlastenecká a zvláště záslužná.

U nás kostelní zpěv namnoze utrpěl tím, že se učitelstvo skoro šmahem vzdalo vedení kůrů a hry na varhany. Ale zase na druhé straně chápou se hry ruce obětavé, vyrostli varhaníci samoukové, že se až divíme, kde se z čista jasna vzali, a v různých kursech se nové síly cvičí. Hra na varhany jest umění složité a zodpovědné, neboť varhaník jest vůdcem a velitelem veškerého shromáždění v kostele. Profesor varhanické školy v Praze Skuherský napsal, že varhany mají býti druhou kazatelnou a že mají tlumočiti ráz každé církevní doby. Postarejme se, abychom měli dobře vycvičeného varhaníka a nešetíme hmotného nákladu, aby mohl slušně býti živ a mohl se svému povolání věnovati cele a s láskou.

Kupme si také řádný kostelní zpěvník. Dosud vydávány byly v různých závodech vydavatelských rozmanité druhy zpěvníků. Vydavatelé často dle libosti měnili slova a nápěvy. V různých kostelích různě se zpívalo. Někde se ujaly písně nasládlých nápěvů, postrádající vkusu a obsahově prázdné. A tak nastával zmatek a — úpadek.

A tu dva obětaví muži odborně vzdělaní, dr. Dobroslav Orel a Vladimír Hornof, vybrali písně nejlepší a nejceněnější, kde bylo třeba upravili i text a vydali nový zpěvník „Český kancionál“, jenž má býti všude zaveden a rozšířen a dle něhož se má všude zpívat. Má býti mezníkem nového rozmachu naší kostelní písně. Jest v něm odkaz našich předků a vodítko pro nás. Jisto jest, že zavádění nových písní naráží v některých kostelích na veliké obtíže, ale při dobré vůli vše se poddá. Podřídme se těm, kdož mají hudební vkus zvláště vybroušený a kteří nám podávají slova v rouše básnickém. Nebudme jako malé děti, kterým se často více líbí pozlátka než ryzí zlato. Jisto jest, že některé naše kostelní písně naší

době nevyhovovaly. Kostel jest místo zvláště posvátné, a vše, co se tam mluví nebo pěje, má býti zvláště dokonalé. Proto „Český kancionál“ s důvěrou přijmeme, kupme si jej, beřme s sebou do kostela, dle něj zpívejme a jiné zpívati učme.

V rozmanitosti jest půvab, a proto pečujme, pokud to jest v naší moci, aby „repertoár“ kostelních písní byl hojný. V jednom kostele hrál varhaník po celý advent den co den píseň „Z nebe posel vychází“, což návštěvníky už přímo rozčilovalo.

Zpívejme vážně, ale ne rozvlekle. Některé písně, jako rorátní, vánoční a velikonoční, zvláště vyžadují rychlejšího tempa.

Někteří zpěváci se zálibou používají různých kudrlinek. Tím se zpěv jenom hyzdí. Komu dal Pán Bůh hlas a sluch, má jich používat, jimi Pána Boha zase oslavovat, ale zpívati čistě, vkusně a bez příkras, které znešvařují. Kráse lidského hlasu se žádný hudební nástroj nevyrovná, a proto zachovejme jen sebevědomý klid a určitou linii, v níž jest i půvab.

A nekřičme! Není nejlepším zpěvákem ten, kdo dovede nejvíce křičeti. Slavík lépe zpívá než vrána, ačkoliv tak pronikavého hlasu nemá. Kdo křičí, kazí si hlas, otupuje sluch, unaví se, brzy zpívá nízko a falešně. Pán Bůh přece stejně slyší, přednášíme-li mu své díky, chvály a prosby mírně a tiše. Takových hřmotných trub, pod jejichž zvukem padaly zdi Jericha, není zapotřebí.

26. Křesťan má přinášeti i hmotné oběti.

(Hod Boží velikonoční.)

Ženy jdouce ke hrobu na Kalvárii, nešly s prázdnýma rukama, nýbrž „nakoupily vonných věcí, aby přijdouce pomazaly Ježíše“ (Mar. 16, 1). Byla mezi nimi i ta, jež kdysi v domě Šimonově v Bethanii vylila nádobu nardu drahého na Mistrovu hlavu, když byl za stolem. Byl to projev její oddané čisté lásky. Obětavost, kterou Jemu projevovala za živa, chtěla dokázati i po smrti.

I my jsme povinni přinášeti hmotné oběti. Vše, co máme, není, přesně vzato, naše, nýbrž patří Bohu; my

jsme jen dočasnými správci toho majetku, Bůh nám jej propůjčil, ale my jsme povinni platiti z něho jakési úroky. Pán Bůh nepředepsal těch obvyklých pět nebo šest procent, ale žádá, abychom dávali dle možnosti a dle potřeby. A dokonce slíbil, že to, co dle jeho vůle vynakládáme, zase nám vynahradí. Kdo více spravuje, více má dávat, kdo má málo, i z mála má rád udělovati. Nitka k nitce, a chudý má košilku. Ze svého vládnutí budeme muset před Bohem účty skládati, a to, co jsme dobrovolně a z lásky k Bohu vynaložili, zvláště nám k dobru bude připočteno. Lidé, kteří mají kapsu neprodyšně zapnutou, kteří se domnívají, že koruna má duši, kteří na mysli mají jen a jen sebe, dostanou odměnu, jakou si zaslouží.

Dobří křesťané vždy byli obětaví. Vždycky starali se o chudé, přispívali na bohoslužbu a šíření víry.

První křesťané svůj majetek prodali a stržené peníze odvedli do společné pokladny, z níž celá křesťanská obec se vydržovala.

Při mši svaté kladli na oltář dary, podávali chléb, máslo, sýr, vejce a jiné potraviny, jež kněz přijímal. Když toto „obětování“ bylo skončeno, umýval si ruce, a odtud povstal obřad umývání prstů, jenž se až dosud při každé mši svaté koná. Obětování jmenuje se latinsky „offeritorium“, z čehož povstalo české slovo „ofěra“. Až dosud se koná někde v kostelích našich „ofěra“, čímž se rozumívá skládání dobrovolných dárků.

Až dosud dávají mnozí věřící peněžité nebo i jiné příspěvky knězi vymínující si, aby mši svatou na určitý úmysl sloužil. Ono mešní „stipendium“ nedávají ovšem za mši svatou — neboť cenu její ničím zaplatiti nemůžeme — ale na obživu kněze, který ji slouží.

V katolické církvi vždycky byla zdůrazňována péče o chudé. Almužny a skutky milosrdné považují se za činy zvláště záslužné.

Máme také ochotně a obětavě přispívati na stavbu kostelů. Dr. Michl z Prahy a dr. Albert z Vídně dali svým nákladem vystavěti katolické kostely ve svých rodištích. V kostele jest svatostánek, a každý, kdo umožní, aby na novém místě Velebná Svátost se mohla chovati, obohacuje naši zemi. Ochotně a podle možnosti i hojně

přispívejme na okrasu kostela. Nereptejme na takovou sbírku, ale s povděkem ji vítejme jako vhodnou příležitost vykonati dobrý skutek. Svůj příbytek si každý se zálibou vykrášlí, jak bychom neměli na vyzdobení domu Božího pamatovati? Když Kristus ležel v jeslích, přišli Tři Králové a bohatými dary vyzdobili jeho přístřeší. Kristus se z toho tehdy radoval. A zajisté těší ho až dosud vše, co na ozdobu a okrasu jeho příbytku věnujeme.

Na některých místech dávají křesťané svíce. Zvyk ten jest chvályhodný. Není účelno, kupovati velké svíce „pohřební“, mnohem praktičtější jest, koupiti svíce oltářní a nechat je hořeti v blízkosti Svatostánku. Velké svíce, jaké vidáme zapalovati v kostelích v den pohřbu, nebývají z čistého vosku, čoudí a tím stěny kostelní pozvolna znečišťují a spolu i vzduch kazí.

Kdo chce nějaký dar kostelu učiniti, tomu se doporučuji, aby se předem poradil s knězem a s ním se dohodl. Kněz nejlépe ví, čeho kostel nejvíce potřebuje, a nejlépe také ví, co se hodí. Jednoho kněze chtěly některé zbožné ženy překvapiti a bez jeho vědomí daly zhotoviti sochu svatého Antonína. A vskutku, kněz byl velmi překvapen, ale nemile. Socha totiž byla nevkusná a celkovému slohu kostelnímu nijak neodpovídala. Zamítnouti jí nemohl, protože by byl ženy ty velmi zarmoutil, a tak ji s bolestným srdcem do kostela umístil, ale čeká jen na příležitost, jak by ji mohl zase odstraniti nebo aspoň jinou, vhodnější nahraditi.

V našich kostelích se zřizuje na Velký Pátek „Boží hrob“. Na jeho výzdobu a osvětlení také křesťané přispívají. Peněžité dárky, které při „líbání“ skládají, zasílají se do Jerusalema na udržování vlastního Božího hrobu a vydržování jeho strážců.

Rovněž i na missie domácí i zámořské ochotně přispívejme. Tím napomáháme, aby pravá víra se šířila a čest Boží rozmáhala.

Přispívejme i na katolické školy, v nichž by mládež v duchu katolickém byla vychovávána.

Podporujme křesťanský tisk, odebírejme jej, správně předplácejme, rozšiřujme, neboť hlásá velmi účinně správné zásady ve světě.

Podporujme katolické spolky, jež jsou ohniskem náboženské horlivosti. Přispějme větším obnosem, staví-li se katolické domy, jež jsou k rozmachu katolické myšlenky nutny.

Vůbec pro všechno dobré mějme pochopení a vše takové podporujme. Správně dí L. Bloy, že „život jest ruka otevřená, smrt — toť ruka zavřená“.

Ano i když při svých nákupech a objednávkách vyhledáme katolického obchodníka a živnostníka, vykonali jsme dobrý skutek.

Časopis „Obnova“ uveřejnil dne 1. července 1921 malou, ale velmi významnou zprávičku: „Na protestantsaci Evropy upsalo asi třicet protestantských sekt ve Spojených Státech Amerických 7920 milionů dolarů. V čele stojí kapitalisté, jako na př. J. Rockefeller“. — A my vidíme, kterak se po Evropě — u nás také! — zřizují různé „útulky“, „ozdravovny“, „lmky“, „lwky“, „sirotčince“, a do nich se pod rouškou hmotných výhod lákají katolíci a tam pomaloučku „zpracovávají“. Jest to kupování lidských duší.

Tak obětaví jsou jinověrci. Jak teprve obětavými měli by býti katolíci, kteří přece vědí, že jejich oběť napomáhá šíření se pravdy a že jejich obětavost jistě bude odměněna!

U nás jest obětavosti málo. Když na př. při schůzi nebo zábavě blíží se dívka s talířkem, mnozí rádi zmizí, je-li jim to jen trochu možno. A ubohému milosrdnému bratrovi, jenž se plahočí v létě v zimě od místa k místu sbíraje na nemocné svého kláštera, jsou schopni ve tvář předhoditi: „A kdo ví, jestli to nemocní dostanou!“

Vzorem obětavosti by nám mohli býti naši čeští krajané v Americe, kteří v novém prostředí také všeličemu novému a dobrému se přiučili. Nám ve staré vlasti zní to jako pohádka a přece jest to skutečnost: Katoličtí Čechové v Americe si jen ze svých příspěvků založili a udržují asi 300 far, asi 200 českých kněží a asi 100 farních škol. Nevysedávají v hostincích, nepijí piva, nehrají hazardních her, ale pro dobré účely mají ruku stále připravenou.

Neméně obětaví jsou i naši katoličtí krajané vídeňští. Učme se od těchto svých mladších bratří!

27. O křesťanském pozdravu.

(Neděle 1. po Velikonoci.)

Když Kristus po svém zmrtvýchvstání zavřenými dveřmi vešel k apoštolům, „postavil se uprostřed a řekl: Pokoj vám“ (Jan 20, 19). Podobně je pozdravil, když k nim přišel za týden.

Již dříve, když je poučoval, jak si mají počínati šíříce evangelium, neopomenul jim výslovně připomenouti: „Vcházejíce pak do domu, pozdravte jej řkouce: „Pokoj domu tomuto“ (Mat. 10, 12).

Tak slovem i příkladem nabádal apoštoly, aby pozdravovali. Apoštolové zajisté si to pamatovali, a co od Pána přijali, sdělovali jiným. Vybízeli věřící, aby dávali pozdravení a učili je tomu. Tak svatý Pavel výslovně píše: „Pozdravujte každého svatého v Kristu Ježíši“ (Fil. 6, 21).

Dávati pozdravení byl zvyk vždycky a všude rozšířený. U národů východních spojen byl se zvláštními obřadnostmi. Za tím účelem používali i zvláště květnatých slov.

Staří Hebreové nejčastěji používali pozdravu: „Pán s tebou“. Tohoto pozdravu se zálibou užívali i první křesťané. Používali ho zvláště, když se scházeli k bohoslužbě. Kněz je pozdravoval: „Pán s vámi“, a oni mu vzájemně přáli: „I s duchem tvým“. Tento pozdrav nabyl domovského práva i při mši svaté. Svatý Jan Zlatoústý pravil k věřícím, shromážděným v kostele: „Když vás oslovím „Pokoj s vámi“, odpovězte: „I s duchem tvým“.

Při mši svaté kněz čtyřikrát se obrací od oltáře a pozdravuje věřící slovy: „Dominus vobiscum“, t. j. „Pán s vámi“, a věřící, nebo jejich jménem ministranti nebo i zpěváci, odpovídají mu „et cum spiritu tuo“, to jest „i s duchem tvým“.

I v obyčejném životě se lidé pozdravují. Pozdravují se, když se potkávají, když se navštěvují a ve psaních posílají si tisíce pozdravy. Jest to projev zdvořilosti. Jak, kdy a koho máme pozdravovati, nemíním zde vykládati. O tom napsal dr. Jiří Guth ve svém „Společenském katechismu“ obšírné pojednání. Také nechci psáti o zahanbující skutečnosti, že už často pozdravy, které jsme měli vyřídit, jsme si „nechali od cesty“.

Ale jsme křesťané, a proto s této stránky se chci pozdravu dotknouti. Svatý František praví, že „křesťanská žádá povinnost, aby jeden druhého pozdravoval“. Že se i jako křesťané pozdravovati máme, o tom nemůže býti pochybnosti. Spíše nastává otázka, jakých pozdravů užívati máme.

Ani Kristus Pán ani církve jeho nám určitého způsobu pozdravování nepředepsali, ale ponechali nám svobodnou volbu. Očekávají ovšem, že jako křesťané, používati budeme pozdravů křesťanských. A jaké jsou to pozdravy? Takové, v nichž se naše víra zračí, a jež ku cti a slávě Boží, jakož i k našemu spasení napomáhají. Jsou to pozdravy, v nichž se nějaká zmínka o Bohu činí a jimiž se jeho pomoci dovoláváme, jako na př. „Pozdrav Pán Bůh!“ „Pomáhej Pán Bůh“, „Zdar Bůh“, „Dej Pán Bůh dobré jitro“, „Dej Pán Bůh dobrou noc“, „S Pánem Bohem“ a pod. To jsou dobré, křesťanské a jadrné pozdravy, jichž používali naši předkové a jichž i my používati máme. Vane z nich zcela jiný duch a osvěžující síla, nežli z prázdných a jalových pozdravů moderních. Postavte jen vedle sebe takové nějaké „Má úcta“ nebo „Má poklona“, nebo dokonce ono německé „Glück auf“ (Na zdar!) a máte-li zdravý český rozum pohromadě, poznáte hned, kde jest zlato a kde pozlátko.

Mezi křesťanskými pozdravy zvláště vynikající místo zaujímá pozdrav, jež po výtce uvykli jsme si jmenovati pozdravem křesťanským. Rozšířil a ujal se všude tam, kde se ujalo naše náboženství. Církve naše jej schvaluje a doporučuje. Je to pozdrav „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Jsme učedníci Kristovi, svého Pána máme míti stále na mysli a jeho chválu máme šířiti. Jej máme chváliti za to, že k nám s nebe sestoupil, nás zde poučil, čemu máme věřiti a co činiti, abychom se Bohu libili a věčné blaženosti dosáhli, a že za nás umřel a nám zásluhy svého utrpení věnoval. Chváliti jej máme srdcem i ústy a přát si, aby i jiní jej chválili. Proto chovajíce jeho chválu v srdci a setkávající se se svým bližním, prvně jej oslovujeme: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Tím i jemu na mysl uvádíme, co jest jeho povinností. Chválím jej já, chval jej i ty! Nemůžeme mu

zároveň ani nic lepšího přátí, neboť plyne-li s jeho úst Boží chvála, má v něm Bůh zalíbení.

Vojíní téhož vojska, aby se poznávali, mají určité heslo. Setkají-li se dva, a jestliže jeden vyřkne heslo a druhý mu správně na ně odpoví, vědí hned, že patří k sobě. I křesťané jsou bojovníci jednoho tábora. Potká-li křesťan křestana a řekne: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“, ví druhý hned, že má odpověděti: „Až na věky. Amen“, a poznávají dle toho, že jsou vojíní téhož vojévůdce. Církev svatá, aby své dítky k užívání tohoto hesla povzbudila, uděluje tomu, kdo takto pozdravuje, i tomu, kdo odpovídá, padesát dní odpustků.

Tímto pozdravem začíná kněz v kostele každou svoji promluvu, pronáší jej, nežli čte lidu evangelium, a používají ho i naši lidoví řečníci v katolických spolcích. Katolíci v Německu konají už asi padesát let každoročně své velkolepé sjízdy, a všichni řečníci na nich začínají své přednášky vždy křesťanským pozdravem.

Před několika roky seděl jsem v Besedním domě v Jihlavě a četl jsem noviny. Pojednou vešel do místnosti statný, zdravím kypící muž a hlasitě pravil: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Někteří hosté mu zřejmě potěšení odpověděli, k němu se hlásili a s ním rozmlouvali. Oslovovali ho titulem „pane starosto“. Byl patrně velmi vážený. Ten jeho pozdrav mi imponoval a udělal na mne hřejivý dojem.

Jistý proslulý lékař v Bonnu operoval rolníka majícího raka na jazyku. Mnozí posluchači lékařství byli operaci této přítomni. Lékař oznámil ubohému, že raka operací sice odstraní, ale nemocný že pobude řeči. „Chcete-li vyjádřiti slovem ještě nějakou žádost, učiňte tak“, pravil operatér, „pomněte však, že to budou vaše poslední slova“. Ubožák se zamyslel, ale hned pravil: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. A operace začala . . .

V novější době u nás tento pozdrav našel nepřátele, a to hlavně tam, kde bychom dle zásad zdravého rozumu toho nejméně čekali — mezi vychovateli mládeže. Na svou omluvu uvádějí, že prý pozdrav ten zavedli Jesuité. Pozdrav ten byl však už dříve, než vůbec jezuitský řád byl založen. Jest ovšem pravda, že Jesuité vše dobré

v lidu úsilovně šířili a že tedy také lid křesťanskému pozdravu navykali, ale proto ještě nemáme práva jej zavrhovati. Neměli bychom k tomu práva ani v tom případě, kdyby Jesuité skutečně jej byli vymyslili, jako se neodvažujeme zavrhovati umění knihtiskařské jen proto, že je vymyslíl Němec Gutenberg.

Ubohé dítky jsou jako zmateny. Některé vůbec nezdraví, jiné se jen nějak ukloní a některé řeknou „Dobrý den“, což jest otrocký překlad německého „Guten Tag!“ Když mne tímto pozdravem dítky zdraví, opravdu nevím, jak jim mám na to odpověděti. Neodpověděti jest neneslušnost, odpověď „Dobrou noc!“ by mohly považovati za ironii, a pozdraviti jich podobně jako ony, připadá mi, jako bych si z nich dělal -- dobrý den...

Řekněme jenom dítkám, aby pozdravovaly starým, dobrým, křesťanským pozdravem, a používejme ho sami také. Dobrý příklad jest nejlepším učitelem.

28. O kněžích.

(Neděle 2. po Velikonoci.)

Kněz jest pastýřem stáde, jež mu bylo svěřeno. Má býti pastýřem dobrým a nikoliv jen jako nájemníkem.

Ale ovce mají slyšeti hlasu tohoto pastýře, mají mu býti vděчны za to, že je varuje před vlky, vyvádí je na zdravé pastviny slova Božího, sleduje je svou účastí od kolébky až ku hrobu a léčí jejich bolesti ve zpovědnici.

Vlastním naším pastýřem jest Kristus, který však místo sebe posílá nám své biskupy a kněze. Proto považujeme je za posly, kteří nám vyřizují, co máme věděti a dělati. O nich platí slova Kristova: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mě poslal“ (Luk. 10, 16). Dobře se vyjádřil i svatý Jan Zlatoústý: „Kdo ctí kněze, ctí Krista, a kdo příkoří činí knězi, činí příkoří Kristu Pánu, jehož zástupcem právě kněz jest“.

Kněze používá Bůh, když chce lidem odpouštěti hříchy, činí ho svým plnomocníkem a jeho rukama rozdává milosti. Ani anděly k tak veliké úloze nepovolal, a proto

nedivme se svatému Františku z Assisi, že říkal: „Kdybych potkal kněze s andělem, prve bych knězi polceloval pravici a pak teprv pozdravil bych anděla“.

Život kněze jest pln obětí, ale i pln zásluh. Podobá se svíci, která svítí jiným, ale při tom sama se ztravuje.

Zvláště o náš národ získali si katoličtí kněží zásluh nesmrtelných. Zavedli vzdělanost, naučili mravnosti a vypěstovali pravé vlastenectví. Věhlasný Karel Havlíček napsal: „Známa věc jest, že naše duchovenstvo katolické bylo vždycky nejhlavnější silou českého vlastenectví, ba může se zrovna říci bez pochybnosti, že vlastně duchovenstvo katolické bylo počátkem a zakladatelem celého našeho vlastenectví. Největší část těch pokroků, které náš národ v životě vzdělanějších tříd učinil, jest jen zásluhou duchovenstva“.

Znameníť český dějepisec, profesor na vysokém učení pražském, dr. Josef Pekař napsal 8. února 1921 v „Národní Politice“: „A víme také, že to byl opět klerus katolický, který v zemi duchovně (církevním i císařským násilím) zničené vybudoval nám novou intelligenci, naplnil ji českonárodním vědomím, stvořil nový národ, založil novou budoucnost — podobně jako ji byl tvořil a budoval ve stoletích, jež vedly nás ke kulturní výši a národnímu uvědomění doby Husovy“.

Když před stoletím se zdálo, že národ jest mrtev, a když už všichni nad ním zoufali, nezoufali katoličtí kněží, jali se buditi, mluvit, psáti, spisovati, a ejhle! stať se skoro zázrak — mrtvého probudili k životu. Kněží Boleoslav Jablonský, František Doucha, Karel Vinařický, František Pravda, Antonín Marek, Václav Beneš-Třebízský, Kamarýt, A. Puchmajer, Fr. Vacek, V. Zahradník, Kosmák, Kulda, Sušil, Štulc a jiní zůstanou vždycky zlatým písmem zapsáni v dějinách našeho národa. Bez českých vlasteneckých kněží byl by se národ náš buď vůbec neprobudil neb alespoň nebyl by ani zdaleka na dnešním stupni.

Čeští kněží žili co nejskromněji a ušetřený peníz věnovali na podporu písemnictví, kupovali a rozšiřovali knihy, zakládali knihovny a podporovali chudé studentstvo, aby mohlo studovati. Zajisté ne bez příčiny zpívali naši studenti:

„Student, ten se dobře má,
když mu táta floky dá.
A když se mu zle daří,
podporují faráři.“

Čeští kněží zakládali i studijní fundace pro žáky škol středních a vysokých. Jest jich jen v Čechách 371, celkový jejich obnos činí 2,980.432 koruny a roční důchod z nich obnáší 98.992 koruny.

Když dosáhli jsme státní samostatnosti a přivtěleno k nám bylo i Hlučínsko, jež patřilo dosud k Německé říši, napsal o této nové naší součástce Stanislav Nikolau v „Národní Politice“ dne 4. února 1920 toto: „Nové území (Hlučínsko) jest hospodářsky cenné. Jest nejen velmi úrodné, ale má i bohatství uhelné. Český živel, jenž si tu říká „Moravci“, se tu udržel také tím, že kraj ten jest katolický a v náboženství získal tak opory proti protestantským poněmčovacím snahám. Roku 1873 vypuzen byl moravský jazyk ze škol, ale v kostelech jsou dosud české bohoslužby. Jest nepopíratelné, že zásluhu o udržení se živilu moravského mají kněží“. Kde jsou zásluhy o národ, jsou kněží všude na prvním místě.

Zajisté asi národ, jakmile dosáhne samostatnosti, a bude v jeho moci dle zásluh udíleti i odměny, se jim odmění. Postaví je na čelná místa a svěří se jejich vedení . . . A národ se odměnil . . . Jakým způsobem, jest dosud v živé paměti. Co jen špíny a kalu naházeno bylo ve schůzích a v novinách po našich kněžích! Nebylo snad lži, které by byli nepřátelé nepoužili proti nim, a nebylo snad ani dostatek zlých jmen, jakými je častovali. Kněz, kdekoliv se objevil, byl terčem nejpustšího posměchu. Dne 27. listopadu 1921 přepadli zcela bez příčiny rekruti na stanici v Obratanech z vlaku vystupujícího kněze — jen proto, že dle šatu poznali, že jest to kněz — a ztýrali ho, až omdlel. Kněží byli ustrašení a roztrpčeni. Ptal jsem se v té době svého přítele kněze: „Jak se ti daří?“ A on mi odpověděl: „Příteli, nežádej ode mne odpovědi. Byla by to trpká kapitola, kdybych vyprávěl, co musím zakoušet, a proto přejdeme ji raději mlčením“. Časopis „Růže Lurdská“, ročník XIII., čís. 3., uveřejnil tuto zprávu: „Nedávno byl v Třebíči pohřeb

starého israelity z Náměště. V pohřební řeči pravil rabín asi toto: „Zemřelý žil po celý život mezi katolíky a zachoval si věrnost ke své víře a k svému národu. Držte se i vy, synové Abrahamovi, zděděné víry a nebuďte jako mnozí katolíci, kteří víru svou nohama šlapou a své kněze haní a tupí“.

Proti hanobitelům českého kněžstva rázně vystupoval již slavný František Palacký. Výslovně napsal: „Jak často již musil jsem litovati kněžstvo české, osvícené a vzdělané, jež trpěti musí takovými podvratnými proudy“. A dr. František Ladislav Rieger, když viděl, kterak někteří chtějí kněžstvo i z veřejného života vytlačit, pravil na schůzi v Kolíně: „Stav, který jest předmětem nezasloužených útoků, jest naše kněžstvo Jak možno ospravedlniti, aby tak důležitý stav, který požívá tak velkého vlivu u lidu, z něhož vyšel a v jehož středu působí, byl z politické práce vylučován? Toť nejen nespravedlivé, ale i nemoudré“.

Kněží rozsívají požehnání, ale sklízí osočování a nevděk. Farář z Arsu pravil jednou svému příteli knězi: „Není-liž pravda, příteli, je to štěstí, je to krásné býti knězem! Zde na zemi ze všech lidí nejbliže stojí Bohu kněz; proto se mu dnes vede tak jako Pánu Bohu — je stejně tupen, za zbytečného považován, ačkoliv zjednává lidstvu nadpřirozené dary a poklady, on jest pro duše tím, čím jest v domácnosti světlo, teplo, sůl a chléb“.

Mnoho se bájí o špatnosti kněží. Netřeba zapírat, že vyskytne se tu a tam někde kněz špatný. Na světě nejsou andělé, nýbrž lidé, a kněží jsou právě také jen lidé s lidskými slabostmi, ale s tou špatností kněží to tak zlé není. Roku 1901 byl v Ženevě anthropologický sjezd. Profesor Cand referoval o tom, jak mnoho zločinců připadá na 100.000 lidí z každého stavu, a udal tato data: Advokátů a notářů 23, profesorů a učitelů 15, lékařů 18, farmaceutů 37, porodních babiček 86, spisovatelů 44, umělců 40 a kněží katolických i evangelických 7. Konečně jest známo, že i mezi dvanácti apoštoly vyskytl se Jidáš a že i v pšenici nejpečlivěji pročistěné objeví se nějaké zrnko koukole. Obyčejně na kněžích vidí chyby tací lidé, kteří jich na vlastních zádech nesou slušný raneček,

Za naší doby všechny upřímné přátele církve a vlasti děsí nedostatek kněžstva. Maně napadají nám slova Kristova: „Uzřev pak zástupy, pojal lítost nad nimi, že byli zmořeni a povrženi jako ovce nemající pastýře. Tehdy pravil učeníkům svým: Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou“ (Mat. 9, 36—38). Farní domy jsou napolo osiřelé, mnohé oltáře opuštěné, tisíce dítek bez řádného školního vyučování. Roku 1921 bylo vysvěceno kněží: v Praze jen 6, v Hradci Králové 4, v Českých Budějovicích 2, v Olomouci 3, v Brně 2. Kdo bude lámati chléb dítkám?

Proto, modlete se, křesťané, abyste nebyli opuštěni! Modlete se k Pánu Bohu a proste jej úpěnlivě o kněze. Zvláště tak číňte o suchých dnech.

Nemluvte před svými dítkami o kněžích neuctivě, aby nepozbývaly ke stavu tomu lásky a chuti. Podporujte chudé a nadané hochy na studiích, aby mohli posvátného kněžství dosáhnouti. V Praze jest zvláštní spolek, který sbírá „Haléř svatého Vojtěcha“ na podporu budoucích kněží. Abbé de Segur říkával: „Přispěti na výchovu kněze jest přispěti ku spáse tisícerych duší“. A svatý Vincenc de Paula: „Není nad kněze svatého. Hledej tedy jak hledej, nenajdeš vznešenějšího účelu, k němuž bys přispíval, nad výchovu hodných kněží“.

Dopřejte také kněžím i hmotného zaopatření, neboť kdo oltáři slouží, má právo, aby od oltáře živ byl. Vidí-li a slyší-li mladí lidé, že se kněžím i sousto závidí, pozbývají odvahy stav tento si zvoliti.

Za své kněze se také modlete, neboť ani si toho třeba nejste vědomi, jak mnoho toho potřebují . . . Věřte tomu, že kněz jest ve větším nebezpečí nežli obyčejný člověk . . .

29. Pouti.

(Neděle 3. po Velikonoci.)

Na jaře v našich krajinách křesťané se zálibou putují na poutní místa.

I Kristus Pán už ve dvanáctém roce věku svého putoval do Jerusalema. Chtěl se tak podrobiti zákonu tehdy

platnému, že totiž muži třikrát do roka se mají ukázati před Pánem (II. Mojž. 23, 17).

Zvyk, putovati na místa památná, rozšířil se i mezi křesťany. Křesťanům nejpamátnějšími místy byla ta, kde se Kristus Pán narodil a zemřel. Místa šlépějemi Kristovými a jeho přesvatou krví posvěcená byla toužebným cílem křesťanů z blízka i z dáli. K nim putovali a na nich se modlili.

Putovali i k takovým místům, kde křesťanští hrdinové pro víru buď dali život, nebo kde byla těla jejich k poslednímu odpočinku uložena. Tak již Eusebius dosvědčuje: „U nás panuje obyčej, putovati ke hrobům reků těchto (svatých apoštolů a mučedníků), abychom se tam modlili, sliby činili a ctili blahoslavené duchy oslavenců Božích. I jsmeť přesvědčeni, že taková služba jest rozumná“.

V životopise svaté Kateřiny Švédské se dočítáme, že svělice tato putovala se svou matkou Brigittou do Svaté země, aby se na hrobě Páně a na jiných svatých místech pobožně pomodlila.

I z našich zemí putovali mnozí do Jerusalema, tak na př. šlechtic Hroznata, Heřman Černín s Křištofem Harantem z Polžic, Jan Lobkovic z Hasištejna, Zbyněk z Hazmburku a jiní.

Také ke hrobům svatých apoštolů Petra a Pavla v Římě konaly se a konají četné pouti. Vynikajícím poutním místem jest hrob svatého apoštola Jakuba v Compostelle ve Španělsku. Tisíce lidí ročně putuje do Loretty v Itálii k domku, v němž Panna Maria v Nazaretě bydlila; světoznámé jest i poutní místo Einsiedeln ve Švýcarsku, Maria-Zell ve Štýrsku, Czenstochówa v Polsku, Starý Elink v Bavorsku, Lurdy a Paray les Monial ve Francii, Trzať a Brezjev v Jugoslavii.

I naše vlast jest Bohem obdařena vynikajícími poutními místy. Vyřkneme-li jména Svatá Hora, Stará Boleslav, Velehrad, Hostýn nebo Svatý Kopeček, zaplesá srdce každého věrného Čecha. Na Svatou Horu přichází ročně asi tři sta tisíc poutníků, a bohatosti a pestrosti nádherných národních krojů, jaké vidáme o poutích Velehradských, nespatříme na celém Božím světě.

Domácím poutím máme dávat přednost před cizokrajnými. Jsou lidé, kteří byli v Lurdech, byli v Římě, ale na Velehradě nebyli. Toho schváliti nemůžeme.

K poutím není nikdo nucen. Ani příkázání Boží ani církevní nám jich neporoučí. I bez nich možno dojíti spasení. Sám tak přísný muž, jako byl sv. Jan Zlatoústý, pravil, že jich nevyhnutelně zapotřebí není.

 Ale přece nesmíme jich zavrhovati, a poněvadž jsou vydatnou pomůckou k naší spáse, máme si jich vážit a je konati.

Na poutních místech už mnozí došli vyslyšení svých proseb, nejednou dosáhli zdraví tělesného a často zdraví duševního, někde jsou i zázračné prameny, jež Stvořitel zvláštní působností obdařil, a mnohdy už svojí přirozenou polohou mysl naši pozdvihují a nás vybízejí, abychom v údivu klaněli se Tvůrci všehomíra.

Úmysl, s jakým pout podnikáme, musí býti čistý, musí nás vésti víra v Boha, láska k němu a touha po spasení naší duše. Tři Králové vydali se jen proto na cestu, aby k Bohu se přiblížili a jemu poctu vzdali. Hvězda víry má vésti i nás, abychom spěchali k svému Spasiteli a jeho přesvaté Matce. Kdo jde jen ze zvědavosti, jen jako na výlet nebo na podívanou, kdo jde, aby se doma vyhnul práci nebo se cestou dobře najedl nebo napil, nebo kdo jde, aby se dostal z dohledu rodičů nebo aby se setkal s osobou milou, nemá pravého úmyslu.

Jednal by přímo proti naší mravouce, kdo by pouti nějakou svou vyšší povinností zanedbal. Tak na příklad nesmí matka nechat doma bez řádného opatření malé děti, nebo ošetřovatelka nemocného a vydati se na pout.

Pout máme konati v duchu církve. Cestou se máme zbožně modliti nebo zpívati nábožné písně, dbáti střídmosti co největší a počestnosti co nejúzkostlivější. Spolupoutníky máme považovati za své duchovní bratry a sestry, jež vede též úmysl jako nás, máme k nim býti ohleduplni, zdvořilí a ústupní, leckteré nepohodlí máme snášeti v duchu kajícího, poutnímu řádu, rozkazům a přáním vůdců máme se ochotně podrobiti a jich přesně dbáti. Velmi by se prohřešil, kdo by dal nějaké pohoršení. Ano jest naší povinností na všeliké zlořády, kdyby se snad vyskytly, a kdybychom je zpozorovali, ihned na

příslušných místech upozorniti, neboť, kdo ke hříchu mlčí, sám na hříchu podíl má.

Poutní místa jsou prameny milostí. Zde vroucněji a důvěrněji se modlíme. Spasitel náš, když vystoupil na horu Tábor, pohroužil se do vřelé modlitby a proměnil se. I křesťan má se na poutním místě proměnit. Denní starosti ho netíží, odpoutal se od nich, vyznává se ze svých hříchů, zpovídá se po dobré přípravě a cizímu knězi — tedy beze všeho ostychu — a tím upřímněji a proměňuje se v nového člověka. Pout bez svaté zpovědi není vlastně pouť. Také nemožno schvalovati jednání poutníků, kteří se u zpovědnic nedočkavě tlačí, ano i jiné odstrkují, ani těch, kteří se předem obhlížejí a zkoumají, kde zpověď tak dlouho netrvá Chování se křesťanů na místech poutních má býti příkladné a velmi vzorné. Dobře dí svatý Jarolím: „Nezaslouží chvály, kdo v Jerusalemě byl, nýbrž kdo tam zbožně živ byl“.

Pouti a poutní průvody můžeme za našich dob považovati za vyznání víry a proto i z toho důvodu se jich máme rádi účastniti.

Pouti i v ohledu vzdělávacím a zdravotním mají velký význam, týž význam, jaký má cestování vůbec. Poutník vidí cizí krajiny, jiný způsob života, jiné zvyky, — působí na něho jiné podnebí, vybočí z obvyklých kolejí, jimiž jeho život po celý rok plyne, blahodárně rozptylují jeho utmáčenou mysl a osvěžují jej.

30. Zarmoucené těšiti.

(Neděle 4. po Velikonoci.)

Pán Ježíš těšil zarmoucené apoštoly, a aby tím jistěji jejich stísněnou náladu pozdvihl, slíbil jim, že jim pošle Utěšitele. V den Letnic jim jej skutečně poslal, a jak blahodárně tento Duch na pokleslou mysl apoštolů působil, jest každému křesťanu dostatečně známo.

Kdo pozoruje život Pána Ježíše, nabývá přesvědčení, jakoby hlavní účel jeho života spočíval v tom — těšiti zarmoucené. Viz jen, kterak láskyplně praví v Najmu k plačící ženě: „Neplač!“ a vrací jí syna zase živého, kterak těší plačící sestry Marii a Martu v Bethanii, kterak

těší ubožáky malomocné . . . Nečiní téměř kroku, který by nebyl spojen s dobrým skutkem a útěchou. Když má se rozloučiti s těmi, kteří mu byli nejbližší, těší je jako otec své syny: „Nermuť se srdce vaše. Věříte v Boha, i ve mne věřte. V domě Otce mého jest přibytků mnoho; kdyby ne, byl bych vám to řekl, neboť jdu, abych vám připravil místo. A jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já“ (Jan 14, 1—3).

Kdo chce býti učedníkem a následovníkem Kristovým, musí jednati tak jako on. Příležitosti naskýtá se nám sdostatek, neboť i za dnešních dob jest na světě trpících a zarmoucených velmi mnoho. Jest tisícero příčin, jež sklíčenost srdce zaviňují, a vypočítávati je jednotlivě, opouští nás vůbec odvaha. Nemá to také ani valného významu.

Pro nás jest důležitější míti pevnou vůli, kdekoliv a kdykoliv zarmoucené vidíme nebo se s nimi setkáme, je potěšiti.

Tato snaha jest dcerou pravé křesťanské lásky. Bližnímu svému máme prokazovati vše dobré, a vidíme-li, že jest zarmoucen, a podaří-li se nám jej potěšiti, prospěli jsme mu. Zarmoucené těšiti jest skutek tak vynikající hodnoty, že jej naše mravouka řadí mezi skutky duchovního milosrdenství.

Zarmouceného ubožáka nesmíme cestou života minouti, nýbrž máme jako milosrdný Samaritán k němu se skloniti, jeho rány obvázati a do bezpečného přístřeší jej doprovoditi.

A vše jedno, ať jest to přítel nebo nepřítel, domácí nebo cizí, známý nebo neznámý. Prokazujeme-li dobrodiní nepříteli nebo cizímu, má skutek náš tím větší cenu, a cena jeho ještě se zvyšuje, víme-li předem, že nemůžeme čekati odplaty nebo odměny.

Potěšiti zarmouceného znamená nakapat na jeho ránu hojivého balsámu. Svatý Chrysostom praví, že útěcha v zármutku podobá se dešti v době sucha, svatý Řehoř Veliký dí, že kdo těší zarmoucené, koná podobný skutek jako ten, kdo pečuje o nemocné, a svatý Ambrož se vyjádřil, že už to jest velikou útěchou zarmoucenému, má-li někoho, kdo s ním upřímně cítí.

Jakým způsobem máme postupovati? Projevujme nevtrlivým způsobem postiženému srdečnou účast. Musí z celého našeho chování na první pohled seznati, že s ním nejen ústy, ale i srdcem cítíme. Hleďme mu vyložit, že jeho neštěstí není přece jen tak veliké a stav jeho beznadějný. Projevme mu svoji soustrast. Ovšem nikoliv ten druh soustrasti, který tlumočíme visitkami nebo určitými naučenými frázemi; této formalitě musíme se ovšem také podrobiti, poněvadž nás k tomu dohání tlak společenských zvyklostí a předpisů, ale ve skutečnosti pravidelně žádné ceny nemá, neboť na první pohled z ní dýše chlad. Ale pravou srdečnou soustrast musíme ukázat, která bývá tím vřelejší, čím méně mívá úředních kabátů.

Malé dítko často uchlácholíme laskavými slovy — často i velké děti kouzlu hřejivého slova podlehnou.

Můžeš upozorniti zarmouceného, že jest na světě ještě více lidí, kteří trpí podobně, ano utrpení jiných že jest ještě mnohem větší.

Mudrc Solon chtěje jednoho velmi zarmouceného svého přítele potěšiti, vyvedl ho na vysoký kopec, s něhož bylo možno celé město Athény dobře přehlédnouti, a řekl mu: „Milý příteli, uznávám, že máš spravedlivou příčinu k zármutku. Avšak pohleď na všechny ty domy a považ, mnoho-li bídy a zármutku jest v nich ukryto, a jistě se utišíš“.

Poukaž i na prozřetelnost Boží, která všechno řídí k našemu dobrému, a z jejíž ruky nutno ochotně přijmouti dobré i zlé. Poukaž na pomocníci, kterou máme v nebesích, která nám svou přímluvou v největší nouzi nejvíce pomáhá a kterou proto plným právem zoveme „Potěšením zarmoucených“.

Na všelicos jiného můžeme poukázat, všemožných léků zkoušeti, ale vystříhejme se poukazovati na vlastní boly a svízele, neboť takový poukaz by mohl zaváněti sebechválou nebo sobectvím.

Svatý František Saleský, jenž sám byl velmi dobrého srdce, těšil ty, kteří byli jinými tupeni nebo pomlouváni: „Jestliže v našem srdci jest všechno v pořádku, pak nám nemůže uškoditi žádná lidská zloba. Mlha, která

jasnost slunce zastírá, musí přece jednou k zemi padnouti, a slunce objeví se nezesláblé, v dřívější záři a kráse své; a právě tak je to u ctnosti. Třeba jest jen trpělivosti. Drahým zůstane drahokam, byť i do smetí a prachu byl zahrabán; avšak smetí zůstane smetím, kdyby i k obloze se zvedlo“.

Od slov přejdeme ke skutkům. Můžeme-li potěšiti slovem, potěšme, můžeme-li poraditi, poraďme, ale můžeme-li skutkem pomoci, neopomeňme nikdy tak učiniti. Mnozí lidé útěšných slov by dali celé koše, ale mají-li dáti krajíček chleba, už tak štědrými nejsou. Velké duše ochotně skutky pomáhaly. Naše světice svatá Lidmila byla zvláštní těšitelkou zarmoucených. Svatá Alžběta Durýnská jednala s chudými a zarmoucenými velmi laskavě, těšila je srdečně, poptávala se starostlivě po jejich stavu, a jestliže onemocněli, navštěvovala je, a to i za špatného počasí, v jejich příbytcích. Fenelon, arcibiskup v Cambrai, zval ku svému stolu chudé; jednou upozoroval, že jeden jeho host jest velmi smuten. I ptal se ho po příčině. A tu host sklíčen vykládal, že nejspíše přijde o svou kravičku, jediný svůj majetek. Hostitel jej těšil a aby zármutek jeho zaplašil, slíbil mu, že by mu v tom případě jinou krávu koupil, což také skutečně učinil, když chudáš do neštěstí upadl.

V jedné italské kronice jest zaznamenáno: Řeka Adiže se rozvodnila a strhla mostní sloupy, jenom jeden byl zachován, na němž stála chaloupka mýtníková. Zástup na břehu v úzkosti čekal, že mýtník s rodinou zahyne. Hrabě Spolverini nabízel tobolku plnou zlata tomu, kdo by se odvážil rodinu vysvoboditi. — Tu zástupem razí si cestu rolník, vstoupí do loďky, odpluje k sloupu a zachrání rodinu. Když mu hrabě dával peníze, pravil: „Dejte je ubohé rodině, která o všechno přišla“.

Mnohdy i jen dobrá vůle pomoci jest zarmoucenému útěchou. Ruský spisovatel J. S. Turgeněv vypravuje: Potkal mne na ulici vetší stařec a vztáhnul ke mně ruku o almužnu. Ohledávám kapsy, ale nemám u sebe ani kopějky. V rozpacích uchopím jeho třesoucí se ruku. Načež žebrák dí: „Také za to zaplať Pán Bůh, také to jest dar“.

Pomáhejme tomu, kdo pomoci potřebuje, a potěšujme toho, kdo jest zarmoucen. Kdo těší, bude jistě také potěšen. Už blahé vědomí, že potěšil, jej hřeje a blaží.

31. Potřeba modlitby.

(Neděle 5. po Velikonoci.)

Dnešního dne více než jindy obracíme mysl svou k Bohu a prosíme Ho, aby požehnal zemi, která nás všecky živí. Evangelium je takové, že nás už vybízí, abychom Boha prosili — prosíme Ho modlitbou. V nejbližších dnech vycházejí křesťané ve zbožných průvodech do polí a modlí se.

Než, nejen dnes, nejen zítra, pozítří a ve středu, ale vždycky jest modlitby třeba.

Jest jí třeba dítěti, jakmile přišlo do rozumu, neboť nejistý život jest před ním rozevřen jako kniha plná záhad a plná nejistoty; potřebuje jí člověk v plné síle životní, zahrnutý pracemi a starostmi a potřebující odpoutání od této hroudy zemské, a potřebuje jí stařec, jenž k branám druhého života se blíží.

Potřebuje jí zdravý, neboť zdraví jest největší dar od Pána, a dary jeho si výhradně modlitbou od něho vyprošujeme, potřebuje jí nemocný na lůžku bolesti sténající, aby si jí lepších dnů vyprosil. Jsi-li zdravý, děkuj za to na modlitbách Pánu Bohu, a jsi-li nemocen, volej prosebným hlasem jako kdysi oněch deset malomocných: „Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!“ Kristus věděl, že trpí, a přece, poněvadž ho prosili, obrátil se k nim zrakem slitovným a uzdravil je.

Jsi-li šťasten, děkuj za to Pánu Bohu, jsi-li nešťasten, pros ho, by tě z nesnází vysvobodil. Vypravoval vojín, který prodělal krutou bitvu, kterak byl v poli za hřmění děl a rachotu strojních pušek; chtěl utéci, ale nesměl, chtěl se schovati, ale nebylo kam; a tak lehl si obličejem k zemi, odevzdal se do vůle Boží a modlil se vroucně „Otčenáš“, a koule, které v jeho blízkosti tak řádily, všechny ho ušetřily.

Modlitby potřebuje bohatý, neboť bohatství jest věc velice klamná a může snadno ztraceno býti, potřebuje

jí chudý, neboť si musí vyprošovati dar trpělivosti. Chudoba bez trpělivosti vede k zoufalství neb alespoň k rozervanosti. Když se jednou ptali malého dráteníčka, zda se umí modlití, odpověděl se zrakem skoro plným výčitky: „Ach, co by z nás ubožáků bylo, kdybychom se neuměli modlití?“

Bůh jest vševědoucí, ví, čeho se nám nedostává, jest ochoten nám to dáti, ale přece chce, abychom ho prosili, a když ho prosíme, dává tím dříve a tím ochotněji. I otec ví, že dítě potřebuje na př. nových šatů, jest ochoten je koupiti, ale přece je koupí dříve a ochotněji, slyší-li, že dítě ho o ně prosí. Nepraví nadarmo svatý Augustin, že „modlitba jest klíčem ke všem pokladům božské dobroty“.

Vše, co máme, od Boha máme. On nám nebyl povinen ničím. Jestliže přece nám něco dal a nás obohatil, máme s ním vděčný styk udržovati. Byl kdysi rolník. Zlepšil své stavení, prikoupil polí, zvelebil svůj statek. Když zestárnul, dal jej synovi a žil ze skrovného výměnku. Ale syn po nějakém čase z jakési malicherné příčiny, vlastně bez příčiny, rozhněval se na otce a ani s ním nemluvil. Chodil okolo něho a ani ho nepozdravil. Mám činiti přirovnání? Tuším, že toho není třeba. Snad už chápeš, že mám na mysli asi toto: Bůh se o tebe postaral, dal ti svých darů v hojnosti, a ty nyní chodíš okolo něho a ani na něho nepromluvíš a ani ho modlitbou nepozdravíš. Nemodlíš-li se, nejsi o nic lepší než onen nevděčný mladý hospodář.

Modlitby potřebuje učený i neučený. Čím vzdělanější byli lidé, tím vroucněji se modlívali. Modlitbou se sílili a jí se na slavná díla připravovali. Slavný hudební skladatel Gluck, kdykoliv chtěl nějaké hudební dílo komponovati, pokleknul napřed a pomodlil se desátek růžence. Největší díla vykonali lidé věřící a modlící se. Toť zcela přirozeno — kdo se učí stále vznášeti, povznese ducha svého vysoko. Proto jest nynější svět celkem tak chudý na velké myšlenky, protože se nedovede modlitbou povznášeti. Modlící se učenec dovede zachovati pokoru, nemodlící se bývá pravidelně pyšný. Čím učenější, tím lépe chápe velebnost Boží a tím více ji oslavuje.

Modlitby potřebuje člověk **n e u č e n ý**. To dobře chápe prostá žena, která vypravujíc dítko do světa především mu připomíná: „Dítě modli se a drž se Pána Boha“. Jsou lidé, kteří třeba kromě modliteb, kterým je matka naučila, nic jiného neumějí, a přece jsou to lidé řádní a společnosti lidské užiteční.

Modlitby potřebuje **k a ž d ý**. Na ní záleží časné i věčné blaho veškerého lidstva.

Ať jsi kdekoliv, myslí na Boha a vzpomínej na jeho všudypřítomnost. Co myslím, ví Bůh, co mluvím, slyší, a co konám, vidí. Tak bude celý život tvůj ustavičnou modlitbou. A nedivno, že v této náladě bez jakéhokoliv namáhání a sebepřemáhání poklekneš ráno a večer chvílenku na kolena a celkové myšlení tvé vyvrcholí v modlitbu srdcem i ústy.

Proč se máme modlit?

Kdybychom už neměli jiných odpovědí, stačila by nám jedinká, prostě ta, že to Pán Ježíš poručil. Co Pán a Mistr náš přikázal, ovšem musíme konati. Modlití se jest potřebou lidského srdce, a Pán Ježíš nepřikázal ničeho, co by se srdci lidskému přičilo. Naopak vše zdůraznil a rozvinul, co v lidském srdci bylo utajeno. Zákon víry vepsán jest rukou Stvořitelovou v naše srdce, a modlitba jest nutný jeho výkvět. Všichni velcí zakladatelé nových náboženství byli znalci lidské duše, všichni také modlitby předepsali, ale nade všechny vynikl Syn Boží; ten jako vševědoucí Bůh znal přirozenost lidskou nejlépe a také nejlépe ji vystihl a všechny předpisy jí nejvhodněji přizpůsobil. Modlí se buddhisté, modlí se židé i mohamedáni, kterak neměli by se modlití křesťané? Povinnost tuto neuložil jim člověk, ale sám Bůh.

Hle, jeho zřejmý rozkaz: „Proste, a bude vám dáno, hledejte, a naleznete, tlucte, a bude vám otevřeno; neboť každý, kdo prosí, bere, kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluč, bude otevřeno“ (Mat. 7, 7—8). A jindy pravil: „Amen, amen, pravím vám: Budete-li zač prositi Otce svého ve jménu mém, dám vám“ (Jan 16, 23). A v posledních chvílích svého pobytu na zemi pravil ku třem apoštolům v zahradě: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení“ (Mat. 26, 41). To jsou jenom některé

jeho rozkazy, vzaté jen tak jako namátkou z evangelií. O potřebě modlitby mluvil Pán často. Rozkazy a přání jeho ovšem musíme plnit.

Slova napomínají, příklady táhnou. A proto, abychom tím více slov jeho poslušni byli, předešel nás Ježíš Kristus dobrým příkladem. Sám jest vzorem horlivé modlitby.

Již jako dvanáctiletý jinoch spěchá do chrámu a tam trvá ještě na modlitbách a svatém rozjímání, když už ostatní poutníci se vracejí k domovům. Na svůj veřejný úřad učitelský připravuje se čtyřicetidenní modlitbou na poušti. Když učí zástupy novým pravdám, odchází často do ústraní nebo někam na vrcholek hory, kde by nebyl vyrušován, a trvá celou noc na modlitbách. Modlí se, když chce rozmnožiti chleby, když chce nemocným vrátiti zdraví, a modlí se, když mrtvého přítele Lazara chystá se vzkřísiti. Modlí se s apoštoly po poslední večeři, v zahradě Getsemanské se modlí, modlí se na kříži za nepřátele své a s modlitbou na rtech odevzdává duši svou Otci. Opravdu můžeme říci, že život Jeho byla ustavičná modlitba.

Jeho rozkazu uposlechli a jeho příkladem se řídili ti, kteří mu byli na světě nejbližší, totiž jeho apoštolé. Písmo o nich dí, že „trvali jednomyslně na modlitbě“ (Sk. ap. 1, 14).

Apoštolové pak k témuž nabádali věřící. Tak na př. svatý Pavel napomínal Koloské: „Trvejte na modlitbě bdíce v ní s děkováním“ (Kol. 4, 2). Týž apoštol jindy napsal: „Chci tedy, aby muži modlili se na všelikém místě, pozvedajíce ruce čisté bez hněvu a svárlivosti“ (I. Tim. 2, 8). Muži, slyšíte ta slova? Nepřenechávejte tedy modlitby snad jen ženám a dětem, nýbrž dle rozkazu svatého apoštola i sami se modlete!

První křesťané horlivě se modlili.

Horlivě se modlí i každý, kdo opravdu o spásu své duše pečuje, neboť bez modlitby neobdržel by od Boha milostí ku spáse nutných.

Modlili se musí spravedlivý, neboť bez modlitby by ve spravedlnosti nesetřval. Jsi spravedlivý? Jak láková to otázka a svůdná! Jsou opravdu někteří lidé spravedliví, a jsi-li i ty tak šťasten, že se k nim smíš počítati,

buď velmi bdělý! Bdi a modli se! Kdo stojíš, hled, abys nepadl. Spravedlivý potřebuje od Boha milosti, aby v dobrém setrval, a milost dává Bůh tomu, kdo o ni prosí. Bez vyšší pomoci se na dobré cestě trvale neudržíme. Svatí jen horlivými modlitbami na dobré cestě se udrželi. Svatý Makarius považoval modlitbu za základ veškeré ctnosti, sám mnoho se modlil a svého žáka napomínal k vytrvalé modlitbě, ježto tak nejjistěji odolá roztržitosti.

I spravedlivý bývá pokoušen, a to snad více než nespravedlivý. Potřebuje tudíž velké síly proti pokušením. Svatí souhlasně nás ujišťují, že nejlepší zbraní proti pokušení jest modlitba. Svatý Chrysostom dí: „Kdo se nemodlí, nemá síly, by odporoval pokušením. Podobá se vojáku beze zbraně, lodi bez plachet a vesla. Člověk bez modlitby je třtina, kterou vítr klátí sem a tam. Kdo se nemodlí, již zemřel“.

I svatí pokušením podléhali. Někteří se se svými pokušeními netajili, nýbrž se k nim veřejně přiznávali. Tak svatý Jarolím byl těžce pokoušen, ale modlitbou se sílil a v dobrém vytrval. Svatá Kateřina Sienská těžká svá pokušení úpěnlivými modlitbami přemáhala. Modlitbou nad pokušeními vítězili.

Modlitby potřebují zvláště hříšníci. Modlitba jest nejhlavnější lék, který je může z jejich žalostného stavu vyléčiti. Potřebují daru lítosti a k tomu potřebují pomáhající milosti. Bez této milosti by pravé lítosti nedocílili. Milost však dává Bůh jen tomu, kdo o ni prosí. Proto každý hříšník má býti podoben onomu celníku v kostele, jenž v pokoře se modlil: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“ (Luk. 18, 13). Účinku modlitby okusil lotr na pravé straně, jemuž v hodině dvanácté jeho života vytryskla z úst vroucí prosba: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého“ (Luk. 23, 42).

Modlitba jest pro hříšníka nejjistější pomoci. Svatý Augustin jí přikládá velikou moc. Pravit: „Kdo začíná se modlit, přestává hřešit“.

Člověk bez modlitby už není celým člověkem. Jsou to zříceniny člověka. Křtem stáváme se chrámy Ducha svatého. Pokud se modlíme, jsme chrámem pravým,

přestaneme-li se modlití, stáváme se chrámem opuštěným. A co jest truchlivějšího nad opuštěný chrám?

Proto, křesťane, važ si modlitby, neopomíjej jí a, miluješ-li sebe a svou duši, konej ji hojně!

32. Božství Ježíše Krista.

(Nanebevstoupení Páně.)

Od Otce přišel a k Otci odešel. Zázračný byl jeho příchod a zázračný jeho odchod. Nepřišel a neodešel jako člověk, nýbrž jako Bůh.

Ano, Kristus jest pravý Syn Boží a pravý Bůh. O tom nemůže býti pochybnosti.

Svírají tě, křesťane, snad někdy pochyby? Posiluj víru svou srdcem i rozumem.

Bohudík, máme o Božství Kristově množství důkazů, a to neklamných, a tyto důkazy vyvádějí nás, když jest toho třeba, z pochybnosti.

Že Ježíš, který s nebe přišel, byl pravý Bůh, do-svědčil nám především Bůh Otec.

Vyslal posla, který měl oznámiti, že přijde Syn. Vyslal archanděla Gabriela se vzkazem do tiché světničky, o-živené jen modlitbami pokorné dívky, a ten z rozkazu vyššího vyřizoval, že ten Syn „bude velikým a Synem Nejvyššího slouiti bude“ (Luk. 1, 32). A když pokorná dívka se sklonila a když o něco později v Betlémě po-rodila, neporodila dítko obyčejné, ale Božské. Tomuto dítku na oslavu poslal Otec zástup andělů s písněmi a rozsvítil mu na nebi zvláštní hvězdu, která zjevila třem moudrým králům na východě, že se narodil nový král. Ti usoudili, že jest to Dítko Božské, neboť obyčejnému dítku Bůh zvláštní hvězdy na nebi nerozsvěcuje.

Když se Pán Ježíš dal pokřtiti v řece Jordáně, vydal mu Otec k vůli přítomným lidem zřejmé svědectví: „Tento jen Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo“ (Mat. 3, 17). Táž slova řekl Otec, když se Pán Ježíš proměnil na hoře, jenom že tehdy ještě k nim připojil dodatek „toho po-slouchejte“ (Mat. 17, 5).

Celým životem provázel zajisté Svého Syna s Otcov-skou účastí.

A když se již schýlil život Syna ku konci, v té chvíli zastínil Otec slunce, aby nesvítilo, otevřel hroby mrtvých, a z jeho rozkazu zachvěla se země.

Jako nadpřirozenými zjevy provázel Otec narození Synovo, tak podobnými zjevy doprovodil i jeho smrt.

Zázraky při narození přivábily a přesvědčily pohanské mudrce a zázraky při smrti přesvědčily i pohanského setníka, který jej hlídal, i ty, kteří s ním pod křížem stáli. „Setník pak a ti, kteří byli s ním hlídající Ježíše, vidouce zemětřesení a to, co se dělo, báli se velice a pravili: Jistě Syn Boží byl tento“ (Mat. 27, 54).

Kdo pozoruje život Pána Ježíše na zemi, čím hlouběji o něm uvažuje, tím bezpečněji dochází k přesvědčení, že nebyl jen člověkem, ale že byl současně i Bohem. Kdo by chtěl zabývat se jeho životem a jeho působením, pozoruje, byť by se i tomu s počátku vzpíral, že postava tato, jedinečná v dějinách všech věků, vyrůstá před ním do závratné mravní velikosti, takže nakonec překonán klesá na kolena a vyznává: „Veliký jsi, ó Kriste, nejsi pouhým člověkem, jistě jsi i Bůh“. Životem Kristovým obíral se na př. americký spisovatel Chauning, a na konci svého studia a hloubání vyznal: „Ježíš zastíňuje svojí velikostí a krásou všecku dokonalost lidskou“. V lidstvu vyskytli se sice čas od času jednotlivci vynikající, ale žádného nemůžeme ke Kristu ani přirovnávat. Vidíme u něho moudrost a nevíme, kde se jí naučil, vidíme, že jest vševědoucí, zná i myšlenky lidské, vidí až na dno duše přetvářejících se fariseů, zná a předpovídá budoucí věci, rozboření Jerusalema, budoucí osudy apoštolů a své církve; vidíme, že jest všemohoucí, nemocným vrací zdraví, mrtvým dává život, poroučí větrům a vodám, rozmnožuje chleby; vidíme u něho svatost a nevíme, kde se jí naučil, je tak svatý, že vzdělaný Pilát o něm veřejně prohlašuje „nenalézám žádné viny na tomto člověku“ (Luk. 23, 4), vidíme, že umlkají i jeho nepřátelé, když se jich táže: „Kdo z vás bude mne vinit ze hříchu?“ (Jan 8, 47), vidíme, že srdce jeho jest schopno milovati všechny, ano i nepřátele; zkrátka: vidíme na něm vlastnosti, jaké jenom Boha zdobí.

A proto není divu, že mnozí z jeho vrstevníků, ovšem jenom ti, kteří byli dobré vůle a nebyli zatvrzelí, ho také

skutečně za Boha uznávali. Kteří ho viděli, slyšeli jeho řeči a pozorovali jeho skutky, uvěřili v něho.

Pán Ježíš nebránil jim v jejich víře, naopak ji posiloval. Neodporoval jim, když ho nazývali Bohem, ale i sám často Synem Božím a Bohem se nazýval. Jestliže Kristus, osoba tak pravdomluvná a věrohodná, se Bohem nazýval, jistě jím také skutečně i byl. Zadávejme se jen na některé listy evangelia. Tak na př. evangelium svatého Jana nám vypráví, že Kristus, když uzdravil člověka 38 let nemocného, a když ho židé hledali chtějící ho zabít, pravil jim: „Jako Otec mrtvé křísí a oživuje, tak i Syn, koho chce, oživuje“ (Jan 5, 21). Když byl na slavnosti posvěcení chrámu v Jerusalemě, a když ho židé obstoupili v síni Šalamounově chtějící, aby se vyjádřil, kdo jest, pravil: „Já a Otec jedno jsme“ (Jan 10, 30).

Když uzdravil slepého od narození, pravil mu: „Věříš-li v Syna Božího?“ On odpověděl řka: „Kdo jest to, Pane, abych v něho věřil?“ A Ježíš řekl jemu: „I viděl jsi jej, a ten jest, jenž s tebou mluví“ (Jan 9, 35—37).

Když po poslední večeři šel se svými apoštoly na horu Olivetskou a těšil je, že jde k Otci a že i pro ně u Otce připraví místo, pravil apoštol Filip: „Pane, ukaž nám Otce“. A Kristus odpovídá: „Kdo vidí mne, vidí i Otce“ (Jan 14, 9).

Podobně se vyjádřil i před Kaifášem, a to za cenu vlastního života. Kaifáš a ostatní členové velerady věděli, že se prohlašuje Bohem, a chtěli nyní mít od něho veřejné soudní prohlášení. Kdyby se byl prohlásil za člověka, byl by ho soudní dvůr propustil. Ale toho Kristus učiniti nemohl, nechtěl-li lháti a celou svoji slavnou minulost zapřít. Písmo doslovně praví toto: „I řekl mu nejvyšší kněz: zapřísahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn Boží“ (Mat. 26, 63). A Ježíš řekl: „Já jsem“ (Mat. 26, 64). Toto prohlášení zřejmé a rozhodné považovali židé za dostatečný důvod k pronesení rozsudku smrti.

O Božství Kristově byli přesvědčeni ti, kteří s ním stále byli, slyšeli zblízka jeho učení a viděli na své oči jeho skutky, totiž svatí apoštolové. Tomuto svému vnitřnímu přesvědčení také dali výraz.

Když na př. jednou byli u Caesaree Filipovy a byli tak s Kristem samotni na odlehlém místě, ptal se jich Kristus, za koho jej lidé pokládají. A oni pravili bez obalu, že někteří za Eliáše, jiní za Jana Křtitele nebo některého z proroků. A tu Pán se k nim obrátil řka: „A za koho vy mne považujete?“ A tu jménem ostatních odpověděl první z nich: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“ (Mat. 16, 16). To byla odpověď jasná, a Kristus Šimona Petra za ni blahoslovil.

Když utišil vítr na moři, klaněli se mu apoštolové řkouce: „Jistě Syn Boží jsi ty“ (Mat. 24, 33).

Když dovolil Tomáši přesvědčiti se o jeho ranách, padl Tomáš v pokoře na kolena, klaněl se a volal: „Pán můj a Bůh můj“ (Jan 20, 28).

Evangelista a apoštol svatý Jan napsal: „A víme, že Syn Boží přišel . . . to jest pravý Bůh a život věčný“ (I. Jan 5, 20).

Svatý Pavel praví o Kristu, že jest „Bůh, požehnaný na věky“ (Řím. 9, 5), že „v něm přebývá všechna plnost božství“ (Kol. 2, 9), a přeje si, „aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno nebeštanů, pozemšťanů, i těch, kteří jsou v podsvětí, a aby každý jazyk vyznal, že Pánem jest Ježíš Kristus ke slávě Boha Otce“ (Fil. 2, 10).

Svatý Jan právě jen proto napsal své evangelium, aby Božství Ježíšovo dokázal. Když se již chystal ukončiti je, přidal poznámku, že věci ty napsal za tím účelem, „abyste uvěřili, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží, a abyste věřící měli život věčný ve jménu jeho“ (Jan 20, 31).

Církev svatá katolická vždycky učila, učí a učití bude, že Ježíš Kristus jest pravý Bůh. Již v dobách apoštolských, když formulována byla naše víra, a když povstalo ono naše věkopamátné apoštolské vyznání víry, modlili se věřící „věřím v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho“. Již svatý Klement († 101) psal: „Bratři, musíme míti Krista za Boha, za soudce živých i mrtvých“.

Svatý Ignác († 107) napsal: „Dovolte mi, abych byl následovníkem utrpení Ježíše Krista, mého Boha“. Podobně učil i svatý Justín a jiní.

Když začátkem čtvrtého století bludař Arius odvážil se popíratí Božství Ježíšovo, prohlásila církev roku 325

na všeobecném sněmu za článek víry: „Kristus jest Syn Boží, Bůh z Boha, stejné podstaty se svým Otcem“.

„Totoho článku víry drží se církev podnes a držeti se bude až do skonání světa.“

Chceme-li býti hodnými a poslušnými dítkami církve, musíme jí poslechnouti a jí se podříditi.

Lidstvo dělí se na dva tábory. Dělí je otázka: Či jest Syn? Jedni odpovídají: lidský — druzí: boží.

A k útěše svého srdce a k posilnění své víry dodejme hned, že k táboru druhému hlásí se vznešenější a ušlechtilější část lidstva. Sem postavili se největší veleduchové, kteří na zemi žili. Jest jich veliká řada a není ani možno je všechny vyjmenovati. Ponechme slovo věhlasnému učenci, ať aspoň některé z nich nám vyjmenuje. Slavný matematik a fysik Augustin Cauchy (narozen roku 1789, zemřel roku 1857) napsal: „Já jsem křesťan, to znamená, že věřím v Božství Ježíše Krista, jako věřili Tycho de Brahe, Koperník, Descartes, Fermat, Leibnitz, Pascal, Grimaldi, Euler, Guidin, Boskovič, Gerdil a jiní. Věřím v Božství Ježíše Krista se všemi velikými hvězdáři, s velikými přírodopytci, s velikými geometry minulých století. Ano, já jsem katolík, jako většina z nich, a kdyby se mě někdo tázal po příčinách, s velkým potěšením mu je povím a vysvětlím. A uvidí, že moje náboženské přesvědčení nepovstalo a není snad výsledkem předsudků od narození slyšených, nýbrž že jsem k nim přišel důkladným zkoumáním a studiem. Přesvědčím každého, že hluboká a věčná pravda v mém duchu tkví a v mém srdci hloubí. V mých očích jest nepřekonatelnější než theorem Maclaurinovo. Jsem upřímným katolíkem jako Corneille, Racine, La Bruyère, Bonnet, Bourdalou, Fenelon a jiní nejslavnější mužové jimi byli a jako jimi ještě jsou nejučenější mužové naší doby, kteří jsou pravou ozdobou naší akademie. Sdílím hluboké přesvědčení, vyjádřené ve slovech, skutcích i spisech tolika výtečných učenců prvního řádu, jako Ruffini, Laennec, Ampère, Pelletier, Freycinet, Coriolis a jiní, a nejmenuji-li učence žijící, činím tak pouze, abych neurazil jejich pokory; tolik však chci říci, že jsem s radostí našel ve svých osvěcených přátelích vše, co jest krásné a vznešené v křesťanské víře“.

Císař Napoleon pravil: „Vyznám se v lidech a proto tvrdím, že Ježíš Kristus není pouhý člověk“.

Filosof Pascal pravil: „Ježíš Kristus chtěl býti milován, byl milován, jest Bůh“.

Je-li Bůh, jest i učení jeho božské. Božského původu je tedy i církev, kterou založil, totiž naše církev římsko-katolická.

33. O lži.

(Neděle 6. po Velikonoci.)

Když chtěl Pán své apoštoly potěšiti, přislíbil jim největší dar — „Ducha pravdy“. Utěšitele, kterého slibuje, nazývá „Duchem pravdy“, protože má apoštoly osvětliti, aby pravdu poznali, a je posilniti, aby pravdu všude neohroženě hlásali.

Duch pravdy zaujal trůn v srdcích apoštolů a měl by jej zaujmouti i v srdcích všech křesťanů.

Než, bohužel, vidíme, že i lidé, kteří křesťany se zovou, často se dopouštějí lži, jinak smýšlejí a jinak mluví, pravdu zatajují nebo překrucují a tak proti „Duchu pravdy“ jednají.

Všichni jen poněkud ušlechtilejší národové lež vždycky nenáviděli. Dle Herodota byla u starých Peršanů považována za věc nejhanebnější. Perský král Artaxerxes dal vojákov, jenž postižen byl při lži, ihned probodnouti jazyk třemi hřeby. U Řeků byli usvědčení lháři prohlášeni za neschopné zastávat nějaký veřejný úřad. Král Tenes na ostrově Tenedos vydal zákon, že vedle soudce má vždy státi kat se sekerou, aby každého lháře ihned sťal. Staří Římané vypalovali lháři na potupu znamení na čelo. Když Fabia Dolabella, padesátiletá Římanka, tvrdila, že jest jí třicet let, řekl ironicky slavný řečník Cicero: „Je to pravda, slyšel jsem to už před dvaceti lety“. U starých Franků a Švábů byl lhář odsouzen na znamení své nestoudnosti nésti prašivého psa po veřejném tržišti. U dávných obyvatel Mexika byl lhoucím dítěti propíchnut ret trnem aloevým. Za lež a pomluvu byl vinníkovi uříznut kousek retu.

Lež nenáviděli i staří Israelité. Písmo svaté Starého Zákona vypravuje nám příběh o proroku Eliseovi a jeho

prolhaném služebníkov. K Eliseovi přišel jednou Naaman, vznešený pán ze Syrie, a prosil jej, aby ho zbavil malomocenství. Když na radu prorokovu sedmkrát se umyl v řece Jordánu a byl nemoci zbaven, chtěl z vděčnosti poskytnouti prorokovi nějakou odměnu, ale Eliseus nechtěl ničeho vzíti. Naaman tedy s připravenými dary zase odejel. Ale prorokův služebník Giezi, aniž co svému pánovi řekl, vyběhl za odjíždějícím a řekl mu, že mu pán jeho vzkazuje, aby mu poslal hřivnu stříbra a dvoje roucho, poněvadž mu právě přišli dva proroctví jinoši na návštěvu. Naaman dal mu dvě hřivny a žádaná roucha. Giezi se vrátil a doma vše pečlivě uschoval. Ale když vešel k svému pánovi, tázal se ho tento: „Odkud přicházíš, Giezi?“ On odpověděl: „Služebník tvůj nikde nebyl“. Prorok však řekl: „Zda duch můj nebyl při tom, když obrátil se kdosi s vozu svého vstříc tobě? Nyní tedy vzal jsi stříbro (a vzal jsi roucha), abys nakoupil zahrad olivových a vinic a ovec a hovězího dobytka a nevolníkův a nevolnic. Ale i malomocenství Naamanovo přichyliž se tebe i potomstva tvého na věky!“ I vyšel Giezi od něho malomocný jako sníh (4. Král. 5).

I Písmo Nového Zákona vypravuje nám odstrašující příklad o Ananiáši a Safíře, kteří prodali pole své, část peněz uschovali si pro sebe a ostatní nesli do společné pokladny prvotní církve, kdež řekli, že odevzdávají všechny peníze, jež utržili. Za svou lež byli oba smrtí potrestáni.

Lži se máme chrániti. Hlavní důvody, proč se jí máme vystříhati, jsou tyto tři: 1. Jest proti přirozenosti, 2. jest proti rozumu a 3. protiví se vůli Boží.

1. Lež jest proti přirozenosti. Bůh, jenž jest pravda sama, stvořil lidi k svému obrazu a podobnosti. První lidi obdařil darem, kterého žádnému jinému tvorů nedal, totiž darem řeči, a to za tím účelem, aby mohli slovy vyjadřovati své myšlenky. Bůh zajisté neměl úmyslu, aby daru tohoto zneužívali, a také jest jisto, že první lidé, tak jak vyšli z tvůrčí ruky Boží, nelhali. Své řeči uváděli ve shodu se svým smýšlením a své smýšlení ve shodu s pravdou.

Ale nepřítel Boha a tudíž i nepřítel jeho miláčků v ráji, zanesl do místa rozkoše zlo. Začal lži. Jal se

přelhávají Evu a slibovali jí, že bude jako Bůh, bude-li jísti se stromu zapověděného. Přinesl z pekla, co tam měl nejhoršího, totiž lež a jí zasel neštěstí na světě. Svedl první lidi, stal se původcem hříchu prvotního a příčinou, že pokažena byla lidská přirozenost. Původcem lži není člověk, ale ďábel. Na to narážel sám Vykupitel, když pln svatého rozhorlení metal Židům ve tvář největší výčitky: „Vy jste otce ďábla a chcete činiti žádosti otce svého. On byl vrahem od počátku a nestál v pravdě, neboť pravdy není v něm. Když mluví lež, z vlastního mluví, neboť jest lhář a otec lži“ (Jan 8, 44). Původcem a otcem lži je tedy ďábel, a kdo jej v tomto nekalém řemesle následují, připodobňují se jemu a stávají se jaksi jeho dítkami. Náklonnost ke lži jest smutným dědictvím hříchu prvotního.

Úkolem našeho života jest následky hříchu prvotního smazati, zahladiti, přemoci, k prvotnímu stavu nevinnosti se dopracovati a rajske blaženosti schopnými se učiniti. Proto vypověz především lži rozhodný boj !

Nezkažená přirozenost lidská velí, aby mezi vnitřkem i vnějškem nastal soulad. Jazyk má ukázati, co se děje v srdci. Jazyk se podobá ručičkám hodinovým, jež řídí neviditelný stroj. Hodiny jsou dobré, když kolečka jejich stroje správně jdou a ručičky venku správně ukazují — člověk jest dobrý, jestliže srdce jeho jest v pořádku a jazyk srdcem se řídí. Už mudrc Seneka říkával, že člověk jest jako živé hodiny.

Všecky údy člověka tvoří celek, jsou na sebe odkázány, mají se blahovonně a správně podporovati a doplňovati.

2. Lži se máme chrániti, protože jest proti rozumu. Kdo jest chytrý, nelže, neboť ví, že lži se pozbývá u lidí vážnosti a důvěry. Lhářem každý opovrhne a může-li, raději se mu vyhne, neboť ví, že na něho není spolehnutí. Naši předkové říkali: „Kdo lže, ten krade“. Je těžko rozhodnouti, zda měli zkušenosti, že lhář jest současně také zlodějem, nebo že oba patří do společného pytle, ale jest jisto, že lhář v tom smyslu může zván býti zlodějem, že okrádá lidskou společnost o nejcennější majetek, o pravdu. Plným právem jej společnost právě tak nená-

vidí jako zloděje. Svatý Efrem dí: „Lhář pozpude vši vážnosti a víry, neboť obrací na sebe nenávisť Boha i lidí“.

Známý lhář přišel do společnosti a než promluvil, pravil k němu jeden z přítomných: „To není pravda“. — „Ale vždyť jsem dosud nic neřekl“, bránil se příchozí. „To jest jedno, přišel jste, a to už postačí“. Rovněž jest všeobecně známa bajka o hochovi, jenž u ovčí žertem volával: „Vlk jde!“ A když lidé slyšíce jeho volání přišli mu na pomoc, vysmál se jim. Když však jednou vlk skutečně přišel a hoch seč mu síly stačily o pomoc volal, nedovolal se pomoci, neboť lidé už mu nevěřili. Lháři nevěříme, byť i pravdu mluvil.

Lež škodí nejen jednotlivci, ale i celku. Lež podkopává základy spořádaného společenského života. Vynikající anglický státník napsal: „Tresce-li se přísně padělání peněz, stejně přísně ano i přísněji mělo by se trestati padělání pravdy, ježto podkopává často dobro všeobecné“. Lež rozvrátí život v rodině, v obci, ve státě a v celé lidské společnosti. Společnost tvoří jednotlivci, z nich skládá se společnost, a pojítkem mezi nimi jest pravdomluvnost a z ní plynoucí důvěra. Lučavkou, která vše ničí a rozežírá, jest lež.

Svatý Chrysostom praví: „Jak hrozné by to bylo pro tělo lidské, kdyby jeden úd obelhával druhý, kdyby na příklad oči pravily rukám: Jen si to vezměte, je to zlato, a zatím by to byl oheň, nebo kdyby řekly nohám: Jen pokročte dál, to sice zdá se jako propast, ale není, ve skutečnosti však by byla, tak by nejen ruce a nohy, ale i samy oči vzaly zkázu, ba celé tělo lidské. A kdyby jeden oklamával druhého, právě tak by vzala zkázu celá společnost lidská“.

Zřejmo, že zdravý rozum musí veškeru lež zavrhnouti.

3. Konečně lži se musíme proto chrániti, poněvadž jest proti vůli Boží. Předpis, abychom nelhali, vepsal sice Bůh už v naše srdce, už tedy zákon přirozený lež zakazuje, ale pro větší jistotu a jistě z velké lásky k nám výslovně ještě Bůh lež zakázal. V osmém přikázání, jež nám Bůh dal, jest zákaz ten zahrnut. Duch svatý už starozákonnímu spisovateli vnuknul slova:

„Ohavností Pánu jsou rty lživé,
ale ti, kdo činí poctivě, líbí se jemu.“

(Přisl. 12, 22.)

„Ohyzda zlá na člověku lež jest,
a v ústech neukázněných bývá ustavičně.“

(Sir. 20, 26.)

V Novém zákoně čteme také na různých místech, že Bůh lež zakázal. Svatý Pavel dí: „Proto odložice lež, mluvte pravdu jedenkaždý s bližním svým, neboť jsme vespolek údové“ (Efez. 4, 25).

Kdo jest dobré vůle, tomu tyto ukázky dostačí, aby nabyl přesvědčení, že lháti nemá.

Lži se můžeme dopustiti nejen slovy, ale i skutky. Tak na př. vojevůdce, který shromažďuje někde vojsko a tak svede nepřítele bedlivě jej pozorujícího k domněnce, že na tom místě chce podniknouti útok, ve skutečnosti však má úmysl zcela jiný, nepřítele přelhává.

I to se mi zdá býti lží, když někdo křesťanem se nazývá, ale skutků křesťanských nekoná.

Lhář jest horší než zloděj. Zloděj může zpravidla ukradenou věc aspoň vrátiti, ale lhář obyčejně svého provinění už ani odčiniti nemůže.

Proto svatému Františku Saleskému říkala jeho matka: „Jenom ne lháti, Františku! Neboť lží stáváme se bezecnými před Bohem i před lidmi i před svým svědomím“.

Varujme se i příležitosti ke lži. Svatý Ondřej z Avellina byl v mladších letech advokátem. Jednou se mu stalo, že v proudu obhajovací řeči vyřknul jakousi lež. Když se vrátil domů, vzal dle svého zvyku Písmo svaté a otevřel je, chtěje si chvíli v něm čísti. Zvláštní náhodou či vlastně řízením Božím zrak jeho padl na slova: „Ústa lživá zabíjejí duši“. A tu hned počal svého poklesku litovati a zároveň učinil pevné předsevzetí, že se vzdá zaměstnání, v němž tak snadno se upadá v nebezpečí, utrpěti škody na své duši. A předsevzetí svému také skutečně dostál.

Milý příteli, chraň se lži a se starozákonním trpitelem takto se rozhodni: „Živť jest Bůh Všemohoucí, že dokud jest dýchání ve mně a duch Boží v chřípích mých, nebudou mluvíti rty moje nepravosti, aniž jazyk můj vynášeti lži“ (Job 27, 2—4).

34. O svatém biřmování.

(Hod Boží svatodušní.)

Hodem Božím svatodušním každoročně obnovujeme památku seslání Ducha Svatého. Kristus seslal desátého dne po svém nanebevstoupení apoštolům ve večeradle shromážděným a modlícím se v podobě ohnivých jazyků Svatého Ducha, který srdce jejich očistil a posílil, takže od té doby víru, kterou přijali, neohroženě vyznávali a hlásali.

Poněvadž Kristus věděl, že nejen apoštolové, ale i všichni křesťané, a to křesťané všech věků, budou takové posily potřebovati, ustanovil zvláštní svátost, svátost biřmování, a den v našem životě, kdy tuto svátost přijímáme, jest naším „dnem letnic“, neboť i v našem srdci nastává tajemná přeměna. Slovo „biřmování“ znamená tolik co „posilnění“. A že posílení víry a posilnění duše milostí a sedmerými dary Ducha, jež se současně udělují, jest za našich dob zvláště zapotřebí, nahlédne, tuším, i slepý . . .

Svátost biřmování jest jakýmsi doplněním svatého křtu. „Křtem se k životu věčnému rodíme, ale touto svátostí docházíme statečnosti a odvahy; křtem obmyti jsme, ale rukou vzkládáním k boji duchovnímu posilnění býváme“ (Svatý Lev). Vlastenecký biskup náš Jan Valerián Jirsík napsal: „Jako zrozené nemluvnátko růsti musí, by živila, jehož nabylo, zachovalo, a bolestné by to bylo, kdyby povždy dítětem zůstalo: rovně tak i my k utvrzení a rozmnožení duchovního života nových sil potřebujeme, jimiž bychom mohli s nepřáteli spasení svého šťastně zápasiti. Protož mimo křest svatý jiného ještě posilnění potřebí nám jest, bychom ve víře, lásce a naději byli utvrzeni“.

Křtem stáváme se dítkami Božími, biřmováním jeho bojovníky. Ve středověku, když se mladý muž vyznamenal statečností, byl pasován na rytíře. Dostal meč, mávnul jím, zastrčil jej do pochvy a pokleknul před biskupem. Ten opět meč vytáhl a plochou jeho stranou třikrát se dotknul mladého muže na rameni a pravil: „Budiž rytířem, mírumilovným, udatným, věrným a Bohu zasvěceným“. Takových rytířů Bohu zasvěcených má býti tolik, kolik jest katolických křesťanů, neboť doby jsou nebezpečné a „v čas nebezpečí každý občan vojínem“ (Tertullian). Nechci, aby tento článek objemem příliš vzrostl, a proto nebudu se šířiti o založení svátosti biřmování, ani o obřadech, za jakých se uděluje; ale zamyslím dvě věci zdůrazniti, a to: 1. že jest naší povinností tuto svátost přijmouti a 2. že se na ni máme dobře připraviti.

1. Svátost biřmování, jako každou jinou svátost, může přijmouti jenom člověk pokřtěný a jenom pravověrný katolický křesťan, což jest ostatně samozřejmo, ale má ji přijmouti každý a nikdo se jí nemá vyhýbat. Potřebu její naznačil svatý Klement Alex. slovy: „Když člověk z vody znova zrozen jest, musí posilněn býti sedmeronásobnou milostí Ducha Svatého od biskupa, poněvadž by jinak nemohl býti dokonalým křesťanem“. Pokřtěný jest sice chrámem Ducha Svatého, ale úplným a pravým chrámem stává se teprve svatým biřmováním. „Nebiřmovaní křesťané podobají se kostelu slavnostně vysvěcenému, v němž však dosud není na oltáři Nejsvětější Svátost“ (Massl). Biřmování poskytuje jim žádoucího doplnění.

O toto doplnění má se každý postarati. Už z lásky k sobě, neboť opomenouti něco, co nám prospívá, není známkou pravé sebelásky. Proto žádný křesťan, vpravdě sebe a spasení své duše milující, neopomene tuto svátost přijmouti. „Kdo biřmování lehkomyšlně zanedbá, podobá se pocestnému, jenž se má ubírat nebezpečnými cestami a přece odmítá nabízené mu zbraně; takový člověk může jednou těžce pykati svého nerozumu“ (Mehler). Rozumní a blaha svých dítek dbalí rodičové povzbudí své dítky a poskytnou jim možnost, aby tuto svátost přijaly. Podobně učiní i zaměstnavatelé.

Ačkoliv i bez této svátosti možno dojíti spasení — církve svatá učí, že dívky po křtu svatém umírající i bez ní do nebe jistě přicházejí — přece kdo by jí svévolně pohrdal a ač by ji přijmouti mohl, by jí nepřijal, těžkého hříchu by se dopustil. Připravil by se vlastní vinou o velmi vydatnou pomůcku ke spasení.

Dle nynější praxe církevní jdou dívky k svatému biřmování až když přišly do rozumu a mají již vědomosti o základních pravdách naší svaté víry. Nemají-li v těchto letech příležitosti svátost tuto přijmouti, mohou jíti k biřmování v letech dospělejších. Poněvadž v našich krajinách diecése jsou rozsáhlé, a biskup teprve po delší době do jednotlivých farností přichází, stává se, že někteří mladí křesťané už vstoupili do stavu manželského, což jim ovšem nikterak nepřekáží, aby k svatému biřmování nešli. V jedné farnosti jsem sám viděl, že v řadě biřmovanek stála a svátost biřmování přijímala babička bělovlasá, které byla sedmdesátdvě léta. Roku 1803 po veliké revoluci směli zase ve Francii biskupové po dvanácti letech udíleti svátost biřmování. Uštvaní a ožebračení vrátili se zase do vyloupených a zpusťovaných chrámů. Nesčetné řady biřmovanců naplňovaly kostely. Ani největší kostely nemohly jich pojmouti. Byli mezi nimi dospělí, ano i vojíni, kteří podnikli s Napoleonem odvážné výpravy do dalekých zemí.

Ačkoliv nesmíme opomenouti tuto svátost přijmouti, přece zase na druhé straně není nám dovoleno přijmouti ji vícekrát v životě. Jako smíme přijmouti jen jednou křest, tak také smíme přijmouti jen jednou biřmování.

2. Na svaté biřmování se máme dobře připravit. Ve svatém biřmování má k nám přijíti nadpozemský vzácný host, totiž Duch Svatý. Čekáme-li vzácného hosta, vyčistíme příbytek a vykrášíme jej, aby se mu v něm líbilo. Podobně se máme i na příchod Ducha Svatého připravit.

 Máme především očistiti své srdce, kde jakou nečistotu z něho odstraniti, ze všech hříchů upřímně se vyznati, jich litovati a jich se zbaviti. Svatokrádeže by se dopustil, kdo by ve stavu smrtelného hříchu svátost biřmování přijal. Proto jdou biřmovanci nejprve k svaté zpovědi a k svatému přijímání. Když tyto dvě svátosti

přijali, mají na sebe býti velmi opatrní, aby se snad v době, než k svatému biřmování přistoupí, nějakého hříchu nedopustili. Nejlepší šat jest šat posvěcující milosti, a tomuto odění duševnímu mají biřmovanci větší péči věnovati než oděvu, kterým zdobí své tělo.

I jejich šat tělesný má býti slušný, jednoduchý, všech výstředností prostý. Hlavně ženské pohlaví má pamatovati, že jde k posvátnému úkonu a nikoliv snad na nějaký ples. Poznámka tato týká se nejen biřmovanek, ale i jejich kmořů. Jeden pan biskup odmítnul kmotru, která byla jaksí nedostatečně oblečena, a biřmovanka byla nucena na rychlo si vynajíti jinou.

Na biřmování mají se biřmovanci připravovati modlitbou. I apoštolové trvali na modlitbách, než na ně Duch Svatý sestoupil. Také křesťané mají příchod Ducha s nábožnou myslí očekávati. Hlavně mají vzbuzovati tři božské ctnosti, neboť víra, naděje a láska jsou nejkrásnější ozdoby lidského srdce.

I při výběru kmořů má je vésti ohled na jejich ctnost a nikoliv snad na jejich bohatství.

Před svatým biřmováním bývá příprava biřmovanců. Kněz opakuje s nimi základní pravdy našeho svatého náboženství, vykládá jim o svatém biřmování, připravuje na svatou zpověď a dává jim pokyny, co a jak mají dělati a jak se chovati. Této přípravy mají se všichni účastniti.

Když biskup přijede, celá osada světi svátek. Má se vystříhati všeho, co by posvátnou náladu rušilo. Hlavně nemají se konati taneční zábavy.

Biřmovanci mají už všichni býti shromážděni, než biskup začne konati předepsané modlitby, a setrvati, až vykoná modlitby závěrečné.

Nejvýznačnější součástka obřadu posvátného jest, že biskup maže biřmovance křížem v podobě kříže na čelo. Čelo jest místo význačné a každému viditelné. Za kříž Kristův nemá se biřmovanec nikdy stydět. Dobře podotýká svatý Augustin: „Nestyd' se za kříž Kristův, neboť proto přijal jsi právě jeho znamení na své čelo, bys se zaň nestyděl“.

35. O křtu svatém.

(Neděle 1. po Svatém Duchu.)

Ve chvíli rozhodné, když již chystal se opustiti tuto zemi, kterou zvolil za svůj dočasný pobyt, promluvil Kristus k apoštolům slova velmi významná: „Jdouce učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého“ (Mat. 28, 19). Poručil jim, aby udělovali svátost křtu.

Apoštolové poslechli a křtili ty, kteří byli toho schopni. Rozkaz ten platil nejen apoštolům, nýbrž i jejich nástupcům, a nástupcové apoštolů, biskupové, a z jejich rozkazu a s jejich svolením i kněží, ano i jáhnové svátost křtu dosud udílejí.

Svátost tato nám otevírá všechny poklady milostí. Bez ní nemohli bychom žádné jiné svátosti přijmouti, bez ní nemohli bychom do nebe přijíti, a proto ji jmenujeme nejprvnější a nejpotřebnější svátostí.

Chlodvík, král francouzský, měl býti roku 496 svatým Remigiem pokřtěn. Byl veden do chrámu nádherně vyzdobeného. Když spatřil tak velikou nádheru, zvolal radostně: „Otče, to je to království Boží, které jsi mi přislíbil?“ „Nikoliv“, odpověděl svatý biskup, „to jest jenom stín onoho království, a zde jsou dvěře, jimiž se nám ono království otvírá“. A při tom ukázal na křtitelnicí.

Kdykoliv, křesťane, vcházíš do chrámu, popatř vděčně na nádobu s křestní vodou a v duchu poděkuj Bohu za milost svatého křtu. Zvláštní láskou přilni také ke kostelu, kde se ti této svátosti dostalo, a můžeš-li, projev k němu i svoji zvláštní vděčnost.

Místo, kde jsme byli pokřtěni, má nám býti zvláště drahé. Svatý Ludvík často se podepisoval „Ludvík z Poissy“. V tomto městečku byl totiž pokřtěn. Když se ho ptali, proč po onom nepatrném místě se jmenuje a více je vyznamenává než Remeš, kde byl za krále korunován, odpověděl: „V Remeši obdržel jsem jen korunu pozemskou, pomíjející, v Poissy však dostal jsem právo na korunu nepomíjející, věčnou“.

Kolika lidem nebylo a není dopřáno milosti křtu svatého! Jak velice máme za tento veliký dar Pánu Bohu býti vděčními!

Křest nás posvětil a jím k svatosti jsme byli povoláni. Svatý Pavel nazývá ty, kteří křest přijali, „svatými“. Psal Galatským: „Všichni, kteří jste byli v Kristu pokřtěni, Krista jste oblékli“ (Gal. 3, 27). Z toho vidno, jakou povinnost nám křest ukládá. Jsme-li křesťané, musíme křesťansky žít. Křesťany se jmenujeme po svém Pánu zakladateli a máme se mu podobati netoliko jménem, ale i životem a skutky. Nepodobáme-li se mu, nejsme hodni jeho jména. O slavném králi Alexandrovi se vypravuje, že uslyšel, že jeden z jeho vojáků také se jmenuje Alexander a že se velice honosí tímto jménem. Král vyptával se na chování vojínovo a uslyšev, že jest nepořádný a neřestem oddaný, zavolal si ho a pravil: „Buď se chovej tak, abys jménu mému nečinil hanby, nebo jméno to odlož“.

Milý křesťane! Kněz, když tě křtil, podával ti rozsvícenou svíci — tvým jménem se jí chopili kmotrové — a pravil ti: „Vezmi hořící svíci víry, lásky a dobrých skutků“. Jdi za tím světlem a řiď se jím! Kolem tvé hlavy položil bílou roušku, jež naznačovala, že duše tvá skvíti se má šatem nevinnosti běloskvoucí. A pomazal tě křížmem a tím skoro částku kněžství ti udělil. Svatý Lev, papež, vybízí křesťany, aby povážili, že mají podíl na kněžském důstojenství, že jsou pomocníky kněží a že jim křest část kněžského pomazání udělil. Z toho plyne, že křesťané nemají všechnu starost o náboženství a náboženský život ponechávati jen kněžím, ale že jest také jejich povinností, část břímě toho převzít a o rozkvět náboženského života se starati, neboť křtem k tomu povoláni jsou.

Při křtu svatém jsi slíbil ústy svých kmotrů, že se odříkáš ďábla, vši pýchy jeho i všech skutků jeho, že chceš věřiti všemu, čemu církev svatá učí, a že podle té víry žít chceš až do smrti. Pamatuj na ten slib a aby se ti tím hlouběji v mysl všípil, obnovuj jej častěji, hlavně pak ve výroční den svého pokřtění, o jmeninách a před přijetím některé ze šesti ostatních svátostí. Každé obnovení slibu křestního nám znova připomíná naše hlavní povinnosti, jež máme ke své duši.

Beze křtu nikdo nemůže přijíti do nebe. Kristus Pán zřejmě řekl: „Nenarodí-li se kdo znovu z vody a Ducha

(svatého), nemůže vejíti do království Božího“ (Jan 3, 5). Když se dítě narodí tělesně, musí se ještě zroditi duševně — musí ještě přijmouti křest. Proto již od dob apoštolských i malé dítky nosili ke křtu. Byli totiž o tom přesvědčeni, že dítě přichází na svět s hříchem dědičným, že potřebuje, aby ho zbaveno bylo, a že se ho zbavuje křtem svatým. Již spisovatel Origenes napsal: „Církev obdržela od apoštolů podání, že třeba i dítky křtiti. Oni totiž, jimž skrytá tajemství božských věcí svěřena byla, věděli zajisté, že se na každém nalézá přirozená skvrna hříchu, kteráž vodou a Duchem obmyta býti musí“. A když později někteří tvrdili, že dítky nepotřebují křtu, vystoupil proti nim svatý Augustin a prohlásil: „Vina hříchu prvotního neodpouští se ani maličkým, byť i ze svatých a spravedlivých rodičů poslým, nebyli-li pokřtěni v Kristu. Jich se musíme tím více ujímati, čím méně ony samy mohou si pomoci“. To jest přece řeč jasná. Každé dítě přichází s hříchem dědičným na svět, každé dítě může zemřít; kdyby zemřelo s hříchem, nemůže přijíti do nebe, a proto jest povinností rodičů postarati se, aby co nejdříve bylo dítě jejich pokřtěno. I když jest dítě zdravé, mají je nejdéle do desíti dnů dáti pokřtiti. Velikou zodpovědnost by na sebe brali, kdyby jejich nedbalostí dítě umřelo bez křtu. Byl by to hrozný skutek zbaviti dítě ať již zrozené nebo třeba dosud ještě ani nenarozené života pozemského, ale nechati vlastní vinou zemřít dítě bez křtu a tak je připraviti o radosti života věčného, byl by skutek ještě horší.

Kdyby se stalo, že by dítě bylo slaboučké, neduživé, a byla obava, že by mohlo zemřít dříve než by do kostela doneseno býti mohlo, v tom případě má každý právo a povinnost udělit mu „křest z nouze“. Obyčejně to bývá porodní babička, která jest dostatečně poučena, jak si v takovém případě počínati má. Kdyby jí náhodou po ruce nebylo, může kdokoliv jiný pokřtiti. Musí však tři věci dbáti: 1. Míti úmysl svátost křtu udělit, 2. na hlavu dítěte obyčejnou vodu liti a 3. při tom říkati: Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Křest ten jest platný. Kdyby dítě nezemřelo, donesou je do kostela a kněz obřady křestní doplní. Křtu ovšem už ne-

opakuje, neboť dítě bylo pokřtěno, a křest smíme jen jednou v životě přijmouti.

Když dítě nesou ke křtu, jest slušno, aby otec je doprovodil. Malý občánek má na ten doprovod právo.

Ke křtu berou se kmoťři, kteří dítě na rukou drží a na otázky, které kněz klade, jménem dítěte odpovídají. Kmoťři mají býti katolíci a požívatí dobré pověsti. Jinověrci kmoťrovstvím státi nemohou.

Při křtu dává se dítěti jméno některého svatého, jenž se dle našeho učení stává zvláštním jeho opatrovníkem a přímluvcem neboli patronem. Proto máme voliti jména opravdových svatých a nikoliv nějaká jména vybájená, fantastická, jež snad hezky zní, ale nedávají dítěti žádné vyšší opory. Jako Češi máme zvláštní zřetel míti ku jménům našich českých patronů. I v tom by se měl jeviti náš český svéráz.

Křtem jest dítě k životním bojům posíleno a připraveno. Při obřadech křestních několikráte žehná kněz děcko znamením svatého kříže, jakoby mu říci chtěl: „Hle, mladý křesťane, tolik křížů tě v životě očekává, ale bude-li ti vodítkem učení Ukřižovaného, nade vším zvítězíš“.

O svatém Ludvíku se vypravuje, že své dítky vždy po křtu svatém s radostí líbal, do svých rukou bral a říkal: „Milé dítě! Dříve jsi bylo mým dítětem, nyní jsi dítkem Božím. Buď Pán Bůh na věky pochválen“. Křesťanský otče! Líbati dítě nemusíš, ale buď přesvědčen o veliké důstojnosti tohoto omilostněného tvora, važ si ho a pilně pracuj, abys mu vydělal na košilku i kašičku. Křesťanská matko! Neumdlévej ani ve dne ani v noci, neztrácej nikdy trpělivosti, a kdybys únavou klesala, zpívej mu, a kroků a mozolů nepočítej . . .

36. Jsme povinni víru veřejně vyznávatí.

(Božího Těla.)

Spasitel opouští svůj trvalý příbytek v kostele a jde mezi své věrné. Jde ve slavnostním průvodu. Zvony zvoní, zpěv hlaholí, kadidlo vystupujíc k nebi šíří vůni, kněz obléká roucho nejskvostnější, a církev vynakládá vše, aby

oslavu zvýšila. Za stráž a průvodce volí Spasiteli nevinné děti, které jako družičky Ho provázejí a Jemu v ústrety sypou pestré květy. A tak lidstvo i příroda ušlechtilé závodí v nadšených oslavách, a srdce katolického křesťana plesá radostí. Jásá s jásajícími a modlí se s modlícími se. Nestůj jen jako zvědavý divák, nevyjdi jen jako na nějakou pěknou podívanou, ale vstup do průvodu a buď podílníkem a účastníkem této oslavy! Modli se a zpívej! Provázej Spasitele s myslí k Němu upjatou, s pokorou v srdci a se zbožným zpěvem nebo modlitbou na rtech.

Průvod o Božím Těle jest projev víry celé farní osady.

Spasitel si to přeje, abychom víru v Něho vyznávali. Slíbil vyznavačům svým nesmírnou odměnu; řekl totiž, budou-li se k němu hlásiti zde na zemi, že se k nim přihlásí on v nebi a že je doporučí Svému Otci. Pravil výslovně: „Kdo mě vyzná před lidmi, toho vyznam i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích“ (Mat. 10, 32). Šťasten, ke komu se Syn Boží hlásí!

Vyznávatí víru znamená ukazovati na venek, že srdcem věříme. Máme tak mluvit i jednati, aby každý, kdo nás slyší nebo vidí, poznal a doznal, že jsme katoličtí křesťané.

Víru svou máme vyznávatí slovy. Svatý Pavel praví: „Budeš-li vyznávatí ústy svými Pána Ježíše a budeš-li věřiti v srdci svém, že Bůh ho vzkřísil z mrtvých, spasen budeš. Srdcem totiž se věří ke spravedlnosti, ústy však děje se vyznání ke spáse“ (Řím. 10, 9—10).

Dobrý příklad poskytli nám tři mládenci israelští v Babyloně, kteří na rozkaz králův, aby pohanské modle se klaněli a tak svého Boha zapřeli, srdnatě odpověděli: „Známo buď tobě, králi, že bohů tvých nectíme a soše zlaté, kterou jsi postavil, se neklaníme“ (Dan. 3, 18). To byla dojista řeč zmužilá. Díky vám za ni, mladí hrdinové! Jestě rozhodněji mají mluvit vyznavači Zákona Nového. A také opravdu mluvili. Skutky apoštolské vypravují, že apoštolové, když jim velerada židovská zakazovala kázati o Kristu Ježíši, neposlechli, ale srdnatě odpověděli: „Více sluší poslouchati Boha než lidí“ (Sk. 5). Pamatovali si dobře, že Kristus jim řekl: „Jdouce do celého světa učte všechny národy“, a proto považovali za přísnou povinnost učit. Proto učili, a ani zákaz fariseů jich neodstrašil.

Jeden z apoštolů — Tomáš — brzy po zmrtvýchvstání Páně nebyl s apoštolý, když se jim Pán^{em} zjevil, a nechtěl tomu ani věřiti, ale když za týden se Pán zjevil všem ostatním a i jemu, padnul na kolena, klaněl se a volal: „Pán můj a Bůh můj!“ Tomáš mohl si to jenom mysliti, a nedivili bychom se mu, že úžas jej přemohl a k mlčení přinutil, ale on přece promluvil, vyznal víru svou hlasitě; snad učinil tak proto, aby dřívější jeho malá víra byla odčiněna a minulé vina slavnostně před ním i před jinými smyta. Ostatní apoštolové před týdnem slyšeli zapření, bylo třeba, aby nyní slyšeli i hlasité vyznání.

Kde třeba mluvit, nesmíme mlčeti. Chybou mnohých křesťanů jest, že se bojí a ostýchají. Často několik mluvků bohaprázdných bije do církve a pravé víry, a zástup křesťanů třeba několikráté četnější je poslouchá a jich neokřikne. Třeba s nimi nesouhlasí, ale vzepříti se nemají odvahy. To jest hříšná slabost. Proti pomluvačům se máme zastati pravdy a práva. Chybou nynějších katolíků jest, že mají pravidelně málo katolického sebevědomí a statečnosti. Řeč nám dal Pán Bůh proto, abychom jí k dobrému užívali. Ptáka po zpěvu poznáš, křesťana po řeči.

Nejen slovy, ale i skutky máme víru vyznávat. Jsme-li křesťané, musíme jednat vždy a ve všem křesťansky. Teprve křesťanským životem dokazujeme opravdovost svého křesťanství. Kristus řekl, že ne ten, kdo mu říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž ten, kdo plní vůli jeho. Tedy ne slova, ale skutky jsou vpravdě záslužny a k dosažení věčného štěstí potřebny. Křesťan, který nejedná dle své víry, jest pokřtěný pohan. Proto, chceš-li býti vpravdě křesťanem, zachovávej všecka přikázání a dle nich jednej. Modli se doma ráno a večer, před jídlem a po jídle, modli se, ať jsi kdekoliv, když se k modlitbě zvoní, navštěvuj kostel a zúčastni se bohoslužeb, neopomíjej účastnit se průvodů, procesí a veřejných pobožností, poklekni, nese-li kněz nemocnému Velebnou Svátost, a uctivě se jí pokloň; vůbec projevuj svou víru i na venek. Není třeba snad zvlášť okázale své křesťanství na jevo dávat, ale konati, co předpisuje víra, horlivě, zbožně a pokorně, k tomu máme právo před všemi lidmi a povinnost před Bohem.

Před několika lety šel nejživější ulicí v Praze jakýsi mohamedán. Když udeřila určitá hodina, sklonil se a obrácen k východu vykonával předepsanou modlitbu. Kolemjdoucí nejprve mysleli, že muž ten se zbláznil, ale když seznali, kdo jest, a si uvědomili, že koná jen to, co mu jeho náboženství poroučí, mlčky šli dále a v duchu ho snad ještě chválili.

Každého pátku k večeru scházejí se v Jerusalemě židé k zevnější straně zdi bývalého chrámu Šalamounova a tam oplakávají ztrátu své samostatnosti a rozboření chrámu. Cizinci vidíce je, nesmějí se jejich posuňkům . . .

S nešvarem odsuzovati, posuzovati a snad smáti se obřadům shledáváme se, bohužel, snad jen u katolických křesťanů. Ale to nás nesmí zastrašovati. Vězme, že žádný vzdělaný člověk se ještě nikdy nikomu nesmál pro jeho víru.

Jednejme šlechetně a zarazíme a umlčíme posměšek i největšího cynika.

Zvláště za našich dnů třeba jest činů. Podle činů musí svět poznati cenu našeho náboženství a jimi musí býti usvědčen. Zvláště nyní, kdy jest víra tak napadána, třeba jest výmluvných a pádných obhájců. Sv. Ignác Ant. dobře praví: „Křesťanství není jen dílo mlčení, ale i dílo velikých činů, zvláště když od světa nenáviděno bývá“.

Když byl prezident Spojených států amerických Cleveland podruhé zvolen presidentem nejmocnějšího státu na světě, ubíral se k velkolepé slavnosti — aby vykonal přísahu, že chce plniti své povinnosti a pracovati pro blaho lidu, který ho svobodnou volbou na křeslo presidentské povolal. A Cleveland, maje vykonal tuto slavnou přísahu, nechtěl tak učiniti leč nad biblí, kterou před čtyřmi roky byl od matky své obdržel. Jaké to dobré poučení pro nás!

Víru svou máme tedy vyznávat i slovy i skutky. Když Pán Ježíš vjížděl slavnostně do Jerusalema, tu „přemnohý zástup prostřel roucha svá na cestu, a jiní sekali ratolesti se stromův a prostírali na cestu, zástupové pak, kteří šli vpředu i kteří vzadu byli, volali řkouce: Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně, hosanna na výsostech“ (Mat. 21, 8—9). Zástupové ti slovem i skutkem vyznávali víru v Pána Ježíše.

Proč máme víru veřejně vyznávat? Veřejným vyznáním posilujeme a utvrzujeme ve víře sebe i jiné — proto má veřejné vyznávání tak veliký význam. Odhodláme-li se k rozhodnému slovu nebo skutku, utužujeme odhodlání v srdci.

Když nás jiní slyší a vidí, nabývají odvahy, připojují se k nám a činí dle našeho příkladu. Dobrý příklad neodolatelně táhne. Právem žádal Kristus: „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích“ (Mat. 5, 16). Dobrý čin káže celému okolí: Pojď a čiň podobně! Kdo skutkem vyznává víru, může ve světě už tím vykonati mnoho dobrého.

Vyznávati víru velí nám povinná vděčnost k Bohu. Bůh nám totiž dobrodiní prokázal a jest tedy zřejmo, že se k němu máme otevřeně hlásiti, jako se hlásí hodný syn ke svému pečlivému otci. Synek venkovského chalupníka vystudoval a dopracoval se úřednického místa ve velkém městě. Když ho jednou otec navštívil, styděl se za něho a poslal služku, aby sama s otcem šla městem a hlavní památnosti mu ukázala. Co si máme o takovém synu mysliti? Nezasluhuje nic jiného, než politování a odsouzení.

Míti víru v Boha a ji vyznávati jest něco tak přirozeného, že se často ta slova v obyčejném životě zaměňují. Místo „víra římskokatolická“ často se říká „náboženské vyznání římskokatolické“. Dle zevnějšíku poznáváme vnitřek. Co kdo vyznává na venek, to — domníváme se — má i uvnitř. A obráceně zase — co kdo má v srdci — má ukazovati zevnějškem.

Zapřítí víru — tak jako zapřítí národnost — považovalo se vždy za něco nečestného a špatného.

Víru máme vyznávati, i kdybychom proto měli snášeti pronásledování. Svatý Štěpán nedal se zastrašiti, ale vyznával víru ve svého Ježíše i když jej kamenovali, a čím více trpěl, tím horlivěji se k Němu znal.

I my, bude-li třeba, přinesme rádi pro Boha nějakou oběť.

37. Lakomství.

(Neděle 2. po Svatém Duchu.)

Povinností každého řádného člověka jest, aby pracoval a šetřil, aby si nějaký majetek nashromáždil, z něhož by mohl žít v dobách nemoci nebo stáří. Jmění poctivě nabývat, řádně spravovat a bohumile ho užívat není hříchem, ale ctností. Svatý Augustin dí: „Zlato a stříbro jsou dobré, ne proto, že tě činí dobrým, nýbrž proto, že jimi můžeš činit dobré“.

Ale není dobré a proto není ani křesťanské jen a jen o majetek se starat, po něm nezřízeně bažít a k němu srdce přiložit. Svatý Jan Zlatoústý praví: „To jest největší bohatství, necítíme-li v srdci žádné touhy po něm“. Nemožme se otázkou: „Co budeme jísti, co budeme pít nebo čím se budeme odívat?“ Stará-li se Bůh o všechny tvory své a nenechá-li ani nejmenšího ptáčka umřít hladu, neopustí zajisté ani nás.

„Nebažte marně po násilí a lupu,
na vzrůstu majetku si nezakládejte.“

(Žalm 61, 11.)

Český malíř František Urban namaloval roku 1897 obraz „Zlato“. Uprostřed stojí postava rozdávatel zlatu. Kolem ní tísní se zástup lidí a dychtivě po něm jeden přes druhého vztahují ruce. Tlačí se a odstrkují, jen aby dříve a spíše dostali... Opodál sedí malé dítě u kříže a klidně si hraje. Skoro takový jest nynější svět. Co tu shonu, co tu pachtění po majetku! Přicházíme do pokušení povzdechnouti si s prorokem Jeremiášem: „Od nejmenšího až do největšího všichni hledí lakomství“ (Jer. 6, 13). Zdá se nám, že se vrátily doby, kdy lid na úpatí hory Sinaj zhotovil si tele ze zlata, tancoval kolem něho a volal: „To jsou bohové tvoji, Israeli“ (Ex. 32, 4). I dnes mnozí zlatu se klaní. Nemá třeba podobu tele, ale má podobu spořitelních knížek, akcií, domů, polí, lesů a pod.

Lakomství velmi se rozmohlo. Mnozí k penězům a statkům pozemským nadmíru přilnuli. Svatý Augustin praví, že „lakomým jest nejen ten, kdo cizí majetek si přivlastňuje, nýbrž i ten, kdo svůj vlastní lakotně střeží“.

Odstrašujících příkladů lakomství možno uvést dlouhé řady. Pozastavme se alespoň u dvou, jež nám podává Písmo svaté — jeden Písmo Starého, druhý Nového zákona.

Král Achab měl palác v Jezraheli, vedle něhož měl Náboth vinici. Achab po ní zatoužil a chtěl ji mít, ale Náboth jí prodati nechtěl. Jezabel, manželka Achabova, pozorujíc zármutek svého muže, postarala se, aby byl Náboth křivě obžalován, k smrti odsouzen a ukamenován, což se i stalo. Osiřelá vinice připadla králi. Nenasytná touha po cizím majetku vedla k zločinu.

Druhý příklad podává nám Nový zákon. Jest to výstražný případ apoštola Jidáše. Jidáš, jak svatý Jarolím vypravuje, byl původně dobrý člověk. Tomu bez váhání můžeme věřit, neboť jinak by si ho byl Kristus za apoštola nezvolil. Ale byl pokladníkem toho svatého společenství, jež tvořil Kristus s apoštolý, a peníze, jež spravoval, jej omámily. Zprvu si bral pro sebe malé částky, ale, poněvadž chuť roste jídlem, touha po penězích stále v něm vzrůstala, a prokletá ta touha jej vedla až k onomu známému skutku, který jej na všechny věky tak smutně proslavil. Lakomství jej vedlo k tomu, že přijal mrzký peníz zrady. Až na tak hrozný stupeň jej zavedlo. Jidáš s měšcem v ruce stojí pro všechny lakomce všech věků jako odstrašující příklad.

Lakomec nikdy nemá klidu a vnitřního pokoje. Stále se bojí o svůj majetek, všude vidí proti němu neoprávněné úklady, přemýšlí, jak by ještě získal, čeho nemá, a když lidé klidně spí, moří se na lůžku šířavými obavami a touhami.

Srdce lakomcovo není místem, kde se květinám ctností daří. Zkušenost učí, že v krajinách, kde se vyskytuje zlato, zřídka kdy se rodí užitečné plodiny. Kde jest uvnitř země bohatství, bývá na povrchu chudoba. A právě tak je tomu i u člověka: Kde jest v srdci nezřízená přilnulost k bohatství, tam ctností a dobrých skutků neočekávej. Kdo se rozhodl sloužiti mamonu, nebude sloužiti Bohu. „Nemůžete Bohu sloužiti a mamoně“ (Matouš 6, 24). „Kdo miluje zlato, nebude spravedliv“ (Sir. 31, 5).

„Kdo chtějí bohatnouti, upadají v pokušení a v osídlo (ďáblovu) a v mnoho žádostí nerozumných i škodlivých, které vrhají lidi ve zkázu a záhubu. Neboť kořenem všeho zla jest chtivost peněz, po nichž někteří bažíce zbloudili od víry a způsobili si mnoho bolestí“ (I. Tim. 6, 9—10).

Lakomství svádí ke hříchům proti všem deseti Božím přikázáním. „Nad lakomce není nic nešlechetnějšího“ (Sir. 10, 9).

Neslouží Bohu, a když kostelní zvony jej zvou k hostině, má plno výmluv, buď že koupil pole a musí vyjít a je shlédnouti, nebo že koupil voly a jde, aby jich zkusil, a tak srdce a mysl jeho zaujaty jsou starostmi o majetek pozemský, a pro tyto přílišné starosti odmítá pozvání ke svým povinnostem křesťanským. Na něho, jak dří svatý Ambrož, „zvuk peníze více působí, než zvuk slova Božího“.

A i když se lakomci přece odhodlají slovo Boží slyšet, nemá u nich žádného výsledku, neboť „uslyšeli, ale na cestě udušování bývají od péčí a bohatství“ (Lukáš 8, 14). I ve chvílích, kdy by se jediné a výhradně měli věnovati péči o spasení své duše, obrácen jest zrak jejich k věcem pozemským. Svatý Cesarino vypravuje o bohatém lakomém kupci, který se na smrtelném loži dal zaopatřiti. Když mu kněz po svaté zpovědi podával políbíti stříbrný křížek, nemocný se zamyslí a tázal se: „Co asi stojí takový křížek?“ To mu bylo přednější, než lítost nad hříchy.

Milton ve své velkolepé básni „Ztracený ráj“ popisuje tvář zavržených andělů, mezi jiným také tvář anděla lakoty, a praví, že anděl lakomství nemá žádného pochopení pro skvělou zář nebe; jej zajímá jenom jeho půda, protože jest ze zlata. To jest ovšem jenom básnický obraz, ale dobře vystihuje podstatu lakomství.

Lakomec jest zatvrzelého srdce. „Nenávidí všech lidí: chudých, poněvadž se bojí, by ho nepožádali o almužnu, bohatých ze závisti, že nemá jejich jmění“ (Svatý Jan Zlatoústý). Miluje bližního jen potud, pokud láska ta nečiní nároků na jeho kapsu. Nehne jím ani pláč sirotků ani opuštěnost a bezradnost vdov. Je schopen z nesnází bližního svého těžit. Sebe větší bída bližního jím nehne. I kdyby viděl bližního svého nouzi trpěti, zá-

stává necitelným. Je schopen třeba i s rodiči, bratry a sestrami dáti se do soudů.

Je schopen podvodů, lstí a nespravedlností. Špatné zboží prodá za dobré, může-li, dá špatnou míru nebo váhu, dopouští se úskoků, a proto při obchodování s ním je třeba co největší opatrnosti.

Lakomce se lidé bojí, nenávidí jej a mohou-li, vyhnou se mu. Jest u lidí neoblíben.

Ale lakomec jest nepřitelem i sobě. Nepřeje si ani vydatného sousta a neužije majetku, jež tak pracně nashromáždil. Seneka dokonce praví, že „lakomec neprokazuje se k nikomu dobrým, ale k sobě samému nejhorším“, a spisovatel Weiss dí, že „lakomec objímá truhlici se zlatem a nemoha jí z hořícího domu vynést, hyne sám“.

Vyhýbá se i svaté zpovědi, poněvadž se bojí, že by mu bylo uloženo nespravedlivě nabytý majetek vrátiti a učiněnou škodu nahraditi. A proto věřme svatému apoštolu, který ujišťuje, že „žádný smilník neb nečistý neb lakotník, to jest modloslužebník, nemá dědictví v království Kristově a Božím“ (Efez. 5, 5).

Maďarské přísloví dí, že lakomec a prase prospívají až po smrti. Prase dává po smrti maso a tuk, a lakomec zanechává své poklady. Dříve k nim přístupu nebylo. Po jeho smrti připadají do rukou jiných, volnějších. A zpravidla bývají ty ruce až příliš „volné“. Známe mnoho případů a můžeme říci, že skoro pravidelně tyto ruce zase rozházejí, co lakomcovy ruce nahrabaly. A životní zkušenost nás učí, že na pozůstalém majetku, na němž lpí kletba cizí krve a cizích vzdechů, nespočívá požehnání. Neúprosná ruka, která předpisuje cesty jednotlivcům i celým pokolením, napsala o něm svůj soud, a to už postačí.

Lakomec by se snad, kdyby mohl, v hrobě obrátil, kdyby viděl další osudy bývalého svého majetku. Dle bájesloví pohanských Řeků soudil duše po smrti král Minos. Určoval jim také přiměřené tresty. Této báje použil francouzský básník Lachambeaudie za podklad k jedné své básni, v níž vypravuje, kterak lakomec zemřel a přišel do podsvětí. Soudce Minos tuto hříšnou duši soudil, uznal, že se velmi provinila, a přemýšlel, jaký trest by jí za to uložil. Dlouho přemýšlel a nemohl nalézt trestu přimě-

řeného vině. Až konečně přece našel. Vyřknul nad duší tento trest: „Půjdeš znova na zemí, spojíš se zase s tělem, budeš dále žít a na vlastní oči budeš muset patřiti, kterak tvoje dítky promrhávají jmění tebou nahromaděné. To bude pro tebe nejhorším trestem“.

38. Pečuj o duši svou!

(Neděle 3. po Svatém Duchu.)

Člověk spojuje v sobě dva světy: svět hmotný a svět duchovní. Tělem náleží k tomuto světu pozemskému, duší k světu nadpozemskému, tělo jeho pomine, duše nezanikne nikdy, tělo rozpadne se v prach, z něhož vyšlo, a duše navrátí se k Bohu, od něhož pochází.

Jak tělo tak i duše má velikou cenu. A této ceny také si máš býti vědom.

Každou cennou věc opatrujeme a střežíme. Také tělo a duši opatrovati a střežiti máme.

O tělo lidé pravidelně pečují.

Alé zdaž pečují také náležitě o duši, která jest mnohem cennější než tělo?

Bohužel, na duši mnozí zapomínají.

Křesťane, pamatuj, že duši máš, a pečuj o ni. Pán ti nezakazuje starati se o tělo a nepřikazuje pečovati jen o duši, ale výslovně praví: „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno“ (Mat. 6, 33). Péče o tělo a péče o duši spolu zápolí — kdo zvítězí?

Duši dal nám Bůh. Je to jeho obraz v nás. V Adamovi byli jsme stvořeni všichni. Jemu duši vdechl, a darů, které jemu dal, měli jsme býti účastnými všichni. Ale když klesl, musil nésti těžké následky, které stihly nejen jeho, nýbrž i nás všechny.

Abychom však mohli zase přijíti k Otci, aby duše naše měla k němu přístup, slíbil a po několika tisících letech také poslal svého Syna.

Svatý Jan Zlatoústý dí: „Nebe i země stály Boha jen jediné slovo, ale za duši dal Bůh svého Syna. Ona je tedy v jistém smyslu tak drahá, jako Bůh sám, neboť ona tu cenu má, za jakouž koupěna byla“.

A jaká byla ta cena? Krásně o tom vykládá svatý Augustin: „Ó duše, pozvedni se, pozvedni se, viz, jak drahá jsi, za jakou cenu koupena jsi! Počítej hodiny tři a třicetiletého života Spasitelova, počítej vzdechy, kteréž pro tebe vydal, počítej slzy, kteréž pro tebe vyplakal, myšlenky, kteréž o tobě měl, — počítej slova, kteráž pro tebe mluvil, rány, kteréž pro tebe obdržel; počítej trny, které jej probodly, hřeby, jež jej proklály, počítej krůpěje krve, kteréž on pro tebe prolil; pozoruj šibenici kříže, na kteréž pněl, na kteréž své počestné jméno k pohanění vydal a ducha svého vypustil a svou duši dal za duši tvou! — Ó všecko toto praví tobě: Ó duše lidská, tak vzácná jsi, tolik ceny máš!“

Pán Ježíš, když na světě žil, nepomáhal lidem jen v bídách tělesných, ale staral se i o jejich duše. Po- učoval je, aby poznali pravdu, a pravidelně dříve než léčil tělo, vyléčil duši. Obyčejně před tělesným uzdravením řekl útěchyplná slova: „Odpouštějí se tobě hříchy tvoje“. Ano, tělesné uzdravení mělo nemocnému vlastně jen po- dati důkaz, že mu dříve zázračně uzdravil duši.

Nosíme v sobě poklad nesmírné ceny. Církevní spiso- vatel Origenes vypravuje, že jeho otec žehnával ho jako děcko před spánkem a na srdce ho líbal. Když se Ori- genes ptal, proč tak činí, odpověděl mu otec: „Proto, že ve tvém srdci jest chrám nejsvětější Trojice Boží. Zachovej ten chrám čistý a neporušený“.

Chrám chráníme před znečištěním a znesvěcením. I chrám duše své musíme ochraňovati a hlídati, aby nebyl zneuctěn. Chrám zavíráme, aby se nic do něho nedo- stalo, co tam nepatří. I duši musíme uzavíratí a chrániti před pokušením a hříchem. Každý těžký hřích jest ohavnost zpuštění na místě svatém. Žádost očí, žádost těla a pýcha života strojí úklady tomuto chrámu a ohrožují jej.

Svatý Alfons Liguori dí: „Nosí-li někdo na ruce v prstenu diamant, dívá se často naň, aby se přesvědčil, zdaž ho neztratil. Podobně pečujme i my o duši svou, a poznali-li jsme, že hříchem jsme ji v záhubu uvrhli, hledme, abychom co nejdříve s Kristem skrze svatou zpověď se opět spojili“. „Duši života nikdo nevezme, leč špatný život“ (Weiss).

Proto máme býti v životě velmi opatrní, abychom nezhřešili.

Ani prospěch a sláva ani požitek nesmí nás vésti k něčemu, co by bylo hříšno.

Jeden pán doporučoval kardinálu Bellarminovi jakousi důležitou věc a doložil: „Dejte si na věci té co nejlépe záležeti“. „Ano“, odvětil kardinál, „chci si dáti na věci té záležeti, avšak musíte i věděti, že nejvíce musím pamatovati na duši svou“. To je správná cesta života — vždy a ve všem pamatovati na nesmrtelnou duši.

Na papeži Benediktovi žádal jeden král jakousi nespravedlivou věc, ale papež mu odpověděl: „Kdybych měl dvě duše, rád bych jednu na to obětoval, abych tvé žádosti vyhověl, ale že mám jen jednu, vyhověti nemohu, neboť nechci ji ztratiti“. Máme jen jednu duši, a kdybychom ji ztratili, vše bychom ztratili.

Lidé touží po bohatství, ale bohatstvím se zálibou jmenují jen majetek pozemský. Jest však ještě jiný majetek, a to majetek vyšší, majetek duševní. A o ten se máme snažiti.

Hlavním majetkem duševním jest vzdělání rozumu a zušlechtění vůle. Máme se obohacovati ušlechtilými vědomostmi a snažiti se konati vždy jen dobré. Svatý apoštol napomíná: „O to pečujte, co svrchu jest, ne o to, co jest na zemi“ (Kol. 3, 2).

Máme se snažiti o svatost duše, máme dobrými skutky získavati si zásluhy pro život věčný a hodným přijímáním svatých svátostí zjednávat si milost posvěcující. Svatý Augustin dí: „Nyní jest čas zimní práce a setí; neliknujte, přijde léto, které vás obveselí“. Evangelické podobenství o hospodáři, který vyšel na úsvitě (Mat. 20, 1—16), nás povzbuzuje, bychom všichni pracovali o zušlechtění, vzdělání a obohacení své vinice. Svatý Pavel praví, že jest nutno „obléci člověka nového, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a svatosti pravdy“ (Ef. 4, 24).

Svatí vynaložili vše, námahu, majetek, čas, jen aby vyzískali obohacení duše. Jediná věta evangelia „co jest platno člověku, byť celý svět získal a na duši škodu trpěl“ (Mat. 16, 26) nadchla Františka Xaverského, obrátila ho a získala pro věčnost.

Péče o život věčný jest zároveň dobrodiním i pro život pozemský. Největším štěstím člověka na zemi jest jeho vnitřní, duševní klid a spokojenost, a právě tohoto vnitřního klidu nabývají jen duše svaté. Kdo o duši pečuje, získává dvoje nebe, jedno na zemi, klid ve svém nitru, a druhé po smrti.

Karel IX., král francouzský, tázal se jednou slavného vláského básníka Torquata Tassa, kdo asi jest nejblaženější. A básník mu bez rozpaků hned odpověděl: „Bůh“. — „A kdo jest jím po Bohu?“ tázal se král. „Ten“, pravil básník, „kdo jest Bohu nejpodobnější“. — Bohu podoben jest, kdo jest duševně čist, a proto jen duše čisté mohou býti blažené a šťastné.

Kdo pečuje o spásu duše, tomu Pán Bůh i na časných statcích požehává, a proto už prostá sebeláska má nás vésti k tomu, abychom o duši svou dobře pečovali.

Mnozí, nevidí-li duše, zapomínají na ni, a to jest chyba.

Užij času Bohem ti daného svědomitě. Vždycky, jak v květu mládí a v mužných letech, tak i v podzimku stáří o duši pečovati musíš. Nezáleží na tom, jak dlouho jsme žili, ale na tom, jakým způsobem jsme žili.

Zvláště pamatovati máme na spásu duše, když nám Bůh dopřeje vyššího věku se dožítí a když již dle zákona o nutnosti smrti můžeme usuzovati, že jsme věčnosti blízcí. Mladý má se starati o duši, starý tím více.

Jistý zdatný a zasloužilý důstojník žádal na Karlu V., aby ho propustil ze služby. Když se tomu císař divil a po příčině se tázal, pravil mu onen důstojník: „Vaše Milosti, mám nesmrtelnou duši, již chci zachovati; protož rád bych na nějaký čas před smrtí časných věcí byl sprostěn, abych jedině na spasení duše své pamatovati mohl“.

39. Pečuj o duši bližního svého.

(Neděle 4. po Svatém Duchu.)

Když apoštol Petr celou noc lovil a nic neuložil a když ještě jednou na rozkaz Páně rozprostřel síť a zalovil veliké množství ryb, ihned pochopil, že jenom všemohoucím působením Kristovým byl lov jeho tak požehnan.

Byl přesvědčen o Božství Kristově, viděl, že těsně vedle něho stojí Bůh, a poznával svoji nicotnost. Jako ohromen, uchvácen a překonán bezradně stojí v rozpačitém mlčení. Je schopen říci jen několik slov: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný“ (Luk. 5, 8). A Pán sklání se k němu, pozdvihuje ho a chtěje mu naznačiti, že přece jen není tak nepatrný, a chtěje mu naznačiti velikou úlohu, k níž jest na světě povolán, dí mu: „Neboj se, od toho času budeš lidi lovit“ (Luk. 5, 10).

Petr úloze té skvěle dostál. Celý svůj pozdější život věnoval získávání duší. Od místa k místu spěchal, kázal, křtil, napomínal, a síť jeho se plnila.

I tobě svěřil Pán úlohu podobnou. I ty jsi povinen získávati duše lidské pro Boha. Máš starati se nejen o duši svou, ale i získávati a pečovati o duše svých bližních. I ty můžeš a máš býti na tomto světě apoštolem, máš nevědomé učiti, chybujiící napomínati, vlažné k horlivosti povzbuzovati, zkrátka konati dílo apoštolské. Příležitosti k tomu poskytuje ti život hojně.

Získávati duše není snad jen povinností kněze, nýbrž každého člověka. V tom směru není žádného rozdílu mezi knězem a jiným člověkem.

Povinnost starati se o spásu duše bližního vyplývá z velikého přikázání křesťanské lásky.

Nade všechno máme milovati Boha, toť první přikázání, a druhé jest podobno prvému: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

Bližní náš stvořen jest k obrazu Božímu a pro tento obraz máme jej milovati. Obraz Boží vlisknut duši, a proto v první řadě duši milovati máme. Pravou křesťanskou lásku bližnímu prokazujeme, když o jeho duši pečujeme. Duše má větší cenu než tělo. Duše lidské si vážíme „pro Boha“ a nejlépe jí posloužíme, když jí napomáháme k Bohu přijíti. Svatý Augustin praví, že přikázáním milovati bližního svého jako sebe samého nic jiného se nevelí, než aby jej dle možnosti k milování Boha přidržoval.

Sebe nejlépe milujeme, když si nejlepší štěstí, totiž štěstí věčné a nepomíjitelné zajistíme; bližního nejlépe milujeme, když mu zajistíme štěstí podobné. Napomáhati bližnímu, aby udržel se na cestě správné, v tom jest nejlepší projev bliženské lásky a nejlepší naše zásluha.

Poskytujeme-li někomu skutky tělesného milosrdenství, prospíváme mu jen pro tento pozemský život, poskytujeme-li mu však skutky milosrdenství duchovního, napomáháme mu dosíci života věčně blaženého.

Kdo říká „Já si hledím svého a o jiného se nestarám“, nejedná správně. Člověk je tvor společenský, ve společnosti žije, a nemůže mu býti lhostejno, v jaké společnosti se pohybuje. Společnost má na nás nesmírný vliv, špatná kazí, dobrá zušlechťuje, a proto kdo sám sebe má rád, musí dbáti, aby společnost, v níž žítí musí, byla dobrá, a musí také podporovati vše, co ji dobrou činí. Sebeláska nám velí činiti lepšími jiné.

Snahou o jiného prospíváme sobě. Kdo vyhledává prostředky, jak by duši bližního získal, učí se, aniž toho původně třeba zamýšlel, starati se o duši svou. Prostředky spásy jsou pro všechny stejné, a to, co považujeme za dobré pro jiného, snažíme se dojista vyzkoušeti nejprve sami na sobě. Léků, které jinému nabízíme, okoušíme zajisté nejprve sami. Kdo učí jiného, učí a vzdělává současně také sám sebe.

Pečovati o duši bližního jest vůle Boží. Když Pán Ježíš posílal do světa svých 72 učedníků, rozeslal je po dvou. Vždy dva a dva (Luk. 10, 1). Svatý Řehoř vykládá, že učinil tak proto, aby, klesne-li jeden, druhý ho pozdvihnul, aby byl jeden druhému rádcem, podporou, aby jeden druhého vedl a od poblouzení varoval. Jde-li někdo sám dobře, má dbáti, aby i jiní s ním dobře šli.

Tuto službu máme prokazovati každému, kdo jí potřebuje.

Zvláště pak ji mají konati, kdo jsou k tomu nějak zavázáni.

Tak na př. o spásu duší dítek mají pečovati rodiče. Tím ukazují opravdovou lásku k nim. Starají-li se jen o pozemské potřeby jejich, starají se jen o jejich polovinu, a to ještě polovinu méně cennou. Starají-li se jak o tělo tak i o duši, teprve tehdy mají lásku celou. Rodiče, kteří svých dítek neučí modliti se, nevedou k návštěvě kostela, k přijímání svatých svátostí a k plnění náboženských povinností, nemají svých dítek vpravdě rádi. A říkají-li, že je milují, lhou.

Zvláštní povinnost dbáti o duše mají i učitelé a kněží. Mají se starati, aby jak duše dítek, tak i duše dospělých v dobrém prospívaly, ctností se rozhojňovaly a hříšných věcí se chránily.

Tutéž povinnost mají i zaměstnavatelé, mistři a hospodáři.

A má ji každý z nás.

Jakým způsobem si máme počínati?

Především sami máme správně a ctnostně žíti, abychom jiným dobrý příklad dávali. Moc dobrého příkladu jest neodolatelná. Příklad vyzývá k následování a mluví řečí výmluvnou.

Máme podporovati vše, co k spáse duší vede. Máme se starati o podporu katolických kostelů, jejich výzdobu a potřebnosti k bohoslužbě. Svatý Václav stavěl kostely, staral se o vše k bohoslužbě potřebné. Udílel almužnu nejen chudým, staral se nejen o vdovy a sirotky, ale dbal i o duševně chudé, chtěl, aby i duševní chudoba, která jest hroznější chudoby tělesné, byla zažehnána a odstraněna. I podpoře křesťanských škol máme věnovati pozornost.

Aby duševní chudobu odstranili, věnovali se mnozí činnosti missionářské. Svatý František Xaverský opustil vše a vydal se na nebezpečné cesty do Japonska a Číny, a odhaduje se, že asi milion duševně chudých nasytil. Nemůžeme-li sami na způsob missionářů rozšiřovati víru, máme je alespoň modlitbami a almužnami podporovati. Missie domácí i zámořské podporovati náleží k nejzáslužnějším dobrým skutkům.

Máme se starati také o získání hříšníků. Pán Ježíš je se zvláštní pílí vyhledával a získával. Získal veřejnou hříšnici Magdalenu a zašel si do domu podvodného Zachea, aby ho přivedl na cestu spravedlnosti. Když uzdravoval nemocné, léčil nejprve jejich duše. Nejprve mu řekl: „Odpouštějí se tobě hříchyové tvoji“. Hříšník jest ve velikém neštěstí a potřebuje více než kdo jiný ruky pomocné. Ponechati hříšníka jeho osudu jest tvrdé a nekřesťanské. Milovati hříšníka nejen není zakázáno, ale i se poroučí. Nemilujeme zla, které spáchal nebo páše, ale milujeme osobu hříšníkovu a z lásky k němu chceme ho od páchání zlého odvrátiti. Svatý Augustin dí: „Člověka učinil Bůh, chybu učinil člověk: miluj tedy, co učinil

Bůh, totiž člověka, a měj v nenávisti, co učinil člověk, totiž chybu“. Odsouditi hříšníka jest snadno a pohodlné, získati ho jest nesnadno a obtížno, ale velmi záslužno. Nemůžeme-li jinak, máme se aspoň za obrácení hříšníka modliti.

Starozákonní Noe, ježž Bůh před zkázou zachrániti chtěl, kázal hříšným lidem, aby se polepšili, a varoval je před zkázou.

Nesmíme nikdy dávat pohoršení, totiž nesmíme ničeho mluvit a činit, čím by se bližní pohoršili. Zločin jest jiného svěsti ke hříchu. Zneuctíli kříž pokládá každý za těžký hřích, protože kříž znázorňuje utrpení Syna Božího. A zneuctíli člověka, jenž přímo obraz Boží nese, bychom za hřích nepokládali?

Pohoršení máme brániti a odstraňovati. Ve velkém městě za výkladní skříní vystaven byl neslušný obraz. Dítka kupily se kolem něho, a útlé jejich duše trpěly zkázu. Šla kolem šlechetná paní a s bolným srdcem pozorovala mládež. Konečně dodala si odvahy, vešla dovnitř, dala si zavolat majitele obchodu, vyložila mu krátce a důtklivě, jakou zodpovědnost na sebe bere, a požádala ho, aby obraz odstranil. A obchodník skutečně obraz uschoval. Podobným způsobem může každý působiti. Jsou tisíceré způsoby, jak to můžeme činiti, a tisícero naskytuje se příležitostí. Šlechetný člověk pocítuje radost nade vším, co k spáse duší napomáhá, a rmoutí se nade vším, co spasení překází.

Jedná-li se o spásu duše, všeho jiného necháme, neboť vše ostatní jest vedlejší. Svatý Filip Nerejský dí: „Jedná-li se o to, abychom bližnímu pomohli v duchovních potřebách, tedy Bůh je s tím spokojen, byť bychom proto i modlitby zanedbali“.

Kdo bližnímu napomáhá ku spáse, nabývá nejen zásluh u Boha, ale i lásky u lidí.

O svatém Ondřeji píše Baronius, že hlásal evangelium divokým pohanům tak vřele a horlivě, že následkem obětavosti v krátkém čase jich mnoho tisíc pro Krista získal. V obličeji jeho a v každém jeho hnutí a slovu bylo možno zříti odlesk planoucí jeho lásky vroucí. Následkem toho měli věřící k němu takovou lásku, že chtěli soudce Aegeáše ihned se zmocniti a zavražditi, jakmile

byli slyšeli, že dal Ondřeje do vězení uvrhnouti. Svatý apoštol Ondřej musil všemožně se namáhati, by je přemluvil, aby mu nebránili účastniti se mučednictví. Čeho není láska schopna! Jest největší silou člověka, jíž vše přemůže.

40. Hněv.

(Neděle 5. po Svatém Duchu.)

Hněv jest jistě něco velmi zlého, když Kristus praví, že „kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu“ (Mat. 5, 22). A jestliže jest hoden soudu, jest jistě hoden i odsouzení.

Hněv jest nezřízené rozčilení mysli spojené se žádostí pomstiti se.

Ve hněvu rozlévá se žluč do žil, cévy naběhnou, srdce mocněji bije, krev rychleji proudí, obličej červená, oči se jiskří, dech jest rychlý a těžký, řeč nesouvislá, hlas se třese, svaly se chvějí. Hle, toť obraz člověka rozhněvaného. Jest rozhněván, neovládá se, ztratil rozvahu. Můžeš-li, raději se mu vyhni, neboť rozum jeho jest vášní jako zahalen, a svobodná vůle jeho jest jí spoutána. Není už svým pánem, ale otrokem své vášně. Mysl jeho jest jako zmatena. Podobá se koni, jenž se vymknul pevné ruce, která jej řídila, a žene se uvolněn a neovládán cesta necesta, škoda neškoda, právo neprávo... Hněvivý jest jako bouře, která nečiní rozdíl, nezná slitování a vyvrací a láme klidné květy života.

Jaké jsou příčiny hněvu? Jsou přerozmanité. Někdo jest ku hněvu už od přirozenosti náchylný, někdy je to následek nějaké vady tělesné, tak na př. jest známo, že hluchoněmí bývají zlostní, rovněž i lidé se srdeční vadou, někdy zase jsou to nezdary v povolání nebo různé životní nehody. Jeden se zlobí, že se poranil nástrojem, kterým pracoval, jiný, že se popálil, jiný, že zmokl, opět jiného rozzlobilo spřežení, kterým na poli orál, a vůbec různé jiné se vyskytují příčiny hněvu. Xerxes, král perský, chtěje z Asie s velkým vojskem přejíti do Evropy, dal přes Hellespont stavěti lodní most. Mezitím povstala bouře, jež most téměř holový zničila. Xerxes rozhněvav se dal moře šlehati pruty.

Rozeznáváme dvojí hněv: hněv, který v okamžiku vzplane a zase přejde, a hněv trvalý, který se jeví tím, že lidé se hněvají na sebe delší dobu, spolu nemluví, třeba se ani nepozdravují a chodí kolem sebe jakoby se neznali.

Obojí hněv jest zavržení hodný.

Hněvati se jest hřích. Bůh si hněvu nepřeje. Když se Bůh vtělil a na zemi žil, byl vzorem mírnosti a tichosti.

Hněv čítáme mezi hříchy hlavní. Netvrdíme tím, že by už byl vždy hříchem těžkým, ale že jest hlavou nebo pramenem různých jiných hříchů. Z vajíček, jež nakladl jedovatý had, vylíhnou se zase jen jedovatá háďata, a tak právě není nic dobrého, co z hněvu povstává.

Hněv především škodí duši, jež jest jím naplněna. Zamezuje přístup Duchu Svatému, vytlačuje milost posvěcující a zapuzuje milost pomáhající.

Škodí také tělu. Z hněvivosti povstává nemoc čivů, které říkají lékaři „nervosa“, a mnohého již následkem hněvu ranila mrtvice, „neboť šilence ubijí roztrpčení“ (Job 5, 2). Včelka, která ve zlosti domnělého nepřítele bodne, ztrácí život sama.

Hněvivý jest neoblíben u lidí, každý se mu raději vyhne, nerad ho bere do práce, nerad s ním obchoduje, a tak často mívá i hmotnou škodu.

Nejsou řídké případy, že lidé ve vzteku dopustili se i sebevraždy. V Číně když chce žena se muži pomstíti, způsobí mu, aby měl nemilé oplétání s úřady, a toho docílí tím, že skočí do studny a utopí se. A nyní si to, mužičku, před úřady vylizuj! S mandarinem nejsou žádné žerty . . . Už moudrý Sirachovec, jemuž přece znalosti ženské „náture“ upíratí nelze, si povzdychnul:

„Malá jest každá zloba proti zlobě ženy,
úděl hříšníků připadniž na ni.“

(Sir. 25, 26.)

Hněvivost jest příčinou velikých škod ve společenském životě. Často jen kratinké krupobití způsobí nedozírnou pohromu. *

Hněvivý otráví život svých spoluobčanů a stává se jejich postrachem. Hněv jest jed, který působí nesmírně

mnoho bolesti a úzkostí jiným. Jest příčinou mnohých slz, nesčetných vzdechů a hořkostí.

Tichou domácností promění v mučírnu, neboť, jak svatý Jan Zlatoustý dí, „lzeť spíše s dravcem přebývati, nežli s prchlivcem“. Rozvrátí manželské štěstí a postaví do bojovné pozice členy domácnosti, dosud klidně vedle sebe žijící.

Jest příčinou mnohých nadávek. Nadávka jest něco tak ošklivého, že jest jí schopen jen člověk zbavený užívání jasného rozumu. Nadává ve zlosti mistr tovaryši, tovaryš učedníkovi, učedník uličníkovi, nadává hajný v lese, zelenářka na trhu, a leckde jinde slyšíme nadávky.

Staří Germáni když slyšeli, že si dvě ženy nadávají, chytili je obě a zavřeli je na noc spolu do kurníku.

A jak často už v okamžitém rozčilení běželi lidé k advokátovi, aby jejich jménem podal na souseda žalobu pro urážku na cti! Hněv přestupuje meze lidskosti a slušnosti a jest hrotem svornosti.

„Člověk popudlivý sváry budí,
(ale) trpělivý vzbuzené krotí.“

(Přísl. 15, 18.)

Hněv vede dokonce až k vraždě. Proč Kain zabil Abela? Proč Saul mrštil kopím po Davidovi chtěje ho ke zdi přibodnouti? Proč Židé kamenovali Štěpána? Jen hněv a zlost byly toho příčinou. Ve zlosti zabil už bratr bratra, syn otce, manžel manželku. Jistě více vražd už spáchali lidé ze vzteku než z jiných příčin.

V některých krajinách dosud řadí tak zvaná „krevní msta“. Členové rodiny, jejímuž členu stala se nějaká potupa, cítí v sobě jakýsi mravní závazek pachateli nebo jeho rodině se pomstít. A tento závazek, nemůže-li býti splněn hned, přenáší se s pokolení na pokolení, až konečně přece dostává se mu ukojení. Ovšem krví A potom teprve prý rozvaděné rodiny zase klidně dále vedle sebe žijí.

Písmo svaté právem dí, že „hněv člověka nekoná spravedlnost Boží“ (Jak. 1, 20).

Milý čtenáři! Vylíčil jsem podstatu hněvu a jeho ošklivé následky, a učinil jsem tak proto, abys pojal k němu nechť a odpor. Vypověz mu boj! Na nůž! Jsi-li ochoten

přijmouti radu, jak máš proti němu bojovati, tož poslyš: Cítíš-li, že už se ve tvém srdci „vaří“, zachovej klid! Nerozčiluj se a ničeho nepodnikej! Mudrc Athenodor radil císaři Augustovi, aby, jakmile jest rozčilen nebo rozhněván, nic nemluvil a nejednal, dokud nevyřiká abecedy. Jefferson tvrdí: Jsi-li rozhněván, počítej do deseti, jsi-li příliš rozhněván, počítej do sta. Když jednou Architas, znamenitý mudrc z Tarentu, na poli svém shledal, že se jeho služebníci dopustili něčeho nedovoleného, a znamenal, že v něm zlost kypí, nepodnikal ničeho, ale odešel se slovy: „Máte štěstí, že se zlobím“.

Střelci vypravují, že broky vystřelené na vodní hladinu často se od vody odrážejí a odletují. Slyšíme-li, vidíme-li nebo pozorujeme-li výstřelky cizího hněvu, byť to třeba bylo spílání, zůstaňme klidni, a střely ty odrazí se od nás. Montesquieu pravil, že horko jest zdrojem bláznovství a chladno zdrojem rozumu. Naši předkové říkali: Jedno minout, druhé svinout, třetí pomlčet — cesta k pokoji. Spolkneš-li nějakou tu hořkou pilulku, však ti v žaludku nezůstane. Nebuď jako ozvěna, která ihned vrací, čeho dostává, ale, slyšíš-li nadávky, nenadávej oplátkou, slyšíš-li zlostný křik, nekřič navzájem, nýbrž se řiď slovy Písma:

„Blázen vybuchne s veškerou prudkostí svou,
moudrý odkládá a schovává na potom.“

(Přísl. 29, 11.)

Jsi-li ke zlosti náchylen, buď tím více na stráž. Svatý František Saleský byl od přirozenosti ke hněvu náchylný, ale přemáhal a cvičil se tak dokonale, že se vychoval k obdivuhodné mírnosti. Znič všechny zárodky zlého plevle ve svém srdci. „Veškerá hořkost a zlost a hněv i křik a utržení odstup od vás s veškerou zlobou“ (Efez. 4, 31).

V boji proti hněvu chop se také osvědčené zbraně, která už tolika svatým vybojovala cestu do nebe — modlitby. Pros Boha, aby ti dal milost sebeovládání, rozvahy a mírnosti.

A jestliže dovedeme vítěziti nad okamžitým nezřízeným vzplanutím, jestliže dovedeme čeliti náhlým výbuchům hněvu, snadno už přemůžeme i druhý druh hněvu, totiž hněv trvalý, protože zde už můžeme na pomoc přibrati důvody rozumové. Proč bys se hněval na bližního svého,

když jest přece dítkem Božím právě jako ty? Proč bys mu neodpustil, když přece se denně několikrát modlíš „Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“? Tedy nadarmo napomínal svatý Pavel: „Slunce nezapadej nad hněvem vaším“? (Ef. 4, 26.)

Jaká je to řeč: „Já mu odpouštím, ale viděti ho nechci?“ Jak bys se tvářil, kdyby ti při posledním soudu Soudce řekl: „Já ti odpouštím, ale viděti tě nechci“?

A rozmysli si ještě jednou, proč vlastně jste se rozhněvali. Pro maličkost. V jedné vesnici dva sedláci tři leta se na sebe hněvali pro dva krejcary, pro něž se neshodli v kartách. Jednou se kdosi ptal jednoho z nich, proč se hněvá na souseda, a dostal za odpověď: „Já vlastně ani nevím. Optal se druhého, a ten řekl: Já také ani nevím. To byla zajisté velmi závažná příčina k hněvu.“

Také nesvaluj vždy vinu jen a jen na druhého — také do vlastního srdce se zadívej. Ptáme-li se dvou lidí hněvajících se na příčinu jejich hněvu, obyčejně každý z nich jest nevinný — ten druhý je toho příčinou. Zpravidla však trochu příčiny bývá na obou stranách.

Jeden stařeček na smrtelné posteli pravil, a jak mi jeho přátelé řekli, byla prý to jeho poslední slova: „Dlužen nejsem nikomu nic a s nikým se nehněvám, mohu tedy klidně odejít . . . “

41. Soucit.

(Neděle 6. po Svatém Duchu.)

Pohanský svět neznal soucitu. A když Kristus pravil „Lítost mám nad zástupem“ (Mar. 8, 2), vyslovil zásadu zcela novou. Tak nemluvalo pohanství — slyšíme už ohlas mravouky nové, křesťanské.

Ze soucitu k ubohému pokolení lidskému opouští krásné nebe, když chce zjevit Božství své, volí k tomu cestu soucitu — proměňuje při svatbě chudých vodu ve víno, se zarmoucenými sestrami v Bethanii pláče nad mrtvým Lazarem, v Najmu konejší matku oplakávající svého jedináčka, a všechny Jeho cesty Galilejí, Samařskem a Judskem až na Golgotu jsou cestami milosrdenství a soucitu.

Křesťanství dostalo do vínku dar tohoto vznešeného příkladu. Jen ten jest pravým následovníkem Kristovým, kdo věrně kráčí po jeho stopách. Kdo jimi nejde, kdo není soucitný, ať o křesťanství ani nemluví! Kdo není soucitný, není ani dobrý člověk ani pravý křesťan.

Rád bych se několika slovy o soucitu zmínil. A vyznávám se: Snad nikdy nepocítil jsem tak vřelé touhy mítí vzletné péro básníka jako právě v této chvíli. Chtěl bych zapěti jásavý hymnus „O soucitu“, chtěl bych se duchem vznést — a milého čtenáře strhnouli s sebou — nad skutečnost všedního života až tam na nějakou horu Tábor, až ku stavu nějaké vznešené proměny a duševního zanícení... Tak povzneseným chtěl bych se státi, poněvadž zcela jasně jsem si vědom velikosti úkolu, který jsem si předsevzal. Vůli bych sice měl, ale síly jsou mdlé. Doplň, Pane, sám, co bude nedostatečno.

Člověk je tvor společenský, ve společnosti lidské žije, po ní touží a na ni jest odkázán. Má také zájem nejen na osudu svém, ale i na osudu jiných. Nemůže mu býti lhostejno, daří-li se jiným dobře nebo špatně. A tento přirozený zájem naše náboženství ještě zesílilo, upravilo a posvětilo učíc, že každý člověk jest k obrazu Božímu stvořen a že nejen z přirozeného pudu, ale i pro tento obraz Boží máme na osudech lidí podíl bráti. Křesťanství dalo ještě i zvláštní příkaz, příkaz křesťanské lásky. Máme mítí srdečnou účast na bolestech a radostech druhých — toť přirozený a nutný důsledek příkazu o křesťanské lásce. Soucit jest vlastní dcerou lásky.

Mítí soucit s jiným znamená cítiti v srdci radost z jeho štěstí a zármutek z jeho neštěstí. Co cítíš ty, cítím i já s tebou společně. Svatý Pavel to tak přesně a názorně vyjádřil: „Radujte se s radujícími se, plačte s plačícími“

(Řím. 12, 15). V těch slovech jest úplně shrnuta celá podstata křesťanského soucitu.

Ale mluvíce o soucitu zvykli jsme si dívat se naň jen s jedné stránky, totiž s té, kterou provázíme bližního v jeho bolestech. Pomíjíme prvou část apoštolova rozkazu „radujte se s radujícími se“ a zdůrazňujeme část druhou „plačte s plačícími“. Prvé části ovšem nezavrhujeme, ale druhé přikládáme větší význam. U tohoto soucitu se

na chvílku pozastavme. Učiňme tak s tím úmyslem, abychom poznali jeho podstatu, potřebu, záslužnost a cesty, kterými se bráti má.

Vidíš-li nebo pozoruješ-li, že bližní tvůj jest zarmoucen, že ho potkalo nějaké neštěstí, třeba že nemoc zasáhla jeho nebo některého člena jeho rodiny, nebo že zhoubný živel přírody poškodil jeho majetek, nebo že se mu děje od lidí bezpráví, nebo jakákoliv jiná příčina působí jeho srdci bol, ať se i tvé srdce bolem zachvěje a s ním spolu bolest cítí. Vzbud' ve svém srdci srdečnou účast s trpícím a nechod' kolem něho a jeho utrpení netečně, bezcitně a tvrdě asi jako onen starozákonní kněz nebo levita, který šel kolem zraněného a bolem sténajícího člověka, podíval se na něj a šel dál.

Není jen bída tělesná a hmotná, ale jest i bída duševní, a i tato bída musí vyvolati v tobě soustrast. Vidíš-li, že bližní tvůj jest zavalen bídou nevědomosti nebo stížen nemocí hříchu nebo upadl do zlé společnosti, nenech ho ve tmách a v bahně, nýbrž rozsvěť mu světlo potřebného poznání a vysvobod' ho z bahna, v němž se topí.

Jest na světě tolik bídy tělesné a duševní, a bylo by od nás nelidské a nekřesťanské, kdybychom si jí nevšíмали. A můžeme směle tvrditi, že proto jest jí na světě tolik, že jest mezi lidem soucitu tak málo. Vychladla v srdcích láska k nebeskému Otci a s ní pohynul i soucit k trpícími jeho dítkám na zemi. Oheň lásky musí býti znovu zažehnut, a teplo z něho už samo se dostaví.

Když český houslista Josef Slavík hrál před králem anglickým a jeho dvorem naši českou píseň „Osířelo dítě“, vložil do ní tolik citu, že posluchači se rozplakali. Neznali obsahu písně, ale dle tklivé melodie dobře vy cítili, že jedná o něčem velmi truchlivém. Vnímavé srdce vidí dále, než oči tělesné, a slyší více, než tělesným sluchem postřehnouti můžeme.

Příležitosti k soucitu máme ve světě nadbytek. Spisovatel Hilty dí, že „život jest nepřetržitá řada příležitostí, abychom prokazovali lásku“. Spisovatel dr. Foerster vyjadřuje se ještě určitěji: „Žítí s lidmi znamená míti s nimi soucit, a kdo nemůže míti soucitu, nemá také života“.

I stromy v lese vzájemně se chrání a podpírají — tím spíše mají se vzájemně podporovati lidé v bouřích života. Jsou šťastní jednotlivci, kteří touží učiniti lidskou společnost blaženější, jsou lidé, kteří horují pro cit a soucit — chválíme je za to — a radíme jim, aby začali od základů. Pravý soucit je totiž výkvětem křesťanství, a kdo chce tedy býti Samaritánem lidské společnosti, nechť se především stane hlasatelem a šířitelem zásad křesťanských.

Poněvadž duch křesťanství spíše v duších chudých zakotvil, nacházíme také spíše u nich více soucitu než u boháčů.

A také ho spíše najdeme v srdcích, jež už bolest zkrušila. Srdce po soucitu toužící jest mu navzájem spíše přístupno. Oskar Wilde, když přišel do káznice, napsal: „Jak podivuhodná jest soustrast. Přišel jsem do žaláře se srdcem kamenným a nemyslíl jsem než na své zábavy, ale nyní srdce mé jest zdrceno. Přišla soustrast do mého srdce; ta soustrast, jež je tím největším a nejkrásnějším na světě“. Svatý Bernard praví: „Jako čistou pravdu jen čistým srdcem chápeme, tak bídu bratrovu opravdově pociťuje srdce zarmoucené a žalostí naplněné“. Sytý hladovému nevěří, a šťastný nechápe tak snadno duševního stavu člověka nešťastného.

Nejspíše ještě jest soucitným ten, kdo sám soucitu zasluhuje. Umřel mladý rolník. Opustil ženu a několik malých dětí. Ale opustil i starého otce svého, jenž jako výměnkář poslední dny svého života ve výměnkářské světničce na statku trávil. Na pohřeb sešlo se mnoho přátel a známých. Přišla také staříčká sestra výměnkářova ze sousední vesnice. Sotva se přibelhala. Byla už jako věchýtek. Byla také výměnkářkou.

Když bylo po pohřbu, a smuteční hosté se rozcházeli, nastoupila zpáteční cestu také shrbená babička výměnkářka. Starý bratr ji vyprovázal. Došel s ní až tam ke křížku na kopeček. Cestou si mnoho povídali. Babička vypravovala, co zkouší od „mladých“, a dědeček naříkal, jak necitelná jest jeho „nevěsta“, jak aspoň se synem se v nejhorších chvílích potěšil, a nyní že jedinou svou oporu a útěchu na světě ztratil. Když se u křížku rozcházeli, těšil jeden druhého. Ruce si podali, políbili se, křížek si vzájemně

na čele udělali, a když již každý jiným směrem odcházel, ještě se zastavovali a po sobě se ohlíželi. Ubohé dvě staré, osiřelé děti . . .

Poněvadž mnohdy nehody obměkčují naše srdce; činí je přístupnějším a soucitu schopnějším, vítejme tyto posly s nebe a pomocníky své na cestě k dokonalosti.

Soucitem ve vhodný čas má naše srdce nejen naplněno býti, ale můžeme a mnohdy i máme jej i na venek ukazovati. Bystrý člověk ovšem správně uhodne, co se v našem srdci a v našem zraku tají, ale přece jen čeká na naše slovo, nebo vůbec na nějaký vnější důkaz, který by jej v jeho přesvědčení utvrdil. Proto se ustálil zvyk, že si přátelé v nehodách projevují soustrast. Ovšem bylo by znesvěcením a zneužitím tohoto pěkného zvyku, kdyby ústa hlásala soucit, ale srdce o tom nevědělo nebo dokonce snad opačným citem bylo naplněno. Vystříhej se dlouhých a bombastických projevů soustrasti! Dlouhými a nešetrnými řečmi ještě nikdo nikdy bolesti nezastavil, ale ovšem již mnozí jimi rány již se zacelující znova rozjitřili. Radost miluje hlučno, zármutek ticho. Neprojevuj soustrast okázale a řemeslně. Jsou i tací lidé, kteří právě tak vykonávají projev soustrasti, jakoby na trhu uzavírali nějakou koupi nebo prodej. Vřelý pohled, upřímné stisknutí ruky, tiché slovo naznačí úplně, čeho třeba. Pravý soucit jest nevtíravý — právě tak, jako pravý přítel. Nejvýše bezohledné byly by v čas zármutku otázky: „Jaký udělal nebožtík testament?“ „Mnoho-li ti odkázal?“ „Kdo jest universálním dědicem?“ Jak asi „potěšil“ onen mlynář svou těžce nemocnou ženu, když jí řekl: „Až umřeš, vezmu si Hermínu z Podhradského mlýna“? Opatrnosti vždycky třeba, ale ve vážných chvílích jest jí zapotřebí nejvíce.

Na konec chci přičiniti ještě malou poznámku: Jako křesťanská láska nemá znáti rozdílů mezi přítelem a nepřitelem, nemá hleděti na hranice náboženství a národnosti, tak má činiti i soucit. Člověk jako člověk.

A netřeba snad ani připomínati, že soucit nesmí se tázati po odměně. Nikdo by zajisté už se neodvážil zváti soucitra toho, kdo by za projev soucitu očekával nebo vymáhal hmotné výhody.

Také jest zřejmo, že soucit nesmí omezovati se jen na slova, nýbrž že má přejíti i ke skutkům.

Soucit jest velmi záslužný před Bohem. I tehdy máme zásluhu, kdybychom s bližním jen bolest cítili a skutkem mu nijak pomoci nemohli. Hle, tedy bez haléře obětí možno si hromaditi zásluhy . . .

Soucitný jest -u lidí oblíben. Lidé dobře pozorují a mají dobrou paměť. A zcela správně také usuzují, že kdo jest soucitný, jest vůbec srdce dobrého. S dobrými lidmi každý rád se stýká, s nimi obchody ochotně uzavírá, a tak tento požehnaný cit i ku hmotnému blahobytu napomáhá.

Kdo by ještě mohl zůstatí chladným?

42. O špatné četbě.

(Neděle 7. po Svatém Duchu.)

Náš Spasitel dává nám důtklivou výstrahu: „Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše beránčím, uvnitř však jsou vlci draví“ (Mat. 7, 15). Praví proroci víru a mravnost podporovali, nepraví ji podřívají.

Takových nepravých proroků jest za našich dob velmi mnoho, a Kristova výstraha před nimi jest nyní právě časová.

Mnozí slovem i tiskem víru a mravnost podkopávají. Nebezpečni jsou, kteří tak činí jazykem, ale mnohem nebezpečnější, kteří tak činí perem. Mnozí totiž spisují a vydávají protináboženské knihy a časopisy, jež se denně do celého světa rozcházejí a tisícerými jazyky nevěru, bezbožnost a nemravnost hlásají. Pozastavme se u tohoto druhu nepravých proroků — uvažujme chvílku o špatné četbě.

Špatná četba je ta, která šíří nevěru nebo nemravnost, omlouvá nebo schvaluje hřích a snižuje ctnost nebo upírá její záslužnost a potřebu.

Špatná četba šíří náboženskou lhostejnost, předpojatost a nepřátelství vůči církvi, jejímu učení, jejím služebníkům, velebí nevěru, rozněcuje vášně, oslavuje vrahy. Takový tisk krvavý, nevěrecký a nestoudný jest jed, jenž po

větších nebo menších dávkách otravuje duše jednotlivců a ducha celých národů.

Lidé ztratili samostatnost v myšlení a v úsudku a smýšlejí a mluví tak, jak píší noviny, které čtou. Dobře se vyjádřil kterýsi francouzský novinář: „Lidé nemyslí, nemají času mysliti, za ně myslí jejich noviny; jejich mozek jest z papíru“. A poněvadž jest špatný tisk tak rozšířen, dostalo se smýšlení lidstva na takové scestí, na němž je právě vidíme.

Není všechno pravda, co se tiskne. Není všechno zlato, co se leskne. Kdyby mnohý čtenář věděl, jakých mravních kvalit jest novinář, který jej duševní potravou zásobuje, s odporem by se od jeho výplodů odvrátil. Mnohý novinář jest jako žoldněř, jenž bojuje pro toho, kdo platí. Ušije — právě jako krejčí — článek dle míry, kterou mu nakladatel podá — dnes je schopen napsati článek plný národního zanícení a zítra článek v duchu internacionály. Ovšem nechci do tohoto pytle strkati všechny novináře, vyznávám také dle pravdy, že jsou mezi nimi lidé vysokých mravních hodnot a nesmrtelných zásluh.

Jistě však špatní spisovatelé a novináři mají hlavní zásluhu, že se v dnešní době nevěra, nemravnost a bezcharakternost tak velice rozšířily.

Špatné zásady, s nimiž se čtenář v knize nebo v novinách shledává, přecházejí mu do mozku, odtud nepozorovaně do srdce, zapouštějí tam kořeny, bují, roztahují se rychle jako plevel na poli a všechny ušlechtilé názory, zásady a sazeničky křesťanské výchovy v něm dusí. Znal jsem dívku z dobré rodiny a dobře vychovanou, která se pustila do románů „krváků“, dlouho do noci při světle lampičky hltala celé stovky stránek, rozrušením ani nespala, a než jí bylo dvacet let, byla už nejen „svobodomyšlných“ názorů, ale i „volných“ mravů.

Jak špatná četba působí, dokládá nám — zajisté věrně — svatá Terezie: „S počátku milovala jsem jediné Božského Spasitele, jemuž jsem celé srdce své věnovala, ale jakmile začala jsem čísti knihy, které lidé zábavnými nazývají, ztratila jsem zálibu v dřívější zbožnosti, srdce mé milovalo pýchu a ješitnost, snažilo se každému se líbiti, a jenom Bůh sám ví, kam bych bývala zabředla, kdyby mne milost Boží nebývala zadržela“.

Špatná četba kazí povahu. Ve sklárnách v Jablonci do nedávna používali dělníci ku zhotovování ozdobných skleněných koulí rtuti, kterou trubičkami dovnitř vefukovali. Ačkoliv dojista počínali si opatrně, přece někdy nějaká částčka rtuti dostala se jim do úst, odtud do žaludku a do krve. Následkem toho někteří dostávali stále černější pleť, až někteří zčernali úplně. To nám může znázorniti účinky špatné četby v duši člověka. Čte-li špatné knihy a časopisy, vždy v jeho duši něco uvízne, tato stává se ohyzdnou — ztrácí světlost nebe a nabývá barvy pekla.

Člověk rád napodobuje. Roku 1881 spáchal patnáctiletý Lemartre v Paříži na šestiletém chlapci hroznou vraždu. Když se ho v soudní síni ptali, proč tak učinil, řekl, že četl knihu, v níž podobný zločin byl popisován, a že jí byl k zločinu svému sveden.

Vrah Vaillant napsal, že se stal anarchistou četbou spisů darwinistických.

Roku 1878 v Paříži dva studenti četli knihy nevěrecké. Ztratili víru a s ní i oporu mravnosti. A následek? Přepadli bezbrannou mlékačku a zavraždili ji.

Roku 1843 byl ve Svatém Havlu ve Švýcarsku k smrti odsouzen mnohonásobný vrah Petr Vaser. Před popravou se vyznal, že víře nepřátelská kniha, plná rouhání, Strausův „Život Ježíšův“, ho připravila o víru a tak uvrhla do záhuby. „Konejšil jsem se“, tak se vyznával, „že náboženství jest jen výmyslem lidským, strašákem, kterým prostý lid držen jest na uzdě; božská spravedlnost, nebe a peklo že jsou jen smyšlenky na oklamání pošetilých lidí“.

Obhájce vraha a anarchisty Ravachola řekl před soudem: „Špatná kniha mu spletla hlavu a zkazila ho. Špatná kniha učinila z tohoto člověka podvodníka a lupiče žen a dětí. Vinen Ravachol, ale daleko vinnější a zločinnější než on jest spisovatel knihy, která ho zkazila, oné knihy, která snad v této chvíli nám připravuje nové Ravacholy“.

Jeden románopisec navštívil vězení, aby pro svoje účely studoval jeho zařízení a život vězňů. Při obchůzce jej dva mladí vězňové poznali a pravili: „Vy zasluhujete okovy, jimiž jsme spoutáni, více než my. Jsme zde jen

proto, že jsme se řídili vašimi naukami a dvě nebo tři osoby k nim svedli. Vy jste však svedl tisíce mladých lidí, a nákaza, kterou jste rozšiřoval, vyžaduje si a nalézá denně nových obětí“.

Francouzský soudce Guillot napsal, že většina mladých zločinců, které soudil za svého dvacetiletého úřadování, zkazila se ničemnou četbou.

Roku 1908 vypsal jeden rozšířený časopis ceny na zodpovědění otázky: „Kdo jest největším nepřítelem lidstva?“ Sešly se 1142 odpovědi. První cenu dostala odpověď, že „největším nepřítelem lidstva jest prodejný, nesvědomitý a nemravný židovský tisk“, druhou, že jest jím „nesvědomitý učitel“, a třetí — „alkohol“.

Nedivme se tedy, že církev dbajíc blaha svých dětí špatnou četbu vždy zakazovala a zakazuje. Spíše bychom se musili diviti, kdyby jí nezakazovala, poněvadž by se ukazovala býti matkou lhostejnou a netečnou. Církev se bojí o slabé duše, a proto z opatrnosti a lásky k nim spěchá jim ku pomoci. Ani obyčejná matka nedovolí dívkám obírat se nůžkami, jehlami, nožem, pilou, sekerou, revolverem a sirkami. Vůle církve musí nám býti směrodatnou.

Láska k Bohu a církvi musí nás vésti k tomu, abychom špatnou četbu zamítli. Představ si, milý čtenáři, že by k tobě do světnice veběhl nějaký uličník, začal jazyk vyplazovati, rozpustile pokřikovati a otci tvému a matce tvé nadávati. Co bys učinil? Snad jej za to pochválíš? Snad jej odměníš? Snad řekneš: „Hodný chlapečku, mám tě rád, zůstaň zde se mnou“? Sotva asi. Spíše jej vezmeš za límec a vyvedeš „na vzduch“. Pošleš ho směrem, kde právě k takovému účelu tesař díru zanechal. Hle, tu přináší listonoš takového uličníka. Jest pod páskou, na níž je tvá adresa. Není pochyby, že patří tobě. Listonoš položí jej na stůl a odejde. A ty vezmeš jej do ruky, strhneš pásku a začneš čísti. Jsou tam třeba uličnické nadávky proti víře, katolickým kněžím a obřadům, tropí se tam bohopustý posměch z víry, jsou tam rouhání, urážky tvého Otce nebeského a tvé matky Církve. A ty klidně čteš. Tvá krev nevzkypí, že uličník si počíná proti všemu dobrému mravu, že nadává Otci a Matce? Ty se

neopřeš, Otce svého a Matky své se nezastaneš, urážky klidně spolkneš, ano svým předplatným jej ještě podporuješ? Smíš ještě nadále Boha nazývat Otcem a církev Matkou? Nepodporuj zla, neboť bys měl na něm podílu. „Kdo zlu nebrání, dobru škodí“, napsal náš filosof Štítný. Nepodporuj ani knihtiskaře, který takové věci tiskne, ani knihkupce, který je prodává. A zamítnouti je musíme, byť byly i velmi laciné nebo třeba i zdarma. V Soběslavi jeden čas, když se návštěvníci jednoho hostince vraceli domů, nacházeli v kapsách svých kabátů sociálně-demokratické noviny. Jakýsi horlivý vyznavač tohoto učení, aby šířil jeho zásady, vždy nepozorovaně do pověšených kabátů noviny jim nastrkal.

Špatné knihy nikomu nepůjčuj a jejího obsahu nevypravuj. Nenavštěvuj čítáren, kde se jen pochybné zboží předkládá, a nenavštěvuj hostinců a kaváren, kde jsou jen špatné noviny vyloženy.

Hlavně pak nedovol, aby se dostaly do rukou dětem. Obrazotvornost dětí jest zvláště vyvinuta a jestliže jest nezdravě a nezřízeně podněcována, jest katastrofa blízka. Špatná četba v krátkosti zničí dílo dlouholeté výchovy jako dělová koule rázem rozboří stavbu, kterou pilné ruce celá desetiletí budovaly. Co mají čísti děti, mají si dříve přečísti rodiče sami. Když dceruška Zoľova se ptala otce, jaké spisy vydal, a přála si je čísti, nedal jí jich, ale napsal pro ni novou, nezávadnou povídku.

Když svatý Pavel přišel do Efezu a kázal o pravém Bohu, přinesli Efezští všechny pohanské knihy, složili je na hromadu a podpálili. Bylo jich za 15.000 korun. Kdyby se tak všechny špatné knihy a časopisy za našich dnů snesly na hromadu a podpálily, jaké oblaky kouře vystupovaly by k nebesům! A jak by se světu ulehčilo!

Svatý Pamfil měl jednou strašný sen. Zdálo se mu, že veliký had otočil se mu kolem šíje a chtěl jej udusiti. Když se probudil, uvažoval, co by asi onen sen mohl znamenati. A tu si vzpomněl, že večer četl špatnou knihu, a proto že měl v noci onen sen. Ihned vstal a knihu onu spálil.

V Paříži ovdověla bohatá paní, již choť zanechal veliké knihkupectví. Když jednou při kázání slyšela o záhubě

špatných knih, zavedla po kázání kazatele Beauregarda do svého skladu, aby špatné knihy vybral. Když tak učinil, dala je spáliti, ač měly cenu 2000 dolarů.

Oheň jest vskutku pro takovéto smetí jediný milosrdný a očišťující prostředek.

43. Užívej dobře darů, kterých ti Bůh propůjčil.

(Neděle 8. po Svatém Duchu.)

Začátkem třetího století narodil se někde v Malé Asii Offerus. Když dospěl v léta mužná, byl veliký a velmi silný. Nikoho se nebál, v pútkách každého přemohl, ale srdcem byl jako dítě dobrý. Svou sílu chtěl dáti do služeb nejmocnějšího pána, jenž nikomu nepodléhá a nikoho se nebojí.

Řekli mu, že nejmocnějším pánem jest císař. Proto vydal se na cestu, aby jej vyhledal. Císař jej přijal vlídně. Vedl stálé války a proto mohl jeho silných paží a jeho odvahy velmi dobře potřebovati. A vskutku, statný chlapík získával vítězství za vítězství.

Jednou vystrojil císař hostinu svým milým hrdinům, mezi nimiž ovšem byl i Offerus. Při hostině potulný zpěvák hudbou a zpěvem obveseloval hosty. Zpíval o dobrém i zlém, o andělech i ďáblech. Jakmile císař zaslechl slovo „ďábel“, pokřižoval se v jakési úzkosti. Offerus to zpozoroval a tázal se po příčině. Císař mu pravil: „Chci ochrániti sebe a svůj lid před tímto zlým nepřitelem“.

„Ty se bojíš?“ tázal se obr. „Jest někdo ještě mocnější než ty? Tož, prosím tě, propusť mne ze služeb, vyhledám tohoto mocnějšího a budu jemu sloužiti.“

Císař učinil dobrému muži po vůli, ač nerad ho ztrácel. Offerus vydal se na cestu. Hledal ďábla, volal ho a chtěl mu nabídnouti svých služeb. Pojednou se mu zjevil černý rytíř jedoucí na koni a tázal se ho: „Proč mne voláš?“

„Chci ti sloužiti.“

„Dobrá! Zapiš se mi svou krví!“

A obr se zapsal. Vstoupil k ďáblu do služeb a vykonával jeho rozkazy. Zaměstnavatel byl s ním zcela spokojen, neboť sluha žádných obtíží se nelekal a každý

rozkaz vykonal se zdarem. Pán snoval zlé a záškové plány, a služebník je prováděl.

Jednou jeli spolu mlčky lesem. Když přijížděli k pokraji, pán se pojednou zděšeně obrátil a prchal. Sluha za ním.

„Vzácný pane, před kým prcháš?“ tázal se v údivu.

„Pryč! Jen pryč! Což jsi neviděl? Tam na pokraji lesa stojí kříž, a před tím prchám.“

„A ty se bojíš? Hoj, to už ti nebudu sloužit“, pravil Offerus a hned se obrátil a ujížděl ke kříži. Sejmul helmu a prosil: „Kriste, ty jsi tedy ještě mocnější, přijmi mne do služeb“.

Ale Kristus neřikal ničeho... Smuten odjížděl silák lesní cestou. Po chvíli spatřil v lese poustevníka klečícího před poustevnou. I ptal se ho, kde by našel nejvyššího pána, že by mu rád sloužil.

Poustevník přerušiv své modlitby pravil: „Chceš-li nejvyššímu Pánu sloužit, služ mu modlitbami a postem“.

„Milý pane, modlit se neumím a postit se, to teprve není pro mne vhodné zaměstnání“.

„Můžeš mu i jiným způsobem sloužit. Hle, tam dole hučí voda. Není tam mostu, a přece lidé musí přecházeti. Mnozí pocesní už tam utonuli. Propůjč slabým svoji sílu a přenášej je. Tím prokážeš službu Nejvyššímu, který řekl: Cokoliv jste učinili jednomu z bratrů mých nejmenších, mně jste učinili“.

Tuto nabídku silák přijal. To bylo zaměstnání po jeho chuti. Sedal u řeky, nabízel slabým svá silná ramena a přenášel je dravým proudem.

Jednou večer odpočíval ve své chýši, kterou si na břehu řeky zrobil. Pojednou zaslechl venku dětský hlas. Vyšel a spatřil malé pachole, jež jalo se hned jej prosit, aby je přenesl na druhou stranu.

Ihned zdvihl pachole na své silné rameno a vzav hůl vkročil do vody. Ale pachole bylo stále těžší, a nakonec silák úpěl pod jeho tíží, takže sotva je na druhý břeh donesl. Složiv břímě oddechl si a pravil: „Dítě, jaký to div stal se s tebou? Byloť mně, jakoby celý svět na mně spočíval“. A pacholátko odpovědělo: „Nesl jsi více než celý svět; nesl jsi toho, jenž celý svět stvořil. Konal jsi lidem milosrdné skutky a proto došel jsi milosrdenství.“

Hříchové tvoji jsou ti odpuštěni. Klekni! Chci tě pokřtiti. Křtím tě ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Ode dneška nazývatí se budeš Christophorus (Kryštof), poněvadž jsi Krista nesl“.

Od té chvíle sloužil Kryštof Kristu ještě horlivěji. Věnoval mu nejen své síly tělesné, ale i duševní. Sám se ve víře křesťanské dal vyučiti a potom ji i pohanům hlásal a mnoho prý jich získal. Nakonec byl pro víru uvržen do žaláře a mečem sťat.

Toť starodávná křesťanská legenda. Jest v ní i pro nás mnoho povzbuzujícího. I my máme býti stále odhodláni sloužiti Nejvyššímu. Jsme tak šťastni, že nemusíme Ho hledati — my už Ho známe — nemusíme se po Něm ptáti, ale můžeme a máme přímo jíti k Němu do služby.

Křesťane! Vše, co máš, svěřil ti Bůh, a přeje si, abys toho po čas pobytu svého na zemi dobře užíval. Dal ti duši a tělo, jak duši tak i tělo hojnými přednostmi vybavil, duševních i tělesných statků hojně ti nadělil a učinil tě jejich dočasným správcem. „Tu však se vyžaduje při správách, aby každý byl shledán věrným“ (I. Kor. 4, 2). Hřiven svěřených nesmíš zakopati, jako onen služebník v evangelickém podobenství, nýbrž musíš jimi věrně a obezřetně hospodařiti, jako oni dva služebníci v témže podobenství. A jako oni došli chvály a odměny, získáš si také i ty odplaty, budeš-li jednatí podobně.

Na konci tvého života, na rozhraní času a věčnosti, až tvoje tělesná součástka vrátí se do země, odkud vyšla, a duše půjde k branám svého původního domova a předstoupí před Soudce, uslyší výzvu: „Vydej počet z vládařství svého“ (Luk. 16, 2). Tehdy budeš muset skládati účty ze svého vladaření. A účty budou tím těžší a složitější, čím většími dary jsi byl obdařen.

Co z toho plyne? Pamatuj na tu závažnou chvíli v budoucnosti, ale i v přítomnosti stále se na ni připravuj.

Dal-li ti Bůh na př. dar víry, žij dle ní a pečuj, aby světlo její všude se šířilo.

Dal-li ti dar jasného úsudku, užívej ho k blahu svému a blahu svých bližních. Porad v nesnázi bližnímu svému, jenž snad v těžkých chvílích jest bezradný.

Máš-li dar náboženských vědomostí, sděluj z tohoto pokladu jiným. V Paříži mnozí jinoši a dívky tak se obě-

tují, že u bran továren a v různých útulnách v polední přestávce vyučují tovární dělníky a dělnice v pravdách náboženských.

Dal-li ti Bůh dar výřečnosti, mnoho dobrého jím můžeš vykonati. Neostýchej se a neváhej promluvit ve společnosti a třeba i ve schůzi, je-li napadena víra a dobrý společenský řád. Takové rozhodné slovo ve vážné chvíli podepře duše slabé a kolísající a jest jim almužnou.

Dal-li ti Bůh dar spisovatelství, zvláště zaň Pánu Bohu děkuj, neboť si jím můžeš získati zcela mimořádných zásluh. Dar básnictví dán jest jen málokomu.

Někdo má hudební nadání nebo dar zpěvu — může je věnovati k větší oslavě Boží a roznítili účastníky bohoslužby k zvláštní, vznešené náladě. Máš-li ten dar, užívej ho horlivě. Dr. Antonín Dvořák byl tak šťasten, že měl dar hudebního skladatelství, ale nepřičítal ho sobě k zásluze, nýbrž Bohu; každodenně v kostele při mši svaté zaň Bohu děkoval a dobře ho užíval — vytvořil díla nesmrtelná.

Jedna dívka měla zvláštní dovednost v ručních pracech. Velmi hbitě, jistě a krásně vyšivala. A jaké bylo první větší její dílo? Vyšila pro hlavní oltář krásné antependium.

Kdo má dar umění malířského, má ho dáti do služeb ušlechtilosti a nezkalené krásy.

Komu Bůh na pozemských statcích nadělil, má hojnými almužnami platiti z nich svému Věřiteli úroky, má podporovati ušlechtilé podniky a neseseděti jen žárlivě na svých spořitelních knížkách, střežiti je a počítati, kolik přibylo. Bohatství jest jen tehdy dobré, jestliže ho dobře užíváme.

Vůbec všeho máme užívat ku spáse své duše a ku větší cti a chvále Boží. O svých darech a přednostech nemáme chlubně mluvit a jimi se vynášeti, nýbrž za ně, pro ně a jimi máme velebiti toho, jenž nám je dal.

44. Jak se máme chovati v kostele?

(Neděle 9. po Svatém Duchu.)

Kristus Pán byl tichý a pokorný srdcem a přece jednou vzplanul spravedlivým hněvem, a to tehdy, když

vešed do kostela spatřil, kterak místo modlitby provozuje se tam obchod. I vyháněl dotěrné obchodníky volaje: „Dům můj jest domem modlitby, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou“ (Luk. 19, 46).

I my máme své domy modlitby. Jsou to naše drahé kostely. V nich sídlí dnem i nocí náš Pán zázračným způsobem pod částkou chleba. Zve k sobě všechny, kteří pracují a obtíženi jsou a slibuje jim občerstvení. K němu přicházejí učení i prostí, bohatí i chudí, šťastní i nešťastní, všechny se stejnou vřelostí přijímá, všem vlévá do duše klid a všem plnými rukama rozdává své odpuštění a požehnání. Přijímá na svém trůně prosby všech a je vyplňuje, jsou-li vyslyšení hodny. V Nejsvětější Oběti znova se za nás obětuje a ve svatých svátostech duši naší posvěcující milost uděluje nebo ji rozmnožuje.

Do kostela máme choditi rádi. Přítele, který jest ochoten s takovou láskou nás přivítati a takovými dary obdařiti, máme navštěvovati často. Jdeme k němu v šatech čistých a slušných, nikoli výstředních. Kostel není taneční síň ani divadlo.

Máme se vypraviti včas a zaujmouti své místo v kostele již před započatím bohoslužby. Máme tak učiniti jednak k vůli sobě, abychom totiž ničeho z té veliké hostiny, která se podává, nezmeškali, a jednak k vůli jiným, abychom jich totiž svým pozdním příchodem v pobožnosti nerušili.

Nechoďme s prázdnými rukama — vezměme si s sebou modlitební knihu, po případě kostelní zpěvník a růženec. Co bychom si pomyslili o rolníku, který by šel žít na pole bez kosa, neb o vojínu, který by šel bojovat beze zbraně? Postojí snad rolník tupě chvíli někde na poli nebo voják někde na bojišti, a půjdou zase domů? Jsme ženci na roli Boží a bojovníci, kteří si nové království musí vybojovati.

Blížíme-li se kostelu, zmlkněme a obraťme celou svoji pozornost k Pánu. Připravujme si v mysli, co a jak mu řekneme a o co ho především poprosíme. Všecky myšlenky světské a snad i týkající se našeho zaměstnání ponechme venku — tam ať na nás počkají, než se zase vrátíme. Když se Mojžíš přibližoval k Hospodinu, slyšel hlas: „Nepřibližuj se sem; zuj obuv s noh svých, neboť místo, na němž stojíš, jest půda svatá“ (Exodus 3, 5).

Mohamedáné, vykládají si slova tato doslovně a navštěvující své mešity zouvají u vchodu svou obuv, kterémužto předpisu musí se i kterýkoliv cizí návštěvník podrobiti. My křesťané máme tento předpis bráti aspoň obrazně, máme totiž venku nechat vše, co se s posvátností domu Božího nesrovnává.

Než vejdemo do kostela, očistíme, pokud možno, obuv, oklepeme, abychom nenanesli dovnitř zbytečně bláta nebo sněhu.

U vchodu se pokropíme svěcenou vodou, což má nám býti pokynem, abychom s myslí čistou vstupovali a po duchovním očistění bažili. Současně děláme kříž, chtějíce tak naznačiti svoji víru v nejsvětější Trojici. V duchu, v tichosti, abychom nikoho nevyrušovali, můžeme říci: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Pozdraviti je společenská slušnost, a jestliže pozdravujeme lidi vcházejíce do jejich příbytků, máme dojista pozdraviti i Boha vcházejíce do jeho domu a přicházejíce k němu jako hosté.

Slavný franc. básník Fr. Coppée napsal: „Vstoupil-li jsem kdy do chrámu, zmocnila se mne již na prahu zvláštní úcta . . . V každém slově evangelia viděl jsem pravdu jako jasnou hvězdu zářiti, cítil jsem její tepnu, jako cítím tlukot srdce svého“.

Kostelem jdi volně, pomalu, důstojně, se zrakem mírně sklopeným. Nikoho si nevšímej, nikoho nepozdravuj, leda snad jen tichou a lehkou úklonou. Jdi na své obvyklé místo, poklekni na obě kolena a bije se v prsa říkej třikráte: „Pochválena a pozdravena budiž Nejsvětější Svátosti Oltářní“. Neopírej se o zeď, nestav se do kouta, nevyhledávej přítmí, nesedej po schodech nebo stupních oltářů. Je-li místo v lavicích, můžeš si sednouti, ale přijdou-li starší, slabí nebo nemocní, vystup a udělej jim místo. Nezůstávej státi u vchodu nebo v uličce uprostřed, abys nepřekážel v cestě těm, kteří chtějí jíti kostelem k hlavnímu oltáři.

V kostele celou svou pozornost věnuj Pánu. Modli se z modlitebních knížek nebo zpívej zbožnou píseň. Postupuj na modlitbách s knězem mši svatou sloužícím. Občas zdvihni zrak svůj k oltáři — toť jediný cíl, k němuž má směřovati. Modli se tiše a neslyšně. Varuj se slyši-

telného šepotu a vzdychání. Při evangeliu povstaň, sedíš-li, a od Sanctus do přijímání kleč. Kleč rovně a na obou kolenou. Neklekej na jedno koleno, nekleč shrbeně a lenivě.

Stojiš-li, stůj zpříma a nekývej se. Neslušné jest míti ruce v kapsách, na zádech nebo složené na prsou. Nestůj tupě, netečně a bezmyšlenkovitě. Nuda je trest za duševní lenost. Nezívej a nedřímej.

Nedívej se po zdích a stropě. I kdyby tam třeba lítala zbloudilá vlaštovka a bila do oken chtějíc vylétnouti, nevšímej si jí — jest v zajetí a ani svou soustrastí jí nepomůžeš.

Neškrábej po zdech nebo lavicích, zvláště pak se nikde nepodpisuj, neboť tak bys zvěčnil svoji neomalenost. Jména hloupých na všech sloupích.

Varuj se hlučného kašle, kýchání a nos vyčisti co možná beze všech hlučných zvuků. Neplivej na podlahu. Je to neslušné a pravidla o společenském chování to zakazují. V železničních vozech jsou zvláštní výstrahy před tímto nezpůsobem a z důvodů zdravotních hrozí se trestem všem, kdož by jich nedbali. A kostel jest přece něco mnohem vznešenějšího, nežli železniční vůz.

Při společné modlitbě nebo zpěvu nepřekřikuj, nepředbíhej, ani posledních slabik neprotahuj. Přízpůsob se ostatním, kteří v této chvíli tvoří s tebou jeden celek.

Neobracej se, na nikoho se neusmívej, na nikoho nekývej, na nikoho se nedívej upřeně nebo vyzývavě — zvláště ne na osoby druhého pohlaví, nesnaž se upoutati na sebe pozornost svých sousedů a zdrž se jakýchkoliv posuňků a poznámek. Je-li nutno někomu něco sdělit, učiň tak zcela nenápadně, krátce a tiše. V jednom kostele na kůru za varhanami se mluvilo o všem možném, ano i o dobytku.

Zdrž se v kostele veškeré kritiky. Kázání vyslechni s napjatou pozorností, neodvažuj se přičiňovati pro sebe nebo pro souseda ani lichých poznámek, zdrž se zvláště všeho, co by kazatele nebo posluchače vyrušovalo. Dr. Jiří Guth ve svém „Společenském katechismu“ píše: „Nekritisujme v kostele vůbec“.

Neposuzuj nikoho, jak se chová nebo jaké má šaty. Hle, ta se přišla v nových šatech ukázat do kostela!

Tam ta měla minulou neděli šaty hnědé, dnes má modré. Sřih by ještě ušel, ale vzorek jest příliš křiklavý. A hleďme mladou vdovičku, už smutek odložila a má šaty světlé, však víme už, proč se tak parádí . . . Že konečně také jednou dala za svého muže na modlení! Křížují-li tvou hlavou takovéto nějaké myšlenky, úplně jsi zapomněl, kde jsi.

I při událostech rázu radostného, jako při křtinách nebo svatbách, nutno v kostele zachovati důstojný klid. Tlačí-li se zvědavé publikum až k nevěstě, aby ji vidělo zblízka, prohlíží-li dotěrně družičky a svatebčany, je to nezpůsob, a stoupati až na lavice jest, jak dr. Jiří Guth praví, „svrchovaná neslušnost“.

V kostele nutno se zdržeti všech žertů. V kostele se nesmí čísti nic světského nebo zábavného. V kostele se nejí.

Že se tam nesmí kouřiti, netřeba, tuším, ani připomínati — to snad jest samozřejmo i pro toho, kdo jakživ nic o kultuře ani neslyšel. Snad by se tam nemělo ani šňupati, ale když již šňupák uznává za potřebno svou nedočkavou nádobu i zde ukojiti, učín tak nenápadně a nepoctivej celé své okolí šňupečkem. Bohudík, tato odrůda lidí už vymírá, a brzy snad je budeme znáti jenom z popisů.

V kostele se musíme chovati slušně a důstojně, byt bychom tam vešli jen jako zvědaví návštěvníci nebo turisté. Ani při pouhé prohlídce kostela není nám žádná neslušnost dovolena. Že i dělníci v kostele na opravách pracující mají míti ohled na posvátnost místa, jest zřejmo.

Jsme-li v kostele při bohoslužbě, vytrvejme až do konce. Kdo předčasně odchází, sám sebe připravuje o milosti a odchodem svým jiné ruší a dává jim špatný příklad.

Z kostela odcházejme zase tiše, netlačme se, a než vyjdeme, rozlučme se uctivě se Svátostným Kristem. U vchodu zase se pokropme svěcenou vodou a udělejme kříž.

Řádná návštěva kostela má na duši naši blahodárný vliv. Zkušenost nás učí, že lidé do kostela chodící jsou v celém svém jednání něžnější, jemnější a příjemnější

než ti, kteří tam nechodí a jichž duch kostela nenaplnil, neosvěžil a nezušlechtil.

Kostel jest celé společnosti potřebou a navštěvování jeho pro každého jednotlivce nutností.

45. Pýcha.

(Neděle 10. po Svatém Duchu.)

Fariseus a celník, jak evangelické podobenství líčí, jdou do kostela, aby se tam modlili. Celník jest si zcela vědom svých slabostí a hříchů, a vědomí to ho přidrží, aby jen pěkně poklekl a v pokoře se modlil: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“ (Luk. 18, 13). A proto odchází do svého domu ospravedlněn.

Na předním místě, blízko oltáře, stojí druhý muž. Pohrdlivým pohledem měří tam toho ubohého celníka. Hlasitě vykládá Pánu Bohu, jak se modlí, postí, almužny dává, a že sotva by se našel pod sluncem člověk dokonalejší nad něho. Chválí sebe, jakoby Bůh jeho skutků neznal. Což není to dobré ovoce modliti se, postiti se a almužny dávat? Ano! Ale zde v tomto ovoci hlodá zlý červ a činí je bezcenným. Ubírá mu vnitřní ceny a zásluhy. A červem tím jest pýcha. Fariseus neodešel ospravedlněn. „Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen“ (Luk. 18, 14). Dobře praví svatý Řehoř, že „lépe jest býti pokorným hříšníkem, jakým byl celník, než nadutým spravedlivým, za jakého se měl fariseus“.

Toto podobenství známo jest všude, kde jest křesťanství rozšířeno; mělo by v myslích všech blahodárně působiti, mělo by před pýchou odstrašovati a k pokoře nabádati, a přece vidíme i mezi křesťany často dosti pýchy. Je to ovšem známka, že jich křesťanství dosud úplně neproniklo.

Kdo chce býti vpravdě křesťanem, nesmí býti pyšný. Co jest pýcha? Svatý Alfons Liguori dí, že je to „nezřízená žádost vlastní slávy a vznešenosti“. Pyšný chce býti všude první, baží po chvále, o sobě si mnoho myslí, zakládá si na svých dokonalostech, na svých dobrých vlastnostech, na svých zásluhách, považuje se za lepšího, vzácnějšího, zakládá si na tom, že má vážené rodiče, že

jest hezčí než jiní, že jest bohatší, že má pěkné šaty, ano, znal jsem mladého muže, doktora, který byl pyšný na to, že není pyšný. Není možno ani zvláště všeho vyjmenovati, na co jsou lidé pyšní.

Pýcha jest výsledek žalostného odklonu od Boha. Kdo jest Bohu úplně oddán, přijímá všechny dary z Boží ruky v pokoře, ví, že vše, co má, ať je to krása, nadání, majetek nebo cokoliv jiného, má od Boha, že sám ze sebe nemá ničeho, leda jen svoji slabost a nicotnost, a na tomto vědomí staví celé své smýšlení a jednání. Svatý František Saleský dí: „Jsou lidé, kteří se pyšní, sedí-li na statném koni, mají-li za kloboukem krásné pero a jsou-li pěkně oblečení. Ale ó marnosti a bláhovosti! Je-li co na takových věcech cenného, náleží to koni, ptáku nebo krejčímu“. Co máš, čeho bys byl nepřijal? A proto nemáš právě něčím se chlubit. Svatý Pavel napomíná: „Kdo se chlubí, v Pánu se chlub, neboť ne ten jest osvědčen, kdo sám se chválí, nýbrž ten, koho Bůh chválí“ (II. Kor. 10, 17—18). O svých zásluhách a přednostech zbytečně nemluv. Čínské přísloví praví: „Kdo nejvíce o sobě mluví, bývá největším lhářem“.

„Kdo svým zásluhám chválu činí,
jsou-li čisty, zbůhdarma je špiní.“

(Čelakovský.)

Dobrou radu nám dává svatý František Sal.: „Pyšný jest, kdo se chválí i kdo se haní. Nemáme sami o sobě mluvit ani dobře ani špatně, leda že toho vyžaduje nutnost; ale i tehdy máme o sobě mluvit co nejméně“. O chlubném člověku posměšně se vyjádřil kterýsi anglický spisovatel takto: „Je to kohout, který se domnívá, že slunce vychází, aby poslechlo jeho zpěv“.

Pýchy se musíme chránit. Příčiny, proč se jí máme vystříhati, jsou hlavně tři: 1. Pozbýváme jí lásky Boží, 2. škodíme si jí, 3. stáváme se jí nenáviděnými u lidí.

1. Bůh měl anděly, jež před tímto viditelným světem stvořil, všechny rád, ale ti z nich, kteří zpyšněli, ihned lásky jeho pozbyli. Pýcha způsobila, že z andělů stali se ďáblové. Tak hrozného účinku neměl dosud nikdy žádný jiný hřích. Proto právem svatý Bernard praví: „Varujte

se, bratři, všemožně se varujte pýchy; neboť všeho hříchu počátek jest pýcha, kteráž i samého Lucifera, jenž jasněji zářil než všechny hvězdy, v okamžení věčnou pokryla tmou, kteráž netoliko anděla, nýbrž i prvního z andělů proměnila v ďábla“.

Pýcha způsobila pád prvních lidí, neboť ďábel svedl první lidi slibem, že budou jako Bůh. A účinky její nejen na nebi, ale i na zemi byly strašlivé.

Proto, když starostlivý Tobiáš napomínal svého syna, důtklivě mu připomínal: „Nedopouštěj, by panovala v mysli tvé nebo v slovu tvém pýcha, neboť z ní vznikla všechna zkáza“ (Tob. 4, 14). A moudrý Sirachovec praví:

„Počátek lidské pýchy bývá odpad od Boha.
Od svého tvůrce odvrací se srdce jeho,
ježto počátek všelikého hříchu jest pýcha;
kdo se jí přidrží, bude číseti kletými činy,
a podvrátí jej venkoncem.“

(Sir. 10, 14—15.)

Pýchu nenáviděl Bůh od počátku a nenávidí stále. Slova Písma „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost“ (Jak. 4, 6) jsou stále pravdiva. Jeden německý šlechtic navštívil slavné Svatohavelské opatství ve Švýcarsku, kdež byl právě opatem svatý Notker. Když si vše prohlédl a odejeti chtěl, pravil jeden z jeho průvodčích k opatovi: „Slyším, že jste velice učený, mohl byste mi říci, co dělá Pán Bůh v nebi?“ A opat mu vhodně odpověděl: „Bůh se pyšným protiví“. A tazatel zahanben ujížděl z brány opatství.

Duši naplněné pýchou nedává Bůh svých milostí, aniž jakýchkoliv jiných darů. Svatý Bonaventura dí: „Je-li nádoba tekutinou naplněna, nemůže jinou v sebe vzít, a tak, kdo pýchou naplněn jest, nemůže Božskou vědu pojmouti“. Domýšlivého prosebníka Bůh nevyslyší — pýcha nás připravuje o ovoce našich modliteb. Duše pyšného nemůže žít zdravým životem, poněvadž pozbyla výsluní lásky Boží.

Pyšné Bůh trestá. Lidstvo, jež ve své pýše chtělo postavit se až do nebe a tak proslaviti jméno své, potrestal zmatením jazyků. Pyšného Goliáše, jenž zhaněl bojovníky vyvoleného národa, ztrestal rukou mládence

Davida. Svolil, aby Absolon, jenž se pyšnil krásnými dlouhými vlasy, uvízl za ně ve větvích stromu. Řecko za Perikla bylo pyšné, ale trest se brzy dostavil — pokleslo a rozpadlo se. Napoleon, před nímž třásla se celá Evropa, umřel v osamělosti na pustém ostrově. Jako blesk zachvacuje vždy nejvyšší vrcholky, tak trest Boží stíhá ty, kteří se povyšují.

„Pýcha předchází pád“, praví naše přísloví. Kdo myslí vysoko, padá hluboko. „Krákala vrána, když vzhůru letěla, a když dolů, i křídla svěsila“, praví přísloví polské. Jsou holubi, kteří se tak nafukují, až spadnou se střechy.

2. Pýchou si každý sám velice škodí. Pyšný jest nespokojen, neboť jeho nezřízená touha nikdy nemůže býti zcela ukojena. Blahoslavený Tomáš Kempenský o pyšných dí, že nikdy nepožívají pokoje duševního.

Pyšný rád upadá do výstředností: tu chce na odiv postaviti svou sílu, podniká silácké výkony a maří si zdraví, tu si dovoluje „letní byt“ nebo „lázně“, ačkoliv jich třeba nemá zapotřebí, jen aby se rovnal lidem zámožným, tu zase v jídle, pokrmu nebo šatu chce míti zvláštnosti. Dobře dí Jefferson, že „pýcha stojí více než hlad, žízeň a zima“. Parádivost, jež jest výhonkem pýchy, už mnohé přivedla na mizinu.

Pýcha jest matkou umíněnosti a tvrdošijnosti. Mnohý, ač jest už přesvědčen, že pravdy nemá, přece ještě na svém tvrzení neústupně stojí, jen aby se nezdálo, že se klamal. Pyšný snadno upadá do kacířství, a také církevní dějiny učí, že všichni kacíři zachvácení byli pýchou, která jim bránila pravé víře se poddati a správnému jejímu výkladu, jež pravá církev podávala, se podrobiti.

Pyšný rád se chlubí. Přehání a lže. Lidé o něm říkají, že „má chlubné plíce“, nebo že „střílí chlubeckým prachem“, nebo že „nosí mozek nad kloboukem“, nebo že „myslí, že mu kníže svině pase“, nebo že „hledí na jiné s vysoka, padla mu věž do oka“, a kdosi dokonce prohodil: „Vyhýbejte se, hadr jede!“

3. Pyšného lidé nenávidí. Také nevím, kdo by mohl míti rád hrdopýška, jenž se stále jen dere do popředí. Lidé brzy ho prohlédnou, byť se třeba i dovedně přetvařoval, a odsoudí ho. Pyšný snižuje jiné, aby sám

tím více vynikl, čímž si dělá nepřátele. Před vyššími se poníženě sklání, vůči nižším jest pánovitý. Cizí chyby vidí, vlastní přehlíží. Na jiné jest přísný, k sobě shovívavý. Pro sebe má zcela jiné měřítko než pro jiné. Rád vyhledává společnost vyšších — společnost jemu rovných mu „nevoní“. Hájí svou domnělou přednost, z čehož povstávají různice, sváry a půtky. Mnohdy stává se až směšným.

Na titulním listu početních knih horních v Kutné Hoře z roku 1552 jest napsáno :

„Chvála, když kdo se jí ostejchá,
dobrovolně za ním pospíchá,
kdož ji pak chtivě následuje,
velmi ona se ho vzdaluje“.

Ano, chvála utíká před tím, kdo jí chce dosáhnouti.

Pýcha ruší nejen klidné spolužití jednotlivců, ale i celých národů. Pro urážku, pro kus země a ze soupeřství povstalo nejvíce válek. Na Berlínské radnici jest nápis : „Mír přináší bohatství, bohatství způsobuje zpupnost, zpupnost vyvolává válku, válka přivozuje chudobu, z chudoby roste pokora, pokora přináší mír“. Tak se svět stále točí.

Poněvadž jest pýcha jak jednotlivcům tak celým národům tak nebezpečná, musíme proti ní zahájit rozhodný boj. Musíš začít každý sám u sebe. Musíš proti ní bojovat jako člověk, ale zvláště jako křesťan. Křesťanem stal jsi se křtem svatým a tehdy ústy svých kmotrů odřekl jsi se ďábla, i vši pýchy jeho, i všech skutků jeho. Boj proti pýše zahrnut jest ve křestní slibu.

Smíš ho nedbati?

46. Bohoslužebné obřady.

(Neděle 11. po Svatém Duchu.)

Když jednou přivedli ke Kristu hluchoněmého a prosili ho, aby jej uzdravil, „pojav jej od zástupu v soukromí, vložil prsty své v uši jeho, a plivnuv dotekl se jazyka jeho, a pohlédnuv k nebi vzdechl a řekl jemu: Efeta, to jest: Otevři se. A hned otevřely se uši jeho a rozvázal se svazek jazyka jeho, i mluvil správně“ (Mar. 7, 33—35).

Kristus mohl zajisté ubožáka uzdravit pouhým slovem, ano i jen svojí všemohoucí vůlí, ale neučinil tak, nýbrž zázračný úkon svůj provázel viditelnými známkami. Činíval tak i jindy; tak na př. chtěje dáti slepému od narození zrak, mazal jeho oči slinou a blátem, chtěje rozmnožiti chleby a ryby, požehnal je, chtěje dáti svým apoštolům Ducha Svatého, dechl na ně. Kristus užíval obřadů. Provázel jimi celé své Božské působení na zemi.

S plností Božské pravdy předal apoštolům i roucho, jímž byla tato pravda ozdobena. Apoštolové vše přejali a dále předali svým nástupcům. Církev si tohoto vznešeného dědictví vážila, je uchovávala a používajíc moci svazovací a rozvazovací, kterou obdržela, dle potřeby obřady doplňovala, rozváděla a upravovala. Svou bohoslužbu provázela a provází dosud krásnými a povznášejícími obřady. Považuje je za důležitou součást bohoslužby. Nazývá je „obřady“, poněvadž je koná dle určitého řádu nebo dle jistého předpisu. Velice si jich váží a bdí nad nimi jako matka nad svým drahým děckem. A má k tomu také závažné důvody.

1. Obřady dodávají bohoslužbě důstojnosti. Odlišují ji od úkonů ostatních a pozdvihují ji nad všednost tohoto života. Zřetelně naznačují, že nesloužíme lidem, ale Bohu. I k úkonům občanského života, jež mají na mysl naši zvlášť působiti, používá se obřadů. Co je to jiného než obřad, když na př. zástupce vlády přijímá od nově ustanovených úředníků slib, a oni předstupují, určitou formuli slovní odřikávají a ruku mu podávají? Tento obřad má zvýšiti vážnost toho úkonu. Týž účel má používání praporů a různých jiných obřadností ve spolkovém životě.

Jestliže lidé již ve vzájemném styku uznávají potřebu obřadů, je v život vyvolávají a jich užívají, nedivno, že vždycky uznávali jich potřebu i ve styku s Bohem. A opravdu, všichni národové — i ti, kterým světlo pravé víry nezasvitlo — sloužíce Bohu nebo třeba bohům, užívali při bohoslužbě obřadů. Sloužíce mocnostem vyšším, jinak si počínali než v životě obyčejném. Ale obřady naše krásou a duchaplností nad obřady všech jiných náboženských vyznání vynikají, jako nad ně vyniká naše

věrouka a mravouka. A není divu, neboť částečně nám je dal sám Bůh a částečně církev svatá Duchem Pravdy vedená.

Obřady stává se bohoslužba i přitažlivou. Co jest krásné, vábí k sobě mocí neodolatelnou. Co lidí spěchá jen na př. do stoličního chrámu, má-li tam býti konáno svěcení kněžstva! A ani únavy nepociťují a v pozornosti neocházejí, ač obřad trvá dosti dlouho. Jeden mohamedán byv přítomen slavným službám Božím v katolickém chrámu ve Florencii, proléval hojně slzy. Když se ho tázeli po příčině, odpověděl: „Pláči nad vírou mých souvěrců a nad nevděčnou vlažností křesťanů; neboť kdyby tyto slavné služby Boží konaly se v Damašku, kde jest počet Turků na sto tisíc, vím, že by bez odkladu hned tisícové se obrátili“.

Každý katolický křesťan, jenž přichází do kostela se srdcem nezaujatým, spočine okem svým na obřadech posvátných se zalíbením. Směle můžeme říci, že obřady rozmnožují čest a slávu Boží, a že k vůli Bohu klade na ně církev tak veliký důraz.

2. Máme tělo a duši a máme tělem i duší Bohu sloužiti. Jestliže děláme kříž, klekáme, klaníme se, v prsa bijeme, jsou to úkony viditelné, jimiž tělo naše prokazuje Bohu povinnou službu. Nutno nejen vnitřkem, ale i zevnějškem Bohu poctu prokazovati. Obě součástky naší lidské přirozenosti musí na ní podíl bráti. Nebylo by ani dostatečno ani spravedливо, kdyby Bohu sloužila jen jedna naše polovina.

Ovšem slýcháme kolem sebe námitky, že prý stačí jen vnitřní pocta a že vnějších obřadů není zapotřebí. Dodejme však hned, že ti, kdož takové námitky přednášejí, zpravidla neslouží Bohu ani vnějším ani vnitřním způsobem. Ale přece uznejme je za hodny odpovědi a řekněme jim: Stačila by, kdyby měl člověk jen duši, ale protože má i tělo, nestačí. V nebi už obřadů potřebovati nebudeme, protože tam budeme — kéž bychom skutečně byli! — jenom duši.

Jestliže Kristus v rozmluvě se ženou u studnice v Samaří pravil, že „Bůh jest duch, a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě mají se mu klaněti“ (Jan 4, 24), ani zdaleka

nemínal tím zavrhnouti zevnějších obřadů, nýbrž chtěl jen zdůrazniti, že vedle nich a spolu s nimi Bohu sloužiti máme i úkony vnitřními, vycházejícími z víry a milosti Boží. Prázdné obřady samy bez vnitřního doprovodu by nám ovšem nebyly nic platny, asi tak jako neprospívá nám modlitba plynoucí jenom se rtů, o níž však srdce ničeho neví. Vnitřek i vnějšek musí spolu kráčet v celkovém souladu.

Obřady jsou mimovolným projevem našeho srdce. Patřme jen na člověka, jenž má radost: Obličej jeho jest jasný, oči plny blaha, na rtech smích, jeho průvodčím jest veselá píseň. A pozorujme na druhé straně člověka zarmouceného: Obličej smutný, oči plny slz — krůpějí ze studánky bolesti — chodí smuten, dává si třeba smuteční pásku na klobouk nebo na rukáv, mlčí a vyhledává samotu. Nebo vizme člověka, jenž chce někomu vzdáti poctu: Smeká před ním, uklání se a uctivě pozdravuje. Radost, žalost a úctu projevujeme zevnějškem. Sejdou se dva přátelé, kteří se dávno neviděli — přijdou snad k sobě, mlčky se naproti sobě postaví a budou státi lhostejně? Či spíše se jásavě pozdraví, obejmou, políbí, ruce si podají a dají výraz své vnitřní radosti? A jak ty se zachováš, až se přiblížíš k svému Bohu? Chceš-li projevit radost nad shledáním se svým nejlepším přítelem a zároveň projevit jemu náležitou úctu, klekni před ním, bij se pokorně v prsa, pozdrav jej a sepni k němu ruce v modlitbě.

3. Bůh ovšem obřadů nepotřebuje, ale my jich potřebujeme. K vůli nám je Kristus zanechal a církev rozvedla.

Některé naše náboženské pravdy jsou těžké a ne-
snadno je můžeme chápati a si zapamatovati. A tu nám přichází církev na pomoc s obřady. Názorným způsobem nám je předvádí a pochopení jich ulehčuje. Co vidíme, lépe chápeme. Proto při školním vyučování používá se obrazů, přístrojů, pomůcek, slabikář jest plný kreseb, a ve školní světnici první třídy stojí počítadlo. Proto na zdích kostelních jsou svaté obrazy, svaté pravdy oděny jsou v roucho posvátných písní, a udělování svátostí a svátostnin provázeno jest příslušnými obřady.

Pomocí obřadů nabývají svaté pravdy zvláštního výrazu a živosti, a to způsobem, jenž uspokojuje i vzdělaného a jemuž i nevzdělaný dobře rozumí. Co slyšíme a vidíme, nejen lépe chápeme, ale i v mysli své spíše podržujeme.

Obřady vzbuzují v nás nábožné myšlenky a city. Jimi jsme k větší vnitřní pobožnosti povzbuzováni. Vše, co jest způsobilé naši vnitřní zbožnost rozhojnili, má pro nás nesmírnou cenu a velice si toho máme vážit.

Svatý František Saleský napsal: „Všecky obřady církve jsou nejhlubších tajemství plny, a pokorné, prosté a nábožné duše hledíce na ně velikou pociťují útěchu“. Obřady nám naznačují vnitřní působení milosti. Jsou jaksi osvědčením, že se nám skutečně milost udílí. Takové zevnější ujištění nejen na člověka uspokojivě působí, ale i tím lépe duši jeho připravuje na příchod nebeského daru a ji způsobilejší činí jej přijmouti. Tak na př. překrásné obřady Nejsvětější Oběti nám vhodně naznačují i její účinky a pobádají nás, bychom úsilovně po nich toužili. Obřady, jimiž církev svaté svátosti uděluje, důtklivě k nám volají: Připravujte cestu, milost Boží přichází. Přirozenost naše už je taková, že nutně vyžaduje něčeho viditelného a náznorného, aby pochopila, že přichází neviditelné a tajemné.

Když snoubenci chystají se k oddávkám do kostela, před odchodem z domu otcovského poklekají před svými rodiči a vyprošují si jejich požehnání. Potom teprve odejdou, aby přijmuli požehnání i v kostele. Když jim rodiče žehnají, na čele křížkem je znamenají a líbají, mnohem mohutněji to působí na ně a na všechny přítomné, než kdyby jen mlčky je propustili, nebo jim prostě jen řekli „S Pánem Bohem“. Mladí lidé mají blahé vědomí a ujištění, že přijali ono požehnání, o němž Písmo praví, že „staví domy dítek“.

Obřadů musíme si velice vážit. Čeho si tak velice váží církev, toho musíme si vážit také my. Nesmíme jimi nikdy pohrdati, z nich posměch si tropiti, je zlehčovati nebo posměšně napodobovati, neboť by to hraničilo s rouháním. Nechápeme-li jich, máme hledati poučení, abychom v jejich smysl vnikli. Máme se snažiti vystihnouti tajemství, které se za nimi ukrývá. Máme vniknouti v jejich

ducha a porozuměti jejich významu. Poznati je znamená zároveň oblíbiti si je.

Že jim ovšem nesmíme podkládati významu pověrečného, netřeba, tuším, ani dokládati.

47. Poslední pomazání.

(Neděle 12. po Svatém Duchu.)

U cesty života leží nemocný. Vzdychá pod tíhou bolesti. Zlí nepřátelé jej přepadli, zdraví jeho podlomili a a jej na lůžko sklátili. Ale ubožák sténá ještě pod jinými ranami. Vzpomíná na rány a nemoc duše, vzpomíná na nepřátele svého spasení, kteří duši jeho obtížili vinou, vzpomíná na své hříchy, kterých se v životě dopustil, čeká, že snad brzy předstoupí před soud, a v úzkosti se sám sebe táže: „Kterak tam vejdu?“

Leží zraněn na těle i na duši. Přijdou známí, chvílku posedí, porozprávějí, ale zase odejdou po svých pracích a starostech — podívali se na něho a jdou dále. Přijdou přátelé, přinesou snad na chvílku rozptýlení, zapomenutí a útěchu, ale zase jdou svým životem dále. Kdož má čas stále se mu věnovati? Svět spěchá dál . . .

Však hle! Tu otevírají se dvěře a přichází sám Pán. Přináší Jej kněz. Spolu přináší i olej. Potěš se duše sténající — milosrdný Samaritán už jest zde. Ujme se tě s láskou, zahojí tvé rány a postará se ti o bezpečné přístřeší.

Samaritán Nového Zákona postaral se ve své dobrotě nejen o zdravé, ale pamatoval i na nemocné — ustanovil pro ně zvláštní svátost. Když apoštoly rozesílal, velel jim, aby péči měli o nemocné, a svatý evangelista výslovně o nich praví, že se rozešli a kázali, a „také vymítali mnoho duchů zlých a mazali olejem mnoho nemocných a uzdravovali je“ (Mar. 6, 13). Kristus předpověděl — a zároveň svým učedníkům a jejich nástupcům za úkol uložil — že „na nemocné budou ruce vzkládati, a ti se uzdraví“ (Mar. 16, 18). Apoštolové byli svědky výslovného ustanovení svátosti posledního pomazání a prikazovali věřícím, aby jí používali. Tak svatý Jakub výslovně napsal: „Stůně-li kdo z vás, povolej k sobě

kněží církve, a (ti) ať se modlí nad ním mažíce ho olejem ve jménu Páně, a modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčí mu Pán, a je-li v hříších, budou mu odpuštěny“ (Jak. 5, 14—15).

Milý křesťane! Přeji ti stálého zdraví od milého Pána Boha v hojnosti, ale důtklivě ti radím, kdybys se vážně roznemohl nebo zestárnul, abys: 1. dal se zaopatřiti, 2. včas, dokud jsi ještě při zdravých smyslech a 3. abys se na tu svátost dobře připravil.

1. Vypravujeme-li se na nějakou dalekou cestu, připravujeme se, zaopatřujeme se penězi a potravinami a vším, co nám napomáhá, abychom cíle dosáhli. A když pozorujeme, že máme opustiti tuto zemi a nastoupiti zodpovědnou cestu do věčnosti, zdaž smíme vykročiti bez přípravy a bez zásob? Zdaž není naší povinností dobře „se zaopatřiti“, posílit se na cestu „Chlebem“ a postarati se duši o vhodný šat — roucho milosti? I kdyby nám ani církev v tom směru byla výslovného rozkazu nedala, už prostý zdravý rozum náš by nám musil říci, že na onu cestu jest zaopatření nutně zapotřebí. Je třeba svatou zpovědí očistiti duši, svatým přijímáním posílit ji pokrmem nebeským a svátostí posledního pomazání zahladiti v ní všechny pozůstatky a následky hříchů. Kdo jest si dobrým přítelem a upřímně svou duši miluje, dá se na smrtelné posteli zaopatřiti. Slovatný spisovatel náš Josef Jungmann cítě roku 1847, že smrt jest nedaleko, žádal si, aby byl zaopatřen svátostmi umírajících. Dle svědectví jeho dcery paní Petrovičové řekl: „Jsem to povinen učiniti co katolík a úředník“.

Karel Havlíček Borovský dva dny před svou smrtí přijal svátosti umírajících od Františka Řezáče a klidně skonal v 34. roce věku svého roku 1855.

Když slavný vůdce národa dr. František Rieger roku 1891 byl zatlačen z veřejného života, odejel se svou milovanou manželkou do Říma na čtyřnedělní pobyt. Navštěvoval tam často českou kolleji. Dne 15. března byl přijat svatým Otcem Lvem XIII. v audienci. V ten den vstal již ve 4 hodiny ráno a spěchal se svou chotí do Vatikánu vykonat svatou zpověď. Po té byl přítomen dvěma mším svatým a přijal z ruky Svatého Otce Tělo

Páně. Tak připraven rozmlouval potom celé půl hodiny s hlavou křesťanstva. Brzy potom roznemohla se jeho choť zánětem plic. Právě na Hod Boží velikonoční ráno objevil se dr. Rieger v české kolleji a žádal monsignora Zapletala o duchovní potěchu pro svoji nemocnou paní. Stav nemocné se horšil. Brzy byla zaopatřena a téhož dne odpoledne vypustila duši. Dr. Rieger, neoblomný ve své důvěře v Boha, když jej přátelé těšili, pravil: „Kojím se nadějí, že ubohá, zemřevši zde v Římě, našla krátkou cestu do nebe“.

Roku 1904 dne 12. srpna zemřel ředitel gymnasia v Rychnově nad Kněžnou Alois Saturník v 51. roce věku svého. Když tušil smrt, dal se zaopatřiti. Přál si, aby co nejokázaleji Velebná Svátost k němu nesena byla. Slavnostně v průvodu hořících světél ubíral se k němu sluha Boží.

Když umíral v Praze slavný profesor dr. Eiselt, jenž často chodíval do Emauzského kostela, krátce před smrtí se dal zaopatřiti. Byla půlnoc. Pojednou pravil své choti a svým dítkám: „Nechte už toho léčení a rozsvěťte svíčku. Už jest všechno marno“.

Zmínil jsem se schválně o několika velkých mužích, aby různí malí i velcí duchové si z nich vzali příklad.

Je-li duše lidská už od přirozenosti křesťanská a touží-li už v životě po náboženské posile, tím více po ní bažiti má, když má jíti k soudu. Kdo by v té veliké chvíli po útěše netoužil, byl by ke své duši necitelným. Ovšem zarmoutil by i ty, kteří ho opravdově milují.

2. Nemocný má přijmouti posilu včas, dokud jest ještě při dobré paměti. Má si zavolati kněze, dokud ještě se může dobře zpovídati a s plným vědomím Tělo Páně přijati. Lékaře také nevoláme, až když už jest „duše na jazyku“. Lépe jest vůbec pro jistotu dáti se zaopatřiti, třeba by krajní nebezpečí ještě nehrozilo, nežli vydávati se v nebezpečí, že bychom je mohli zmeškati. Smrt přichází jako zloděj — když jí nejméně čekáme. Neodkládejme, aby nás nepřekvapila.

Někteří lidé se obávají, že by už musili zemřít, kdyby se dali zaopatřiti. Strach jejich jest neoprávněný. Naopak — právě po zaopatření velmi mnozí pocítili ulehčení v bolestech tělesných a mnozí se úplně zase uzdravili. Jsou

lidé, kteří už byli několikráte zaopatřeni, a vždycky zase znova se pozdravili.

Některé také odstrašuje už sám název „poslední“ pomazání. Domnívají se totiž, že to slovo znamená, že už snad se blíží poslední okamžiky života. Tak si toho slova vykládati nesmíme. Slovo „poslední“ pomazání znamená, že je to pravidelně poslední mazání, jež církev člověku uděluje. A proto netřeba nám tím se znepokojovati.

Lék působí, užíváme-li ho, pokud ještě nemoc příliš nepokročila, a poslední pomazání blahodárně účinkuje, přijímáme-li ho, pokud ještě není vědomí naše smrtelnými mráкотami zakaleno.

I nemocným přátelům svým máme poraditi a na ně působiti, aby se dali zaopatřiti záhy.

Je-li nemocný včas na smrtelný zápas připraven, vítězně v něm ob stojí. Svatý Eleazar byl na smrtelné posteli těžce pokoušen. Dábel sváděl ho k netrpělivosti a malomyslnosti. Jakmile však přijal svátost posledního pomazání, uklidnil se a pokušení minulo. Světec radostně zvolal: „Zvítězil jsem, ďábel prchá přemožen“. A se slovy „do rukou Božích poroučím duši svou“ šťastně a spokojeně skončil.

3. Konečně je třeba se na poslední pomazání dobře připraviti. Nemocný se má, pokud to jest možno, umýti a čisté prádlo obléknouti; v příbytku, kde leží, má se postavit nějaký stůl, na nějž by kněz Velebnou Svátost položil, a to tak, aby nemocný na kněze u stolku klečícího dobře viděl a modlitby jeho dobře slyšel, stůl se přikryje bílým plátnem, na něj se postaví nějaký křížek, s obou stran se připraví svíce, které se před příchodem kněze rozsvítí, kromě toho postaví se na stůl nějaká nádobka se špetkou soli a kouskem vaty, aby jimi kněz po udělení svátosti posledního pomazání prsty si utřít mohl — někde za tímž účelem připravují i kousíček chleba — a do jedné skleničky připraví se svěcená voda se svazečkem žitných klasů, aby kněz vcházeje světnici vykropiti mohl, do druhé pak skleničky naleje se čisté vody a k ní položí se lžíce, aby jí mohl kněz po svatém přijímání podati nemocnému zapítí. Vata — nebo len — sůl a klásky se potom spálí.

Ještě důležitější jest příprava nemocného se strany duševní. Všecky starosti o pozemské věci má nemocný

pustiti s mysli a zabrati se úplně do věcí vyšších. Má se modliti, víru, naději a lásku vzbuzovati, svědomí zpytovati, hříchů litovati, po Svátostném Spasiteli toužiti a žije-li s někým v nepřátelství, smířiti se s ním.

Když kněz přijde, má se nemocný řádně vyzpovídati, vykonati zpověď „životní“, uzavříti účty s Bohem z celého svého života a se srdcem zkroušeným přijmouti Tělo Páně.

A nyní už jest dobře připraven a přichystán přijmouti svaté mazání na očích, uších, nose, ústech, rukou a nohou, neboť těmi údy v životě hřešival. Že v tu chvíli má mít mysl zvláště povznešenou, netřeba ani podotýkati. Světci, jako na př. svatý Martin, svatý Alfons Liguori, svatá Terezie a jiní, odpovídali knězi sami.

Po svatém pomazání bývají nemocní jako vyměnění. Bývá jim lehčeji, jsou klidnější a trpělivější. Kněží, kteří nemocným touto svátostí přisluhují, mohli by o tom mnoho vypravovati.

Nemocný má po přijetí svátostí Pánu Bohu děkovati. Za každé velké dobrodiní děkujeme. Jak velice děkovati má šťastný nemocný za milost tak milostivého navštívení! Kolika lidem nebylo dopřáno tak veliké milosti! Kolik lidí nešťastně umřelo bez zaopatření!

Jest skoro s podivem, že lidé, kteří svým známým píší gratulace k svátku nebo k Novému roku a mnohdy nevědí si rady, co by ještě připsali, těmto nepřejí největšího dobrodiní, dobrodiní šťastné smrti . . .

Dříve ještě, než skončím, chci připojit několik poznámek :

a) Dbej, aby nikdo z tvých domácích lidí nezemřel bez zaopatření. Upozorni nemocného na jeho vážný stav.

b) Pomoz nemocnému se připravit. Předříkávej mu modlitby. Je to zvláště záslužný skutek.

c) Vidiš-li, že kněz jde s Tělem Páně, poklekni. Uč tomu i ditky. Vzdáváme poctu nikoliv knězi — ten ustupuje do pozadí — ale Bohu, jehož kněz nese. Naši předkové v zástupech doprovázeli kněze jdoucího k nemocnému. Ve Španělsku, i ve velkých městech, jde-li kněz zaopatřovat, umlkne vše, zastaví se chodci na ulici, padají na kolena a klaní se. Zazní-li zvonek, vše na ulicích pokleká. Dohoní-li náhodou kněze kočár neb automobil, vystupují ti, kdož v nich jeli, a půjčují jej knězi.

d) Vejdi do příbytku, kde se posvátný úkon konati má. Modli se s nemocným a za nemocného — bude mu to útěchou. Vejdi do příbytku, neboť se v té chvíli stal chrámem. Je tam vše jako v kostele — Svátostný Kristus, oltář, svíce, kněz . . . A jistě i andělé se tam vznášejí, protože tam pod způsobou chleba dlí jejich Král.

48. Vděčnost.

(Neděle 13. po Svatém Duchu.)

Za městem v opuštěném údolí bydlelo v jamách deset ubožáků stížených malomocenstvím. Každý se jich bál, aby se od nich nenakazil, a štítil se jich pro hnusnou jejich chorobu. V největší bídě, nedostatku a opuštěnosti bez naděje na uzdravení a pomoc čekali už jen na jediné vysvobození — smrt.

Však dokud jest Bůh s lidmi, není ještě vše ztraceno. Pán se nad nimi slitoval a vrátil jim zdraví. Prosili ho úpěnlivě a byli vyslyšeni.

Jak asi k němu poběhnou, snad i kleknou na kolena a poděkují mu! Než, nastojte! Z deseti vrátil se jen jeden poděkovat, a ještě k tomu cizinec, který se zde kdysi usadil. Nevděk oněch devíti Kristus zřejmě odsoudil a nad cizincem, jenž přišel díky vzdáti, projevil radost.

Svatý Bernard, když o tomto místě svatého evangelia uvažoval, připojil napomenutí: „Navykni si vzdávati díky za každý dar. Pozorně pozoruj vše, čeho se ti dostává, abys nenechal bez příslušného díkučinění nižádného daru Božího, nechť jest veliký, prostřední nebo malý. Vždyť se nám přikazuje i drobtů sebrati, aby nezhynuly, to jest, ani nejmenších dobrodiní zapomínati nemáme“.

Ruský spisovatel Ivan Turgenev chtěl naznačiti, jak vzácná jest na světě vděčnost, a proto napsal tuto povídku: „Dva nebo tři dni před Vánocemi uspořádal Pán Bůh slavnost ve svém azurovém paláci. Ku slavnosti té byly pozvány všechny ctnosti. Bylo tu mnoho ctností — velké i malé. Ty menší byly hezčí a roztomilejší než ty velké, ale všechny, jak se zdálo, znaly se mezi sebou a byly spojeny svazkem přátelství. Ale pojednou zpozoroval Pán Bůh dvě krásné dámy, které se patrně ani neznaly.

Domácí pán vzal tudíž jednu z nich za ruku, aby ji představil druhé. „Dobročinnost“, pravil, pohlédnuv na ni — „Vděčnost“, doložil pak, ukázav na druhou. Obě ctnosti velice se divily. Od stvoření světa setkaly se zde po prvé“.

Budme vděční! Vděčnost jest známka duševní velikosti a ušlechtilosti. Kdo chce slouiti vzdělavcem, musí tuto ctnost konati. Jeden spisovatel vystižně ji nazval „paměti srdce“. Když nám někdo nějaké dobrodiní prokáže, máme si to dobře pamatovati a snažiti se nějak se mu odvděčiti. Dobrodiní jest půjčka, vděčnost je splátka. Čím větší půjčka, tím větší ovšem musí také býti i oplátka. Každý chytrý člověk jest vděčný, neboť vděčnost jest klíč k pokladům novým. Kdo chceš míti otevřenu cestu k novým darům, pěstuj vděčnost! Proto napomíná svatý Bonaventura: „I nejmenší dar za cos velikého pokládej, a budeš hoden, abys přijal darů větších“.

Vděčností nesmíme se chlubit, neboť vlastní chvála připravila by nás o její cenu a zásluhu. Chválu úplně ponechme jiným.

Vděčností můžeme se učit i v přírodě. Zaleješ-li rostlinu a dáš-li jí dostatečné potravu, odmění tě plodem. Dej psíkovi kus chleba, a bude tě radostně obskakovati. V legendách často se vypravuje o tom, kterak soucitná ruka vytáhla sténajícímu lvu trn z tlapy, a kterak potom uzdravený král pouště svého dobrodince provázel.

Vděční jsou i lidé nejnižšího stupně vzdělanosti. Jeden missionář našel v západní Indii u stromu starého Indu, jenž pro mdlobu nemohl dále. I dověděl se od něho, že ráno vyšel z domova, cestou však zbloudil a nyní že se zde stane snad potravou hadů a dravé zvěře. „Ó ubohá manželko! Ó ubohé, opuštěné dítě!“ vzlykal stařec. Missionář ho vzal do své chýše, posilnil ho pokrmem a nápojem a vykázal mu i pohodlné lůžko. V noci však uslyšel missionář najednou šramot a hned se domníval, že Ind mu snad chce ublížiti. I naslouchal a uslyšel Inda polohlasitě takto se modliti: „Ó ty velký duchu, jak ti děkuji, že's mi dal dnes slunce svítiti, že žádný had mne neuštknul, žádné dravé zvíře mi neublížilo. Děkuji ti, že tento dobrý muž se mne ujal a z nebezpečného lesa do svého obydlí přijal. Ó dobrý duchu, přispěj i jemu a jeho přátelům na cestách, dej jim slunce svítiti, chraň je před

hady a divou zvěří a nepřítelem zlým. A jestliže někdo z nich zbloudí a na cestě ležeti zůstane, sešli mu dobrého muže, aby ho do chýše své přijal“. Tak se modlil Ind, a missionář doložil v duchu: „Dej mi, ó Bože, vedle tohoto divocha místo v ráji!“

Jak mnohem více máme býti vděční my, kteří jsme křesťany a kteří si se zálibou říkáme, že jsme vzdělaní!

Největších dobrodiní prokazuje nám Bůh, a proto k němu největší vděčnost míli máme. I kuřátko pijící hlavičku pozvedá. V rozpacích táže se žalmista: „Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co prokázal mi?“ A svatý Pavel praví, že máme děkovati „vždycky za všechno ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci“ (Ef. 5, 20).

Slavný hudební skladatel dr. Antonín Dvořák chodil často do kostela Emauzského a modlil se z knížek. Svým známým říkával: „Jsem syn prostého řezníka, nějakého zvláštního vzdělání jsem neměl a přece mám něco v hlavě. Ten dar jest určitě jenom od Boha, a proto se mu chodím děkovat“.

Dne 11. listopadu 1918, když ukončena byla největší ze všech válek, jaké kdy byly, přečetl Lloyd George v anglické dolní sněmovně podmínky příměří a dodal: „Dnes dopoledne v jedenáct hodin byla skončena nejhrůznější válka, která kdy rozštěpila lidstvo. Doufám, že tohoto významného jitra došla svého konce poslední všech válek. Není nyní kdy mluvit, naše srdce jsou plna vděčnosti, pro niž není slov. Navrhuji tudíž okamžité odročení sněmovny, bychom v kostele poděkovali Bohu za vysvobození z velkého nebezpečí“. Členové sněmovny odebrali se pak v slavnostním průvodu do chrámu.

Všech dobrodiní, jichž Bůh naší duši a našemu tělu uděluje, ani vypočítati nemůžeme, jest jich nekonečná řada, a tato dobrodiní musí v našem srdci vyvolati ozvěnu.

Nesmíme ani zapomínati na dobrotivou přimluvu Panny Marie, svatých a světic Božích, dobrých nebeských duchů a zvláště svého anděla Strážného.

Po Bohu jsou na zemi největšími našimi dobrodinci rodiče. Těžce pracovali, vydělávali a strádali, aby nás mohli vyživit, vychovati a na cestu životem opatřit. Jim musíme býti za všechno vděční. Musíme jim dělati radost,

posloužiti jim, potřebují-li, a ochotně se jich ujmouti v jejich stáří. Nesmíme na ně ani po jejich smrti zapomínati, nýbrž máme se za ně modliti a hlavně Nejsvětější Obětí na ně pamatovati. Chvályhodný byl zajisté obyčej našich předků, kteří za své zemřelé rodiče zakládali „fundace“.

Vděční býti máme i svým kmotrům, kteří nás při křtu svatém drželi, za nás na otázky odpovídali nebo při svatém biřmování brali pod svou ochranu.

Vděční máme býti kněžím, kteří nám svaté svátosti udělovali nebo udělují, svým učitelům, kteří první základy vzdělanosti v naší duši stavěli, svým mistrům, kteří snad nás učili, svým představeným, kteří nás k dobrému vedli, a všem svým dobrodincům, kteří kdy jakýmkoliv způsobem něco dobrého nám prokázali. Každé jejich dobré slovo, napomenutí, výstrahu, ano i trest máme míti ve vděčné paměti.

Vděčnost svou máme prokazovati i skutky. Papež Pius X., dokud byl ještě prostým klášterníkem, byl nucen jednou přenocovati u prostého venkovana, který ho vlídně přijal a ochotně pohostil. Když se později stal papežem a poznal jednou v zástupu lidu onoho venkovana, hned k němu šel, laskavě s ním rozmlouval a bohatě ho obdaroval.

Krásná jako rajska růže,
ježto pěstci vůni dýše,
jestiž vděčnost, ono bůže,
jež k nám slétlo s nebes výše.

(B. Jablonský.)

49. Vlažnost ve víře.

(Neděle 14. po Svatém Duchu.)

Uznáváme-li Boha za svého pána, máme mu výhradně a věrně sloužiti. Sloužiti Bohu i hříchu jest neslučitelné. „Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti“ (Mat. 6, 24). Křesťan, který chce býti důsledným a charakterním, musí se rozhodnouti pro Boha.

Ale ohlédneme-li se kolem, a zadíváme-li se třeba i do svého nitra, shledáme, že mnozí nazývají se křesťany, říkají o sobě, že v Boha věří, ale ve službě tohoto svého Pána jsou neteční. S rozhořčením by se ohradili proti tomu, kdyby je někdo nazýval nevěrci, uznávají a třeba i hájí potřebu víry, přejí si, aby jejich děti na náboženství chodily, ale sami nemají dosti horlivosti a rozhodnosti, mají víru nedostatečnou, jsou povrchní, mělcí, lhostejní a chladní, jsou dítkami „doby ledové“.

Starají se jen o živobytí, shánějí se po příjmech a důchodech, milují lesk zlata a dnem i nocí přemýšlejí, jak by rozmnožili svůj majetek. Otec jde vydělávat, a matka uvaří a vypere. Po práci vyhledávají zábavy a věnují se důkladnému odpočinku. Pečují o tělo, ale zapomínají na duši. Klidně vynechají modlitbu, opomenou v neděli a ve svátek jít na mši svatou, postů nedodržují a na velikonoční povinnost nepamatují. Tu hned mají plno výmluv — buď mají do kostela daleko nebo nemají šatů, buď prší, jest vítr nebo padá sníh, nebo jest příliš horko nebo nemohou se vypravit včas, protože s úklidem nebyli hotovi. Zanedbávají povinnosti náboženských, a milejší jest jim spánek, pohodlí nebo výlet.

A tak se tím životem potácejí, na obě strany kulhají a stále nevědí, čím jsou. Ani ryba ani pták, ani žába ani rak.

Takováto vlažnost ve víře jest hříšná. Rozhodl-li jsem se pro Boha, mám se mu cele věnovati. Jsem-li v jeho službě vlažný, nemám ho plně rád. Nejsem-li horlivý, ukazuji, že mám málo lásky k němu a ke své duši.

Vlažností vydáváme se v nebezpečí, že ztratíme víru docela. Kdo dřímá, snadno usne. Kdy usínáme vlastně ani nevíme, a někdy si toho třeba ani nepřejeme — právě tak mnohdy ztrácíme víru, aniž jsme toho zpozorovali nebo to zamýšleli. Vlažnost jest cesta ku zkáze. Buď jsme s Pánem nebo jsme proti němu. Prostředního stavu není. Pán Ježíš vyjádřil se rozhodně: „Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje“ (Mat. 12, 30). A jeho slovo přece jest pravdivé.

Písmo Svaté vlažnost výslovně zavrhuje. O vlažném platí slova: „Poněvadž jsi vlažný, a nejsi ani horký ani

studený, vyvrhnu tě z úst svých“ (Zjev. 3, 16). Vlažná tekutina jest jistě nepříjemná a dráždí k dávení.

Vlažnost ve víře jest velice nebezpečná. Vlažnost jest vlastně duševní lenost, a lenost jest příčinou nedostatku. Za leností tělesnou v patách kráčí nedostatek a bída, a rovněž za duševní leností jde nedostatek zásluh, dobrých skutků a bída duševní. Lenivé panny, které se včas nezasobily olejem, nebyly ve chvíli rozhodné do hodovní síně připuštěny. Jakmile se otevrou dveře věčnosti, už nemožno ničeho záslužného dělati. Kdo nepřináší zásob s sebou, jest ztracen. Jenom horlivost náboženská vede k ctnostnému a záslužnému životu a k zabezpečení věčného štěstí.

Náboženská vlažnost jest i z toho důvodu nebezpečná, že vede k nevěře. Už sama v sobě jeví se nám jako nedostatek víry. Můžeme říci, že je to první stupeň nevěry. Chceme-li míti víru dobrou, musíme se v ní stále cvičiti, podobně asi jako řemeslník, chce-li býti zručným, musí ve svém oboru stále pracovati. Kdo se stále necvičí, upadá. Plamínek, jehož stále neživíme a nerozdmýcháváme, brzy uhasne úplně.

Poněvadž vlažnost jest hříšna a nebezpečna, musíme jí vypověděti boj — boj rozhodný na život a na smrt.

Jaké taktiky použijeme?

Známo, že vzdělaný bojovník vždycky má převahu nad neuvědomělým. I v tomto boji nutno přisouditi vzdělání velikou váhu. Proto snažme se poznati náboženské pravdy, vzdělávejme se nábožensky, čtěme pilně dobré náboženské knihy, choďme na kázání, křesťanská cvičení, náboženské přednášky, zahloubejme se do nestranných církevních dějin. Poznání pravdy víru posílí. Kdo o vzdělání své duše nedbá, nemůže čekati výsledku, jako nemůžeme dobré žně čekati na poli neosetém a neobdělávaném.

V horlivosti máme se cvičiti, pro milého Spasitele každou oběť ochotně máme přinést a jemu horlivě sloužiti. Kterýsi šlechtic měl ve svém znaku vlaškovku a pod ní nápis: „Studeno zapuzuje mne“. Blíží-li se zima, vlaškovky odlétají a vracejí se až zase na jaře. Zvolme si podobné nějaké životní heslo. Milujme vřelost ve víře

a náboženskou horlivost. V náboženství hledejme osvězení, útěchu a posilu.

Neustupujme ani před nesnázemi a pronásledováními. Když za protestantky Alžběty, královny anglické, pod trestem smrti bylo katolíkům zapověděno obcovati mši svaté, scházeli se věřící v neděli na skrytých a neznámých místech, kdež byli přítomni mši svaté. Mnozí za to byli pokutováni vězením, ano i smrtí.

Roku 1902 bylo poslední zasedání německého říšského sněmu skončeno o půl páté hodiny ranní. Většina katolických poslanců byla by ráda prvními vlaky odjela do svých domovů. Ale poněvadž byla neděle, byli by tím nemohli býti přítomni mši svaté. Proto poslanci světlíci biskup Fraunberk a farář Gerstenberger se rozhodli, že budou v kapli Panny Marie Vítězné celebrovati. Na čtyřicet poslanců odebralo se tudíž s nimi do zmíněné kaple, a poněvadž tak záhy nebylo možno sehnati ministrantů, ministrovali poslanci sami.

Poněvadž sami ze sebe jsme bezmocní, zabezpečujeme si pomoc vyšší. Prosme Boha, aby nám poskytoval s dostatek milosti pomáhající, modleme se, často přijímejme svaté svátosti, vystříhejme se požitkářského, nemravného a svěťáckého života.

Zavrhněme a zapuďme veškeru polovičatost a nerozhodnost, jež jsou spolu známkami bezcharakternosti. Nečtěme knih, jež zaujímají k víře stanovisko buď lhostejné nebo nepřátelské, vystříhejme se „smíšených“ sňatků, nevyhledávejme spolků, jež k náboženské vlašnosti buď zřejmě nebo zakukleně vedou.

Někteří křesťané doma se modlí a jakž takž i náboženské povinnosti v soukromí konají, ale ve veřejném životě přiznati barvu se neodvažují. Nachytali se na hesla, že „náboženství je věc soukromá“ nebo že „náboženství patří jen do kostela“ a p. A tak svým hlasovacím lístkem volí buď zřejmé nebo záludné nepřátele církve, a ti si potajmu mnou pod stolem ruce a už kuji a snují osnovy zákonů protináboženských. Na jedné schůzi mluvil řečník bouřlivě proti katolíkům, jimž důsledně nadával „klerikálů“. Byl původem Žid. Chtěl býti poslancem. Pojednou začne zvonit klekání, všichni přítomní smeknou, modlí se „Anděl Páně“, a řečník vida to, hned také

spíná ruce a staví se, jakoby se modlil. Po modlitbě pokračoval v nadávkách proti „klerikálům“ za souhlasu všech přítomných a byl v té obci velikou většinou zvolen. Stalo se na Moravě r. 1907. R. 1920 při prvních volbách v naší republice do Národního shromáždění stalo se na Slovensku zase něco jiného. Řečník strany výslovně protináboženské dal místnost, v níž schůzi pořádal, ozdobiti sochou Božského Srdce Páně, čímž pro svou stranu dobromyslné a zbožné voliče získal. Že katolíci sedli takovým vychytralcům na lep, je smutný zjev. A nechci se o nich vyjádřiti, že byli vlašni ve víře, spíše bych tomu dal jméno jiné — hloupost.

V jedné vesnici při prvních obecních volbách naši říše přišla za občanem k volební místnosti i jeho koza. A předseda volební komise pravil: „Ta volit nemůže, není ve voličském seznamu.“ Mnozí lhostejní katolíci propásli své právo, nepostarali se, aby byli včas do seznamu voličů zapsáni a nepřesvědčili se, nebyli-li opomenuti.

Potom nařikají na starostu, na vládu a na zákony. Kurfirst hessenský, když mu 4 radní přednesli stížnost na svého představeného, dal jim vysázet deset ran holí, řka, že toho zasluhují, protože si ho sami už dvakrát za sebou dobrovolně zvolili. Dobře pravil Chateaubriand: „Proto jsou naši protivníci tak silní, že naši přátelé jsou tolik liknaví.“

Někdy přicházejí na nás „přirozené“ tresty, tak na př. po „opici“ bolí hlava, po přílišném kouření pálí v krku, po různých lahůdkách dostaví se revoluce v žaludku. Také i katolíci za svoji vlašnost bývají trestáni. Mnohdy si ony tresty sami zavinují. A jako trest mívá někdy blahodárný účinek, doufejme, že i ústrky a pronásledování, kterých katolíci v naší době zkoušejí a kterých si částečně i sami zavinili, z jejich vlašnosti je vyléčí.

50. Mládež dorůstající.

(Neděle 15 po Svatém Duchu.)

Jak byl stár onen mládenec v Naimu, jež Kristus vzkřísil, s určitostí nevíme, ale že matka jeho už byla

vlovou, a že tělo jeho nesli nosiči na marách, usuzujeme, že už byl větší a že blížil se věku mužnému.

Kolik takových mrtvých mládenců — a dodejme i — mrtvých panen vidíme u nás za našich dnů! Jak veliký počet mládeže dorůstající ztrácí víru a odumírá matce církvi! (Svatý Augustin vykládá, že mrtvý mládenec je hříšník, a matka, která nad ním pláče, je církev.) Plačte, rodičové, horké slzy prolévejte, jestliže vám syn nebo dcera duševně zemřeli! Jděte za marami svého mrtvého štěstí a truchlete — snad se také Pán nad vámi slituje a svou milostí pomůže vzkřísiti mrtvého. Snad váš pláč pohne Pána k soucitu. Svatá Monika tak se modlila za svého nezdárného syna, že se svatý Ambrož o ní vyjádřil: „Není možno, aby zahynul syn, pro nějž matka tolik slzí vylévá.“

Na nezvedenost dorůstající mládeže slyšíme se všech stran těžké žaloby: Žalují na její neposlušnost, neuctivost k starým, hrubost, bezohlednost, nemravnost, nesvědomitost a nepoctivost. Dříve poroučeli rodiče a dítky poslouchaly, nyní je tomu v mnohých rodinách obráceně — poroučejí děti, a rodiče jich poslouchají. Smutná podívaná, kdy kuře poroučí kvočně . . . Šestnáctiletý mladý pán už sebevědomě odfukuje dým z cigarety, a patnáctiletá slečna se ohlíží, kde jaký chlapec . . . A už prý si nedá říkat „žába“, už nosí dlouhé sukně . . .

Kdo miluje církev a vlast, svírá se mu v úzkosti srdce, když dnešní mládež pozoruje. Čeho mohou od takovéto mládeže církev a vlast očekávat? Proto plným právem modlíme se v litaniích k našim českým patronům: „Od mravní zkázy naší mládeže — vysvobod' nás, Pane!“

Žene-li se příval, nepostavíme se, nenaříkáme a nespínáme ruce v zoufalství, nýbrž chápeme se práce, abychom zabránili škodám. Nenaříkejme jen nad zkažeností mládeže, nýbrž chopme se prací záchranných.

Poslední krok ze školy je prvním krokem do života. Stromek přesazený ze školky do sadu neudržel by se, kdyby neměl opory. Zlí větrové by jej vyvrátili a zničili. I mladý člověk vysazený do sadu života potřebuje opory podobné, bouře v něm i kolem něho, probouzející se smysly, náklonnosti a vášně, společnost a celé jeho okolí hrozí strhnouti ho v nebezpečný vír. Léta bujného mládí

jsou nejnebezpečnější z celého života, neboť tehdy více než jindy „tělo žádá proti duchu“. Léta přechodu ze školních lavic do života vyžadují zvýšené péče. V duši mladého člověka odehrává se tajemný zápas dvou světů, dobra a zla. Nebe chce upoutati mladou duši a vésti cestou sebezáporu, peklo slibuje rozkoše a nabízí cestu pohodlnou a širokou.

Nenechme ubohou duši v tomto boji osamocenu. Podejme jí ruky pomocné. Osamocena sotva by se udržela. Dorůstající člověk ponechán sám sobě, skoro vždy zpustne, a upadne-li mimo to do rukou nesvědomitých, zvlčí.

Vésti, sílit a podporovati mladé duše jest v první řadě povinností rodičů, ale jest to povinností i kněží, učitelů, zaměstnavatelů a všech zkušených a dobrých lidí. Vážíme si starých stromů, ale naději svou skládáme v sad mladý, plný síly. Církev a vlast potřebují charakterů pevných a odhodlaných, a každý katolík a vlastenec má přiložiti ruku, aby je vypěstoval. Snad není vůbec záslušnější práce nad práci směřující k záchraně mládeže. Kdo malomyslně věsí hlavu a zakládá ruce v klín říká „já jich nepředělám“, nebo „mají už rozum, ať si dělají co chtějí“, není ani přítelem mládeže, ani dobrým vlastencem, ani horlivým katolíkem.

Věnovati se každému zvlášť je nemožno. Mnohem hospodárnější je sdružití dospívající mládež ve spolek a ve spolku je vychovávat pro život. Spolek mládeže a život v tomto spolku je výborným mostem spojujícím léta školská s dobou opravdového života. Bohudík spolků katolické mládeže máme už hojně rozeseť po naší milé vlasti a skládáme v ně veliké naděje.

Takový spolek je pro mládež neocenitelným dobrodiním, a jestliže kněz nebo katolický učitel nebo kterýkoliv jiný katolický pracovník jej zakládá, mládež sdružuje a ve spolku účelně vychovává, zaslouží, aby mu nejen rodičové, ale i všichni dobří lidé z vděčnosti obě ruce políbili. Nejen rodiče sdružených dítek, ale všichni uvědomělí katolíci mají jej ochotně mravně i hmotně podporovati, jeho práci uznati a spravedlivě oceniti. Založiti a vésti spolek katolické mládeže, ať už se jmenuje „mariánská družina“, „omladina“ nebo „skupina mládeže“

nebo „orel“ nebo jakkoliv jinak vyžaduje velké obětavosti, sebezapření a trpělivosti. Kdo tu obět přináší, zvláštního vděku zasluhuje, poněvadž zvláště společnosti lidské prospívá, vychovává je jí dobré údy.

Každý dobře vedený spolek katolické mládeže stojí na podkladu náboženském, neboť nikdo nemůže jiného základu položit mimo ten, který položen jest, jenž jest Ježíš Kristus. Mládež poznává — už jasněji než ve škole — duchaplnou soustavu naší věrouky a obdivuje se jí, a krásu naší morálky a pociťuje k ní přitažlivost. Učí se plnit náboženské povinnosti a společnou návštěvou kostela a přijímáním svatých svátostí nabývá náboženského uvědomění.

Ve spolku učí se společenské slušnosti a uhlazenému chování, učí se pravidelnosti, přesnosti a kázni, a vychovává se pro život. Spolková knihovna stává se studnicí vzdělání a pramenem ušlechtilé zábavy. Spolkový časopis stále poučuje, napomíná a povzbuzuje.

Poněvadž mládež nachází ve spolku i zábavu, a to zábavu ušlechtilou, spokojuje se jí a nevyhledává už zábav neslušných a hříšných.

Za dobrého vedení je celý spolkový život provanut duchem družné radosti.

Práce ve spolcích katolické mládeže řídí se ovšem dle místa, času a jiných okolností. Jinak nutno postupovati v městě, jinak na venkově, jinak se pracuje s mládeží studující, jinak s řemeslnickou nebo rolnickou, jinak s hochy, jinak s dívkami, směrodatný je věk, nadání, mravní zchovalost a celé ovzduší kolem.

Ale to už je věc těch, kteří takové spolky řídí a kteří zajisté také se k úkolu tomu dobře připravili.

Nerozšiřujme se už o té věci a zakončeme svou úvahu slovy biskupa dra Bertrama: „Práce pro mládež je vážná práce. Je však také plna odměn. Co může býti větší odměnou nad pohled z čistého oka jinocha, z něhož září vnitřní harmonie, nadšení pro vše krásné a dobré, zbožnost a smysl pro oběť, radost z práce a pokoj klidného svědomí. Taková péče o mládež je nejlepší zárukou, že jinoch i v mužném věku se osvědčí jako charakter a že vykoná zdatně své poslání. Toť cíl a nejlepší výsledek pravé křesťanské péče o mládež.“

51. **Nedělní klid.**

(Neděle 16. po Svatém Duchu.)

Fariseové střežili a sledovali každý krok Ježíšův a každý jeho čin. Pán před jejich očima uzdravil nemocného a učinil tak v sobotu — v den sváteční. Tím ovšem neporušil toho dne, neboť dobrým skutkem předepsaného klidu nerušíme.

Použijme této příležitosti a pohovořme si o nedělním odpočinku.

Na první stránce Písma Svatého se dí, že Bůh v šesti dnech všechno stvořil a sedmého dne odpočinul. „Dokončil tedy Bůh dne sedmého své dílo, které byl konal, a odpočinul dne sedmého ode vší práce, kterou byl činil. Požehnal pak dni sedmému a posvětil jej, poněvadž dne toho byl ustal ode všeho svého díla, o kterém při tvoření pracoval.“ (Gen. 2, 2—3.)

Ovšem neodpočíval proto, že by byl odpočinku potřeboval, ale zajisté proto, aby nám dal příklad.

Když Mojžíš z rozkazu Hospodinova dával lidu israel-skému nařízení, přikázal mu: „Šest dní budete pracovati; sedmý den (však) bude vám svatým, sobotou, klidem ke cti Hospodinově; kdo by toho dne něco pracoval, budiž usmrcen.“ (Ex., 35, 2.) — „Ostříhejte soboty mé, neboť svatá jest vám; kdo by ji poskvrnil, smrtí ať zemře, duše toho, kdo by v sobotu pracoval, budiž vyhubena z jejího národa.“ (Ex., 31, 14.)

Židé tento příkaz zachovávali. A když byl někdo postížen, že nějaké práce v sobotu koná, na př. že sbírá dříví, byl veřejně kamenován.

Když Kristus Pán v neděli z mrtvých vstal, a když v neděli Duch Svatý na apoštoly sestoupil, přestali křesťané slaviti sobotu a místo ní slavili neděli. A jako dříve zachovávali klid v sobotu, tak potom jej zachovávali v neděli. Nebyla-li neděle zavedena od Krista, byla zavedena jistě už od jeho apoštolů.

Církev zavedla ještě některé zasvěcené svátky v roce a nařídila, že máme jak neděle tak i zasvěcené svátky ztráviti v odpočinku.

Křesťané nedělní a sváteční klid vždy zachovávali a zachovávají dosud. K tomu je vede nejen rozkaz Boží, ale i přikázání církve.

Nedělní klid je ukazatelem křesťanského života. V kterých rodinách se zachovává, tam jest život náboženský v pořádku, kde se přestupuje, tam je náboženská pokleslost. V neděli nemáme konati těžkých prací. To jsou práce, které vyžadují velké tělesné nebo duševní námahy. Jsou to práce rolnické, na př. orba, sečení, kopání a p., nebo práce řemeslnické konané na výdělek, nebo práce dělnické konané za mzdu, práce kancelářské a p.

Dovoleny jsou práce sice těžké, ale neodkladné, jako na př. vaření nebo krmiti dobytek, pracovati při požáru, povodni a p. Co se dá udělati napřed, v sobotu, nemá se nechávati na neděli, jako na př. připraviti krmení, nařezati řezanky, přichystati dříví. Když Bůh posílal israelským manu, na poušti, musili si jí na den sváteční nasbíratí dvojnásobně, neboť toho dne nepršela. Co se dá odložiti, nemáme toho konati v neděli.

Když žena v neděli něco pro děti šije nebo spravuje, nehřeší tím. Hřešila by však švadlena, která šije na výdělek a již je šití jejím celotýdenním zaměstnáním a výživou.

Každý má pilně pracovati po celý týden a potom v neděli bude míti na odpočinek právo a bude mu milým.

Sv. Jan Zlat. napsal: „Bůh ti dává šest dní a sobě ponechává jeden toliko den v týdnu, a ty máš tak málo úcty k Pánu, že mu ani toho dne nevěnuješ celého, nýbrž jej záležitostmi světskými znesvěcuješ.“

Šest dní smíme a máme starati se o tělo, ale sedmý den věnovati máme své duši, a to cele a výhradně. Pán Ježíš řekl památná slova: „Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti... Nemůžete Bohu sloužiti a mamoně.“ (Mat. 6, 24) Nerozptylujme a nerozdělujme v neděli mysl, ale soustředme ji výhradně k Bohu. Všední dny tvoří tělo, neděle hlavu téhodne. Právem nazývá sv. Ignác tento den králem všech dní.

Nemáš jen tělo, ale také duši. Vyboč jen v neděli z obvyklých kolejí a pozdvihni více než jindy duši svou k Bohu. Nejsi jen pro tuto zemi. Neděle je dnem osvězení na těle i na duši.

Jednotvárnou a stálou prací duch otupuje, a tu potřebuje povznesení. Kdo nerozlišuje mezi dnem všedním a nedělním, nerozlišuje věci přirozených od nadpřirozených, všedních od posvátných a otupí duševně.

V neděli se převléká, myje, rozpomíná na svou lidskou důstojnost, jde do kostela načerpat osvěžení pro duši. Mnohý dělník skoro jen v neděli má příležitost blížeji se stýkati se svými dětmi a jim se věnovati.

V neděli občané se scházejí u kostela a v kostele, poznávají se a styky navazují, čímž se pěstuje a podporuje žádoucí družnost, na niž v době celotýdenní práce není času ani příležitosti.

Týdenní práce rozděluje a odděluje často i členy jedné rodiny a teprve neděle je svádí v jeden celek.

Nedělního klidu každý potřebuje. Člověk není stroj, aby pracoval bez oddechu.

I v přírodě vidíme odpočinek. Strom, který na jaře a v létě rostl, a na podzim vydal ovoce, odpočívá v zimě. Včela nebo mravenec, tito příslovečně pracovití tvorové, pracují v létě, ale odpočívají v zimě. To už Stvořitel tak zařídil. Nerozumným tvorům určil odpočinek nucený, rozumným tvorům dobrovolný. Tento řád schvalují i všichni myslící lidé. Tak na př. spisovatel Proudhon napsal: „Zkrátíme-li týden o den, není zotavení ještě naléhavě potřebné, avšak prodloužíme-li týden o den, nastane přílišné zemdlení.“ Michel Chevalier se vyjádřil: „Kdo nechce světit neděli jako svátek církevní, musí ji světit po zákonu zdravovědy.“ Niemayer napsal: „Náboženství nás učí, že jest sedmý den dnem Páně, zákonověda jim přisvědčuje, že jest neděle dnem člověka.“

Přílišnou námahou povstane vyčerpanost sil, přílišným odpočinkem se jich nevyužije náležitě. A tu střední a pravá cesta jest: Šest dní pracuj, sedmého odpočiň! Odpočiň po pracích uplynulého týdne a načerpej sil pro práce týdne příštího.

R. 1873 ve Švýcarsku společnost pro svěcení dne Páně vypsala cenu na nejlepší spis o otázce „Jaký význam má svěcení neděle pro zdraví člověka?“ Došlo mnoho spisů psaných od přátel i nepřátel náboženství, ale všichni shodovali se v tom: „Nedělní odpočinek jest požadavkem lidské přirozenosti.“

Proto také i světské zákony nedělní klid nařizují. Sv. Štěpán, král uherský, odejmul potah tomu, koho zastihl v neděli při práci.

Ve Skotsku zachovává se nedělní klid velice přísně. Žádný těžký povoz ani kočár nesmí se na ulici objeviti, obchody, hostince a divadla jsou zavřeny. Otevřeny jsou jen kostely.

Ve státech severských vůbec přísně se nedělní klid dodržuje.

Zachovává se přísně i v Anglii a v Americe. I tam jsou obchody zavřeny, ač jest v těchto zemích obchod značně vyvinut.

Od nedělních prací by nás měla odstrašovati i zkušenost. Vidíme totiž, že na takových pracech nespočívá Boží požehnání. Lidé, kteří nejvíce neděli prací znesvěcují, nejméně užitku z toho mají. Ano, často se zdá, jakoby práce nedělní mařila výsledky práce všední.

Zaměstnavatelé nemají zaměstnaným nedělní práce ukládati, jakož zase i zaměstnaní mají si vyhledati taková místa, kde by k ní nucení nebyli.

Sv. Notburga, služka, vyjednala si vždy s hospodářem, u něhož do služby vstupovala, že v neděli a ve svátek k žádné těžké práci přidržována býti nesmí, a také nikdy v neděli jí nekonala.

Za krimské války byli Rusové donucováni, aby v neděli Francouzům pomáhali v těžké práci. Avšak ani penězi nemohli jich přivábiti. Pozdvihující rukou svých k nebesům volali: „A kdybyste nám nabízeli tolik dolarů, co máme prstů na rukou, nedáme se pohnouti k bezbožné této práci.“

A jak tedy máme neděli ztráviti, když nesmíme pracovati? Zda se máme oddati naprosté nečinnosti a zahálce? Nikoliv! Následek lenošení jest nuda, a nuda byla by počátkem hříchu.

Jděme jen na mši svatou, věnujme se náboženské četbě, svému duševnímu vzdělání a konejme skutky křesťanské lásky. Návštěva nemocného, poučování neumělých, toť vhodné skutky pro neděli.

V Paříži jsou zvláštní spolky mužů a žen, jež shromažďují za nedělního odpoledne dítky a učí je katechismu.

Jestliže tito šlechetní lidé učí cizí děti, mají tím více rodiče věnovati se dětem svým.

P. Ježíš, aby ukázal, že máme právě v neděli bohumilé skutky konati, uzdravil pětkrát v den sváteční nemocné, totiž člověka vodnatelného (Luk. 14, 3.), ženu 18 let nemocnou (Luk. 13.), člověka s uschlou rukou (Mat. 16, 26.), žebráka od narození slepého (Jan 9.) a konečně neduživce 38 let u bravného rybníka meškajícího (Jan 9, 11).

Zachovávejme klid nedělní. Radost klidného nedělního dne je předobrazem radosti nebeské. Kdo řádně světi neděli, může očekávati odměnu zde i na věčnosti.

52. Křesťanství základem spořádaného života.

(Neděle 17. po Svatém Duchu.)

V ohromném počtu zákonů, které kdy dány byly, vynikají dva zákony — zákony křesťanské lásky. Těch dosud žádný jiný zákon nedostihl a nikdy nedostihne. Byly pečeti pravosti Zákona Starého a Novému Zákonu vtiskly tak význačnou značku, že mu vůbec říkáme „Zákon lásky“.

Jimi křesťanství se zrodilo a žije. Způsobily skoro neuvěřitelný převrat. Soukromému i veřejnému životu daly zcela nové základy.

Křesťanství učíc, že všichni lidé jsou dítkami jednoho Otce, zahájilo boj proti otroctví. Otroctví bylo zneuctěním člověka, a jak bylo v pohanstvu rozšířeno, můžeme posouditi dle toho, že jenom v Athénách bylo ve třetím století před Kristem 20.000 svobodných občanů a 400 tisíc otroků, tedy dvacetkrát tolik, a v římské říši bylo vůbec jen jedna třetina obyvatelů svobodných. Boj proti otroctví byl dlouhý a těžký, ale křesťanství vyšlo z něho s palmou vítězství.

Křesťanství pozdvihlo ženu, již pohanství zneuctilo, neboť považovalo ji za tvora nižšího, za pouhou věc, kterou muž dle libosti mohl koupiti nebo prodati.

Svátostí manželství upravilo život rodinný a tak přispělo k výstavbě spořádané společnosti lidské.

Zakládalo školství a rozšířilo vzdělanost, pěstovalo vědy a umění, pečovalo o rozkvět řemesel a zemědělství.

Slavný Herder se vyjádřil, že bez církve katolické byla by se stala Evropa Mongolskou pouští.

✠ Křesťanství ujímá se slabých, nemocných a opuštěných. Hlásá, že má každý právo na život, ano i dítě dosud nenarozené. Hájí majetek, jehož jsme řádným způsobem nabyli, ale zakazuje lakomství. Bohatým poroučí, aby ze svých přebytků udělovali potřebným. Je spravedливо na obě strany, k bohatým i chudým, a má odvahu oběma stranám neohroženě před oči postavit jejich povinnosti, a proto vidíme, že sobečtí boháči říkají, že církev katolická drží s chudými, a někteří zaslepení chudí zase říkají, že nadrží bohatým. To jest právě nejlepší důkaz její nestrannosti. Církev se snaží rozdíly ve jmění vyrovnávat. Nabádá k pracovitosti, ujímá se práce tělesné i duševní a spravedlivě obě hodnotí.

Zakazuje lichvu. Prodávajícímu káže, aby se spokojil s tím, co mu patří — spravedlivým výdělkem —, a kupujícímu velí, aby kupci správně a ochotně zaplatil. Zaměstnanému káže, aby spravedlivě a věrně sloužil, zaměstnavateli, aby řádnou mzdu vyplatil.

Náboženství zakazujíc lež, pomluvu a nadávky, hájí čest, dobré jméno a šíří pokoj. Už Cicero se vyjádřil, že „slovo pokoj jest nejsladší“. Slova „nesuďte a nebudete souzeni; neodsuzujte a nebudete odsouzeni; odpouštějte a bude vám odpuštěno“ (Luk. 6, 37) jsou jakoby ohlasem nebe. A tak bychom mohli pokračovati do nekonečna. Kdyby se všichni lidé křesťanstvím řídili, rázem by nastal ráj na zemi. Moc, násilí, pušky, děla a vojáci stali by se zbytečnými, devět desetin zákonů, soudců, úředníků a dozorců by bylo bezúčelných. Náboženství plodí občanské ctnosti, a ctnosti jsou základem pořádku. Zkušenost nás opravdu učí, že dobrý katolík je také dobrým občanem, jako zase lidé, jež podle naší víry nežijí, jsou mellou lidské společnosti. Tak na př. rozmařilec, jenž majetek nebo veškeren výdělek utratí, dovolává se potom soukromé nebo veřejné podpory, a pracovní a šetrní občané jsou nuceni na něj ve formě daní nebo přírážek platiti. V naší republice nejlépe jest zakořeněno náboženství naše na Slovensku, potom na Moravě a nejméně v Čechách. A co nám pravila statistika roku 1921? Že poměrně největší procento podpor v nezaměstnanosti

se platilo v Čechách, menší na Moravě a nejmenší na Slovensku. A obráceně zase nejméně dítek — jež jsou nejvyšším majetkem každého státu — poměrně se narodilo v Čechách, více na Moravě a nejvíce na Slovensku. Dívka, jež nedbala šestého přikázání Božího, uvalila na domovskou obec značné břemeno. A tak bychom zase mohli pokračovati do nekonečna. Zde shledávati důkazy bylo by velmi snadno.

Proto plným právem vyjádřil se Karel Havlíček, že „náboženství není na světě, jakoby toho Bůh potřeboval, nýbrž proto, že toho potřebují lidé, zkrátka, že jest a má býti ku prospěchu lidstva a ne Boha“. Týž slavný muž, o němž sám Masaryk musil doznati, že „otázka náboženská mu byla hlavní“, jindy napsal: „A má-li býti náboženství skutečně tím, k čemu jest určeno, totiž vůdcem naším v tomto životě: nesmí zajisté jednu z nejdůležitějších stránek života, to jest občanskou stránku, zanedbávati. Náboženství nás vítá a přijímá vstupující na tento svět, ono nás doprovází a žehná na cestu s ním, ono jest při nás ve všech důležitějších krocích v životě; mělo by si tedy nevšímati občanského zřízení?“ Náboženství musí vtěleno býti v život. Kdo pracuje k tomu, aby i veřejný život řídil se zásadami křesťanské mravouky, nezneužívá náboženství, jak nám naši protivníci rádi deklamují, ale náboženství, sobě i celku velice prospívá. Katolíci mohou a mají využití všech svých občanských práv, aby mravní řád obhájili a upevnili. Hlavním nástrojem k tomu ovšem jest hlasovací lístek.

Bez náboženství dosud žádný stát se neobešel a neobejde. Už mudrc Plato napsal: „Neznalost pravého Boha jest nejhorší mor každého státu. Základ veškeré společnosti lidské podvrací, kdo náboženství podvrací“. Slavný Washington dal do americké ústavy: „Náboženství a mravnost jsou nezbytnými podmínkami veřejného (t. j. i pozemského) blaha, a neměl by nároku na jméno vlastence pravého, kdo by chtěl zvrátiti tyto dva sloupy lidského štěstí, tyto vůdce člověka i občana“. Státník Pobědonoscev pravil: „Stát je tím silnější, čím jasněji v něm věci duchovní jsou zastoupeny“. Učenec Pavel Janet napsal: „Stát bez mravnosti a ctnosti jest nemožný a neodvratně zahyne . . . Zákony

a zřízení politická jsou jenom podpěrami lidské slabosti; hlavní vzpruhou jest v srdci náboženství“. Náš dějepisec František Palacký, který tak jasně nahlédl do naší minulosti, pravil: „Toliko na přesvědčení mravním, toliko na základech náboženství možno nám postupovati k cíli; tak to shledáváme na svých předcích, totéž i nám činiti třeba“.

Aristoteles nazval politiku „moudrým a účelným spravováním státního celku“. Vládcové budou tehdy dobře stát řídit, budou-li sami proniknutí duchem naprosté nestranosti, spravedlnosti a nezištnosti, a tyto ctnosti kvetou jen na stromě křesťanství. Sokrates pravil, že na světě bude jen tehdy dobře, až budou lidé poslouchati úřadů a úřadové zákonů. Poslušnost jest pokorné dítko víry. Účel státu je zaopatřiti občanům bezpečnost, pořádek, blahobyt a spokojenost. Cestou k tomu jest „Desatero“. Těch deset mezníků vytýčilo správnou cestu poroučejícím i poslouchajícím. Velí pracovitost, poctivost, věrnost a všechny ostatní občanské ctnosti. Proto rozumní ředitelé státní lodičky vždycky náboženství podporovali a podporují, protože z něho nejlepší občanské ctnosti vyrůstají. Spasitelem státu se slává, kdo v něm zavádí křesťanský mravní řád.

Naopak zase hrobařem státu jest, kdo náboženství podryvá. Kdo bere lidu víru nebo snaží se ji v srdcích zvíklati, pracuje k státnímu rozvratu a zkáze a měl by býti souzen jako velezrádce. Dr. J. Novotný napsal: „Podrytí náboženství mělo vždy v zápětí převraty politické, a vždy se ukázalo, že církev jediná je s to, aby zachránila společnost lidskou“. Kdož usilovali o revoluce, brojili vždy nejprve proti církvi. Proudhon na př. nazval ďábla „miláčkem svého srdce“, a to jen proto, že první v nebi spískal revoluci.

Za našich dob mnoho se mluví o sociální otázce. Společnost lidská stůně, a sociální otázka jest lékař, který ji má uzdraviti. Mnozí připravují léky, chystají obklady teplé i studené — nechceme jim dobré snahy upírat — ale pacient svíjí se v bolestech čím dál větší. A tu ti nejrozumnější dospívají už k přesvědčení, že jediným účinkujícím lékem může býti prakticky prováděné

křesťanství. Tak slavný Guizot volá: „Čím více sociální hnutí se vzмáhá, tím více na jevo vychází, že lidská moc nestačí lidstvo vésti, k tomu je třeba Boha“. A dr. Weiss napsal: „Kdo nenachází rozřešení sociální záhady v domečku Nazaretském, v němž služba Boží jest ohněm pro práci a práce olejem pro modlitbu, kde chudoba a utrpení srdce k sobě i k Bohu těsně poutají, kde jednoduchost, spokojenost a láska si žehnají, kde pozemský jest ráj, kdo tam nenachází záhady té rozřešení, vzdal se asi úplně řádného a šťastného vyřízení jejího“. C. Chabrun dokázal, že křesťanství a speciálně katolicismus jest po výtce náboženstvím sociálním. Chateaubriand dí: „Křesťanství zdá se býti jako pohřbeno; bude však slaviti své vzkříšení, a na základech křesťanství bude znovu vybudována společnost, která jest nyní v rozkladu“. Dr. J. Novotný napsal: „Církev katolická svými zásadami pro právo a pravdu, spravedlnost a lásku jest onou archou, ve které tonoucí lidstvo může nalézt útočiště a záchranu“. Uhlhorn dí: „Řešením sociální otázky se rozhodnou osudy církví. Ta církev bude vítězná, kteráž nejvíce přispěje ku vyřízení otázky sociální“. Že to bude církev katolická, o tom nemáme ani nejmenší pochybnosti.

Má k tomu sílu sama v sobě a má k tomu slíbení i pomoc vyšší. Hájí práva jednotlivců i jednotlivých stavů a dovede jim přidělit povinnosti i práv dle zásluh, potřeby i spravedlnosti. Nikoho nevyvyšuje a nikoho nesnižuje. Práví, že všichni jsou potřebni. Jeden varhaník se chlubil, že jest nejdůležitější osobou v kostele. Měchošlap byl tím uražen a přestal jednou mezi hrou šlapati. Když varhany umlkly, pravil vítězoslavně k varhaníkovi: „Což já nejsem nic?“ Všechny stavy jsou důležité, a každý z nich tvoří důležitou a potřebnou součástku stroje, jemuž říkáme lidská společnost. Křesťanství také všechny uznává. Chce zavést mezi jednotlivými stavy krásný soulad. Kdyby na varhanách pískaly jen vysoké tóny sopránové, nelíbila by se nám hra, a kdyby bručely jen hluboké tóny pedálové, rovněž nebyla by hra pěkná. Kdyby vládl ve společnosti na př. stav úřednický, nebylo by to dobré, a kdyby vládl jen stav dělnický, zase by to dobré nebylo. Jenom společná a ladná souhra všech tónů tvoří pěknou hru, a jenom společné a příslušnými

právy vybavené spoližití všech stavů tvoří dokonalou a zdravou společnost. Tomu říkáme vyřešení sociální otázky. O její řešení také církev úsilovně se snaží. Vychovává lid, ušlechtilé jej vzdělává, poučuje, snaží se uspořádati společenské poměry tak, aby každý vydělal tolik, aby mohl i s rodinou svou býti slušně živ a ještě měl zabezpečena léta stáří. Kdo nezaviněným způsobem nedostatkem strádá, o toho mají se postarati ostatní.

Důvěřujme velikým zásadám církve a pevně věřme v její dobrou vůli. Jistě nebudeme zklamáni.

53. Důvěra v Boha.

(Neděle 18. po Svatém Duchu.)

K Pánu Ježíši přinesli jednou ochrnuého, ležícího na loži. „A vida Ježíš víru jejich, řekl ochrnuému: „Dousej, synu, odpouštějí se tobě hříchy tvoji“ (Matouš 9, 2). A nemocného uzdravil. Bohatě odměnil důvěru těch, kteří ochrnuého přinesli, a nemocného ještě před uzdravením k důvěře povzbudil.

Důvěra je tedy něco velikého a potřebného. Důvěra jest náš nejlepší průvodce tímto pozemským životem, je to náš druhý anděl strážný, který nás opatruje, střeží, sílí a pozdvihuje, jí se máme řídit a jí se máme držeti až po okamžik, kdy brána druhého světa se před námi otevře.

 Dítě jde lesem. Je tma, ale dítě se nebojí, neboť jde jeho otec s ním. Ani na mysl mu nepřipadne, že by mohlo zblouditi, nebojí se zlých lidí, neboť důvěřuje v sílu svého otce. Poutníče pozemský, buď takovým dítětem! Na nejistých cestách tohoto života důvěřuj tomu, jež nazýváš Otcem, svěř se jeho prozřetelnosti a moci s celou odevzdaností a prostomyslností, jdi odvážně a pokojně cestou, kterou ti ukazuje, a neboj se ničeho. Přitul se pod jeho ochranná křídla jako kuřátko pod útulná křídla své matky.

Navštívíš-li světoznámé podzemní jeskyně a chodby v Postojné nebo v moravském Krasu, zdá se ti, že jdeš říší pohádek. Tu vstoupíš do velkolepého dómu, který jest nádherně vyzdoben krápníkovými jehlami a závěsy,

jež v záři elektrického osvětlení působí na tebe čarovným dojmem, brzy přijdeš na místa, jež se podobají poušti, brzy procházíš otvorem ve skále proraženým, brzy jdeš po lávce nebo tě vezou po lodičce, a na jednom místě hlásí průvodce: „Stojíme na místě, jež podobá se hřbitovu“. Scenerie stále se střídá, vidíš jen několik kroků před sebe a nevíš, co přijde za chvíli. Toť věrný obraz našeho života. Jdeme, vidíme jen něco málo před sebe, život se různověrně otvírá a zase zavírá, brzy se nám zdá, že jsme v paláci štěstí, a pojednou se před námi otevře — hřbitov. Však šťasten, koho provází průvodce. Jde kliden dál, ať přijde cokoliv, bezpečně kráčí po zemi, hravě překonává obtíže a zrak má stále pozdvižený vzhůru. Dobře vypočetl jeden malíř důvěru jako pannu opírající se o kotvu a hledící k nebi. Kdož důvěřuje v Boha, nezakolísají nikdy a nabudou perutí jako orlové. Jako rosa osvěžuje vadnoucí kvítko, tak důvěra pozdvihuje duši zemdlenou.

Důvěra dodává odvahy a moci. Je to nadpřirozená síla schopná nadlidských činů. Jásavě vykřikl apoštol: „Všecko mohu v tom, jenž mě posiluje“ (Fil. 4, 13). Jaký to důvěry hlas!

Pomáháme jí sobě a ctíme jí Boha — proto ji musíme míti k vůli sobě i k vůli Bohu. Důvěra plyne z víry v Boha a z lásky k němu, a máme-li ji, ukazujeme, že v něho věříme a jej milujeme. Kdo věří a důvěřuje, podobá se skále, o niž všechny bouřlivé vlny malomocně se odrážejí, kdo pochybuje a kolísá, podobá se vlnám, jež vítr žene a jež se semotamo zmítají. Kdo nařiká, že ho Bůh opustil, ať se zahledí nejprve sám do svého nitra a zkoumá, neopustil-li snad sám Boha dříve. Ze spuštěné kotvy plyne bezpečnost a z pevné víry důvěra. Proto spisovatel Karel Klostermann v knize „Ve světlech a stínech Babelu“ napsal: „Já pak v prachu a pokoře modlím se srdcem i ústy k Hospodinu Bohu a prosím jej, aby mi dal a zachoval víru, která blaží člověka, před zoufáním chrání a nezkalené mysli dodává“.

Důvěra jest i výkvět lásky. Je také pravé lásky nutným důsledkem. Miluji-li Boha, ježž světec z Kempenu nazval „předmětem bázně a lásky“, důvěřuji v jeho dobrotivou pomoc a ve splnění jeho slibů, jimiž nám nejvyšší

dobro — nebe — přislíbil. Svatý Bernard pravil: „Důvěra má spočívá na trojím: na lásce, kterouž nás Bůh za syny přijal, na věrnosti slibů Jeho a na Jeho moci, již může plniti, co slíbil“.

Proto v první řadě důvěřuj v Boha a neklad důvěru svou především v sebe, ani v jiné lidi. „Kdo se spoléhá na své vlastní síly, nikoli však na Boha, bude mít ochránce jen v sobě samém; Bůh ho nebude chrániti, poněvadž v jeho ochranu nedoufal“ (Svatý Augustin). Pokoř svou pýchu a domýšlivost a nedůvěřuj jen sobě a svým silám.

Nedůvěřuj také příliš v pomoc lidskou. Mnozí už byli zklamáni, kteří na lidi příliš spoléhali. Nedůvěřuj slepě, abys toho nelitoval!

Povzbuzovati k důvěře ve slunných dnech života, je snad zbytečno, neboť není obavy, že bychom důvěry ztratili, když se nám vede dobře. Toho se spíše můžeme obávat v dobách nedostatku a neštěstí. Zde snad jest malá povzbuzující poznámka potřebna.

Zachovejme si důvěru v době nedostatku. Ten, který sytí ptactvo nebeské a šatí kvítí polní, má více než rozdal a dosud naplňuje každého živočicha požehnáním. K němu se v důvěrné modlitbě obraťme jako jeho matka na svatbě v Káni a budeme vyslyšeni jako ona tehdy vyslyšena byla. Nedostatek promění se v hojnost.

V něj důvěřujme v neštěstí. Známa jest ona podivuhodná událost na rozbouřeném moři, kterak Pán poručil větrům, a stalo se utišení veliké. Kolik takových bouří životních nás potkává! Než, požádejme velikého Augustina, aby se sám ujal slova. A světec dí: „My se plavíme přes moře, kde větrové a vlny strašně dorážejí na nás, kde lodička naše od bezbožného světa semtam bývá zmítána. Ale co jest toho příčinou, než že Pán Ježíš spí? Ale co jest to — Pán Ježíš spí? Tvá víra v Krista Pána usnula. Ty to vidíš, že se zlým na světě dobře vede, a pak pravíš: „Ó Bože, je to tvoje spravedlnost?“ A Bůh odpovídá tobě: „Je to tvoje víra? Vždyť jsem to tobě přislíbil; aneb proto jsi se stal křesťanem, aby se ti na světě dařilo dobře? Vzbudť Krista Ježíše, vzbudť víru svou“. V neštěstí vzbuzuj víru a s ní i důvěru v pomoc vyšší.

Kdo Boha má za pevný hrad,
 nic nemusí se zlého bát,
 i v bouři může kliden být,
 neb nad ním Bůh svůj drží štít.

Nad vrchy, doly, vodami,
 jest jeho ruka nad námi;
 jen spoléhejme pevně naň —
 a dál se jeho vůle staň.

(Josef Sládek.)

Taras Bulba, hrdý kozák, opovědný nepřítel polských šlechticů, vedl dlouhá léta boj za svobodu kozáctva. Po nesčetných bitkách zmocnili se polští šlechtici jeho syna Tarase Bulby a na tom si chtěli vylíti všechnu svou nenávist. Na náměstí před očima zástupů strašně ho mučili. Mladý kozák bez jediného vzdechu snášel barbarské trýznění a teprve, když lámány byly mu ruce a nohy a příšerný praskot přerážených kostí nesl se náměstím, zvolal: „Tatičku, slyšíš?“ Věděl, že otec v přestrojení jistě projde řadami nepřátel, aby viděl, jak milované jeho dítě statečně snáší mučení. A starý Taras Bulba, zosobnění kozáckých ctností, ze zástupu neohroženě vzkřikl: „Synu, slyším!“ Lehký úsměv přelétl obličejem zmučeného. Klidně snáší trýznění, jež dovede jen zvířecí surovost si vymyslet, a umírá u vědomí, že otec viděl a slyšel, jak on, syn Tarase Bulby, hrdinsky dovedl bez jediného hlesu snést mučení za svatou věc otcovu a lidu rodného.

Křesťane! Svírá-li tě a trápí nějaká nesnáz, nevěš malomyslně hlavy, ale pohlédni k Otci v nebi a volej: „Tatičku, vidíš?“ A dostane se ti tajemné odpovědi: „Vidím! Buď jen silen! Doba zkoušky zase pomine“.

Důvěrovati v Boha zvláště má hříšník. Má k tomu nejvíce příčiny. Svatý Řehoř dí: „Před hříchem se boj spravedlnosti, po hříchu důvěruj v Boží milosrdnost“. Ani Kain, ani Saul, ani Jidáš nebyli by ztraceni, kdyby jich byla důvěra neopustila. „Nezoufejmež pro hříchy své, pospěšme raději k Bohu a padněmež před ním a žádejme ho zkroušeně, aby i napotom byl milosrdný, jakož, byl od věků. Neboť myslí neklesati, nezoufati sobě, hříchy své vyznávat, o poshovění prositi, toto všecko jest dobré

a spasitelné a jest známkou zkroušené a kající duše“ (Svatý Jan Zlatoustý).

Mějme tedy pevnou důvěru vždycky, v dobách dobrých i zlých povzbuzuj nás slovo apoštolovo: „Jsme souženi v každé příčině, ale nepodléháme; býváme v nesnázích, ale nezoufáme, pronásledováni, ale ne opouštěni, (na zem) poráženi, ale ne zahubeni“ (II. Kor. 4, 8—9). Když Bůh s námi, kdo proti nám?

Nebudme malomyslní, úzkostliví, zarmoucení, ustrašení, truchliví!

Zachovejme si důvěru, a důvěra zachová nás.

54. Odpadlictví od víry.

(Neděle 19. po Svatém Duchu.)

Kristus pozval veškeré lidstvo k hostině. Než odešel k Otci, poručil svým apoštolům, aby šli do celého světa a učili a křtili všechny národy. Apoštolové poslechli, po nanebevstoupení Páně se na všechny strany rozešli a zvali národy k velikým hodům.

Mnozí pozvaní poslechli, ale mnozí zamítlí.

Až dosud vysílá církev své posly neboli missionáře a velí jim, aby zvali lidstvo v našich i cizích krajích k hodům duševního a nadpřirozeného života. Každoročně noví tisícové hlasu toho poslouchají a k církvi se přihlašují, ale, bohužel, až dosud mnozí odmítají, a co nej-smutnějšího, někteří od církve odpadávají. Vzdávají se víry své i svých otců a buďto se přidávají k nějaké jiné církvi, nebo zůstávají vůbec bez jakéhokoliv vyznání náboženského. Třeba říkají, že si váží starých zvyků a obyčejů, usilují zachovati starobylé kroje, starobylé písně, dávné památky po otcích, ale nejvyššího odkazu po předcích a nejdrahocennější památky po nich, svaté víry, tak málo cení, s lehkým srdcem se jí vzdávají a přijímají něco nového, o čemž dosud nemají důkazů, že jest dobré. Katolík už z lásky ke svým rodičům a z úcty ke svým předkům má si ponechati příslušenství ke své církvi a vážit si tohoto starobylého odkazu.

Těm, kdož od církve odpadávají, říkáme odpadlíci. Římský císař Julián vychován byl v náboženství křesťan-

ském, ale protože později stal se pohanem, jmenuje ho dějepis „Odpadlíkem“.

Jednotlivé zjevy odpadlictví vyskytovaly se v církvi vždycky, ale za našich dob a to právě v naší vlasti vyvoláno bylo odpadlictví hromadné. Když národ náš dosáhl toužené státní samostatnosti, chtěli někteří dávní tajní i zjevní nepřátelé církve katolické při tomto ohni ohřáti si i svou polévku a provést v národě našem i převrat náboženský. Už dříve zneužívali vědy, dějin, literatury a veřejného života, aby připravovali svým zálibným úmyslům půdu, a když nastal „převrat“, tu měly i jejich snahy vydati ovoce. Chtěli, aby národ rázem a hromadně církev katolickou opustil. Vyvoláno odpadlictví ve velkém slohu. A velmi mnozí tomuto moru, který šířil všude své zhoubné bacily, podlehli. Příčiny, proč se tak mnozí dali zlákat, jsou hlavně tyto:

1. Nedostatek náboženských vědomostí, náboženského uvědomění a života podle víry. Velkou vinu má náboženská nevědomost a lhostejnost. Buď se katechismu našeho náboženství nenaučili nebo ho zapomněli, ani slovem ani písmem poučili se nechtěli, zvlažněli, v jejich nitru usadil se červ lhostejnosti a pochybovačnosti, hlodal, a když přišla bouře, zkažená padavka už letěla. Odpadli ti, kteří základů náboženských neměli a náboženských povinností nikdy vážně neplnili. Zdravý strom náraz snesl, ale zpuchřelý se zlomil. „Nikdo se nedomnívej, že hodní lidé odpadají od víry. Dobrého zrna vítr neodvane, nýbrž jen plevy“ (Svatý Cyprian). Mnoho pravdy jest ve slovech, která napsal jistý protestant: „Kdykoliv papež pleje svou zahradu, hází nám vždy jen plevel přes zeď“. Můžeme tvrdit, že těch, kteří od církve odpadávají, velká škoda není, ale přece jen jich litujeme, a to hlavně z toho důvodu, že se obáváme, že s nimi ztraceno bude pro církev i celé jejich potomstvo. V jejich dítkách, vnucích a pravnucích mohli by třeba vyrůst církvi jednou zdatní členové, a z toho důvodu jest nám nynějších odpadlíků líto.

2. Druhá příčina jest zaujatost proti církvi katolické a různé předsudky proti ní. Naše dějiny české psány byly namnoze tendenčně a v srdcích

dítek i dospělých čtenářů živena byla nenávist k církvi. Některé romány, jako na př. Jiráskovo „Temno“, přímo sršely nenávistí proti katolíkům. Mnozí podobným románům věřili. V tom smyslu psány byly i noviny. Čtenáři nabývali přesvědčení, že církev opravdu byla vůči našemu národu tak nepřátelskou, věřili, že jest „zpátečnickou“, ztrnulou, pokroku nepřístupnou, a tak stáli jako Herkules na rozcestí: Na jedné straně církev, na druhé vlast. Které dáti přednost? Byli tak zaslepeni, že se domnívali, jako by pro obě tyto sestry v srdci jejich místa nebylo. A z jakéhosi citu vlasteneckého, někdy také i s pocitem jakési pomsty, opouštěli církev pravou. Míra jejich viny se tím ovšem umenšuje, ale neodstraňuje úplně. Jejich krok dovedeme si vysvětliti, ale omluviti ho nemůžeme. Doufejme jen, že jednou pravdu poznají, politujeme jich, nezatvrzujeme se nad nimi a pomáhejme jim najíti zase pravou cestu, se které zbloudili. A tím více svým příkladným životem na ně působme, neboť člověk kouzelnou mocí cítí se přitahován tam, kde vidí světlo.

Zástup zachvácený odpadovou horečkou dal si jméno „církev československá“; je to prý naše církev, domácí, vlastenecká. Moc tohoto slova byla na některá vlastenecká srdce tím větší. I stará evangelická církev se překřtila na „českoobrátskou“, aby strhla na sebe sympatie, kterých požívala a požívá dávno vymřelá sekta „Českých bratří“. A vysoko počala mávati hesly vlasteneckými.

Však uvažujme nestranně a pozorujme také rub. Evangelická církev jest, jak známo, původem i duchem německá a našemu národnímu duchu a našim cílům nevyhovuje. O církvi pak československé napsal protestantský pastor Hochstätter v berlínském časopise „Tag“: „Máme za to, že církev československá má nejbližší k českým evangelíkům. Pro Německo obklíčené od východu katolickým Polskem bude velmi výhodné, když československá republika bude míti silné procento jinokatolíků, protestantů. Bylo by záhodno, aby evangelické hnutí bylo sesíleno v Rakousku, ve Vídni, v Uhrách, v Pešti a Jugoslavii“. Tahle slova by se měla každému zbrklému Čecháčkovi přibíti na nos, aby je stále viděl.

3. Třetí příčina odpadů byla a jest agitace. Agitovalo se v rodinách, na ulicích, v hostincích, ve školách, ve vojsku, v továrnách, v úřadech, slovem i tiskem, penězi i sliby, vyhrůžkami i násilím. Řím prý musí býti souzen a odsouzen. V „Českém památníku z veliké doby“, jenž obsahuje projevy padesáti nejvýznačnějších našich mužů a žen a jenž byl roku 1918 vydán a úsilovně rozšiřován, čteme i tento neomalovaný projev evangelíka dra Jana Herbena: „Kolik by mohlo býti mezi námi Římanů, kdybychom znali působení Říma v českém národě aspoň od patnáctého století?“ Před sčítáním roku 1921 strašili, kdo neodpadne, že bude muset mnoho platiti. V některých továrnách vylučovali víře věrné dělníky z práce. Mnohý podlehl, ač srdce jeho při tom krvácelo. Co neudělá otec pro dítky? Nemíti práce a výdělku je strašné. Mnohý přestoupil, aby měl pokoj. Tehdy stalo se i toto: Dělník, bývalý vojín, válkou otrlý, odpadl od víry. Přišel domů a oznámil to své ženě. Ta se div neskácela. Ale brzy se vzpamatovala a jala se mu činiti hořké výčitky. Marně. Potom jala se muže se sepiatýma rukama prositi, aby nerozvážný krok odčinil, ale muž stál jako kámen. V největším rozčilení sejmula se stěny kříž, zdvihla jej proti muži a v slzách volala: „Podívej se, pod tímto křížem jsem se s dětmi za tebe po léta denně modlila, když jsi byl ve válce, abys se vrátil. Navrátil jsi se zdráv a nyní tohle jsi mi učinil“. Muž propukl v slzy a šel přihlášku odvolat.

V té době vysílaly k nám i různé cizí sekty, na př. methodisté, své kazatele a agitátory, zakládaly „sirotčince“, do nichž bezplatně přijímaly katolické děti, aby je tam přebarvily, přišla „Armáda spásy“, „Imca“, „Iwca“ a lovily ve zkalených vodách. Kupovaly duše, jako kupujeme oděv, koně nebo bochník chleba.

Mimo tyto tři důvody hlavní vyskytly se ještě některé jiné. Tak na př. mnozí odpadli, protože se domnívali, že budou v úřadech rychleji postupovati, že udělají rychlou kariéru, že budou se shora zahrnuti přízní a výhodami. Nic nového pod sluncem — už skoro před dvěma tisíciletími ďábel také nabízel Kristu požitky, slávu a moc, chtěje ho svést. Postup, protekce, úřad, to byly

pohnutky u mnohých, kteří svlékali kabát starý a oblékali nový.

Někteří kněží odpadli, že církev nechtěla jim dovoliti oženiti se, a s sebou strhli i mnohé své osadníky.

U některých byla příčinou odpadu uražená ješitnost. Když se jim nedostalo úřadu, po kterém toužili, pomstili se — utekli.

A jsou lidé, kteří vždycky plují s proudem a bezmyšlenkovitě dělají to, co dělají jiní kolem nich.

Ano jsou i tací, kteří vždycky chtějí míti něco zvláštního. Cítí se povýšenými nad jiné, jestliže udělali něco mimořádného.

Ti, kteří odpadli, mají velikou vinu, a kteří odpadlické hnutí vyvolali a podporovali, mají před národem těžkou zodpovědnost. Veliký vlastenec Karel Havlíček si přál, aby byl „aspoň národ český uchráněn vnitřních roztržek o víru, které v minulosti div jej nezhltily“. Spi, Havlíčku, v svém hrobečku, neboť bys nad nynějším stavem hořce zaplakal. Náš národ vykazuje tak ohromné číslo bezvěrců, jako snad žádný jiný kulturní národ na světě. Učinili jsme veliký krok, ale zpátky — k dobám pohanství. Křesťanství náš národ zachránilo, a pohanství, kdyby se mělo dále šířiti, jej zničí. Vhodně se vyjádřil poslanec dr. Nosek: „A kdyby všichni lidé v Čechách odpadli, nestalo by se světové církvi katolické také nic, leda že by jednou v budoucnosti kterýs dějepisec stručně poznamenal, že žil kdysi ve střední Evropě národ, který se samou láskou, pravdomluvností, náboženskou snášelivostí a respektováním občanských práv navzájem ukousal“.

Církev se modlí za zemřelé, a kdyby celý český národ odpadl, pomodlí se za něj také a půjde klidně dále. „Hle, kteří se vzdalují od tebe, zahynou“ (Žalm 72, 27). Svatý Ambrož mluvě o marnotratném synu, dí takto: „Když opustil otcovský dům, počal nouzi trpěti. Mrhá tedy dědictví své, kdož odpadl od církve“. Sám sebe tresce, kdo opouští pramen vody živé. Ovšem vojín, který zrádně opouští svého velitele a své druhy, nezaslouží nic jiného než trest. Kdybychom mohli do duší těchto „desertérů“ nahlédnouti, spatřili bychom tam neklid a rozháranost.

Bohudík, vidíme, a jako dobří čeští vlastenci se z toho radujeme, že mnozí, kteří odpadli, poznávše, že byli svedeni a oklamáni, zase už se vrátili do lůna církve pravé, a mnozí se k tomu chystají.

Ano, nezoufali bychom, kdyby odpadové hnutí ještě širší vrstvy zachvátilo. Víme, že za krále Jindřicha VIII. národ anglický skoro celý odpadl, a nyní — po staletích — se pozvolna, ale jistě zase vrací. Podobný postup byl by u nás asi také.

Vidíme-li odpady od církve, přitulme se k ní tím těsněji. Milujme ji tím více, čím více jest napadána. Kdo odpadá od víry, „znova křížuje Krista“ (Žid. 6, 4). Držme se neochvějně pravdy. „Víra jest jako bezpečná loď. Kdožkoli tedy odpadne od ní, musí zahynouti na moři tohoto světa“ (Svatý Jan Zlatoústý). V mnohých farnostech v Horních Rakousích jest zvykem, že kmotři dávají dítěti při křtu darem svíčku. Tuto svíčku berou děti s sebou, když jdou poprvé k svatému přijímání, a táž svíce se rozsvěcuje u jejich lůžka, když umírají. Tak nás má provázeti světlo pravé víry od kolébky až ku hrobu.

Kéž bychom mohli na smrtelné posteli zvolati podobně jako zvolal umírající irský vlastenec O' Connel: „Tělo své zůstavuji Irsku, srdce Římu a duši — Bohu“.

55. Modlitba vytrvalá.

(Neděle 20. po Svatém Duchu.)

Královský úředník v Kafarnaum, jehož syn se roz nemohl, spěchal ku Kristu a snažně ho prosil, aby přišel a syna jeho uzdravil. Pán prosbu jeho vyslyšel a vrátil nemocnému zdraví.

Obracejme se i my ve všelikých svých tísních a potřebách na pravé místo — k tomu, jenž pomoci může a chce. Vyslyší nás jistě, ne-li hned, tedy později. Jen vytrvejme v prosbách, neumdlévejme, neustávejme, až nás konečně přece vyslyší. Vytrvalost jest velmi potřebná vlastnost, a bez ní nemohla by se naše modlitba ani zváti náležitou.

Kdokoliv se kdy vytrvale modlil, vyprosil si vyslyšení.

Dějiny církevní i světské podávají nám hojnost příkladů vytrvalé modlitby.

Už o Abrahamovi čteme, že šestkrát prosil za Sodomu a Gomorhu, a že ho Bůh ujistil, že i jen pro deset spravedlivých těch měst ušetří.

Zbožní manželé Zachariáš a Alžběta, kteří zažili poslední dny Zákona Starého a současně viděli už červánky Zákona Nového, mnoho let prosili o dítě, až konečně přece Hospodin se nad nimi smiloval a dal jim synáčka Jana, předchůdce Páně.

Svaté evangelium vypravuje dva dojemné příběhy, na nichž jasně vidíme moc vytrvalé modlitby. Jsou tak prosté a přece krásné, že bylo by téměř hříchem chtít je nějak jinak podávat nebo měnit. Proto uveďme je doslovně. „Stalo se pak, když se Ježíš přibližoval k Jerichu, slepec jeden seděl podle cesty a žebrol. A uslyšev zástup mimo jít, tázal se, co to jest. A řekli mu, že Ježíš Nazaretský tudy jde. I zvolal, řka: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou. A ti, kteří šli napřed, domlouvali mu, aby mlčel. Ale on mnohem více křičel: Synu Davidův, smiluj se nade mnou. I zastavil se Ježíš a kázal, aby ho k němu přivedli. A když se přiblížil, otázal se ho, řka: Co chceš, abych ti učinil? On pak řekl: Pane, ať vidím. I řekl mu Ježíš: Prohlédni, víra tvá tě uzdravila. A ihned prohlédl a šel za ním velebě Boha. A veškeren lid uzřev to vzdal chválu Bohu“ (Luk. 18, 35—43).

Druhý příběh je tento: „Ježíš odebral se do krajin syrských a sidonských. A hle, žena kananejská, vyšedši z těch končin, volala k němu, řkouc: Smiluj se nade mnou, Pane, synu Davidův! Dcera má krutě se trápí od ducha zlého. On však neodpověděl jí ani slova. I přistoupili učedníci jeho a prosili ho řkouce: Propusť ji, neboť volá za námi. On pak odpověděv řekl: Nejsem poslán leč k zahynulým ovcím domu israelského. Ale ona přišedši, klaněla se jemu a řekla: Pane, pomoz mi. On pak odpověděv pravil: Není dobré vzít chléb dítek a dát psíkům. A ona řekla: Ovšem, Pane, neboť i psíci jedí z drobtů, které padají se stolu pánů jejich. Tu Ježíš odpověděv řekl: Ó ženo, veliká jest víra tvá, staniž se tobě, jak žádáš. I uzdravena jest dcera její od té hodiny“ (Mat. 15, 21—28).

Jak úsilovná prosba slepcova, tak i vytrvalá modlitba ženy kananejské korunována byla šťastným výsledkem.

Sám Pán Ježíš jest vzorem vytrvalé modlitby. Často se modlil celou noc a před svým utrpením třikráte padal v zahradě v modlitbách na svou tvář, až se mu dostalo od Otce nebeského útěchy. Nejen svým příkladem, ale i výslovným rozkazem nás k vytrvalé modlitbě nabádal. Když totiž přednesl podobenství o neodbytném příteli, který nedá se prvním nezdarem odbýti a znova prosí, až obdrží, dodal: „Proste, a bude vám dáno, hledejte a naleznete; tlucte, a bude vám otevřeno; neboť každý, kdo prosí, bere, a kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluce, bude otevřeno“ (Luk. 11, 9—10). Tak názorně, sytě a plně k vytrvalé modlitbě povzbudil. Máme prositi a hledati a na dvěře milosrdenství Božího tlouci, až se nám otevrou.

Svatá Monika modlila se osmnáct let za obrácení svého syna Augustina.

Svatý Karel Borromejský za času moru v Miláně započal chlebem více než tři tisíce lidí po několik měsíců. Potom prodal všechno stříbrné náčiní, ano i postel dal donést do nemocnice. Na ulicích dal postaviti oltáře, aby skonávající byli přítomni mši svaté. Sám se modle procházel městem a všude těšil a pomáhal. Konečně na jeho vytrvalou modlitbu Bůh mor odvrátil.

Hlouček křesťanů na Hostýně tak dlouho se bránil a modlil, až dobrotivý Bůh seslal dešť.

Protestant hrabě Stolberg po sedmileté modlitbě poznal pravdivost víry katolické a stal se znamenitým katolickým spisovatelem.

Tyto příklady snad už k našemu povzbuzení postačí.

Nepřestávejme se modliti, byť nás Bůh hned nevyslyšel! Neochabujme a neklesejme na mysli, nevidíme-li okamžitého úspěchu. Rolník také nepřestává vzdělávati pole, byť se mu na něm třeba i neurodilo. Právem dí svatý František Saleský, že rok musíme čekati, než símě do země vložené přináší úrodu; a ovoce modlitby chtěli bychom požívatí hned? Nemocný nepřestane vyhledávati a užívati léků, když hned první dávka mu nepomáhá. Malé dítě volá tak dlouho, až obdrží, po čem touží. I my máme volati po pomoci, až se nám jí dostane. Svatý Jakub dí, že „mnoho může modlitba spravedlivého úsl-

lovná“ (Jak. 5, 16). Kapka za kapkou na kámen dopadající utvoří prohlubeň, a modlitba za modlitbou jistě dodělá se výsledku. „Jako ti, již v ustavičné společnosti královské jsou, velký vliv u krále mají a snadno dosahují toho, zač prosí, tak vede se i těm, kteří na modlitbě s králem všech králů obcují“ (Svatý Jan Zlatoústý).

Toho jest si dobře vědoma i církev, a proto při Nejvyšší Oběti hned na začátku šestkrát ústy svého služebníka volá „Pane, smiluj se!“ a třikrát „Kriste, smiluj se!“, po mši svaté třikrát za sebou se modlí „Zdravas“, při růženci činí tak více než padesátkrát, mnohokrát při litaních prosí Boha o slitování a svaté o přimluvu.

Ale proč jen Bůh, který jest přece svrchovaně dobrotivý a milosrdný, nevyslyší svých prosících dítek ihned? Proč otálí, ač ví, že prosby jsou oprávněny a vyslyšení hodny? Činí tak zajisté z velemoudrých příčin.

Někdy prodlévá vyplnění naše prosby, aby zkoušel naši trpělivost. Jako zlato zkouší se ohněm, tak i ctnosti naše potřebují upevnění a posily. Ctnost, která se při prvním zavanutí nepříznivého větru viklá, jména ctnosti nezaslouží a ovšem nemůže ani činiti nároků na odměnu.

Jindy chce Bůh nám zřejměji ukázati, jak sami ze sebe nedostateční jsme a bez vyšší pomoci nicotní. Chce nám poskytnouti času, abychom k tomuto poznání dospěli. Mnohdy přišli bychom v pokušení výsledek spíše svým silám přičítati než zasáhnutí božímu. Proto máme zřejmě poznati, že Boha potřebujeme a že bez božího požehnání marné naše namáhání.

Konečně nás chce třeba přinutiti k tomu, abychom si udělených darů tím více vážili. Svatý Augustin dí: „Darů, jichž jsme hned obdrželi, málo sobě vážíváme“. Vybojované vítězství více těší než to, jež nám bez námahy spadlo do klína.

Proto nehoršeme se snad na Boha, nespěchá-li po prvním našem zavolání, volejme podruhé, potřetí, nesčetněkrát . . .

Konečně nezapomínejme, že Bůh jest věčný a že pod tímto měřítkem patří i na léta našeho pozemského života. Život lidský, byť i sto let trval, jest proti věčnosti méně než pouhá kapka proti nesmírným mořím, jež naši zeměkouli obklopují. Tobě se zdá rok doba dlouhá, ale co

je to u Boha? Deset let jest už doba příliš dlouhá, ale u Boha je to pouhé nic. Proto pros rok, pros deset let, a je-li třeba, pros padesát i více let, pros vůbec tak dlouho, pokud je třeba

56. O křesťanské shovívavosti.

(Neděle 21. po Svatém Duchu.)

Apoštol Petr ptal se Pána Ježíše, kolikrát by měl odpustiti tomu, jenž by mu ublížil, a Pán mu odpověděl, že nesčetněkrát, totiž vždycky, neboť křesťanská láska, shovívavost a odpouštění nemá míti mezí. To jest pramen tak velikých zásob, že nikdy se dna nedobereme.

Petrova otázka dala Ježíši podnět k podobenství o člověku králi, který chtěl počet klásti se služebníky svými. První byl dlužen dle našich peněz asi čtyřicet tři miliony korun, ale když neměl čím zaplatiti a prosil o poshovění, pán mu celý dluh odpustil. Ale tato velkomyslnost neúčinkovala na jeho tvrdé srdce, neboť potkav jiného spoluslužebníka, jenž mu byl dlužen jenom sto denárů, hrdloval se s ním a nejpříkřeším způsobem dluh na něm vymáhal. Když se to pán dověděl, zvrátil dřívější své rozhodnutí a naměřil mu touž měrou, kterou on sám měřil.

Řekneš zajisté: Necitelný onen služebník ničeho jiného nezasluhoval. Ale neukvapuj se ve svém hněvu! Raději zadívej se do svého minulého a přítomného života a zkoumej, nejsi li tomuto necitelnému služebníku podoben a nezasloužil-li bys podobného odsouzení sám. Jsme všichni služebníky jednoho pána, přijímáme od Něho denně nesmírných dobrodiní, ale k sobě navzájem už tak štědrými nejsme! Naopak: Často jsme vůči jiným až příliš tvrdí a necitelní. S povděkem sice přijímáme, jsou-li jiní shovívaví k nám, ale vůči jiným už tak ohleduplnými nejsme. Tím si dáváme vysvědčení, že nás duch pravého křesťanství dosud nepronikl.

Budme shovívaví! Chceme-li býti pravými křesťany, nesmí nám duch křesťanské shovívavosti býti cizím. Jako Bůh jest shovívavý k nám, tak musíme shovívavými býti k jiným. První rozkaz zdravého rozumu jest ovšem spravedl-

nost, ale první rozkaz srdce jest láska. Žalmista Páně pje, že „spravedlnost a láska políbily se“. To tajemné sesterské políbení děje se v duši dokonalé.

Někteří lidé jsou slabí duševně, jiní tělesně, jedni jsou málo nadaní, neučení, prostí, těžko chápaví, druzí jsou nemocní tělesně, hluchí nebo slepí, nebo nějakým neduhem stížení, nehezcí; za své vady nemohou, a proto musíme vůči nim projevovati shovívavost co největší. Nesmíme se jim smáti, což by je trápilo, nesmíme si z nich šašky tropiti, což jest vůbec rozumného tvora nedůstojno, nesmíme na nich požadovati práci a výkonů, k nimž se jim schopností a sil nedostává, což by bylo kruto.

K slabým, k dětem, k lidem starým a jakkoliv ubohým musíme býti ohleduplni a nedostatky jejich máme trpělivě snášeti, jsouce i svých nedostatků pamětlivi a vědouce, že naše síly a schopnosti jsou jenom dočasné a že třeba dříve než pomyslíti můžeme, zaniknou. V jedné vesnici namluvil selský synek slabomyslnému služebnému prosťáčkovi, že dívka z vedlejšího statku jest do něho až po uši zamilována, a ubožák ten celé večery prochodil a vyseděl pod okny své „nevěsty“. Podobných „žertů“ ovšem jsou schopni jen lidé nejpodlejší.

V jedné vesnici pomátl se na rozumu chalupník. Rozzuřil se tak, že manželka sotva se zdravými údy utekla, a sousedé rychle zavírali své dvěře na závoru. Oháněl se sekerou, a nebylo tedy radno se k němu přiblížiti. Ze sousedních oken ho pozorovali. Viděli, kterak veběhl do své chalupy. Odtud vyšel nesa v náruči malé dítě. Běda! Snad je zabije . . . Ale ne! Vášnivě je líbá, hladí, a dítě se k němu něžně tulí . . . Jak by se vedlo dospělému, kdyby se v jeho blízkosti byl objevil?

Jednou viděl jsem zase, kterak v osamělém statku na dvoře utrl se zlý pes, věrný, ale strašlivý hlídač domu. Dívali jsme se z oken. V tom jakési cizí dítě veběhlo do dvora. Sedlák zesinal úzkostí. Jako stěna bledý letěl ze dveří. Domníval se, že zlý pes snad dítko zardousí. Ale co se stalo? Pes k dítku sice přiběhl, ale ocasem vrtě jal se je přátelsky obíhati a radostně kolem něho poskakovati. Do dospělého byl by se zajisté pustil, ale dítěti neublížil.

Je to zahanbující, ale pravdivé — mnohý člověk by se měl řídit dle uvedených případů: choromyslného i nerozumného tvora.

Shovívaví máme býti i k chudým. Mnohdy jim tím poskytneme cennějšího daru, než kdybychom jim dali potraviny nebo peníze.

Rovněž i k služebným. Nepoukazujme nikdy na jejich podřízené postavení, nezdůrazňujme ho a nevymáhejme puntičkářsky vyplnění smlouvy do poslední písmeny.

Ale někdy máme příležitost projevovati shovívavost i nahoru, totiž ke svým představeným, ke svým zaměstnavatelům, kněžím, učitelům, úřadům. Jsou totiž i oni jenom lidé s lidskými vlastnostmi a slabostmi. A přiznejme si — jsou mezi námi někteří, jimž u nadřízených nic není vhod, vše u nich posuzují a odsuzují, ať je to dobré nebo špatné, ničeho jim neodpustí, ničeho jim neprominou, a teprve se jim ulehčí, když jejich jednání důkladně zkritisovali. Měřme stejným loktem jak nahoru tak i dolů, a hlavně nepoužívejme jiného lokte pro sebe a jiného pro druhé. Nebudme také podobni bezcharakterním lidem, kteří se před vyššími plazí jako hadi a před nižšími se nadnášejí jako pávi. Chceme-li už býti přísní, budme především přísní sami na sebe. Až si budeš sepisovati životní pravidla, neopomeň si také napsati: Na sebe chci býti přísný, k jiným blahovolný a shovívavý.

Není sice nikdo na světě, kdo by na naši shovívavost neměl práva, ale oprávněný nárok na ni mohou činiti především ti, s kterými se denně stýkáme, hlavně pak ti, s nimiž nás víže páska společné krve. Bez ní nemůžeme si klidného rodinného života vůbec ani představit. Kde jí není, jsou neustále sváry a hádky, který dům ovládla, tam sídlí pokoj — předzvěst blaženosti rajske. Srdce rodičů i dítek má jí býti naplněno. Jak pro dítky tak pro rodiče vyplývá ze čtvrtého přikázání božího a tvoří součástku povinností, které uložil oběma stranám sám nejvyšší Zákonodárce. Hřeší tedy dítky, které jsou ke svým starým nebo nemocným rodičům tvrdé, nelaskavé nebo nespravedlivé, ale dovoluji si také tvrditi, že bez viny nebyl ani onen výměnkář, který donutil svého syna, že na podzim musil odložit polní práci a na rychlo

mlátiti, protože dle úmluvy přesně do havelského posvěcení měl odváděti výměnkem pšenici.

Láskyplný má býti poměr nejen mezi rodiči a dětmi, ale i mezi bratry a sestrami navzájem. Mají vždycky býti ochotni odpouštěti si. Josef Egyptský, když přišli k němu jeho bratři, kteří jej před několika lety prodali, neřekl: „Nyní vás mám v moci — pomstím se vám“, ale v srdci jim odpustil, na vše zapomenul, pohostil je a obdaroval. Tak jedná šlechetný bratr nebo sestra vždycky.

Někteří lidé jsou vznětliví a hned hoří jako zápalka při doteku o krabičku. Každá maličkost, šikmý pohled, neopatrné slovo už je vysunuje z míry. Cítíme-li v sobě sklon ke vznětlivosti, budme na sebe zvlášť pozorní a postavme rozum trvale na stráž. Nedávejme nevinnému slovu urážlivého výkladu, neposuzujme jednání bližního jen dle své nálady, nehledejme „chlupu“, kde ho není, ale vše posuzujme a vykládejme si raději se světlé stránky. Je-li náš bližní rozrušen, životními starostmi uštván, rozmrzen nebo nemocen, jednejme s ním zvláště něžně a smlčme všelicos, co se nám třeba i zdá drsným nebo nevhodným.

A kdyby skutečně nás někdo urazil, nevyskočme hned se židle proti němu s napřaženýma rukama, ale spíše si pomysleme: Ten člověk mne urazil, zasloužil by odvetu, ale třeba neměl úmyslu mne urazit, třeba i mé jednání zavdalo k tomu podnět, snad už v duchu urážky lituje a za své jednání se stydí, má jistě na druhé straně mnoho dobrých vlastností, pro něž zasluhuje, abych si ho vážil, zapomenu na zlé a pamětliv budu dobrého, vykonám na něm svatou pomstu — budu si ho vážit, vlídností učiním na jeho srdce útok, za zlé odplatím se mu dobrým a tak shrnu řeřavé uhlí na hlavu jeho. Dobudu-li nepřátelské pevnosti, budu si svého vítězství tím více vážit.

Shovívavými budme i vůči hříšníkům. Se hříchem ovšem kompromisů není, ale s křehkou osobou hříšnickovou máme míti soustrast. Hřích měj v nenávisti, ale osobu hříšníka miluj. Když zlí fariseové přivedli k Vykupiteli ženu dopadenou při cizoložství, odsoudil ovšem Pán její hřích, ale i láskyplně k ní pravil: „Jdi, ale již

nehřeš!“ Jak jinak si počínají mnozí křesťané našeho věku! Vidí-li hříšnost kolem sebe, v rozhorlení by hnedle svolávali na celý svět síru a oheň. Jedna žena nedávno plna zlosti volala: Kdybych byla jen půl hodiny hromem, já bych do toho mlátila Jiný zase do horoucích pekel zatracoval továrníka, o němž se domníval, že dělnictvo utiskuje a z jeho mozolů v lázních rozmařile žije. Uklidni se, příteli, Bůh by ovšem mohl továrníka i s továrnou v minutě zničit, ale kde najde potom dělnictvo zaměstnání? Snad sta rodin bylo by rázem uvrženo do bezměrné bídy. Mluví-li cit, připusť ke slovu také rozum. A konečně, zdaž jiný, jenž jest do poměrů lépe zasvěcen, zase netvrdí, že továrník, nemá-li na výrobě prodělati, více platiti nemůže a že si v lázních léčí jen nervy, jichž poruchu právě vysilující duševní prací si utržil?

Navštěvujeme-li staré hrady, všude najdeme mučírnu nebo hladomornu. Tehdy totiž, když je stavěli, domnívali se, že by spravedlnost bez mučírny nebyla úplnou. Nechme už starých hradů i s jejich lidomornami a dejme se na cesty nové . . .

Spravedlnost jest ovšem nutná, ale ještě mnohem nutnější a potřebnější jest křesťanská shovívavost. A tu ukazujme vždy a všude a vůči každému.

57. Upřímnost.

(Neděle 22. po Svatém Duchu.)

Fariseové, chtějíce Krista polapiti v řeči, vyslali k němu své učedníky společně s herodiány, kterých nenáviděli. Spojila se voda a oheň, světlo a tma, aby učinily společný útok na pravdu. Vyslání učedníci a herodiáni, jež pojila jenom společná nenávisť ke Kristu, odřikali, čemu je fariseové naučili: „Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na nikoho, neboť nepatříš na osobu lidskou. Pověz nám tedy, co se tobě zdá; sluší-li dávatí daň císaři, či nikoli?“ (Mar. 22, 16-17). Kristus ovšem úskok jejich prohlédl a předivo jejich lsti rázem rozřal. Prostě požádal o peníz a ukázal na císařův obraz na něm. Důkaz už byl na snadě: Kdo má právo vydávati peníze, má ovšem také právo vybíratí daně.

Neupřímnost fariseů odsuzujeme. Pro tuto ošklivou jejich vlastnost sám Kristus je jednou nazval „obílenými hroby“. Věděl dobře, že zevnějškem chtějí být hezčí, uhlazení, příjemní a nábožní, ale srdce jejich že jest plno hniloby. Také nikdo na něho nepůsobila úvodní řeč jejich vyslanců, kterou snažili se získati si jeho důvěry a náklonnosti. Postřehl ihned, že ta chvála, kterou ho zahrnují, není upřímná.

Bohužel, takových „fariseů“ jest i za našich dob velmi mnoho. Vidíme na vlastní oči, že neupřímnost se velmi rozmohla; ano, zdá se nám, že právě nyní nastaly doby, o nichž prorokovala Sibylla, že „ústa budou jinak mluvit a srdce jinak myslit“ a že „faleš hořeti bude jako rozžatá svíce všude mezi lidmi, a láska zahyne“. Říká se, že „Sibylla také chybila“, ale v této věci měla pravdu.

Nepostačuje neupřímnost jenom odsouditi — nutno také zahájití proti ní boj. A čím více jest rozšířena, tím úpornějšího boje třeba.

Kdo chce něco zmoci, musí sám býti silen. Kdo chce bojovati proti zlu, musí sám býti dobrý. Kdo zamýšlí státi se reformátorem, ať zreformuje především sebe. Kdo jest odhodlán vystoupiti proti všeobecné neupřímnosti, musí proti ní podniknouti boj především ve svém srdci.

Svatý Isidor napsal: „Co mluvíš, to také číň. Nemívej něco jiného v řeči a něco jiného v srdci. Nemívej na jazyku med a na srdci jed. Nechť není v řeči chvála a v srdci nevěra! Nebývej člověk licoměrný, ale vždycky ve všem upřímný“.

Zamiluj si upřímnost a učiň ji vodítkem veškerých svých slov a činů. Jest dcerou pravdy a sestrou pravdomluvnosti.

Pochval, co chvály zasluhuje, a pokárej, co zaslouží pokárání. Nechval do očí a nehaň za zády. Nechtěj míti dvojí tváře — asi jako pohanský bůžek Janus, jehož jedna tvář byla usměvavá a druhá zamračená. Nechtěj býti podoben kočce, která se lísá, ale která i škrábne, jakmile ji dobrá nálada opustí.

Nepochlebuj lidem. Mnohým řeči pochlebné lahodí, ale získávají si touto cestou přízně nebo výhody jest na-

nejvýš nečestno. Ostatně přízeň touto cestou získaná jest velmi vrátká a nestálá. Zaveslovali vždycky podle větru jest známka bezcharakternosti. Nechtěj býti povolným ani z toho důvodu, abys zdál se býti dobrým. Někteří stále jen ustupují, i pravdu a právo opouštějí, jen aby nenarazili, což jest hříšná a trestuhodná slabost.

Jiní zase místo sebe nastrkují jiné. Sami sedí v ústraní a za sebe pošlou buď dobromyslné prostáčky nebo bezcharakterní chameleony. Sami čekají „až jak to dopadne“. Nezneužívej ke svým cílům jiných, neschovávej se za jiné, ale měj odvahu vystoupiti veřejně a jednati otevřeně.

Varuj se jednání lstivého a úskočného. Jako malý hoch šel jsem jednou polem. Pojednou vyletěla koroptev a s ní hejno mladých. Rozběhl jsem se a chtěl jsem si některou chytiti. V tom vidím, kterak stará jako bezvládně padá střemhlav do jetele. Běžím k ní, ale když k ní vztahuji ruku, zdvihne se, vzlétne do výše, ale hned zase se zapotáčí a padá. Běžím k ní opět, ale sotva se k ní blížím, vznese se a s hlasitým skřehotem rychle odlétá jako střela na vedlejší pole a zmizí v osení. Zůstanu státi překvapen, ohlížím se po mladých, ale všude ticho a ani památky po nějakém životě. Doma jsem vypravoval otci svoji příhodu. Otec se rozesmál a pravil: „Stará byla úplně zdráva, ale chtěla tě oklamati, chtěla vzbuditi domnění, že nemůže létati, a chtěla tě přiměti k tomu, abys se pustil za ní; účel jejího jednání byl zachrániti mláďata — aby se dostala zatím do bezpečí. To se jí také podařilo“. Nyní se mi teprve rozbřesklo. Uvědomil jsem si, jak jsem se dal napáliti. A když se mi později zase podobná příhoda stala, zůstal jsem klidně státi, a působilo mi rozkošnou kratochvíli, když jsem pozoroval, klerak stará a obětavá matka zase padá a se zmítá, jakoby jí scházela už jen asi minuta do smrti . . . A jda cestou dlouho ještě v mysli jsem se jejím šlechetným úskokem obíral. Horší však jest, používají-li podobných nějakých úskoků tvorové rozumní, a to z pohnutek méně šlechetných. Lidem toho odpustiti nemůžeme.

Sděl upřímně bližním svým, co víš a o čem se domníváš, že by jim prospělo. Stařenka Anna v chrámu Jerusalemském spatřivši Dítka, od něhož spásy očekával celý svět, s radostí sdělovala novinu tu všem v síních

chrámových přítomným. Sděl i zvěst nepříjemnou, neboť rána, na niž jsme připraveni, už tolik nebolí. Samuel oznámil Helimu otevřeně, že trest Boží se blíží.

Poradť jiným, můžeš-li, spravedlivě, neboť dobrá rada nad zlato. Z dobré rady může vyplynouti bližnímu zisk a může ho uchrániti ztrát. Jedna švadlena koupila si šicí stroj, jenž se jí však nikterak neosvědčil. Stále selhával a častých oprav vyžadoval. Tu k ní přišla jiná švadlena a ptala se jí, jak se jí stroj osvědčuje, že by si takový také chtěla koupiti, a majitelka rozplývala se chválou — na světě prý dokonalejšího stroje nemůže býti. Když tazatelka odešla, škodolibě se ušklíbla: „Když jsem se napálila já, ať se napálí také“. Toť opravdu dobrá rada duše šlechetné . . .

Pověz upřímně cenu zboží kupovaného nebo prodávaného, neboť může býti vodítkem jiným, aby i oni docílili slušného zisku nebo se uvarovali ztrát. Jsou lidé, kteří se zálibou chtějí vzbuditi u jiných domněnku, jak výhodně své zboží dovedou prodati nebo jiné koupiti a jak jsou tedy neobyčejně chytří.

Buď vždycky a ke každému upřímný!

Upřímnost jest křesťanská ctnost a dobýváme si jí přízně Boží. Žalmista Páně pje: „Nebo, hle, upřímnost je ti milá“ (Žalm 50, 8). Chceme-li se Bohu líbiti, musíme si oblíbiti a konati vše, co ho těší a co miluje.

Že zvláště upřímnými máme býti hlavně při svaté zpovědi, netřeba snad ani připomínati. Dvě vlastnosti činí naši zpověď dokonalou — úplnost a upřímnost.

I k vůli lidem musíme si upřímnost oblíbiti. Těší nás a prospívá nám, jestliže naše okolí má nás rádo a nám důvěřuje, a čím jiným můžeme si lásky a důvěry lidí bezpečněji získati nežli upřímností? Upřímnost naše jako magnet cizí srdce přitahuje a získává, neupřímnost je odpuzuje.

Proto z lásky k Bohu, z lásky k lidem, a z lásky k sobě budme upřímnými.

58. Víra má být pevná.

(Neděle 23. po Svatém Duchu.)

Nemoc a smrt jsou dvě těžké rány. Vidáme je často v sousedství. I v evangeliu vidíme je pohromadě. Když totiž Kristus šel vzkřísit mrtvou dceru Jairovu, připlížila se k němu ze zadu nemocná žena a vztahujíc v důvěře ruku k jeho šatu toužila po uzdravení. Otec mrtvé dívky padá před ním na kolena, nemocná žena plíží se ze zadu, ale oba vede stejná víra, víra v jeho všemohoucnost a dobrotu. A oba pro svou pevnou víru došli pomoci.

Následujme je, mějme i my víru pevnou, neboť takovou víru až dosud od nás žádá Bůh a až dosud ji odměňuje.

Všemu, co Bůh zjevil a čemu učí církev katolická, musíme pevně věřit a ani dosti málo o pravdivosti toho nesmíme pochybovat. Vše, co Bůh zjevil skrze patriarchy a proroky a svého milého Syna a co svěřil církvi katolické, musíme považovat za pravdu. Známosti o těchto naukách nabýváme vyučováním svatého náboženství ve školách, slyšíme o nich v kostele při kázání a čteme o nich v dobrých náboženských knihách. Nauky ty církev střeží jako oko v hlavě a uchovává je neporušeny. Od Krista obdržela plnost pravdy a sytí tímto mlékem všechny děti své.

Svatý mučedník Romanus chtěl před svou smrtí přesvědčiti ukrutného pohanského soudce Asklepie, že Ježíš Kristus jest pravý Bůh. Však soudce byl zatvrzelý. Konečně svatý mučedník pravil k soudci: „Nechceš-li věřit mně, věř tomuto dítěti“. A při tom ukázal na malé dítě, jež křesťanská matka v náruči držela. V tom již dítě slyšíc to otevírá nevinná ústa a praví: „Kristus jest pravý Bůh“. Udiven obrací se soudce k dítěti a praví: „A kdo ti to řekl?“ — „Mně? Mně to řekla moje matka“, odpovídá dítě. „A kdo to řekl tvé matce?“ — „Mé matce to řekl Pán Bůh“.

To dítě řeklo pravdu. Vše, co víme nejhlavnějšího, sdělil nám Bůh.

Vše, co Bůh zjevil, jest jistě pravdivé, a máme tomu pevně věřit. Víra naše musí být skalopevná a nezvikla-

telná. Musí kořeny svými tkvítí až v srdci a celou naši bytost pronikati. Všem bouřím, přivalům a vichrům musí vzdorovati, jako jim vzdoruje věkovitý dub.

Pevnou víru měl patriarcha Abraham. Ačkoliv byl již stár a jeho manželka také, přece uvěřil Bohu, který mu slíbil množství potomků. Písmo Svaté ho za jeho víru chválí pravíc: „Uvěřil Abraham Bohu, a bylo mu to počteno ke spravedlnosti“ (Řím. 4, 3).

Pevnou víru měli svatí Tři Králové. Šli za hvězdou a věřili, že je vede k cíli. Když přišli ku chlévu, jenž v sobě choval Dítě a který se tím na věčné časy proslavil, vešli dovnitř a našli slabé děcko obklopené největší chudobou. To že jest lůžko dítky královského? To že jest dítko, které má zasednouti na trůn královský? Ale ani chudobná stáj ani prostota rodičů ani opuštěnost od lidí víry jejich nezviklala. Byli pevně přesvědčeni, že našli toho, po němž toužila duše jejich.

Pevnou víru měl apoštol Petr. Když v končinách u Cesarey Filipovy tázal se Kristus svých apoštolů, za koho jej lidé považují, odpověděli apoštolové: „Jedni Janem Křtitelem, jiní Eliášem, jiní Jeremiášem nebo jedním z proroků“ (Mat. 16, 14). A když se Kristus obrátil k nim a ptal se jich, za koho oni ho považují, jménem ostatních rozhodně prohlásil Petr: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“ (Mat. 16, 16).

Pevnou víru měl svatý Ludvík. V jeho životopise se vypravuje, kterak jednou přišli pro něho, aby šel do chrámu, že tam ve svaté Hostii jest viditelná podoba Krista Pána jakožto malého dítěte. Ale svatý Ludvík pravil: „Nechť jde se podívati a ve své víře utvrditi ten, jenž o pravdivosti skutečné přítomnosti Kristově ve svaté Hostii má nějaké pochybnosti; co mne se týče, mám o tom pevnější přesvědčení, protože mne tomu učí svatá církev, nežli bych měl, kdybych Krista Pána vlastníma očima viděl“.

Některé náboženské pravdy můžeme pochopiti, některé však náš rozum přesahují — nejsou proti rozumu, ale náš slabý lidský rozum jich vystihnouti nedovede. Obojím jsme povinni věřiti pevně. Jest mnoho věcí ve světě mimo obor náboženské víry, kterých pochopiti nedovedeme a přece jim věříme. Věříme na příklad, že jest světlo,

elektřina, magnetismus, a přece nevíme, v čem spočívají. Nevidíme elektřiny, nevidíme magnetismu, a přece nikdo se neodvažuje jejich jsoucnost popírat. Proto nemůžeme ani schvalovati „rozumů“ různých hrdopýšků, kteří s odvažnou povýšeností volají: „Čeho nevidím, tomu nevěřím“. Dobře prý jednomu takovému odpověděla prostá žena: „Tvého rozumu také nevidím, a proto nevěřím, že jaký máš“.

~~Bohu~~ Bohu, který vše zjevil, spíše musíme věřit než lidem, ano více než sobě samým. I smysly nás klamou — ponoříme-li hůl do vody, zdá se nám, jakoby byla zlomena, díváme-li se po kolejích železné dráhy, zdá se nám, že v dálce se sbíhají, ohromné slunce se nám jeví jako malá koule. Tedy ani na své smysly vždy spoléhati nemůžeme. Ale slovu Božímu můžeme a máme věřit bez pochybností, bez váhání a rozmyšlení, neboť jest neklamné. Věřme pevně i v tajemství víry.

Víra naše nesmí lápati v mlhách a nejistotě a nesmí kolísati. Kolísavá víra žádná víra. Věřiti musíme bez pochybností. Mnohdy ovšem se stává — a stává se to i křesťanům nejdokonalejším — že z čista jasna přepadnou nás pochybnosti. Nezavinili jsme si jich posloucháje třeba nějaké řeči proti víře nebo čtouce něco podobného, a přece se dostavily. Říkáme tomu pokušení. Takové myšlenky proti naší vůli v mysli se vynořující nejsou hříšné, ale hříšnými by se staly, jakmile bychom se jimi začali obírat a jim přisvědčovali. Proto máme ihned je zapuditi, jim se opřiti a je potlačiti. Chceme-li najíti vzor, jak proti takovému pokušení bojovati máme, obraťme zraky své k svému vůdci, jímž jest Ježíš Kristus, a postavme se v duchu vedle něho tam na poušť Karantánskou a volejme s ním odhodlaně: „Odejdi!“ A nepomůže-li zvolání první, volejme po druhé, po třetí, až pokušitel odejde . . .

V takové chvíli úpěnlivěji než jindy se máme modliti a víru vzbuzovati. Věřím, Pane, všechno, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolové kázali a čemu svatá římsko-katolická církev věřití velí. Bože, posilni víru mou!

Pevná víra nám prospívá. Kdo věří, bude spasen. Jestliže se dočítáme v evangeliích, že Kristus nejednomu hříšníku řekl „víra tvá tě spasila“, rozumí se tím vždy

jen víra pevná. Až dosud pozdvihuje jen takové hříšníky, kteří pevně věří.

Kdo chce dojít věčné blaženosti, musí si pevnou víru zvolit za průvodce. S vírou předstíranou a slabou dosud nikdo do nebe se nedostal, jako dosud nikdo na dřevěném nebo papírovém koni do Prahy nedorazil. Pevně věř, dle víry žij a dojdeš spasení.

— —

Poznámka: O kolik neděl bylo méně po Zjevení Páně, o tolik jest jich více po Svatém Duchu. Úvah, jež připadly na ony neděle po Zjevení Páně, budiž použito na tomto místě.

59. Pamatuj na smrt.

Na poslední neděli církevního roku dává nám církev svatá předčítati evangelium o posledním soudu. Zřejmo, že nemohla vybrati nic případnějšího. Posledním soudem ukončí se čas a nastane věčnost.

Věčnost jest něco velikého a nepochopitelného, před čím náš rozum zůstává státi bezradně. O věčnosti jen víme, že bude dvojí, buď šťastná nebo nešťastná, a dále o ní víme, že o ní rozhodne den smrti naší. Okamžik, kdy se tělo a duše rozcházejí, jest směrodatný, neboť určuje směr cesty, která vede jen ku předu a nikdy zpět. Smrt spravedlivého jest odchodem z temné předsíně do osvětlené komnaty, smrt hříšníka do žaláře bolestí. Právem dí žalmista, že „hříšníků smrt jest hrozná“ (Žalm 33, 22). Smrt je tedy nejdůležitější okamžik z celého našeho života.

Důležité věci máme stále na paměti — proto tím více máme pamatovati na smrt. Nemůžeme tedy říci, že chodili k Šalamounovi do školy, kdož chtějíce naznačiti, že na něco úplně zapomněli, říkají: „Zapomněl jsem na to jako na smrt“. Spíše musíme pochváliti takové křesťany, kteří vzpomínku na smrt učinili si životní průvodkyní. V té věci zvláště moudře počínají si členové některých řádů. Tak na př. Kartusiani se pozdravují „Memento mori!“ (Pamatuj na smrt!) V Římě zase mají Kapucíni u svého kláštera v nádvoří hrobku, jež se všeobecně jmenuje „kapucínský hřbitov“. V ní ukládají do země mrtvá těla řádových bratrů. Prst jest sem přivezena z hory Olivetské

a má tu vlastnost, že těla do ní uložená nehnijí, nýbrž brzy úplně vyschnou. Po několika nedělích jest mrtvé tělo zase vyzvednuto a v řeholním hábitu uloženo na povrchu. Sem k těmto mrtvým bratřím denně scházejí se živí členové řádu, aby se zde za mrtvé a jako společně s nimi církevní hodinky modlili.

Život jest krátký, věčnost dlouhá. Jakou cenu má život se všemi svými rozkošemi? Kde jsou ti, kteří se holedbali vysokým postavením, bohatstvím, učeností a silou? Odešli a nic jich nezachránilo. První krok do života jest už prvním krokem ku hrobu. Dosud nikdo zde trvale nezůstal. Jako celý svět povstal, trvá a zanikne, tak i každý z nás se narodil, žije a umře. Toť úplná jistota a nejvyšší spravedlnost pro všechny. Náš život jest krátký, a ještě konec jeho jest nám neznámý. Někdo umírá mlád, jiný až v pozdních letech, někoho dříve navštíví sestra smrti, nemoc, někdo zmírá náhle a neočekávaně, někdo má štěstí, že umírá smrtí přirozenou, jiného stihne neštěstí, že umírá smrtí násilnou. Jdeme k cíli svého pozemského putování, ale nevíme, jak jest vzdálen. Víme jen najisto, že každou minutou se mu přibližujeme. Proto nesmíme této mety ani na chvíli s mysli pouštět.

Filip, král macedonský, choval u svého dvora pacholíka, který byl pouze k tomu ustanoven, aby každého dne při vstávání králi řekl: „Králi, pomni, že jsi člověk, pamatuj na smrt“.

Císař Maxmilián dal si čtyři leta před svou smrtí zhotoviti rakev, kterou stále měl ve své světnici. Kdykoliv něco důležitého podnikal, postavil se vždy dříve před rakev a vmyslíl se v okamžik, až v ní bude uzavřen; a rakev mu byla dobrým rádcem.

Postupuje-li v Mazursku (v Rusku) otec synovi hospodářství, ustanovuje si výměnkem kromě různých dávek také rakev. Po odevzdání hospodářství zhotoví místní truhlář hned rakev, syn ji zaplatí a donese na půdu farního kostela. Tak prý jen v kostele Orlovenském je stále asi čtyřicet černých rakví pro výměnkáře.

Nevyhýbejme se mrtvým. Podívati se na mrtvého a zamyslíti se, nemůže se minouti účinkem. Takový oduševnělý pohled mnohem lépe přesvědčuje, než nejlepší kázání. Pokleknouti u rakve nebožtíkovy, položit na

mrtvé tělo svatý obrázek a pokropiti je svěcenou vodou jest dobrým skutkem spíše pro nás než pro něho.

I pokorná návštěva hřbitovů prospívá. Svatý Jan Zlatoústý napsal: „Jděte ke hrobům, jsou to stolice svatého vědění a školy, v nichž se učí pokoře“. Hroby vyvolávají v nás spasitelné myšlenky.

Kterýsi pohan tázal prý se v Delfách, jak by v ctnosti stále se cvičiti mohl, a tu dostalo se mu odpovědi: „Taž se mrtvých“.

Jsi-li v pochybnostech, v duševních bojích, jsi-li napaden vášněmi, pomstychtivostí, nezřízenou touhou po zisku, zaskoč si jen na hřbitov a ocitneš se už v bezpečném přístavu. Je-li všude bouře, zde je ticho. Odpočinutí lehké dej jim, ó Pane, a mně klid Dříve nebo později přijdu sem mezi vás . . .

V Habeši dávají novému králi při korunovaci nádobu se zemí a umrlčí hlavou, aby vždy na smrt pamatoval.

Když jest zvolen nový papež a tak nabývá nejvyššího postavení, jakého člověk vůbec na zemi dosáhnouti může, předstoupí před něho jeden z přísluhujících, zapálí před ním svazek koudel a řekne: „Svatý Otče, tak přejde sláva světa“.

A co nám činí církev na popeleční středu, po ukončení masopustního veselí a na začátku vážné doby postní, na rozhraní mezi lehkomyšlností a vážností? Znamená naše čela popelem a praví: „Pomni člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš“.

Svatý Tomáš Kempenský praví: „Kteří na smrt stále pamatují, očišťují své svědomí; je-li svědomí čisté, netřeba se smrti báti“. Myšlenka na smrt nás pohání, abychom po ospravedlnění toužili. Jistý mudrc prohlásil, že má moudrost na prodej. Uslyšev to král Dionysius, vypravil k němu svého dvořenína, aby tu moudrost koupil. I poslal mu mudrc lístek, na němž celá ta moudrost napsána byla: „Cokoliv činíš, čiň moudře a pamatuj na konec“. Králi se slova ta tak zalíbila, že rozkázal napsati je na všechny dveře svého paláce, aby je měl neustále před očima. Vše nás opustí, i naši nejvěrnější přátelé, jen ctnosti a dobré skutky nás k prahům věčnosti doprovodí. Radosti světa snad chvíli nás po-

těší, ale čisté svědomí jest pramenem nejblazivějších radostí, které neopouštějí nás nikdy. Proto postarejme se o tento nevysychající a bezpečný pramen. Že i v radostech na smrt pamatovati máme, povzbuzuje nás svaté evangelium, které vypravuje, že Kristus o svém proměnění na hoře Tábor, když se mu ukázali Mojžíš a Eliáš, mluvil s nimi o své nastávající smrti. Uprostřed nejvyšší radosti, jež byla částkou samých radostí rajských, činí se zmínka o smrti. Vzpomínka ta oněm radostem jistě na síle neubrala. Jestliže svatý Pavel toužil, aby byl rozdělen a spojen s Kristem, mohl se tak vyjádřiti jen proto, že měl jistotu, že jest spravedliv. „Není neštěstím umřítí, ale jest neštěstím špatně umřítí“, dí svatý Augustin. Svatý František Serafínský zpíval: „Veleben budiž Bůh v sestře naší smrti, již nikdo neunikne“. Kramerius napsal: „Žádná smrt nemůže býti zlá, které předchází život dobrý“.

Vzpomínka na smrt nás chrání před hříchem. Je to uzda, která krotí naši bujnost a rozpustilost. Máme-li na mysli smrt, s ní související soud a po něm následující trest za hříchy, nezabočíme tak snadno na lákavé scestí. Po smrti už není odpuštění — jest jen spravedlnost.

Vypravuje se, že Alexandr Veliký kázal kdysi na svém dvoře rozžehnouti velikou svíci a hlasateli rozhlásil po veškerém království: „Kdo proti panovníkovi nebo zákonu se jakýmkoli způsobem provinil, byť i zločinem, má se dostaviti na dvůr královský v době, pokud ona svíce hoří. Který provinilec v ten čas se nedostaví, jakmile svíce dohoří, propadne přísné spravedlnosti“. Mnozí uvědomivše si vážnost chvíle pospíšili si, pokud svíce hořela, rychle šli ke králi a obdrželi odpuštění. Ale byli také mnozí, a právě největší vinníci, kteří toho nedbali a nepřišli. Jakmile svíce dohořela a shasla, byli jati a popraveni. Nedocílíme-li odpuštění, pokud hoří svíce našeho života, nedosáhneme ho už, jakmile shasne.

Císař Otto III. přišel kdysi do kláštera svatého Nila a vyzval světce, aby si vyžádal, čeho by si od něho přál. Svatý muž mu však vážně odpověděl: „Nemám, co bych od tebe žádal, leč spasení tvé duše. Třebas císařem, umřeš jako nejnepatrnější člověk a ze všech svých skutků budeš musít složití účet“. Rozechvěn sňal císař korunu a prosil světce o požehnání.

Zamyslíme-li se nad smrtí a věčností, vždycky vystoupí do popředí starost o duši. Jestliže kterási dívka na smrtelné posteli vyslovila přání, aby jí do rakve dali ty černé šaty, které jí vždycky tak slušely, připišme to na vrub buď mladického nerozumu nebo nezřízené ješitnosti. Takový zjev jest ovšem jen ojedinělý a mimořádný.

Vzpomínka na smrt nabádá nás k řádnému životu. Montaigne napsal: „Kdybych psal knihy, sepsal bych spis o tom, jak lidé umírali, aby dle něho lidé učili se nejen umírat, ale i žít“.

Proto pamatuj na smrt!

60. O úctě marianské.

(Neposkvrněné Početí Panny Marie.)

Příjmení „Neposkvrněná“ náleží jen jedné bytosti, co jich kdy bylo a co jich kdy bude. Náleží jen veliké matce velikého Syna.

Tuto matku pro její vznešenost a zásluhy ctí nebe i země.

Poctil ji sám Bůh, že jí Svého Syna svěřil, a poctil ji i tím, že k ní prvního ze svých andělů poslal, když jí chtěl podivnou novinu zvěstovati.

A od té doby ctí ji všichni lidé, kteří se k pravému učení Kristovu kloní.

První z lidstva k ní promluvila, ji poctila a řadu jejích ctitelů zahájila ctihodná Alžběta. Spatřivši útlou a krásnou dívku přicházeti, z vnuknutí Ducha Svatého zvolala: „Požehnaná's ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého“ (Luk. 1, 42).

Při návštěvě u své příbuzné zapěla Maria krásný chvalozpěv a v duchu věšteckém volala: „Aj, od této chvíle blahoslaviťi mě budou všechna pokolení“ (Luk. 1, 48).

Prorocství toto se dopodrobna vyplnilo. Kam dostalo se křesťanství, tam dostala se s ním i úcta marianská. Ať to byli na křesťanskou víru obrácení Židé nebo Řekové, Římané nebo Gallové nebo Germáné, všichni po svém obrácení ctíli nejen Krista Ježíše, ale i jeho Matku.

A čím byl který národ cituplnější a něžnější, tím více si tento vznešený kůlt oblíbil.

Citem zvláště obdařeni jsou národové slovanští, a proto u nich úcta mariánská zvláště hluboko kořeny zapustila. Velmi dobře se srovnávala s jejich povahou.

Jak na př. Rusové ctí Pannu Marii, může dosvědčiti každý, kdo jen poněkud nahlédl do jejich národního života. Když Tataři krajin ruských se zmocnili, prosil ruský lid velkoknížete Vasileje, aby dal do Moskvy přenést obraz Bohorodičky z Vladiměře. Velkokníže vyhověl, a veškeren lid jal se před obrazem modliti: „Rodičko boží blahoslavená, zachovej ruskou říši“. A posílněn důvěrou v pomoc Marie Panny vrhá se lid na zlého nepřitele, poráží ho a osvobozuje svou vlast.

Velikými ctiteli Panny Marie vždy byli a jsou Poláci. Jejich literatura jest plna básní na její oslavu.

Rovněž i Chorvaté velice ji uctívají.

A nyní, když jsme se porozhlédli po cizině, zastavme se doma. Jak náš národ Pannu Marii ctí?

Učení Kristovo a s ním i úctu mariánskou nám přinesli soluňští bratři svatý Cyril a Method. První křesťanský chrám zasvětil svatý Method Panně Marii na Velehradě, a v Čechách hned druhý kostel byl jí — na hradě Pražském — vystavěn. Náš lid jakoby přímo na úctu tuto byl čekal, přijal ji dychtivě, jí si vážil a ji šířil.

O svaté Ludmile praví letopisec, že vzešla v Čechách jako pravý květ opravdového jara a jako hvězda jitřní, neboť světlem svatosti zahájila v zemi den pocty boží a pocty blahoslavené Panny Marie.

Svatá Ludmila vychovala svatého Václava. Zavěsila mu na hrdlo obrázek Panny Marie. To měl býti zevnější odznak jeho vnitřní úcty. Co zamýšlela, podařilo se jí — její odchovanec přilnul k nebeské Matce celým srdcem a zasvětil její úctě celý život. Kdykoliv se objevil s odznaky své knížecí moci — tak vypravuje jesuita Balbín — nosíval jeden z dvořenínů jeho v čele knížecího průvodu na dlouhém kopí obraz Panny Marie. Když táhl do boje, vlály nad jeho vojskem korouhve mariánské. Tuto úctu dobře vyznačuje i starobylá svatováclavská píseň, jejíž jedna sloka zní:

Maria, Matko žádoucí,
ty's královna velmohoucí,
prosiž za nás, za křesťany,
svého Syna, Hospodina.

Kriste elejson !

Pannu Marii velice ctíla Mlada, sestra Boleslavova, abatyše kláštera svatého Jiří.

Svatý Prokop vedle chýše své u řeky Sázavy sroubil kapli ke cti Panny Marie a před jejím obrazem se modlíval.

Arnošt z Pardubic, vynikající arcibiskup pražský, a Karel IV. „otec vlasti“ velmi upevnili úctu marianskou v národě Českém. Oba předcházeli dobrým příkladem. Arnošt sepsal „Mariologii“, v níž pravý způsob marianské úcty vyznačil, a Karel často a dlouho modlíval se před marianským obrazem ve své kapli na Karlštejně.]

Velikým ctitelem marianským byl svatý Jan Nepomucký, spisovatel Tomáš ze Štítného, Křištof hrabě Vratislav a jiní.

Roku 1648 hájil jezuita Plachý s marianským praporem v ruce Prahu před Švédy. Stojící se studentstvem na Karlově mostě povzbuzoval mladé bojovníky k statečnosti: „Milá byla Maria Panna Čechům, milí budou Češi Marii Panně ; měšťané, braňme se, nebes Královna je s námi !“

Ale proč jen uváděti doklady z dálné minulosti ? I z novější doby máme mnoho povznášejících příkladů.

Veliký vlastenec český biskup Jan Valerian Jirsík, když psal svým milým diecesánům svůj odkaz, napsal v něm také tato památná slova : „Mějte zvláště vřelou lásku, pevnou důvěru a hlubokou úctu k Matce boží, blahoslavené Panně Marii. Buďte jejími důvěrnými i dobrými dětmi, ona bude věrnou matkou vaší a mocnou orodovnicí u Syna svého“.

Přední básník český Julius Zeyer napsal krásný chvalozpěv na oslavu Panny Marie „Zahradu marianskou“.]

Vynikající český malíř Mikuláš Aleš měl ve svém bytě na stěně kryptogram : „S. M. M. D. E. F. T. N.“, t. j. Sancta Maria, Mater Dei, exalta famulum tuum Nicolaum, což znamená v češtině : Svatá Maria, Matko Boží, povznes služebníka tvého Mikuláše.

Znameníť hudební skladatel český dr. Antonín Dvořák byl velice zbožný, velice ctil Pannu Marii a byl šťasten, mohl-li si v kostele sednouti k varhanám a hráti píseň „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“. Čím plněji kostel zpíval, tím byl blaženější.

Přední učenec český, spisovatel a profesor filosofie na Pražské universitě dr. Fr. Čáda, který roku 1920 zemřel, na titulním listě svých znamenitých přednášek si napsal: „Započato s milostí Boží a Panny Marie dne . . .“

Řadu vynikajících a známých ctitelů mariánských mohli bychom prodloužit skoro do nekonečna.

O úctě této mluví k nám i staré stavby, poutní místa, kostely, kláštery, odkazy, sochy i malby. Dr. Antonín Podlaha napsal: „Málokterá jiná země evropská může se honositi takovou hojností starobylých a spolu umělecky cenných obrazů Mariánských jako Čechy. Nejstarší a nejkrásnější z nich pocházejí z dob Otce vlasti, Karla IV. Jsou to utěšené květy tehdejšího vroucího kultu Rodičky Boží, jež se nám přes doby husitské a kalvínské dochovaly, ač jsou to skrovné jen pozůstatky někdejšího skvělého bohatství uměleckého, jež úcta k Panně Marii v oné době ve vlasti byla vytvořila“. Máme na př. krásné obrazy Madonu Vyšebrodskou, Zbraslavskou, Zlatokorunskou a Doudlebskou. Slavný Palacký napsal: „Nejkrásnější památník staročeského umění, jež jsme až dosud viděli, jest obraz Panny Marie s dítkem v kostele kláštera Vyšebrodského . . . Nekonečné kouzlo vane z nebeských tahů Madony a Božského dítko a uchvacuje podivuhodně“.

A co máme říci o našich mariánských písních, jichž krása a bohatost se divíme? Jak krásné jsou staročeské zpěvy rorátní a vánoční koledy! Málokterý národ vytvořil a světu poskytl takové perly.

V české domácnosti vždy visel na čelném místě kříž a hned vedle něho býval obraz nebo soška Panny Marie. Někdy pod ním visela i lampička. Zde se shromažďovala k večerním modlitbám celá rodina, zde se společně modlivali rodiče, dívky i služební, v adventě a v postě se modlili růženec a zpívali duchovní písně.

Na návsích a na rozcestích stávaly kapličky a v nich mariánské sošky a obrázky věnčené svěžími květinami.

Na jaře dlouhá procesí za hlaholu marianských písní putovala na poutní místa.

To všecko — bylo. A ještě žijí toho pamětníci. Dnes jiný duch zavanul světem — duch hrubého hmotářství, pochybovačnosti, lhostejnosti a nevěry. Nic vznešeného nechceme. Strhněme i marianský sloup! Strhli ideály, a zbyla jen hromada kamení . . .

Odstraněn vzor mravnosti, a pohřbena i mravnost. Národe, kam se řítíš? Bez víry a bez mravnosti neobstojíš. Cizí živly ku tvé škodě zasáhly do tvého vývoje. Sáhly na součástek tvého Češství, a nevzkřikneš-li včas „Ruce pryč!“, zaplatíš svůj nerozum životem.

Vrať se k víře a k mravnosti, chceš-li si zabezpečiti další existenci. Navaž na to, co bylo přerváno. Vztyč zase ideál, který byl stržen! Upevni ho v srdcích, neboť jedná se o tvůj život.

V dobách podobného úpadku v minulosti vystali marianští sodalové, zakládali marianské družiny, šířili marianskou úctu a zase povznesli národ.

I dnes nutno chápati se všeho, co lidstvo povznáší, z hrubého materialismu pozdvihuje a zušlechťuje, a to jest v první řadě úcta marianská.

Šiř ji především sám u sebe a potom v celém svém okolí. Tím prokážeš sobě i národu nejlepší službu. Učiniš-li Marii Pannu svojí průvodkyní, učiníš ji i svou pomocnicí. Před několika roky jel Jan Votruba, syn rolníka ze Smržovic u Loučimi, na návštěvu svých přátel do Chikaga v Americe. Než se vydal na cestu, šel doma k svaté zpovědi a k svatému přijímání. Maře šťastně přejel a vlakem ujížděl k Chikagu. Bylo právě ze soboty na neděli. Poněvadž věděl, že nebude moci druhého dne jíti na mši svatou, modlil se aspoň v náhradu růženec. Právě když se jej domodlil, udála se u města Woodville strašlivá srážka vlaků, při níž 50 lidí bylo zabito a 38 těžce zraněno. Pan Votruba byl při nárazu odhozen daleko od vlaku, kdež zůstal v bezvědomí ležeti. Však brzy ze mdlob se probрал a cítil, že jest úplně zdráv. Své zázračné zachránění přikládal přimluvě Panny Marie. Proto na důkaz své vděčnosti k ní poslal z Ameriky na ozdobení chrámu Páně do Loučimi větší peněžitý dar.

Na konec připojuji ještě rozmarnou příhodu, která se stala roku 1920 u správy provozu jedné místní dráhy v Čechách. Přední dělník vrchní stavby byl zavolán do města k vrchnímu traťmistrovi, aby složil zkoušku, neboť měl býti jmenován dohlížitelem oddílu pracujících dělníků. Dostavil se. A tu než zkouška začala, ptal se ho vrchní traťmistr, kde má své dokumenty. A náš dělník v rozpacích hledá a hledá, ale nemůže se ničím legitimovati. Konečně vytáhne peněženku, otevře ji, a tam vidí oba — dělník i traťmistr — několik železných dvacetihaléřů, několik ušpiněných korun a — růženec. Hledá dále. Z náprsní kapsy vytahuje „notes“, rozevírá jej, a hned za deskou leží — obrázek Panny Marie. Zase se na něj zadívají oba — dělník i traťmistr. To byly veškeré jeho dokumenty — jiných nenašel. A vrchní traťmistr uznal prý tyto „dokumenty“ za dostatečné. I zkouška dobře dopadla. A když se rozcházel, ukázal o samotě na chodbě odcházejícímu dělníkovi svůj obrázek Panny Marie, který sám také stále nosí u sebe . . .

61. Máme povinnost svatého Jana Nepom. ctíti.

(Svatého Jana Nepomuckého.)

Nejznámější Čech na celém světě jest bez odporu svatý Jan Nepomucký. Máme mnoho slavných krajanů, kteří v různých oborech se vyznamenali, kteří i za hranicemi naší vlasti zvučného jména požívají, kteří ve všech dílech světa známi jsou, ale znají je jen jednotlivci, jen odborníci, ale známosti všeobecné a rozšířené v širokých vrstvách lidových nikdo z nich nedošel jako náš světec. Katoličtí kněží celého světa slouží k jeho cti mše svaté a modlí se k jeho počtě církevní hodinky, a katoličtí křesťané všude mu staví sochy, uctívají jeho obrazy, klekají před nimi, ruce spínají, ctí jej jako mučedníka zpovědního tajemství a vzývají ho jako ochránce cti a dobrého jména. Žádnému vynikajícímu muži českého národa nevystavěla cizina ani zdaleka tolik pomníků jako světci z Nepomuku, žádný z nich nerozšířil slávu jména českého po celém světě tak jako on. Cizí národové vědí o nás buď málo nebo nic, ale uprostřed jejich dědiny

spatříš sochu světce s kruhem pěti hvězd kolem hlavy a s prstem přiloženým k ústům. Najdeš po celém světě chrámy a kaple, postavené k jeho poctě. Rakousy zvolily si ho za svého spolupatrona, a skoro v každé vesnici této země jest jeho socha. A srdce cestovatele zaplesá, vidí-li, že zbožné ruce ozdobily ji kvítím. Mnoho jest jich v Tyrolsku, ve Švýcařích, Španělsku, Francii, Italii a jinde. Přijedeš-li do Benátek, spatříš ho hned na nábřeží, v Římě zříš ho na mostě Milviově, na Sicilii skoro v každé větší dědině. Se sochou jeho shledáme se i v Číně a v Americe. Mexiko zvolilo si jej svým patronem. Číňan nebo Američan snad neví ničeho o našem národu, ale o svatém Janu Nepomuckém hned řekne, že byl v Čechách narozen, utopen a že jest v Praze pochován.

Úcta svatého Jana Nepomuckého jest i u nás velice zakořeněna a u našeho lidu velmi oblíbená. Jen v Čechách jest k jeho cti zasvěceno dvacet pět tisíc soch a dvě sta šestnáct chrámů, na Moravě jsou mu zasvěceny šedesát dva chrámy a ve Slezsku patnáct.

Žádný světec, ani svatého Václava nevyjímaje, ač má o národ náš zásluhy větší, neoslavuje se s takovou okázalostí.

Již v předvečer svátku zdobí se sochy a obrazy světcovy kvítím, rozsvěcují se před nimi světla, na některých místech rozžehují ve všech domech světla v oknech, v městech i vesnicích se scházejí ctitelé svatého Jana Nepomuckého k sochám jeho nebo se shromažďují v kapličkách, kdež se modlí a zpívají zbožné písně. V den svátku konají průvody a slaví celý oktáv.

Přiblížil se večer. Rolníci za dne roztroušení po polích, lukách a lesích vrátili se do svých příbytků, a tak vesnička uzavřela se zase v sebe jako uzavírá se na noc květ pampelišky. Zavřeli drůbež, nakrmili dobytek, povečeřeli a počínali se trousiti ku kapličce stojící na návsi. Z každého čísla šel aspoň někdo, z některého tři nebo čtyři nebo dokonce všichni. Šli staří i mladí, muži i ženy. Když hlouček pod lípou zhoustnul, a když se již setmělo, mladý vážený rolník rozsvítil v kapličce před obrazem svatojanským lampičku a mezitím co hlouček vcházel dovnitř, zanotoval: „Kam jdeš, Jene, kam pospícháš“, a zvláště jinoši a dívky sytými hlasy už zpívají s ním.

Píseň znali všichni zpaměti a zpívali nadšeně, ústy i srdcem. Když dozpívali, pomodlili se litanie, některé modlitby a zazpívali na konec ještě dvě nebo tři nábožné písně. V této chvíli byli si všichni tak blízcí, tak svoji, zapomínali všech hořkostí, kterých tvrdý venkovský život má tak hojné zásoby, splývali v jeden celek — kaplička stala se středem a srdcem vesničky. Když mladý rolník na konec řekl „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“, odpověděli mu všichni „Na věky. Amen“ a pomalu vycházeli. Vyšli tiše, cítili ulehčení a jakési zušlechtění. Vůdce pobožnosti shasnul světlo, vyšel poslední, zavřel kapličku a přál všem „Dobrou noc“. Zvolna se rozcházeli. I když hoch doprovázel dívku až k jejich vratům, učinil tak ve vši počestnosti, a ani andělé v nebi mu tuto rytířskou službu nezazlívali. Na nebi se všemu tomu měsíček blaženě usmíval a myslil si: „Bože můj, jak je to v té české vesničce krásné“.

Rcete mi, kdo má odvalu do této něžné poesie nešetrou rukou sáhati? Kdo si chce vzíti na svědomí snad se jí posmívati, zlehčovati ji nebo nějak proti ní brojiti? To by mohl činiti jen největší surovec, zpusťlík a cynik. Kdo by se toho odvážil, těžkého hříchu proti národu by se dopouštěl. Kdo okrádá lid o vzněty nadzemské a kdo bere lidu to, co jej v jeho těžké práci pozdvihuje, jest jeho největším zlodějem.

A, bohužel, našli se tací lidé. Ano, rouhavé ruce kácely i svatojanské sochy. Byl to zjev odporný, nepochopitelný a přece pravdivý. Ale uveďme na omluvu našeho lidu, že byl sveden a že byl jen nástrojem cizí vůle. Až po letech budou čísti, že v Praze roku 1918 americký voják legionář, jenž sám byl „bez vyznání“, hájil na pražském mostě sochu svatého Jana Nepomuckého před rozvášněným davem Čechů katolíků, sotva tomu budou chlíti věřiti.

Úcta svatojanská přispěla neobyčejně k národnímu našemu probuzení. Když v Praze měšťané mluvili německy, a když se zdálo, že už český jazyk skoro vymřel, přicházela z dalekých končin česká procesí, zpívala pražskými ulicemi, budila a podávala důkaz, že ještě žijí Češi. Pouti ty vlévaly novou sílu a nové nadšení. Byly to velké národní manifestace. Proto velký germanisátor císař

Josef II. je zakázal. Chtěl, aby Praha usnula, a nikdo jí už nebudil. Než, láska k národnímu světcí byla v srdcích našeho lidu silnější než nějaký císařský zákaz. Chodili prostě jako dříve, jen že u bran pražských se rozešli, šli ulicemi jednotlivě a beze zpěvu k velechrámu svato-vítskému, a tam teprve se zase sešli a s chutí si zazpívali.

Úcta svatojanská vykonala mnoho v minulosti, a proto plným právem očekáváme od ní mnoho i pro budoucnost. A jestliže snad někteří zlého srdce a cizáckého smýšlení proti ní nepřátelsky se staví, postavme se my zase na stranu jejích přátel a zastánců. Ctěme svatého Jana Nepomuckého horlivě, chceme-li býti dobrými Čechy a dobrými katolíky.

Ačkoliv náš svatý krajan všecky národy miluje a za ně se přimlouvá, přece jistě obzvlášť pamatuje na národ, z něhož vyšel. Jistě zvláštní láskou k němu lne. Proto jednak z vděčnosti a jednak i z toho důvodu, abychom jeho přízeň tím spíše svému národu zajistili, jsme povinni jej ctíti.

Staré zvyky ctěme, a jestliže se někde svatojanské pobožnosti až na naše doby dochovaly, udržujme je a předejme toto drahocenné dědictví svým potomkům. Uchovávejme a opravujme sochy a kapličky svatojanské, zdobme je kvítím a světly, kde průvody svatojanské nebo slavnosti vinou nejnovějších neblahých událostí poklesly, uvádějme je zase v život, rozsvěcujme zase shasnutá světla, dítkám při křtu dávejme jméno našeho světce, svěťme jeho svátek, zpívejme svatojanské písně, poznejme život světcův, učme se od něho stálosti ve víře, v daném slovu, ctěme jej mlčenlivostí v pravý čas, dobře užívejme jazyka svého a učme se plniti povinnosti svého stavu, byť bychom třeba i život svůj pro ně dáti měli.

V každé české domácnosti měl by býti světcův obraz. A zvláště krásné by bylo, kdyby v každém českém příbytku byl diplom „Svatojanského Dědictví“ se světcovým obrazem. Bylo by to zvláště pěkné, kdyby v každé rodině jeden člen byl údem této veliké čtenářské obce, a kdyby se rodinná knihovna každoročně novými cennými knihami, jež členové „Dědictví“ zdarma dostávají, obohacovala. Kněží měli by vybídnouti své osadníky, učitelé dítky,

předsedové spolků členy, aby se hlásili k tomuto „Dědictví“. Rodiče měli by dítěti, jemuž chtějí k Ježíšku nebo k svátku dát nějaký dárek, odevzdati diplom „Dědictví“ s jeho jménem; kmotři, ať při křtu ať při biřmování, nevymyslí si dárek vhodnějšího. Kéž by diplom „Svatojanského Dědictví“ za rámečkem zdobil stěnu každého českého příbytku!

62. Římský papež naše hlava.

(Svatého Petra a Pavla.)

Na hranici Fenicie leželo městečko Caesarea, jež Filip, syn Herodův, rozšířil a učinil předním místem té krajiny. Proto dostalo jméno Caesarea Filipova. Až sem do těchto odlehlých končin dostal se jednou Kristus se svými apoštoly. Na místě osamělém a cizím jsou si srdce bližší, sdílnější a důvěrnější. Proto Pán právě zde obrací se ke svým s otázkou, za koho jej lidé považují, a čeká, že dostane se mu upřímné odpovědi. A také se mu jí dostalo — apoštolové dle pravdy řekli, že někteří považují jej za Jana Křtitele, jiní za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo některého z proroků. Když pak se s toutéž otázkou obrátil k nim samým, jménem ostatních odpověděl Petr: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“ (Mat. 16, 16). Z toho poznal Kristus jasně, že Petr jest ve víře pevný jako skála a že jest schopen, aby byl základním pilířem jeho církve, kterou založiti míní. Tehdy bezpochyby uzrálo jeho konečné rozhodnutí vyvoliti k tomu právě Petra, a proto už k němu pravil: „Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ (Matouš 16, 18—19).

Pánem domu jest, kdo má klíče. Proto podávají je vladaři jakožto odznak, že jest mu vláda svěřena, a podávají je při instalaci faráři na znamení, že má právo v kostele rozhodovati. Sliboval-li Kristus Petrovi klíče, mluvil sice obrazně, ale zcela jasně, a naznačil tím, že Petr bude míti vrchní pravomoc v církvi, že bude v ní

míti nejvyšší duchovní moc a že bude moci odmykatí a zamykatí poklady tohoto vznešeného království.

Kristus Pán ustanovil apoštola Petra nejvyšší viditelnou hlavou církve, sám pak zůstal hlavou její neviditelnou.

Petr po odchodu Kristově na nebesa převzal řízení církve a vykonával je až do své smrti. Řídil doplňovací volbu nového apoštola, řečnil po seslání Ducha Svatého, obhajoval církev před soudem, cestoval po okolních obcích a utvrzoval je ve víře, řídil první církevní sněm a konečně přeplavil se do světovládného Říma, aby odtud s úspěchem ještě větším církev šířil a spravoval. Tam žil asi dvacet pět let a také roku 67. po Kristově narození podstoupil mučednickou smrt. Jeho nástupcové zůstali už trvale v Římě. Po něm zvolen byl svatý Linus, potom svatý Kletus, svatý Klemens atd. Všecky křesťanské obce uznávaly římského papeže za svou nejvyšší hlavu. Už hned svatý Ignác († 107) napsal: „Pozdravuji církev Římskou, kterážto má přednost a jest představenou všech křesťanů“. Sněm Nicejský (roku 325) vydal usnesení: „Biskup, jenž sídlí v Římě, jest hlava a kníže všech patriarchů, neboť jest první jako Petr, jemužto co náměstkovi Kristovu dána jest moc nad celou církví“. Všichni katoličtí křesťané vždycky uznávali a uznávají dosud nástupce svatého Petra, jenž sídlí v Římě, za svého duchovního otce a podrobují se mu. Správně nazval spisovatel Em. Žák Řím „živoucím srdcem katolické církve“.

I náš národ československý velikou většinou hlásí se k církvi katolické a římského papeže za svou hlavu uznává. Naši slovanští apoštolové Cyril a Method přinesli nám roku 863. pravou víru, římský papež osobně o jejich pravověrnosti se přesvědčil, ji potvrdil a naše věrozvěsty za biskupy posvětil. Náš národ byl vždycky nejšťastnější a nejslavnější, kdykoliv srdcem se církvi katolické oddal, a klesal, kdykoliv se od Říma vzdaloval. Víra našich otců byla víra katolická. Římští papežové získali si o národ náš velikých zásluh. Novější, stranickým záštim nezaslepení naši dějepisci plně je uznávají. I k našemu národnímu osvobození po světové válce choval se papež blahovolně. Náš státník dr. Beneš, který stál v popředí osvobozovací akce, se vyjádřil: „Jednal jsem s Vatikánem

již v roce 1916, 1917 a 1918 o samostatnosti Československé republiky a doznávám, že ve Vatikánu chovali se k naší věci velmi korektně a loyálně“.

Římskému papeži zvykli jsme si říkati „Svatý Otec“. Nechceme tím tvrditi, že sám osobně už jest svatý, ale naznačujeme tím, že zaujímá úřad velmi posvátný. Otcem ho jmenujeme plným právem, neboť se o naše duchovní záležitosti stará jako otec a nás všechny do své lásky zahrnuje. Asi tři sta milionů dítek se k němu hlásí a jej svým otcem jmenuje.

Dítka jsou povinny svého otce ctíti, milovati a jej poslouchati. Tytéž povinnosti máme i my ke Svatému Otci.

Máme jej především ctíti. Vždyť zastupuje na zemi samého Ježíše Krista. Říká se, že dítky mají své rodiče z toho důvodu ctíti, protože jsou zástupci Boha. Tím více jsou katoličtí křesťané povinni ctíti svého Otce v Římě, o němž především platí slova Kristova: „Aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa“ (Mat. 28, 20). Papež zaslouží naší úcty jako nositel trojího úřadu Kristova: učitelského, kněžského a královského. Proto také nosí trojnásobnou tiaru.

Za papeže zvolen jest pravidelně, a za našich dob skoro vždycky muž vynikajících vlastností a bezúhonného života. Ze 260 papežů, kteří dosud na stolci Petrově zasedali, bylo 80 výslovně prohlášeno za světce, 44 byli zbožní řeholníci, kteří i na papežském trůně prostý řeholní šat podrželi, 50 z nich bylo zvoleno proti své vůli a z pokory obávali se tak zodpovědný úřad přijmouti, ostatní vedli zbožný život a jen asi 10 nebo 11 byli chybujiící. Těch několik připustil Bůh asi z těchže důvodů, ze kterých dovolil, aby ve sboru jeho apoštolů zaujal místo i Jidáš. O špatnostech papežů čteme sice velmi mnoho v protestantských románech, ale v nestranném dějepise velmi málo. Špatnosti ty se uměle vyráběly na papíře. Tak Martin Luther vyzval malíře Lukáše Kranacha, aby maloval papeže, jak hýří, a tyto obrazy dal šířiti mezi lid. Říkal: „Jakmile dav slyší nadávky, ihned přizvukuje a neptá se po příčině“.

V našich dobách, kdy jest církev katolická vzorně zorganizována, pevná a jednotná, vybírá vždy sbor kardinálů, který papeže volí, ze schopných nejschopnějšího,

z dobrých nejlepšího, ze zbožných nejzbožnějšího. Vidíme na vlastní oči, že Duch Svatý, který církev neviditelným způsobem řídí, se také stará, aby na stolci Petrově zasedli jen mužové, kteří jsou ho úplně hodni. Každý, kdo zásluhami a ctností vyniká, jest naší úcty hoden, a jest jí jistě hoden i Svatý Otec.

Nemluvme o něm nikdy neuctivě! Nečtěme nic, co by úctu jeho podrývalo. Neposlouchejme a neschvalujme podobných řečí. Zakřikněme opovážlivé mluvky, kteří se chystají neúctu k němu šířiti.

K Svatému Otci máme míti lásku. Láska jest vnitřní cit, kterým lneme k osobě milé. Svatého Otce převeliká většina smrtelníků osobně ani nezná, vidáme ho jen na obrázcích, o jeho činech se dočítáme jeanom v novinách a časopisech, a přece ho máme tak milovati, jako milují hodné dítky svého otce, s nímž se denně stýkají. Víme o něm, že se o naše duševní blaho stará, že nám poskytuje návod a pomůcky, jak bychom v dobrém prospívali a že nás před nebezpečími varuje.

Také o něm víme, že všechna hana a potupa, kterou nepřátelé chtějí zahrnovati naši církev, obrací se především proti němu, že tedy trpí vlastně za jiné — podoben jsa Pánu Ježíši, který také za jiné trpěl — že částečně i za nás trpí, a že tedy ho tím více máme milovati, podobajíce se oněm dítkám, které otce svého tím více milují, čím více jest potupen. Čím více nepřátelé proti němu sočí, čím více katolickou církev pronásledují, kostely okrádají, odznaky náboženství ničí a boří, blud a nevěru rozšiřují a tak jeho otcovské srdce bolem naplňují, tím více má naše láska k němu vzrůstat.

Láska naše musí býti účinná a musí i skutky se projevovati. Jsou dva hlavní způsoby, kterými ji můžeme ukazovati — modlitbou a hmotnou podporou.

Za Svatého Otce se máme modliti. Modlí se za něj kněz při každé mši svaté, modlí se zaň s lidem při veřejných pobožnostech, a máme naň i my pamatovati ve svých denních modlitbách. Jestliže už sám Kristus Pán se modlil za Petra, prvního papeže, aby nezhylnula víra jeho, tím spíše máme se za papeže modliti my.

Papež na vydržování úředníků, kterých jest k vedení celé církve zapotřebí, na vydržování missí a všeho toho,

co s vedením a řízením církve souvisí, potřebuje značných hmotných prostředků, a povinností katolíků jest, aby se mu o ně postarali. Sám pro svou osobu si neponechá ničeho více, než jen čeho nejnutněji potřebuje, a vše ostatní věnuje na dobré účely. Po světě křesťanském konají se za tím účelem sbírky, sbírá se t. zv. „Svato-petrský halěr“, a pokládejme si i my za čest také k němu svojí hřivnou přispěti.

Konečně máme Svatého Otce poslouchati. Poslouchati otce považuje každé dobře vychované dítě za svou první povinnost. Co Svatý Otec poroučí, jest jistě dobré a nám prospěšné. Ve věcech víry a mravů jest neomylný, a proto jeho rozhodnutím podrobme se bez výhrady, hloubání a vahání. Je to naším štěstím, že v nejistém proudění a kolotání tohoto života máme pevný bod, o nějž se můžeme opřít. Petrova skála jest jediná záchrana rozbouřeného světa. Za dávných dob, když měli nějakou rozepři, předložili spor do Říma, a když Řím rozhodl, obě strany se podrobily. Platila zásada: Roma locuta, causa finita, t. j. Řím promluvil, spor ukončen. Podrobme se i my vždy a ve všem vůli Svatého Otce, poslouvejme církevních příkázání, plňme přání Svaté Stolicе a budeme míti zásluhu u Toho, jenž výslovně řekl: „Kdo vás slyší, mne slyší“ (Luk. 10, 16).

63. Apoštolát svatého Cyrila a Methoda.

(Svatého Cyrila a Methoda.)

V jedenáctém století odtrhla se od všeobecné církve římské církev východní se sídlem v Cařihradě. Roku 1588 oddělili se Rusové od Cařihradu a založili si vlastní patriarchát v Moskvě. Roku 1721 zřídil car Petr I. „Svatý synod“, a tak dostala se pravoslavná církev ruská pod panství světské, což se jí stalo osudným.

Římská církev nikdy nezavrhovala svojí nešťastné pravoslavné sestry, nenazývala jí „kacířskou“, nýbrž jen „rozkolnickou“, ale vždy snažila se roztržku odstraniti a spojení zase dosíci.

Mnozí papežové o toto spojení usilovali, ale nade všecky vynikl papež Lev XIII. Jemu po boku stáli dva

duševní velikáni, totiž chorvatský biskup Jiří Strossmayer a český jesuita Jan Křtitel Volka, který procestoval východní kraje slovanské a přinesl papeži cenné poznatky; hlavně mu referoval o tom, jak velice u slovanských národů, hlavně Rusů, jsou uctíváni svatí Cyril a Method. Této myšlenky chopil se věhlasný papež, jež mnozí nazvali „papežem Slovanů“, a vydal okružní list „Grande munus“, v němž poctil památku svatého Cyrila a Methoda, doporučil jejich úctu všemu křesťanskému světu a postavil je za vzor celé sjednocovací práce. Od té doby snahy „unionistické“ už neutuchly.

Mimořádné posily dostalo se jim mužem, jehož srdce přímo hoří nezměrnou láskou jak ku Slovanstvu, tak i k církvi katolické, a jímž jest dr. Antonín Cyril Slojan. Tento muž neuvěřitelné pracovitosti, nevyčerpatelné obětavosti a dobroty chopil se práce s plným zápalem své šlechetné duše. Střediskem svých snah učinil Velehrad na Moravě, kdež jest svatý Method pochován.

Touže po sjednocení Slovanů chápal, že lidská moc jich nesjednotí, a proto útočiště vzal k moci vyšší — zavolal na pomoc světce, jež všichni slovanští národové uctívají a o nichž se právem domníval, že mohou býti nejlepším pojítkem mezi nimi. Chtěl provést spojení Slovanů na podkladě náboženském.

Snahy své jal se uváděti v život a vésti je na cesty skutečného života. Jeho přičiněním založen byl roku 1892 na Velehradě spolek pod jménem „Apoštolát svatého Cyrila a Methoda“ a postaven pod ochranu Panny Marie — vždyť i Matka Páně touží, aby co nejvíce srdcí k Jejímu Synu pravým způsobem se obracelo. Stanovy tohoto spolku začínají takto:

„Apoštolát svatého Cyrila a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie jest církevní spolek pobožný i missijní, který za účel klade sobě svatou katolickou víru mezi Slovany rozšiřovati, hájiti a zvelebovati, následovně všecko podnikati a podporovati, co by k tomu konci prospěšným se vidělo, přihlížeje ku platným při tom církevním předpisům“.

Prostředky k dosažení tohoto velikého cíle jsou hlavně modlitba a almužna. Každý spoluúd pomodlí se každodenně jednou „Otčenáš“ a „Zdráva's Maria“ s přídavkem

„Svatá Panno Maria, svatý Cyrile a Methode, orodujte za nás“ a složí členský příspěvek na rok 24 haléře.

Správu spolku vede ústřední výbor. Členové sdružují se v odbory diecéšní. Údové v jednotlivých farnostech tvoří odbočky. Noví členové hlásí se u svých farních úřadů. Každý jest srdečně vítán. Bylo by zjevem nadmíru potěšitelným, kdyby se všichni Slované v tomto spolku sešli jako dítky jedné rodiny pod jednou střechou.

Spolek tento brzy velmi se rozšířil. Mnoho členů získal zvláště na Moravě, na Slovensku a mezi katolickými Jihoslovany. Před světovou válkou měl 50.000 členů. Roku 1921 podal československý episkopát papeži memorandum, jímž žádal, aby „Apoštolát“ rozšířen byl na celý křesťanský svět, zvláště na diecése slovanské.

Apoštolát svatého Cyrila a Methoda zřídil na Velehradě „Papežský ústav pro slovanské missie“, v němž nadaní a zbožní jinoši studují, aby se vzdělali a připravili k budoucí práci missionářské mezi Slovany. Podporujeme tento ústav, abychom na velikém díle sjednocení Slovanů v pravé církvi měli podíl a zásluhu! Ústav tento má býti základem k vybudování mohutné organisace missijní u nás a u všech ostatních národů slovanských.

Neříkáme, že bychom neměli podporovati missií zámořských, ale pravíme s celou rozhodností, že naší povinností jakožto Slovanů jest podporovati především missie u národů slovanských a je pro církve pravou získávati, poněvadž jsou našimi pokrevními bratry. Nepostaráme-li se o ně my, kdo jiný má se o ně starati? Jestliže starost o missie zámořské připadá v prvé řadě národům kolonisujícím, tedy Francouzům, Španělům, Holanďanům, Italům atd., starost o národy slovanské spadá především na nás. Šíření katolicismus mezi Slovany znamená také asi tolik jako pozdvihovati jejich kulturní úroveň.

Katolíci českoslovenští jsou přirození nositelé slovanské myšlenky missijní. Mají se snažiti udržeti si vedení. Nemají dopustiti, aby snad přešlo jinam, snad k Polákům nebo k Slovincům. V této ušlechtilé soutěži mají si zachovati primát. Starati se o missie mezi Slovany mají považovati za svůj čestný úkol. K našemu národu mají

také Rusové, o něž se především jedná, větší důvěru než k Polákům, s nimiž ode dávna žijí v nepřátelství.

Poněvadž dr. A. C. Stojan věděl, že prvním krokem ke sblížení jest vzájemné poznání se, pozval vynikající pracovníky ke schůzce. A tak roku 1907 konal se na Velehradě první unionistický sjezd za účasti 76 pracovníků ze všech skoro národů slovanských. Předsedal vynikající unionistický pracovník metropolita arcibiskup lvovský hrabě Szepticki.

Druhý sjezd unionistický konal se na Velehradě roku 1909 aúčastnilo se ho již 200 pracovníků.

Třetí sjezd konal se roku 1911, a k němu vyslala již Svatá Stolica svého zvláštního legáta, a ruský „Svatý synod“ svého zástupce.

Světová válka konání dalších sjezdů přerušila, ale doufejme, že nezastavila.

Aby myšlenka „Apoštolátu“ vnikla do lidu, založen byl zvláštní časopis, jenž se jmenuje „Apoštolát svatého Cyrila a Methoda“. Jsou to ústa spolku. Jím spolek hlásá světu své snahy a cíle, oznamuje výsledky své práce a zve ke spoluúčasti. Vychází nyní v Olomouci, a to každý měsíc. Ročně se předplácí 12 Kč. Dojdi si, milý čtenáři, k svému duchovnímu otci a požádej ho, aby ti jej objednal, nebo si o něj napiš do Olomouce přímo.

Když po světové válce vypukl v Rusku bolševismus, a car i s rodinou utracen, ztratila ruská pravoslavná církev svoji hlavu a stala se bezradnou. Kněžstvo, jež bylo bez ochrany a bez příjmů, jalo se hledati opory, a mnozí z nich obrátili zrak svůj k Římu. A dobrotivý papež Benedikt XV. zakročil v jejich prospěch u vlády a poslal potraviny, pomáhal hmotně i mravně. Vyjednával s pravoslavným duchovenstvem a s ruskými vystěhovalci v Cařihradě, rozptýlil mnohé předsudky a získal mnohá srdce.

Mnozí Rusové čekají pomoci od katolické církve a touží po ní. Hlubocí jejich duchové jsou přesvědčení, že právě vládní pravoslaví, jež srdce lidu pravým způsobem nezaujalo a neproniklo, umožnilo bolševismu, že se tak všeobecně rozmohl. V zemích proniknutých katolicismem a jím zušlechtěných, jest bolševismus v té míře nemožný.

Lid ruský nebyl církví vychován. Rus Gagarin se o něm vyslovuje, že „zůstal nezletilým dítětem v rodině evropských států“.

Katolicismus jest v Rusku velmi slabě zastoupen. S hlediska katolického dlužno Rusko nazvati nejopuštěnější zemí na světě. Evropské Rusko i se Sibiří tvoří pouze jedinou katolickou diecesi Mohilevskou.

Snaha po spojení církve západní s církví východní jest na obou stranách, doba jest vhodná, cesty upraveny. Rusko by jistě naše missionáře, kdybychom jich už měli, přijalo nyní s otevřenou náručí. Zatím patriarcha Szepticki a jeho věrný druh dr. Josef Bocian, nyní biskup kijevecký, pracují s nevšední horlivostí. Snad se jim práce zdaří, a snad se i vyplní proroctví duchaplného Francouze Goyana, že církev „stojí nyní na březích nesmírného slovanského moře“.

Uplatňujme a podporujme všude, pokud jest v naší moci, snahy unionistické, šířme velikou myšlenku cyrilometodějskou a přičiňujme se, aby byl „jeden ovčinec a jeden pastýř“ (Jan 10, 16). Kdyby se to zdařilo, bylo by to vítězství ohromné.

Modleme se!

Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi slovanské národy svatými vyznavači Svými a biskupy Cyrilem a Methodem k poznání Svého jména přivésti ráčil: dejž nám, abychom, kteří památku jejich slavíme, k jejich společenství připojení byli. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

64. Následujme Pannu Marii v jejích ctnostech.

(Nanebevzetí Panny Marie.)

Věříme, že tělo Panny Marie vzato bylo neporušené do nebe. U ní učinil Bůh výjimku, jako výjimku s ní učinil, co se týče hříchu dědičného. Duše dobrých lidí přichází do nebe, ale tělo i nejlepších bývá — aspoň myšlenkami — poskvřněno, a není už hodno jíti s duší, nýbrž vrací se do země; ale tělo Panny Marie ani nejmenším hříchem — ani špatnou myšlenkou — poskvřněno nebylo, a mohlo tedy a mělo právo jíti s duší k výšinám.

Pannu Marii vyvolil Bůh k velikým věcem. Vyvolil ji pro její dobré vlastnosti, a když ji vyvolil, posilnil ji, aby nade všechny ostatní tvory vynikala.

S jakou dychtivostí četli bychom životopis její, kdyby nám jej byl někdo z jejích současníků napsal! Toho však se nestalo, i musíme se tedy spokojiti jen tím, co nám svatí evangelisté zaznamenali. Je toho sice poskrovnu, ale přece z těch několika zmínek můžeme usuzovati, jak vynikající vlastnosti ji zdobily.

Vynikala zajisté mnohými dobrými vlastnostmi, ale dle vypravování svatého evangelia zvláště čtyři mysl naši poutají. Vyzdvihněme je zvláště a učinme pevně předsevzetí, že i my si je chceme oblíbiti. Jsou to: Čistota, pokora, poslušnost a dobrosrdečnost.

1. Panna Maria vynikala čistotou. Srdce její zůstalo vždy čisto jako paprsek slunce, žádná nečistá myšlenka a ni žádná nedovolená žádost ho neposkvřila. Vizme jen její úzkostlivé rozpaky, když nebeský posel k ní v Nazaretě přichází a poselství, jakého dosud nikdo nikdy nenesl a neponese, jí sděluje. Slyší, že má býti matkou Syna Božího, ale strachuje se a váhá . . . Je to sice veliká čest, která se mi prokazuje, ale já jí přijmouti nemohu, neboť jsem slíbila Bohu, že zachovám ustavičné panenství. A teprve když slyší, že ty dva poklady se nevyklučují, že mohou zůstat vedle sebe, že spanilé panenství zázračně spojeno bude se vznešeným mateřstvím, svoluje. Chápeme výrok svatého Ildephonse, který volá: „Slyš, vznešená panno, výrok Boží, který nebyl nikdy slyšen lidským sluchem, slyš tajemství, které bylo skryto všem věkům, uvaž zázrak, jemuž není rovného: Duch Svatý sestoupí v Tebe, a moc Nejvyššího zastíní Tebe — a takovým způsobem budeš matkou a nepřestaneš býti pannou — a takovým způsobem také bude drahý plod života Tvého Synem Božím“.

Přistupte sem, jinoši a dívky, manželové a manželky, pozorujte, slyšte a učte se! Zadívejte se na ten vzor, dobře si jej vštipte v paměť a řiďte se jím! Kéž nebyl dán nadarmo! Kdykoliv se klekání zvoní, rozpomeňte se na tu událost v Nazaretě a zároveň zadívejte se i do vlastního srdce! Nebudete se muset při tom přirovnání zardít studem? Vzpamatujte se, dokud čas!

2. Druhá vlastnost, která se nám na blahoslavené Panně zvláště jeví, jest **pokora**. Anděl k ní přichází, kloní se jí a pozdravuje ji. Jaká to čest! Jak by mnohý hrdě vztýčil hlavu, kdyby se mu jí dostalo! Ale Panna úzkostlivě kloní hlavu ještě níže. Slyší, že má býti matkou Syna Božího, že ji bude Bůh matkou zváti, že má přijmouti výsady plynoucí z tohoto vzácného mateřství, a ani tak velké věci nemohou její pokory zviklati. Cítí, že vyrůstá nad všechny ženy, že převyšuje závratnou výší všechny lidi, že stává se vyšší andělů, že blíží se až k samému Bohu, a přece s jejích rtů splývá jen pokorné slovo: „Aj, já dívka Páně“ (Luk. 1, 38). Ze svého povýšení nepřikládá ani nejmenších zásluh sobě, ale velebí jen Boha, jeho moc uznává a jemu děkuje.

Když ji Alžběta z osvětlení a vnuknutí Ducha Svatého nazývá požehnanou mezi ženami, odmítá chválu a pje přerozkošný chvalozpěv „Magnificat“, v němž oslavuje Boha, že „rozptýlil pyšné smýšlením srdce jejich, sesadil mocné s trůnu a povýšil nízké“ (Luk. 1, 51—52).

Vykupitel jest už jejím společníkem, a ona přece se tím nechlubí, ba ani svému ochránci a snoubenci z pokory se o tom nezmiňuje.

Právem o ní praví svatý Vavřinec: „Marie jest branou nebe, prostředkyní mezi Bohem a lidmi — a přece jest pokorná? Ano, Maria jest matka našeho Spasitele, choť Boha, královna celého nebe a celé země — a přece jest pokorná“.

Učme se od ní této ctnosti! Duch pýchy ovládnul srdce jednotlivců i celých společenských tříd a působí rozvrat. Chce-li dosíci naše společnost klidu, musí pěstovati pokoru, jednotlivci i celé třídy musí se jí učit. A nejlepší její učitelkou jest Maria, protože učí názorně. Náš svět potřebuje jasného vzoru jako soli. Svatý Augustin myslí, že pokora jest základem všeho, a že bez ní každá stavba se sřítí.

3. Třetí ctnost, kterou Panna Maria zvláště vyniká, jest **poslušnost**. Slyší podivnou zvěst, kterou jí anděl vyřizuje, a vyslechnuvši, jaká jest vůle Boží, neodmlouvá, nevzpírá se, nýbrž oddaně se podrobuje řkouc: „Staniž se mi podle slova tvého“ (Luk. 1, 38). Nechce před-

pisovati, nechce ničeho na rozkazu měniti, nýbrž přijímá jej v plném rozsahu a bez výhrady.

Když císař Augustus vydává rozkaz o sčítání lidu, Marie, ač cítí, že těžká chvíle její se blíží, a že by se mohla snadno vymluviti a nepodnikati třídní namáhavé cesty, poslouchá a nastupuje cestu k Betlému, kolébce svých předků.

Ač čistá, jde s dítkem do jerusalemského chrámu k očišťování, poslušna jsouc zákona.

Prchá do Egypta, když anděl káže, a vrací se hned do vlasti, když anděl oznamuje, že nebezpečí pominulo.

Naše doba zvlášť by se měla na tento vzor zadívat. Kde kdo naříká na neposlušnost, autorita se nectí, příkázání božská i lidská se zanedbávají. Slova „staniž se podle slova tvého“ jsou skoro už jen výjimkou — pravidlem se už skoro stalo, že každý dle své hlavy jednatí chce. Cizímu slovu, cizímu rozkazu se vzpírají, svou vůli a svá přání uplatnili chtějí. Maria, pomoz!

4. Konečně nemožno mlčením pominouti ještě jedné ctnosti, které se na Marii obdivujeme a která činí nám ji zvláště milou. Je to její dobrosrdečnost. Pojďme na svatbu! Zaleťme duchem až tam do Kany v Galileji a pozorujme, co se tam děje. Vidíme, že novomanželé i hosté radují se posvátnou radostí. Však ženich pojednou jeví rozpaky — dochází víno. Jak jen vše dopadne? Má hostům říci, že už víno došlo? Nálada byla by zkalena. Jeho nesnáz vystihuje Maria, a srdce její už jest rozhodnuto. Její šlechetná duše nemůže snést cizího zármutku. A proto nakloňuje se s prosbou ku svému Synu, a Syn pomáhá.

Naše doba by měla velmi pilně choditi k Marii do školy a učili se od ní. Ve světě jest všude plno bídy a nedostatku, a málokdo si uvědomí, že někteří „nemají“. Nemají chleba, nemají šatu, nemají příbytku, a necitelný svět si jich nevšímá. Heslem naší hmotářské doby jest „jen když já mám, do druhého mi nic není“.

Nechodme s tímto světem, nechceme-li býti s ním odsouzeni. Následujme raději dobrotivou Matku, pomáhajme, kde a jak můžeme, a dokazujme, že v nás dobrý cit nevymřel. Následujme Pannu Marii v jejích ctnostech zde na zemi a budeme moci ji jednou následovati i do její slávy.

65. O pravém vlastenectví.

(Svatého Václava.)

Zbožná pověst vypravuje, kterak jednou za doby zimní krácel kněžic Václav se sluhou svým Podivenem, a když sluha naříkal na zimu, pravil prý mu kněžic: „Stav nohy své v mé šlépěje“. Sluha poslechl a pocítil blaživé teplo.

Svatý Václav upřímně miloval svou vlast. Právem stavíme jej za vzor pravého vlastenectví. Máme jej v této věci následovati, máme svou vlast upřímně milovati a stopami jeho jíti. Kdo těmito šlépějemi jde, až dosud pocítuje u srdce blaživé teplo. Pravá láska k vlasti jest pramenem hřejivého uspokojení.

Slýcháme-li o rytířích Blanických, o tomto vojsku svatováclavském, víme, že je to jen pověst, pověst ušlechtilá, která v dobách národního úpadku pokleslé mysli zdvihala, ale toužíme, aby členem této armády byl každý Čech, aby všichni naši lidé byli odhodláni pro vlast vše, ano i život dáti. Má-li Amerika své „rytíře Kolumbovy“, proč bychom nemohli my míti vojsko svatováclavské?

Bohudík, máme ho již slušné řady. Všichni uvědoměli katolíci stojí už v řadách těchto bojovníků. Každý dobrý katolík miluje svou vlast, ví, že i Kristus ji miloval a milovati poručil, a miluje vlast nejen ústy, ale i srdcem. Správně napsal spisovatel Fr. X. Šalda: „Jest mi nade všecko jasno, že jen věřící křesťan může opravdově milovati svou vlast“. A jesuita Balbín napsal, že „zraditi vlast a národ jest hroznější hřích než zavraždit matku neb otce“. Milujeme svou vlast a jsme odhodláni pravým způsobem ji milovati.

V čem pravé vlastenectví spočívá?

Národ skládá se z jednotlivců. Jaké jsou částky, takový jest celek, jací jsou jednotlivci, takový jest celý národ. Přejeme-li si tedy, aby národ náš byl dokonalý, slavný a mocný, musíme se především starati, aby každý z nás byl vzdělaný, ucelené povahy, spořádaného života, poctivý, mravný, pracovitý, střídmy a rozumně šetrný. Právem žádal Karel Havlíček: „Napřed buď každý našinec sám přičinlivý, pracovitý, čestný, vzdělaný člověk, pak teprve vlastenec“. A básník Neruda

napsal: „Jde to, ach, jde, jen každý z nás
k vlastnímu dobře hled' jádru;
bude-li každý z nás z křemene,
jest celý národ z kvádrů“.

Každý řádný občan má nějaké zaměstnání. Kdo by se vlastní vinou o žádné nepostaral, byl by trestuhodným povalečem. V povolání, které jsme si po zralé úvaze vyvolili, máme se co nejlépe vzdělati, a všechny povinnosti, které nám ukládá, máme plniti podrobně, svědomitě a věrně. Ke svému povolání, byť bylo i obtížno, máme míti lásku.

Milujme národ a své povolání,
vzejde z toho vlasti požehnání.

Všecka povolání jsou potřebna a přispívají ku blahu celku. Jsou na sebe odkázána, vzájemně se potřebují a do sebe zasahují jako kolečka v hodinovém stroji. Společnost jest zdravá, jsou-li zdravý všechny její složky. Proto každý na své místo — kněz ať s ochotou a horlivostí věnuje se spáse duší, učitel vzdělání dítek, lékař nemocným, úředník kanceláři, řemeslník dílně, rolník svým polím, dělník práci. Tak každý nejlépe prospěje celku a dokáže skutkem své vlastenectví. Nezachrání nás volání „slávy“, vystrkování praporků, spousty vlasteneckého řečnění, ale úsilovná, pilná a tichá práce ve všech oborech. Havlíček napsal: „Jindy umírali mužové za čest, za blaho svého národa, my však z téže příčiny budeme žítí a pracovati“. Pracovitost a šetrnost plodí zámožnost, blahobyť a spokojenost. Národ zámožný požívá ve světě úcty, s národem žebráků nikdo nepočítá.

Mezi jednotlivými stavy — a dodejme také — i mezi jednotlivými stranami má býti přátelské spolužití. Každý stav má svou oprávněnost a jistě i zásluhy. Nepodceňujme a nevylučujme nikoho. Na pokraji lesa spatříme veliké mraveniště. Nepatrní tvorové vystavěli tento palác s tisícerými komnatami. Šli různými cestami, ale svorně za jedním cílem, a veliké dílo se zdařilo. Svorností malé věci rostou, nesvorností i velké se rozpadávají. Kníže Svatopluk dal svým synům zlomiti svazek prutů. Když toho dokázati nemohli, rozvázal svazek a dal každému synovi jeden prut. Nyní je přelomili snadno. Proč

pak by Čechové nemohli žítí ve svornosti a klidu vedle sebe, byť i rozvrstvení v různé stavy a snad i v politické strany? Proč by se měli potíratí, seslabovati a tak svým nepřátelům dělati radost?

Pracuj každý s chutí úsilovnou
na národa roli dědičné,
cesty mohou býti rozličné,
jenom vůli mějme všichni rovnou.

(J. Kollár.)

Lidé stejného jazyka tvoří jeden národ. Mluvíme řečí českou a tvoříme tedy Český národ. Lidé téže národnosti mají se navzájem cítiti sobě bližšími a mají si také spíše pomáhati. Láska křesťanská vztahuje se sice na všechny lidi, ale přece i Pán Ježíš sám pomáhal především svým sourodákům. Profesor dr. Josef Thomayer napsal dne 13. ledna 1918: „Lidé mluvící týmž mateřským jazykem mají nesporně mnoho společných zájmů, zvláště po stránce výchovné, kulturní. Jest proto přirozeno, že lidé mající společné zájmy při různých příležitostech sobě pomáhají. V tom kotví láska k svému národu, která není pouhým hluchým slovem. Jsem šťasten, že minuly doby, v nichž láska k národu svému prohlašována za zbytečnost, a že Čechové přicházejí přece k poznání, že si navzájem pomáhati mají“.

Hlavně máme celonárodní zájmy bedlivým okem sledovati a hmotně je podpořiti. František Palacký napsal: „Máme mnoho vlastenců, kteří rádi se honosí vlastenectvím, ale nečiní ničeho ve prospěch vlasti a národa svého. Náš národ jest v nebezpečí velikém, všude obklopen nepřáteli; já však nezoufám a doufám, že národ dovede odolatí všem, bude-li totiž chtítí. Není dosti říci „já chci“, ale musí se přičinít, musí pracovat, musí obětovat co může k obecnému dobrému, zvláště k udržení národnosti“.

Máme se snažiti vlast svou poznati. Poznání její zároveň vlastenectví posiluje. Hleďme co největší část své vlasti s jejími krásami a památkami shlédnouti. Nejdříve domovina, potom cizina. Také hleďme minulé dějiny její — ovšem nestranné a nezbarvené — poznati. Slyšíme-li nebo čteme-li o slavné minulosti své vlasti, nabýváme blahého sebevědomí, jež vlastenecký cit sílí.

Pro minulost nezapomínejme však na přítomnost a budoucnost. Bohužel, jsou mezi námi mnozí, kteří stále jen se dívají do minulosti, z ní chtějí žít, poukazují na činy, jež dávní naši předkové vykonali, zrak stále obracejí jen dozadu, ale opomíjejí dívat se také před sebe. Stojí nečinně a vlasti ani za mák neprospívají. Tací ať se rozpomenou na slova básníka Julia Zeyera: „Nechlubme se, že jsme potomci slavných otců, ale snažme se být předky slavných potomků“.

Každý řádný občan má se starati, aby zákony, jimiž se jeho vlast má spravovati, byly dobré. Do zákonodárných sborů má voliti jen takové muže, kteří mu poskytují záruky, že budou hlasovati pro zákony spravedlivé. Dobrý zákon jest základ pořádku a má býti vůdcem občanů. Dobří vlastenci také zákony ctí, dle nich jednají a snaží se, aby veškerý soukromý i veřejný život dle nich se řídil. Čím lepší vlastenec, tím přesněji dbá zákonů.

Ještě hlubším a bezpečnějším základem spořádaného života než světské zákony, jsou zákony božské. Zákony světské spokojují se s povrchem, božské pronikají do hloubky, první uspokojíme literou, ale druhé teprve duchem. Proto každý dobrý vlastenec vždycky se staral a stará, aby náboženství v jeho národu zkvétalo, a celý život jeho vlasti aby na něm spočíval. Otec národa František Palacký vyznal: „Já jsem Slovan a věřící ctitel učení Kristova“. Dr. Rieger pravil: „Kdo není věren víře, není věren svému stavu ani svému národu“. A třetí náš vynikající vlastenec Karel Havlíček napsal: „Sjednocenost ve víře je skutečně největší blaho pro národ, a zkušenost učí, že roztržky ve víře hubí všechnu, i politickou sílu národů. Dle našeho mínění jedná každý, jenž z katolické církve vystupuje, velmi škodlivě“. Tak soudili o náboženství naši tři největší vlastenci, kteří září jako nejkrásnější souhvězdí na nebi našeho národního života.

A jak soudí o potřebě náboženství pro národ vynikající mužové jiných národů? Soudí právě tak jako naši, neboť vybroušený rozum se širokým rozhledem soudí na celém světě stejně. Zdravý rozum vždycky a všude dopracoval se k poznání, že bez náboženství není a nemůže býti zdárného národního života. Slyšme z obrovské řady učenců aspoň některé:

Tak na př. slavný francouzský básník František Coppée napsal: „Člověku bez víry jest ve stáří hrozně smutno. Nevěřící jde ke hrobu s nízce sklopenou hlavou a hledí se steskem, jak se kolem něho sype k zemi suché listí. Věřícím však smrt není ničím strašným. Když přijde naň podzim života, tu ještě více zvedne oči a skrze holé větve vidí ještě lépe nebe . . . Velice se mylí nevěřící, myslíce, že víra zeslabuje energii; ve mně vzkříšená víra probudila vlastence. Náboženství, nechať proti němu nepřátelé sebe více brojí, nezapovídá milovati vlast. Pro mne kousek země, kde jsem se narodil, je spojen nerozlučně s představou staré zvonice z našeho městečka. Nalézám, že náboženství zvětšuje mravní sílu a schopnost k obětem. Při svých politických bojích měl jsem sílu ve své víře. Líbaje kříž, podobal jsem se námořníku, jenž při bouři a nebezpečí křečovitě objímá stožár“. — Slavný Washington napsal: „Kdo podkopává náboženství a mravnost, tyto pilíře každého státu, ten není dobrým synem vlasti své“. — Slavný Tocqueville napsal: „Jen ten národ bude silný a mocný, který bude věřiti; nebude-li věřiti, bude otročiti“. — Italský vlastenec Silvio Pellico dí: „Tupí-li kdo oltář a náboženství volaje při tom vlast, vlast, nevěř mu; má jen pokryteckou lásku k vlasti a daremným jest občanem“. Po smrti Dantona a Robespiera řekl v pařížském konventu vyslanec Lecointre: „Národ bez náboženství, bez chrámu, bez veřejné bohoslužby, musí na konec býti národem bez vlasti a bez mravů, jenž sám sobě chystá porobu“.

Stačí tyto projevy slavných mužů? Člověku dobré vůle zajisté stačí úplně.

Radujme se, vlast když prospívá, provází-li ji štěstí, a truchleme, upadá-li, stihají-li ji nehody nebo je-li v nebezpečí. Kdo na osudech vlasti své nemá zájmu, jest pro ni mrtvou a neužitečnou hmotou.

Vážme si všeho a chraňme vše, co náš národ vytvořil. Ošetřujme staré stavby, umělecké památky, staré písně, starobylé kroje a vůbec vše, o čem můžeme říci, že jest výhradně a ryze naše.

Za vlast se také modleme. Zvláště se modleme k našim národním patronům, aby se za ni u Boha při-

mlouvali. Básník Vrchlický povzbuzuje: „My k dílu pěst, však oko do azuru!“ Ruce k dílu, srdce k Bohu!

Kdyby byla vlast napadena, hajme ji! Kdyby žádala našeho života, dejme jej s radostí . . .

66. Almužna.

(Svaté Hedviky.)

Dne 17. října slavíme svátek svaté Hedviky. Ve Slezsku oslavují jej jakožto svátek zasvěcený, neboť tato země zvolila si světici Hedviku za svoji patronku. Hrob její v Třebnici je toho dne cílem mnohých poutníků.

Čteme-li životopis této světice, dovídáme se mnoho o její dobrosrdečnosti a lásce k chudým, dovídáme se, jak o chudé pečovala, jich se zastávala, pro nemocné chudasy léky připravovala, ubožáky u svého stolu častovala, je „svými milými hostmi“ nazývala a je hojnými almužnami podělovala.

Svaté ctíme hlavně proto, abychom si nejen jejich přímluvy vyprošovali, ale i proto, abychom se od nich učili, jak máme na tomto světě žít.

Chceme-li se i od svaté Hedviky přiučiti něčemu zvláště dobrému, přiučme se její štědrosti k chudým. Její dobročinnost jest důkazem, že zásady křesťanství nejen znala, ale že i podle nich se řídila. I my, chceme-li si činiti nárok na jméno pravých křesťanů, musíme stále k chudým míti srdce nakloněné a ruku otevřenou.

Pohanství chudobou opovrhovalo. Pohané považovali chudé za tvory nečisté, dovolovali je utratiti, a snažili se jich se zbaviti, jestliže nebyli k práci schopni. Jeden pohanský císař dal jich naložiti plné tři lodi, na širé moře zavézt a do vody naházeti. To byla almužna pohanů. Císař římský Marcus Aurelius prohlásil, že útrpnost s nešťastným jest šílenstvím, Seneka pravil, že útrpnost jest vadou slabých duší, vadou, které pravý mudrc nezná, řečník Cicero prohlásil, že jen blázen je soucitný, a že jest přímo zločinné dáti se přemoci útrpností, Epiklét viděl v chudásu jen kus mrzkého bláta, a Plato radil lékařům, aby neléčili nemocného chudása,

poněvadž jest lépe, když zemře. Uvedení mužové byli mezi pohany ještě ti lepší a ušlechtilejší. Jak teprve asi smýšleli ti ostatní?

Pohanskými zásadami načichnul i národ vyvolený, a proto Hospodin považoval za potřebno dáti výslovný a přísný rozkaz: „Já ti prikazuji, bys otvíral ruku potřebnému bratru svému a chudému, který s tebou v zemi přebývá“ (Deut. 15, 11).

Chudým však vzešlo opravdové slunce útěchy teprve příchodem Vykupitelovým. Žádné náboženství nebylo dosud a nikdy nebude pro chudé tak radostným, jako to, jež založil. V chudobě se narodil, žil i umřel, chudé si vyvolil za své spoludruhy, chudé vyhledával, jim pomáhal a je na roveň ostatním postavil. Že se „chudým zvěstuje evangelium“, zařadil mezi zázraky. V podobenství o boháči a Lazarovi strhnul všechny sympatie naše na stranu chudého. Podobenství o nespravedlivém vladaři zakončil mohutnými slovy: „Učiňte si přátele z mamony nepravosti“ (Lukáš 16, 9), jichž výklad jest na snadě. Svatý Augustin k nim připomíná: „Než i statek sluje i proto nepravý a nespravedlivý, že ty máš a druhý nemá; že ty hojností oplýváš, an druhý chudobou hyne“. A abychom o jeho vůli nebyli v pochybnostech, výslovně poručil: „Almužnu dejte!“ (Luk. 11, 41). Svatý Vincenc Paulánský, když o Kristově náklonnosti k chudým přemýšlel, dospěl k tomuto přesvědčení: „Kdo je s to, aby vyvážil a pochopil lásku Syna Božího k chudým! Vždyť sám zrodil se v chudobě, chtěl býti otcem chudých, ano zřejmě praví, že jemu samému činíme, cokoliv jsme chudému učinili. Třeba tedy, abychom chudé zvláštní láskou milovali, abychom v nich viděli Krista a abychom je ctili tak, jako je ctíl Kristus sám“.

Pokračovatelkou díla Kristova a dědičkou jeho vůle jest naše svatá církev. Chudým věnuje tutéž lásku a péči, jakou jim věnoval Kristus. Dávati almužnu povýšila mezi nejzáslušnější dobré skutky. Že bohatí nejsou s církví spokojeni, se nedivím, ale že i chudí proti ní brojí, nikdy jsem si nedovedl a nedovedu vysvětliti. Stavěti se nepřátelsky proti svému největšímu dobrodinci může jen omezenec nebo zlomyslník.

Chceme-li býti dobrými dítkami matky církve, musíme se dle jejího přání zařídit a musíme chudým almužny dávat.

Poroučí to i zdravý rozum. Víme, že ze svého majetku ničeho s sebou na věčnost nevezmeme, že jsme jenom jeho dočasnými správci, že jest nám svěřen jen na chvíli, že jsme tedy jaksi jen jeho nájemci. Čeho k časnému opatření svému a členů své rodiny nepotřebujeme, jeví se nám býti zbytečným a bezúčelným. Zaplaťme tedy ze svého majetku bohu libý nájem a přebytek dejme celý. Tím se společenské majetkové rozdíly mají vyrovnávat. Rozumný rolník odvodní místo, kde jest vody nadbytek, a zavede ji v místa, kde jest jí nedostatek, a tak obě místa připraví pro vydatnou úrodu. Ctnost neroste ani v přílišném bohatství ani v přílišné chudobě. Jak jsou zámožní povinni dávat almužny, vysvitá ze slov svatého Augustina: „Nechceš-li dáti almužny, věz, že věc cizí jsi uzmul a nespravedlivě držíš“. Chudí mají na almužnu právo.

Rozumný člověk rád ukládá svůj majetek bezpečně a na veliké úroky. Řcete mi — může býti majetek ještě lépe uložen, než když jej dáváme chudým a přijímáme za to zaslíbení života věčného? A můžeme ještě bezpečněji ukládati, nežli když sám Bůh se nám zaručuje a jistotu slibuje? Almužna není ztrátou, jako jí není zrno obezřetnou rukou hospodářovou do země vložené. Kdo zasévá, nelituje semene, poněvadž ví, že mu přinese užitek.

Nejen rozum, ale i přirozený cit velí dávat almužnu. Když za světové války chudáci ve městech přehrabovali odpadky na hnojištích, vybírali odhozené zeleninové lupeny a jedli je, zdaž mohlo srdce diváka zůstati chladným? Šlechetný člověk k nezasloužené bídě, ať ji vidí kdekoliv, necitelným zůstati nemůže. A je-li necitelným, není už šlechetným.

Poskytující almužnu, ukazujeme lásku. Almužna jest ovoce účinné křesťanské lásky. Ukazujeme jí lásku k sobě i lásku k bližnímu.

Nic na světě nás tak nepotěší a blažeností nitro naše nezaleje, jako šlechetný čin. Vědomí, že vykonali jsme dobrý skutek, nás pozdvihuje, nitro naše ozvěnou hudby

rajské naplňuje a jest nám zdrojem neskonalého a nepomíjejícího blaha. Dobročinnost dochází odměny i v srdci člověka. Proto, kdo máš sebe rád, konej ji!

Almužna, kvete-li zde, na věčnosti dozrává a ovoce nese. Nejlépe se milujeme, když se staráme o spásu své duše. A duši spásu zajišťujeme dobrými skutky. Podělujeme-li chudáka, Kristus to tak přijímá a odmění, jako bychom jeho samého podělovali. Vždyť se sám vyjádřil, že jednou řekne vyvoleným: „Lačněl jsem, a dali jste mi jísti, žíznil jsem, a dali jste mi pít; hostem jsem byl, a přijali jste mě; nah jsem byl, a přioděli jste mě; nemocen jsem byl, a přišli jste ke mně“ (Mat. 25, 35-36). A dodal: „Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili“ (Mat. 25, 40). Dí tedy právem svatý Basil: „Jako zrno rolníkem v zemi hozené roste a užitek nese, tak přináší též almužna, jsouc bližnímu udělena, sterý užitek pro věčnost“. A svatý Jan Zlatoústý praví: „Nepovažuj almužnu za vydání, nýbrž za příjem, nikoli za ztrátu, nýbrž za zisk, neboť dostáváš za ni více, než jsi dal. Dáváš chléb a dostáváš věčný život, dáváš šat a dostáváš roucho nesmrtelnosti, dovoluješ jinému bydleti pod tvou střechou a získáváš království nebeské, dáváš statky pomíjitelné a přijímáš za ně věčné“. Svatý Augustin dí: „Pozoruj, co činí lichvář; chce dojista méně dáti a více obdržeti. Čiň totéž: dej málo, a obdržíš od Boha mnoho. Viz, jak hojně rostou úroky tvé; dej časné věci, a obdržíš věčné. Dej zemi, a vezmeš nebe“.

Almužnou ukazujeme lásku k bližnímu. Kdo jí nedává, ač by mohl, nemá vůbec práva o lásce mluvit. Pronášeti slova lásky jest jen theorie, prakse však už jest — almužna.

V Kolíně nad Rýnem zemřel kdysi boháč lidumil, který ve své poslední vůli poručil, aby na jeho náhrobek bylo napsáno: „Co jsem kdy vydal pro svět, bývalo mým majetkem, ale nymí už není; co jsem však rozdál chudým, to mám dosud“.

Kéž takový nějaký zápis jest o nás zapsán v knihách života!

67. Blahoslavení milosrdní.

(Všech Svatých.)

Není snad jen náhodou, že církev na svátek Všech Svatých předčítá nám v kostele „osmero blahoslavenství“. Rozhodla se k tomu zajisté po zralé úvaze. Důvody, které ji k tomu vedly, byly asi tyto: Osmero blahoslavenství obsahuje návod, jak možno do nebe přijíti. Svatí, pokud na zemi žili, tímto návodem se řídili, šli cestou, kterou „blahoslavenství“ naznačují, šli správně a věčného cíle došli. Cíl, k němuž lidstvo jíti má, je stále stejný, a rovněž i cesta, která k němu vede, je stále táž. A proto církev předstupuje, tuto cestu ukazuje a přeje si, abychom se jí drželi. Praví, že nebe jest sice vysoko, ale že nedostupno není, že k němu vede osm stupňů, a kdo po nich stoupá, že ho dosáhne.

Vedlo by nás daleko, kdybychom o všech těch stupních zvlášť uvažovali — pozastavme se aspoň u jednoho a chvílečku mu věnujme pozornost. Zvolme si k úvaze „milosrdenství“, poněvadž právě za našich dob jest ho tak málo ve světě, a jest žádoucno, aby se co nejvíce rozhojňovalo. Svatí a svěťice Boží všichni byli milosrdní a milosrdnými skutky vykoupili si blaženost, které požívají.

Milosrdným jest, kdo má soucit s bídou bližního a snaží se mu pomoci. Bída lidská jeví se v přerozmanitých způsobách — v nedostatku, opuštěnosti, slabosti a pod. Jest bída tělesná a bída duševní. A proto také pomoc, které bližním svým poskytujeme, třídíme na skutky milosrdenství tělesného a duševního.

Bůh jest milosrdenství samo, a člověk, jenž jest k obrazu Božímu stvořen, má Bohu býti podoben. Moudří lidé dobře tuto souvislost vystihují, dobře chápou, že milosrdenost má býti jaksi součástí lidské přirozenosti, a proto chtějíce se o někom vyjádřiti, že prokazuje milosrdenství, říkají, že „jedná lidsky“, a chtějíce naopak naznačiti o někom, že milosrdným se neukázal, říkají, že „jednal nelidsky“. Milosrdenství člověka šlechtí, pravého důstojenství mu dodává a činí jej Pánu Bohu milým. O Bohu se výslovně praví v Písmu, že jest mu milejší milosrdenství než oběti.

Pán náš Ježíš Kristus, o němž Písmo dokládá, že „chodil dobře čině“ (Skutk. 10, 38), výslovně svým vyznavačům poručil: „Buďte milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest“ (Luk. 6, 36). Konati dobře a býti křesťanem je tak spolu spojeno, že se v životě často jedno s druhým zaměňuje — místo prokazovati dobrodiní nebo neprokazovati, říká se krátce: jednati křesťansky nebo nekřesťansky. Kdo nemá srdce k dobročinnosti náchylného, není pravým křesťanem.

V Číně sbíral katolický missionář almužny pro opuštěné a malomocné. Když se obrátil s uctivou prosbou k bohatému Číňanu, pohanovi, dostal za odpověď: „Dám vám pro ně dar — arsen, abyste je otrávil“. Hle, zde bez dlouhých výkladů vidíme, jaký jest rozdíl mezi křesťanstvím a pohanstvím: Missionář opouští svůj domov, vzdává se pohodlného života, vymožeností civilisace a obětuje se cele pro jiné, vyhledává ubožáky, stará se o ně, sbírá u soucitných lidí pro ně dary, a boháč, protože jest pohan, celý svůj majetek úzkostlivě střeží a pro chudáky nabízí — arsen. Díky Bohu, křesťan takového daru nabídnouti by se neodvážil . . .

V Marseille ve Francii v bojích o rozlukové zákony vyhnali z městské nemocnice jeptišky. Brzy potom rozšířila se pověst o moru. Několik osob také zemřelo. Ihned začali stavěti osamělé nemocniční pavilony pro nakažené. Potřebovali k nim i služebné a nabízeli jim slušný plat. Ale nikdo k nim jíti nechtěl. Ano i z vlastní městské nemocnice světské ošetřovatelky utekly. Co počíti? I obrátil se generální sekretář prefektury v Marseille, jehož přičiněním byly jeptišky vyhnány, na vyhnané s prosbou, zda by nebyly zase ochotny nemocným posluhovati. A ctihodné Sestry svolily a šly k nemocným. Tak veliký jest rozdíl mezi milosrdenstvím vycházejícím z pohnutek náboženských a milosrdenstvím vycházejícím z pohnutek pozemských.

Křesťan koná proto milosrdenství, protože zaň očekává vyšší odměny, než mu tento svět poskytnouti může. Ví, že Pán výslovně přislíbil: „Blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou“. Za naše dobré skutky ještě lepšími nám splácí Bůh. Kdo dá, obdrží, kdo nedá, ani sám nedostane. „Kdo dává chudému, nebude mít nouze,

ale kdo pohrdá prosícím, bude strádat“ (Přisl. 28, 27). „Kdo má rád milosrdenství, požehnán bude“ (Přísloví 22, 9). Proto „chcete-li, aby Bůh vyslyšel volání vaše, pak vyslyšte také volání chudých“ (Svatý Tomáš Vil.).

O tom, jak Bůh milosrdenství odměňuje, mohli bychom mnoho dokladů uvést. Spokojme se však aspoň s jedním. Otevřme „Skutky apoštolské“ a čtěme: „V Joppe pak byla jedna učence jménem Tabitha, to jest v překladu Gazela. Ta byla plna dobrých skutků i almužen, které činila. Stalo se pak v těch dnech, že se roznemohla a zemřela; i umyli ji a položili v síni hořejší. A poněvadž Lydda byla blízko u Joppe, učeníci uslyševše, že tam jest Petr, poslali k němu dva muže s prosbou: Nelenuj se přijíti až k nám. I vstal Petr a šel s nimi, a když přišli, uvedli ho do síně hořejší, a tu obstoupily ho všechny vdovy plačíce a ukazovaly mu sukně i šaty, které jim udělala Gazela jsouc ještě s nimi. Petr však vypustiv všechny ven poklekl na kolena, pomodlil se a obrátiv se k tělu řekl: Tabitho, vstaň. I otevřela oči své a uzřevši Petra posadila se. Podav pak jí ruku pozdvihl ji, a povolav svaté i vdovy postavil ji živou“ (Skutk. 9, 36—41). Tak byla Tabitha za svou dobrosrdečnost odměněna.

V našich dobách mnozí si stěžují, že jest ve světě mnoho zloby a nenávisti. Hledají toho příčiny, ohlížejí se po nich na všechny strany, ale málokdo je hledá, kde by je především hledati měl a kde by je snad i našel, totiž — sám u sebe. Zloby a nenávisti v jedněch srdcích by ubylo, kdyby v druhých bylo více lásky a dobrosrdečnosti. Každý jednotlivec, jenž milosrdenství prokazuje, přispívá ku všeobecné spokojenosti a získává si o společnost lidskou velkých zásluh. Kdo jest necitelný, podněcuje nespokojenost a společenské revolty. Básník Jaroslav Vrchlický vypravuje v jedné básni své o chlapci, který z bídy seděl u cesty a vztahoval k chodcům ruku o almužnu. Dámy chodily mimo něj a nevšimly si ho. Konečně zemdlen únavou a marným čekáním usnul maje dlaň vztaženou. Otevřená dlaň prosila, ale nikdo prosby její neplnil. A básník pokračuje takto:

„Ó nedivte se, mořem béd
až propluje za řadu let,
když v noci někde na rozcestí
stát bude se zafatou pěstí“.

Cenu milosrdenství nejlépe poznáme, až blížiti se budeme k branám věčnosti.

K nádhernému zámku přišel poutník. Žádal o nocleh. Však pán ho odpudil se slovy: „Zde není žádná hospoda“. — „Dovolte mi alespoň tři otázky“, pravil poutník. „Kdo bydlel před vámi v tomto domě?“ — „Můj otec“, zněla odpověď. — „Kdo zde bydlel před ním?“ — „Můj děd.“ — „Kdo zde bude bydleti po vás?“ — „Můj syn.“ — „Vizte!“ odpověděl poutník, „každý zde bydlíte jenom nějaký čas, jste zde jenom hosté, a zámek váš jest vám hospodou. Nekrášlete jej a podporujte chudé, a Bůh vám připraví příbytek ve věčné blaženosti“. Po těchto slovech byl poutník přijat.

Nezapomínejme, že v tomto životě jsme jen na chvílku, a že snad dříve než se nadějeme, přijde „zubatá s kosou“ a řekne: „Pojď se mnou!“ A potom? Potom staneme na důležitém rozhraní. Šťasten, kdo bude míti nějakou oporu. Nejlepší oporou jsou dobré skutky. Svatý Jeronym dí: „Nikdy jsem neslyšel, aby někdo, jenž ve svém životě rád konal milosrdenství, zemřel nešťastně, neboť takový má mnoho přímluvců“. A co bude s tím, jenž jich míti nebude? Běda! Písmo dí, že soud bez milosrdenství bude tomu, kdo nekonal milosrdenství.

Kdo chceš býti v tomto životě spokojen a v budoucím věčně šťasten, konej hojně skutky tělesného i duševního milosrdenství.

68. Doslov.

Jindřich Kàan napsal ve „Zvonu“ z roku 1921, č. 8. o hudebním skladateli dru Antonínu Dvořákovi, že „byl nadobyčej nábožný a ráno téměř denně chodil do kostela. Na konci každé jeho skladby stávalo: „Bohu díky, dokončeno dne . . .“

Velicí lidé jsou našimi učiteli. Přemýšleje, jakým způsobem bych tuto svoji knihu ukončil, nesnažím se dáti jí nějaké zakončení originelní, ale sahám k osvědčenému vzoru a připisuji sem také: „Bohu díky, ukončeno dne 20. února 1922“.

Psal jsem ji s láskou a prosím, aby byla shovívavě posuzována, a všechny její nedostatky blahovolně prominuty.

Obsah.

	Strana
1. Úvod	3
2. Touha po křesťanské dokonalosti (1. neděle adventní)	5
3. Povinnosti zaměstnavatelů (2. neděle adventní) . . .	9
4. Pravdomluvnost (3. neděle adventní)	13
5. Poslušnost (4. neděle adventní)	17
6. Pokora (Hod Boží vánoční)	20
7. Návštěva kostela (neděle po Narození Páně)	25
8. Dobrý úmysl (Nový rok)	29
9. Povinnosti rodičů (neděle po Novém roce)	33
10. O zámořských misiích (svatých Tří Králů)	37
11. O náboženském vyučování dítek (neděle 1 po Zjevení Páně)	41
12. Svátostné manželství (neděle 2. po Zjevení Páně) . .	45
13. Povinnosti služebných (neděle 3. po Zjevení Páně) .	49
14. Jak máme přijímati nehody (neděle 4. po Zjevení Páně)	53
15. Poškozování cizího majetku (neděle 5. po Zjevení Páně)	58
16. O církvi katolické (neděle 6. po Zjevení Páně) . . .	61
17. O závisti (neděle Devítník)	67
18. Poslouchej kázání (neděle 1. po Devítníku)	71
19. Slepotu duševní (neděle 2. po Devítníku)	77
20. Křížová cesta (neděle 1. postní)	81
21. Křesťanská statečnost (neděle 2. postní)	85
22. Máme alespoň jednou za rok se zpovídati (neděle 3. postní)	89
23. Chod' k svatému přijímání (neděle 4. postní)	93
24. Nevěra (neděle 5. postní)	97
25. O kostelním zpěvu (neděle květná)	102
26. Křesťan má přinášeti i hmotné oběti (Hod Boží velikonoční)	106
27. O křesťanském pozdravu (neděle 1. po Velikonoci) .	110
28. O kněžích (neděle 2. po Velikonoci)	113
29. Pouti (neděle 3. po Velikonoci)	117
30. Zarmoucené těšiti (neděle 4. po Velikonoci)	120
31. Potřeba modlitby (neděle 5. po Velikonoci)	124
32. Božství Ježíše Krista (Nanebevstoupení Páně)	129
33. O lži (neděle 6. po Velikonoci)	134
34. O svatém biřmování (Hod Boží svatodušní)	139
35. O křtu svatém (neděle 1. po Svatém Duchu)	143
36. Jsme povinni víru veřejně vyznávat (Božího Těla) .	146
37. Lakomství (neděle 2. po Svatém Duchu)	151
38. Pečuj o duši svou (neděle 3. po Svatém Duchu) . . .	155

39.	Pečuj o duši bližního svého (neděle 4. po Svatém Duchu)	158
40.	Hněv (neděle 5. po Svatém Duchu)	163
41.	Soucit (neděle 6. po Svatém Duchu)	167
42.	O špatné četbě (neděle 7. po Svatém Duchu)	172
43.	Užívej dobře darů, kterých ti Bůh propůjčil (neděle 8. po Svatém Duchu)	177
44.	Jak se máme chovati v kostele (neděle 9. po Svatém Duchu)	180
45.	Pýcha (neděle 10. po Svatém Duchu)	185
46.	Bohoslužebné obřady (neděle 11. po Svatém Duchu)	189
47.	Poslední pomazání (neděle 12. po Svatém Duchu)	194
48.	Vděčnost (neděle 13. po Svatém Duchu)	199
49.	Vlažnost ve víře (neděle 14. po Svatém Duchu)	202
50.	Mládež dorůstající (neděle 15. po Svatém Duchu)	206
51.	Nedělní klid (neděle 16. po Svatém Duchu)	210
52.	Křesťanství základem spořádaného života (neděle 17. po Svatém Duchu)	214
53.	Důvěra v Boha (neděle 18. po Svatém Duchu)	219
54.	Odpadlictví od víry (neděle 19. po Svatém Duchu)	223
55.	Modlitba vytrvalá (neděle 20. po Svatém Duchu)	228
56.	O křesťanské shovívavosti (neděle 21. po Svatém Duchu)	232
57.	Upřímnost (neděle 22. po Svatém Duchu)	236
58.	Víra má býti pevná (neděle 23. po Svatém Duchu)	240
59.	Pamatuj na smrt	243
60.	O úctě mariánské (Neposkvrněné Početí Panny Marie)	247
61.	Máme povinnost svatého Jana Nepomuckého ctiti (svatého Jana Nepom.)	252
62.	Římský papež naše hlava (svatého Petra a Pavla)	256
63.	Apoštolát svatého Cyrila a Methoda (svatého Cyrila a Methoda)	260
64.	Následujme Pannu Marii v jejích ctnostech (Nanebevzetí Panny Marie)	264
65.	O pravém vlastenectví (svatého Václava)	268
66.	Almužna (svaté Hedviky)	273
67.	Blahoslavení milosrdní (Všech Svatých)	277
68.	Doslov	280

Zprávy o Dědictví Svatojanském.

I. Přehled členů koncem roku 1922.

Zakladatelů jest	8
Spoluzakladatelů	68
Členů první třídy	32
Členů druhé třídy	137
Členů třetí třídy	39.999

Úhrnem zapsáno členů žijících i zemřelých . 40.244

Z toho : 1. rodů	6.890
2. spolků, škol, knihoven atd.	1.629
3. členů duchovního stavu (kněží, bohoslovců)	4.392

Během roku 1922 přistoupilo k „Dědictví“ 194 nových členů (mezi nimi jest 10 rodů, 11 spolků, ústavů atd. a 15 osob duchovního stavu); od uveřejnění jejich jmen bylo nutno upustiti pro nesmírnou drahotu tisku.

Během roku 1922 došlo ředitelství „Dědictví“ oznámení o úmrtí 49 členů.

II. Pravidla „Dědictví Svatojanského“.

1. Vklad člena třetí třídy obnáší jednou pro vždy 80 Kč (z toho připadá 60 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných). Člen třetí třídy dostává každého roku jeden výtisk podílu.

2. Za rod, školu, obec, spolek, knihovnu a pod. platí se za členství třetí třídy jednou pro vždy 170 Kč (z toho připadá 150 Kč na vklad, 5 Kč na diplom a 15 Kč na zásilku starších knih darem dávaných).

3. Člen druhé třídy se vkladem 140 Kč dostává dva výtisky, člen první třídy se vkladem 200 Kč dostává tři výtisky podílu. Rody, školy, obce, spolky, knihovny a pod. platí za členství druhé třídy 320 Kč, za členství první třídy 470 Kč. Doplněním vkladu možno postoupiti do třídy vyšší.

4. Spoluzakladatelem „Dědictví“ se stává, kdo složí jednou pro vždy nejméně 1000 Kč; dostává ročně čtyři výtisky podílu.

5. Vklady dlužno složit v plném obnosu najednou; splátky se nepovolují.

6. Kdo k „Dědictví“ přistoupiti hodlá, nechť zašle poštovní poukázkou příslušný obnos pod adresou „Ředitelství Dědictví Svatojanského v Praze-IV. (Hradčany)“ a na odstřižku poukázky nechť napíše své jméno, příjmení, stav a bydliště, pak svou osadu farní a diecési, ke kteréž přináleží. Jde-li o členství rodu, budiž udáno jméno jak manžela, tak manželky i s jejím příjmením, jež měla za svobodna.

7. Každý člen ať si lístek na odebírání knih dobře uschová a každého roku před vyzvednutím nového podílu od svého správce duchovního podepsati dá. Na tento lístek může si pak člen, žije-li v Čechách, podíl v knihkupectví B. Stýbla v Praze, Václavské náměstí čís. 30 n., vyzvednouti (lístky mají barvu zelenou). Členové v olomouckém arcibiskupství vybírají knihy svého podílu v knihkupectví R. Prombergera v Olomouci (lístky jsou barvy červené), členové pak z biskupství brněnského nechť se o podíl hlásí v knihkupectví Karla Winikera v Brně (lístky jsou barvy žluté). Ostatní členové z jiných diecézí vybírají své podíly u toho knihkupectví, jež mají na lístku udáno. Každý člen povinen jest o podíl svůj každoročně hlásiti se u toho knihkupectví, které na přední straně jeho odběrného lístku jest vyznačeno, a nikoliv u ředitelství, jak omylem se stává.

8. Každý člen bez výjimky, nechť přistoupil kdykoliv, povinen jest každého roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví zapraviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupci za vydání podílu 50 h, celkem tedy 2 Kč 50 h, jinak by mu podíl nemohl býti vydán.

9. Kdo by si přál, aby mu knihkupec knihu poštou zaslal, nechť připojí ještě příslušný obnos na poštovné. Členové z Ameriky nechť složí v knihkupectví B. Stýbla v Praze jistou část peněz jako zálohu na další zasílání ročních podílů.

10. Přestěhuje-li se některý člen z Čech na Moravu, nebo odebere-li se z brněnského biskupství do olomouckého, nebo naopak, ať to oznámí ředitelství a připojí svůj odběrný lístek dosavadní, načež mu ředitelství pošle nový lístek na odebírání knih, aby mu pak v příslušném knihkupectví vydávány byly.

11. Poněvadž členský či podílný lístek může se ztratiti nebo i odcizen býti, každý si číslo jeho pro takový případ na jiném místě, na př. v modlitební knížce, zaznamenej; když skutečně ztráta se udála, požádej ředitelství o nový lístek s udáním čísla lístku ztraceného nebo aspoň čísla diplomu a zašli zároveň 20 Kč jakožto poplatek za vydání lístku nového. Připomínáme však, že kdyby se potom pohřešovaný lístek zase našel, týž žádné platnosti již nemá. Podobně, kdo by z jiné příčiny potřeboval lístek nový, na př. je-li dosavadní lístek jeho již vyplněn, ať pošle ředitelství složný lístek a přiloží 20 Kč, načež mu bude zaslán lístek nový.

12. Když by člen umřel, žádáme snažně pozůstalých přátel, aby úmrtí jeho poznamenali na jeho podílný lístek a tento ředitelství „Dědictví“ buď sami zaslali nebo požádali svého pastýře duchovního, by lístek ředitelství zaslal.

13. Knihy za rod se odebírají tak dlouho, pokud jméno rodu toho se neztratí. Není-li synů, odebírají knihy dcery zakladatele rodu, dokud žijí; dívky jejich však, jiné jméno již nesoucí, nemají práva toho; rod vymřel.

14. Každý nově přistoupivší člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy dle ustanovení ředitele (nikoliv dle vlastní volby přistoupivšího člena!).

15. Kdo si nevyzvedne podíl během dvou let po jeho vydání, pozbývá naň práva; podíl ten propadá. Povolení k dodatečnému vybrání propadlých podílů v žádném případě se nedává.

16. Knihy „Dědictvím“ vydané, pokud jsou na skladě, lze objednat přímo u ředitelství „Dědictví“. Ředitelství vyřizuje objednávky, pokud možno, obratem pošty. Při objednávce knih buďtež příslušný obnos za knihy i poštovné zapraveny vždy předem, a to jak od jednotlivců, tak od knihkupectví. Na úvěr, na účet nebo na dluh „Dědictví“ knih nedává. Knihy zasílají se jen buď proti hotovému zaplacení předem nebo na dobírku!

17. Členů stavu kněžského snažně žádáme, aby, jak veškerí členové očekávají, mezi oktávem svatého Jana Nepomuckého oběť mše svaté za živé i mrtvé členy „Dědictví“ každoročně obětovali. Ostatní členové nekneží buďtež v označeném čase s týmž nábožným úmyslem přítomni mši svaté. U hrobu svat. Jana Nepom. v Praze slouží ředitel „Dědictví“ každého roku ve dnech svátku sv. Jana Nepom. blízkých dvě zádušní mše, jednu za všechny v Pánu zesnulé členy a druhou za Antonína Hanikýře, zakladatele „Dědictví“.

III. Činnost „Dědictví Svatojanského“.

Přes trvající drahotu papíru a tisku snaží se „Dědictví“ dostáti všemožně svému úkolu. Letošního roku vydalo jako podíl výborný a časový spis oblíbeného lidového spisovatele K. Balíka „Nedělní a sváteční čítanka“. Objemný tento spis vydalo „Dědictví“ s velikými oběťmi, i očekává, že členstvo přispěje k uhrazení výloh hojnými dary. Mimo podíl vydány byly tyto knihy pro členy za cenu sniženou: Prvosenky. Čítanka pro školy obecné (jest to krásná obrázková knížka, již by mělo mít každé katolické dítě!), Evangelia (kapesní vydání) a Žaltář.

IV. Dary pro „Dědictví Svatojanské“.

Dr. Antonín Podlaha 20.000 Kč. — Ant. Jiroušek, osobní děkan v Dlažkovcích 40 Kč. — Lev Bryda, kaplan, Bludovice 4 50 Kč. — J. S. v K. 55 Kč. — N. N. 50 Kč. — N. N. 300 Kč. — Antonín Brož, arcib. vikář v Podolí 20 Kč. — Leop. Jašková, Domoradovice 25 Kč. — J. Holeček, duchovní správce v Praze, od J. B. a E. K. 50 Kč. — Anna Košílková, Nymburk 40 Kč. — Františka Kamírová, Slezská Ostrava 10 Kč. — Vojtěch Průša, profesor v Praze 5 60 Kč. — Josef Kozák, Horní Radechov 10 Kč. — Amalie Dočekalová, Jihlava 3 Kč. — Václav Čemus, Praha 50 Kč. — Artur Radda, Karlín 55 50 Kč. — E. K. 50 Kč. — Josef Aubrecht 5 Kč. — P. Bruno Bárta, Plzeň 50 Kč. — Děkanství úřad v Soběslavi 10 Kč. — František Kunický, Píčov 10 Kč. — Frant. Regál, duchovní správce na Pleši 100 Kč. — Fr. Bártek, Nivnice 5 Kč. — Tom. Bártek 5 Kč. — Josef Mazurek, farář v Trachtíně 8 50 Kč. — † Jan Hofmeister, osobní farář 227 67 Kč. — Fr. Morávek, farář v. v. v Klášterci 10 40 Kč.

V. Dary pro odbor sv. Jeronyma.

N. N. 50 Kč. — N. N. 350 Kč. — P. I. K. v N. 50 Kč.

Pomozte „Dědictví Svatojanskému“!

Nynější drahotní a výrobní poměry dusí povážlivou měrou všechno naše literární podnikání. Není divu, že těžké nesnáze dolehly také na „Dědictví Svatojanské“. Důležitost a význam tohoto nejstaršího našeho fondu literárního jsou zajisté katolické naší veřejnosti dobře známy. Za 88 let svého trvání vydalo „Dědictví“ celou řadu cenných spisů a rozšířilo je ve statisících výtisků. Značná část náboženské naší literatury vyšla jeho nákladem. Bez něho neměli bychom různých vydání Písma svatého od vydání z roku 1857 až do nejnovější monumentální „Bible České“, neměli bychom „Kancionálu Svatojanského“, díla na tehdejší dobu epochálního, neměli bychom jadrných „Postil“, výborných „Životů svatých“ . . .

„Dědictví“ knihami svými vykonalo veliký úkol nejen na poli náboženském, nýbrž i na poli národním. Čechové Hlučínští vděčně sobě připomínají, že knihy „Dědictví“ to byly, jež budily a udržovaly v nich vědomí národní. Za smutného stavu naší literatury v letech třicátých a čtyřicátých minulého století pronikaly knihy „Dědictví“ do vrstev, do nichž nepodařilo se vniknouti žádné jiné knize české.

„Dědictví“ rozkvetlo od roku 1907 tak utěšeně, že mohlo vydávati několik knih ročně. Svízele dob poválečných učinily nadějnému tomuto rozmachu náhle žalostný konec. Značný na doby předválečné fond „Dědictví“ ve výši 400.000 K znamenal by za dnešních poměrů velice málo, i kdyby byl býval uložen v cenných papírech dosud platných. Vynášel by ročně 12.000 K — obnos, jenž dnes nestačí ani na vydání jediného sešitu „Bible České“! Ale na neštěstí kapitál ten uložen byl v nevinkulované renty bývalého Rakouska, takže od převratu nemělo z nich „Dědictví“ ani haléře! Činnost

„Dědictví“ udržuje se jen soukromou obětavostí, vý-
těžkem z prodeje starších knih a ze vkladů členů nově
přis'upujících.

Před válkou obnášel vklad člena jednou pro vždy
20 K — roční zúrokování tohoto „kapitálu“ vynášelo
60 haléřů — a za to brali údové po léta několik knih
ročně! Za nynějších poměrů bylo ovšem nutno vklad
nových členů přiměřeně zvýšiti: obnáší 80 Kč jednou
pro vždy; mimo to jest každý člen povinen každého
roku při vybírání podílu v příslušném knihkupectví za-
praviti 2 Kč ve prospěch „Dědictví“ a knihkupci za
vydání podílu 50 h. Je to obnos i nyní nepatrný vzhledem
k velikým výhodám, jež „Dědictví“ členům svým po-
skytuje: při vstupu obdrží členové několik starších knih
zdarma, každého roku knižní podíl a mimo to mají
značnou slevu na knihách mimo podíl vydávaných.

Jest žádoucno, aby k „Dědictví“ přistupovalo hojně
nových členů, jakož i aby dobrodincové pamatovali na
ně hojnými dary!

Za 12 let slaviti bude „Dědictví“ jubileum stoletého
svého trvání — doufáme pevně, že šťastně překoná
nynější kritickou dobu a že svého jubilea se dočká
v novém, mohutném rozkvětu!

Pomozte k tomu!

Získávejte nové členy!

**Kupujte hojně dobré knihy „Dědictví“ na obálce
uvedené!**

Zasílejte „Dědictví“ dary!
